WILLIAM SHAKESPEARE

AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ

(İNGİLİZCE - TÜRKÇE)

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: TALÂT SAİT HALMAN

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

II. BASIM

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ

ÖZGÜN ADI
THE POEMS

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
TALÂT SAİT HALMAN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2012
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
SERENAD DEMİRHAN - NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

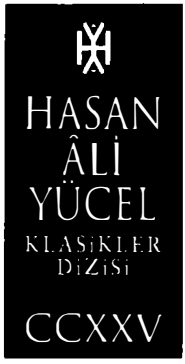
I. BASIM, MAYIS 2014, İSTANBUL
II. BASIM, HAZİRAN 2017, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-149-1 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. DEVEKALDIRIMI CAD. GELİNCİK SOK. NO: 6 KAT: 3
BAĞCILAR İSTANBUL
TEL: (0212) 445 32 38 FAKS: (0212) 445 05 63
SERTİFİKA NO: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

WILLIAM SHAKESPEARE

AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
TALÂT SAİT HALMAN

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İki dünyanın insanları olan
çocuklarıma ve torunlarıma armağan
Hür Talât
Defne
Sait
Will
Olivia
Melissa

İçindekiler

Sunuş ix

Venus and Adonis (1593)
Venüs ile Adonis 1
The Rape of Lucrece (1594)
Lükres'in İğfali 53
The Phoenix and the Turtle (1601)
Anka ile Kumru 124
A Lover's Complaint (1609)
Bir Âşıkın Yakınması 129

Shakespeare'in Yazdığı Sanılan Şiirler

The Passionate Pilgrim (1599)
Coşkulu Yolcu 146
Shall I Die?
Ölsem mi? 173

Kaynakça 184

Sunuş

"Sen damarlarından bal süzülen o Shakespeare'sin;
Övülürsün, çünkü sen dünyaya zevk verirsin."

Richard Barnfield, 1598

William Shaksepeare herhâlde dünya tarihindeki gelmiş geçmiş en ünlü, en etkili edebiyatçıdır. İngiliz dilinin önemli şair ve eleştirmenlerinden Samuel Taylor Coleridge 1817'de "Biographia Literaria" (Edebî Özgeçmişler) başlıklı eserinde demişti ki: "O belki şimdiye kadar insanlığın yetiştirdiği en büyük dâhidir." Shakespeare'in çağdaşı ve arkadaşı Ben Jonson'a göre, "O bir çağın değil, tüm zamanların insanıydı."

Elinizdeki kitap, heyecan verici iki yıldönümü başlarken günışığına çıkıyor: 2014 William Shakespeare'in doğumunun 450'nci, 2016 ölümünün 400'üncü yılı. Edebiyat ve tiyatro, sanat ve kültür dünyasının bu yıldönümlerinde önemli etkinlikler ve yayınlar yapacağı kesindir. Bu kitapla Shakespeare'in eserlerinin tümünün Türkçeye çevrilmesi uğrundaki çabalar tamamlanmış oluyor.

Tanzimat/Meşrutiyet dönemlerinde başlayan Shakespeare merakımız, özellikle Cumhuriyetimizin doğuşundan bu yana derin ve yaygın bir aşka dönüşmüştü. Shakespeare'in ilk çe-

virmenlerinden Dr. Abdullah Cevdet, bir Shakespeare hayranının şu övgüyü yaptığını söylemişti: "Shakespeare Hâlik-i âzamdan sonra en büyük mübdidir." (Yüce Yaradan'dan sonra en büyük yaratıcıdır.)

Shakespeare kadar evrensel değer taşıyan ve her dilde, her kültürde, her ülkede ün kazanmış olan bir başka yazar yok gibidir. "Dünyanın en üstün edebiyatçıları listesi" yapılırsa, hemen her seçmede Shakespeare ilk beş, belki ilk üç isim arasında, hatta çoğunlukla en başta yer alacaktır.

Shakespeare'e ilişkin "en"ler akla durgunluk veriyor: Dünyada en fazla piyesi yayınlanan, okunan, oynanan, başka dillere çevrilen, filmi, operası, balesi yapılan, hakkında en çok kitap ve inceleme yazılmış olan, yarattığı kişileri en yaygın tanınan, özdeyişleri en çok kullanılan yazar.

Türkiyemiz için Shakespeare'in olağanüstü bir başarı düzeyi söz konusudur: Yerli ve yabancı her yazardan fazla Shakespeare'den piyes oynanmış, (çevrilip) yayınlanmış, okunmuş, izleyici bulmuştur; üniversitelerimizde hakkında en çok ders okutulan dünya yazarı Shakespeare'dir. Türk aydınlarının geniş bir kesiminde Shakespeare aşkı vardır: 37 piyesinin her biri 19. yüzyılın son çeyreğinden bu yana Türkçeye çevrildi – belli başlı trajedi ve komedilerinden bazıları altı, sekiz, on kere. Yalnız iki yıl içinde (1999-2000) Shakespeare'in 37 oyununun 25 çevirisi kitap olarak yayınlandı.

1908'den bu yana Osmanlı devletinde ve Türkiye Cumhuriyeti'nde birkaç yüz Shakespeare prodüksiyonu gerçekleşmiş, birkaç bin temsil sunulmuştur. Tiyatrolarda ve cambazlarda oynanan "Othello"ların sayısı (tam olarak bilinmiyorsa da) şaşırtıcı bir yükseklikte olsa gerektir.

1930'lu yıllardan 1960'lı yıllara kadar İstanbul Şehir Tiyatroları her mevsimini yeni bir Shakespeare prodüksiyonuyla açtı. Shakespeare'in doğumunun 400. yılı olan 1964'te, İstanbul Şehir Tiyatroları 6 Shakespeare eserini birden sah-

nelemişti: "Bir Yaz Gecesi Rüyası", "Venedik Taciri", "Romeo ve Juliet", "Kuru Gürültü", "On İkinci Gece", "Coriolanus". Bunlar, bize benzeyen ve benzemeyen pek çok ülkeyi imrendirecek zenginlikte bir etkinlikti.

1912'de "Hamlet" İstanbul'da oynandığında ilk gece salonda 7 izleyici olduğu söylenirdi. Bu 7 kişiden biri arabalı bir seyircinin şoförüymüş. 1961'de İstanbul Şehir Tiyatroları'nda "Hamlet" oynandığında, Engin Cezzar başrole üst üste kesintisiz 170 kere çıkarak dünya rekoru kırmıştı. Bu rekoru 6 yıl sonra Broadway'de Richard Burton kırabildi.

Halkının dili İngilizce olmayan ülkeler arasında Türkiye kadar Shakespeare etkinliği gerçekleştirenler, herhâlde bir elin parmaklarından fazla değildir.

Türkiye 21. yüzyılın ilk yıllarında (Ocak 2003'te) bir Shakespeare başarısı daha elde etti: 37 Shakespeare piyesinin her biri Türkçeye çevrilip kitap hâlinde yayınlamış oldu. Bunu gerçekleştirmiş olan dillerin sayısı hiç de yüksek değildir.

Shakespeare'in dünyaca ünlü sonelerinin Türkçe çevirileri 1880'li yıllardan başlayarak, Hüsnü Osman, Mehmet Nâdir, Muallim Naci, Halide Edib ve başkaları tarafından yayınlandıktan sonra Cumhuriyet döneminde Sabri Esat Siyavuşgil, Ülkü Tamer, Sezai Bozdoğan, Turhan Oğuzhan, Bilge Umar, Attila Büyüktunçay birer ikişer sone çevirisi yayınladılar. Bunlar arasında Can Yücel'in 66. Sone çevirisi çok rağbet gördü. Bütün soneleri ilk olarak Saadet ve Bülent Bozkurt 1979'da kitap hâlinde yayınladılar: (Bu çevirilerin tümü düzyazıyla yapılmıştı.) İlk manzum "Soneler" kitabını 1989'da ben çıkardım.

Shakespeare'in uzun anlatı şiirleri ülkemizde İngiliz edebiyatı derslerinde de, çeviri açısından da neredeyse hiç ilgi görmedi. Bu üzücü durumun tek istisnası çalışkan mütercim Mehmet Nâdir'in 1888'de yayınladığı bazı kısmi çevirileri-

dir: 1194 dizelik "Venüs ile Adonis"ten 138 dize, 1855 dizelik Lükres'in Hetki'nden (The Rape of Lucrece) 294 dize, 329 dizelik "Bir Âşıkanın Tazallumâtı"nın (A Lover's Complaint) hemen hepsi, toplam 338 dizelik "Coşkulu Yolcu"nun (The Passionate Pilgrim) 20 şiirinden bir tanesi (30 dizelik 14. şiir). Mehmet Nâdir bu öncü çevirilerin tümünü (İngilizce orijinallerinden değil) Fransızca versiyonlarından düzyazı olarak, ağdalı ve çapraşık bir üslupla yapmış, şiirselliğe ilgi göstermemişti.

1888'deki Mehmet Nâdir çevirilerinden bu yana Shakespeare'in uzun anlatı şiirleri üzerinde hiçbir çeviri çalışması yapılmadı. Mehmet Nâdir toplam dört bine yakın dizenin 800 kadarını (sadece beşte birini) düzyazıyla aktarmış oldu. 125 yıl önceki hizmetini şükranla anmalıyız. 1970'li yıllardan beri Mehmet Nâdir'in ilk çevirilerini günışığına çıkaran Prof. Dr. İnci Enginün'ün özenli çalışmalarına da teşekkür borçluyuz: ("Tanzimat Döneminde Shakespeare Tercümeleri ve Tesiri", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979 ve "Türkçede Shakespeare", Dergâh Yayınları, 2008.)

Ülkemizdeki Shakespeare merakına rağmen, anlatı şiirlerinin ihmal edilmiş ve şimdiye kadar beklemiş olması, her şeyden önce bu şiirlerin çevirmenler için dil ve yapı zorlukları çıkarmasından olsa gerek. Elizabeth çağı İngilizcesinin günümüz Türkçesine aktarılması elbette sözcükler ve deyimler, gramatik özellikler ve üslup bakımından çetindir. Kullanılan kelimelerden bazıları bugünün İngilizcesinden kaybolmuştur ya da anlamları değişmiştir. Üstelik şiir çevirisi en elverişli koşullarda bile çevirmenleri canından bezdirebilir. Ben başkalarının işin kolayına kaçmasına genellikle itiraz ettiğimden, bu şiirlerin her birini asıllarına tamamen sadık kalarak, aynı yapıyla ve kafiye düzeniyle çevirmek yolunu seçtim. Böyle bir çalışmanın karşısına dikilen zorluklardan biri de şiirde anlatının hem Türkçemizde, hem başka dillerin

çoğunda pek geçerli sayılmamaya başlamış olmasıdır. Yine de Türkçenin kafiye bakımından zenginliği canımdan bezmemi engelleyen bir nimet oldu. Anlatı şiirleri türünün canlanması da kısmet olur umudundayım.

Edebiyat dünyası şiir egemenliğinden uzaklaşıp romanın yaygın gücüne teslim olmuş gibi görünüyor. Büyük tiyatro yaratıcısı William Shakespeare'in anlatı şiirlerini belki yoğun romanlar ya da öyküler gibi okuyabiliriz. Hem de bu şiirlerin birçok parçasında Shakespeare'in o nefis sonelerinin tadı ve heyecanı var. Dikkatli okuyanlar, bildikleri bazı Shakespeare oyunlarıyla bu şiirler arasında birtakım yakınlıklar bulacaklar – söz, duygu, ruh, ihtiras, inanç bakımından. Shakespeare'in anlatı şiirlerinde âdeta üç büyük türün –öykünün, sahnenin ve şiirin– sentezi oluşmuştur.

1700'de ölen İngiliz şair ve eleştirmen John Dryden demişti ki: "Çağımızın, belki önceki çağların da tüm şairleri arasında en geniş kapsamlı ruh Shakespeare'deydi." O ruhun şiirsel yaşantılarını dramatik bir yapıyla bu öykülerde bulacaksınız.

Shakespeare'in Şairliği

William Shakespeare'in basılan ilk kitabı uzun bir anlatı şiiriydi: "Venüs ile Adonis" (Venus and Adonis), 1593. İkinci kitabı da en uzun şiiri oldu: 1594'te çıkan "Lükres'in İğfali" (The Rape of Lucrece). Aktör ve tiyatro yazarı olarak daha önce adı tanınmaya başlamıştı ama, yayın hayatına vezinli, kafiyeli anlatı şiirleriyle girdi.

16. yüzyılın sonlarında İngiltere şairliğe tiyatro yazarlığından daha fazla değer veriyordu. Shakespeare edebiyat âleminde itibar kazanmak için şiire yöneldi. Şair olarak yoğun bir çalışma yaparken, bir yandan da sahne sanatçılığını sürdürüyordu.

Şiirin bu önceliğinde 1592-1594 yıllarındaki veba salgını yüzünden tiyatroların kapatılmış olmasının payı büyüktü.

Sahneye çıkamadığı için Shakespeare'in şiire ayıracak vakti vardı. Hem de edebiyatta ün kazanmak, bu salgın döneminde piyes yazmaktan çok, şiir kitabı yayınlamakla mümkün olabilecekti. Nitekim, Shakespeare'in bir yıl arayla çıkan iki şiir kitabı popüler olup rağbet görerek adını duyurdu.

Shakespeare'in 1616'da ölümünden 7 yıl sonra 1623'te basılan "First Folio" başlıklı toplu piyesler kitabında hiçbir şiirine yer verilmese de, arkadaşı şair ve piyes yazarı Ben Jonson'un en baştaki ithaf şiirinde "Sen mezarsız bir anıtsın... Çağımızın canevi... Şairlerin yıldızı, sen hep ışılda!" gibi övgüler yer alıyordu.

Shakespeare şiirsel tiyatronun ve manzum piyeslerin üstadıydı. Sözel gücünde vurgulara dayanan ritimle kıvrak vezin, konuşmalara özenle serpiştirilmiş seyrek kafiyeler önemli bir rol oynuyordu. Böylelikle sağladığı şiirsel söyleyiş hem dramatik, hem psikolojik etkiyi artırıyordu. Elizabeth çağının önde gelen oyun yazarları şiirli üslubu ustalıklı kullandılar. Shakespeare bunu sihirli bir eda ile doruğa eriştirdi, İngilizce tiyatronun –belki tüm dünya tiyatrosunun– en başarılı şairi oldu. Sahne dilinde şiirsellikte onun kadar yetkinliğe ulaşmış başka bir yazar düşünmek zordur.

37 oyununun 35'inde nazımla nesri (vezinli dizelerle düzyazıyı) bir araya getirmiş, şiirsel söyleyişlerde kafiyesiz mısraları kullanan "blank verse"ü tercih etmişti. (Sadece "II. Richard" ve "Kral John" baştan sona manzumdur, kısmen kafiyelidir; düzyazı kısmı yoktur.)

'Blank verse', 16. ve 17. yüzyılda İngiliz şiirinin baş tacıydı. Ancak Shakespeare piyeslerinin veznini "iambic pentameter" olarak seçmiş, yer yer tam ya da yarım kafiyeler de kullanmıştı. En çok kafiyeye yer verdiği iki piyesi "Aşkın Emeği Boşuna" (Love's Labour's Lost) ile "Bir Yaz Gecesi Rüyası"dır (A Midsummer Night's Dream).

Shakespeare'in sonelerinin ve bu kitapta yer alan şiirlerinin hepsi –istisnasız– vezinli ve kafiyeli yazılmıştır. Hiçbi-

rinde "blank verse" kullanılmamıştır. Vezin hemen hemen her sefer "iambic pentameter"dır. Bu genellikle her dizede 10 heceden oluşan bir vezindir. Bu niteliksel vezinde sırasıyla bir vurgusuz bir vurgulu hece yer alır: . – . – . – . – . –

Shakespeare hiç piyes yazmasaydı ya da sadece iki üç piyesle yetinseydi, hele sahne eserleri büyük ün kazanmasaydı, acaba salt şair olarak önemli sayılır mıydı? Uzun anlatı şiirlerinin zaman zaman övgü kazandığı bir gerçekse de, pek çok olumsuz eleştiri almış olduğu da unutulmamalıdır.

Sırf "Soneler" kitabıyla İngiliz şiirinde her zaman güçlü bir yerde olacağına inanabiliriz. Yine de 154 soneden 15-20 tanesinin nispeten zayıf kaldığı düşünülebilir. Ama şu tartışmasız bir gerçektir: "Soneler" İngilizcenin en ünlü aşk şiirleri dizisidir. Dünya edebiyatının da en güçlü birkaç aşk şiirleri dizisinden biri olduğu söylenebilir.

Shakespeare'in uzun anlatı şiirlerinin "Soneler" gibi güzel ve güçlü olduğunu öne sürmek kolay değil. Şunu unutmamak gerekir ki "Venüs ile Adonis" ve "Lükres'in İğfali" "Soneler"den 15-16 yıl önce yayınlanmıştı. Yazılışları arasında da bir zaman farkı olsa gerek. Shakespeare'in tiyatro yazarlığı, o uzun sürede dev adımlarla ilerlemişti. Keşke Shakespeare hayatının son 20-22 yılında piyeslerinin yanı sıra bir veya birkaç uzun anlatı şiiri daha yazmış olsaydı. Nitekim 1601'deki "Anka ile Kumru" başlıklı felsefi "saf" şiiri, bir anlatı şiiri olarak söyleyiş ustalığında azımsanmayacak bir ilerleme olduğunu kanıtlamaktadır.

Uzun anlatı şiirlerinin bazı birim ve bölümleri içerik ve biçem bakımından nefistir. Birim sonlarındaki bazı beyitler Shakespeare'in en başarılı özdeyişleri arasındadır.

Ancak Shakespeare'in uzun şiirlerinden bir ikisinin yüksek övgüye değer olduğunu söyleyenler çıkmıştı ama, artık hiç kimse bunu söylememektedir. "Dört başı mamur" tanımını kullanmak, "başyapıt" diye adlandırmak mümkün görünmüyor. Ne var ki şu da bir gerçek: Tarih boyunca hiçbir

manzum destan ve uzun anlatı şiiri –hangi dilde, hangi kültürde, hangi konuda– yaratılmış olursa olsun, "kusursuz" olarak tanımlanamaz. Yine de elinizdeki kitapta yer alan şiirlerin hemen her birinde –hiç değilse yer yer– Shakespeare'in dehâsının ışıltıları göze çarpmaktadır.

Shakespeare'in bazı oyunlarında anlatı şiirlerinden yansımalar bulunması ilginçtir. Uzmanlar, "Lükres", "Venüs ile Adonis" ve "Bir Âşıkın Yakınması" ile "Macbeth", "Hamlet", "Kral Lear", "Kısasa Kısas", "Troilus ile Cressida" arasında bazı benzerlikler olduğuna işaret ettiler. Bunlar içerik malzemelerinden çok, biçem ve söyleyiş özellikleriyle ilişkilidir. Bunlara dayanarak anlatı şiirlerinin ne denli otantik olduğu konusunda saptamalar da yapılmıştır.

Shakespeare manzum tiyatronun ve şiirsel piyeslerin üstadıydı. Vezin sahne eserlerinin sözel gücünü artırdı.

Aşk ve anlatı şiirleri onun sahne eserleri kadar rağbet ve alkış kazanamadı; tiyatronun dekor, çok seslilik, aksiyon, olay ve kurgu zenginliğinin gölgesi altında kaldı. Ancak şiirlerin bizatihi değerleri ve salt hayal gücü kendi başarı iklimini yarattı dense yeridir.

Çağdaşı şair Richard Barnfield'den Shakespeare'e gelen övgü sonraki yüzyıllarda da, günümüzde de geçerliği hak ediyor:

> "Senin Venüs'ün ve Lükres'in hem tatlı, hem ak paktır;
> Ölümsüz şan defterinde adın hep var olacaktır."

Tüm yeryüzünde şiir gücünü yitirmeye başladı. Avrupa ve ABD'de geçen yüzyılın son dönemlerinden beri "Büyük Roman İmparatorluğu" egemenlik alanlarını genişletiyor. Türkiye'de de 21. yüzyılda şiir sustukça susuyor.

İlginç bir rastlantı: Tiyatronun büyük dâhisi William Shakespeare ile modern roman yazarlığının ilk mucizesi olan Miguel de Cervantes 1616'da ölmüştü. Sahnenin tanrısıyla romanın tanrısı hâlâ yaygın üne sahip.

Shakespeare'in soneleri dünya şiirindeki müstesna yerini koruyor. Onun uzun anlatı şiirleri tür olarak "manzum roman" diye nitelendirilebilir. Dünya edebiyatında bu tür elbette uzun ve değişken bir geçmişten geliyor: Gılgamış destanından, Homeros'tan, Latin edebiyatından, kutsal kitaplardan, Çin, Hint, Japon eserlerinden, İskandinav sagalarından, İslam geleneğinin başyapıtlarından sonra, İngilizcede Geoffrey Chaucer ile önem kazanmıştı. Onun "Troilus Criseyde"si, Shakespeare ile aynı yıl doğan ama 1593'te ölen Christoper Marlowe'un "Hero and Leander"i manzum öyküsel anlatılar olarak örnekti.

Bu uzun geleneğin ilhamıyla küçük epikler, o zaman kullanılan terimle "epyllion" (çoğulu "epyllia") yazan Shakespeare tıpkı İslam âleminin mesnevi geleneğinde olduğu gibi, belirgin biçimler içinde, kesin bir vezinle, kafiyeli anlatılar yaratıyordu.

İslam edebiyatında mesnevi türü, Firdevsî (940-1020) ile görkemli başlayan "manzum anlatı" geleneği, 19. yüzyıla kadar Arapça, Farsça ve Osmanlıcada 800 yıl süren zengin bir kanon geliştirmişti. Bu türün Osmanlıcadaki son şaheseri Şeyh Galib'in 1787'de yazdığı "Hüsn ü Aşk"tı.

Belki "manzum roman"ların üstün başarılı son örneği Aleksandr Puşkin'in 1825 ile 1831 arasında dört cilt olarak yayınladığı "Yevgeni Onyegin"di. Bu şiir-romanı 1964'te Vladimir Nabokov ilginç bir çeviriyle ABD'de İngilizce olarak yayınladı. Nabokov kendisi de "şiirsel roman" tarzında bir denemesini 1962 yılında çıkarmıştı: "Pale Fire".

Düzyazı olarak evrensel rağbet görmekte olan romanların yanı sıra, manzum ya da şiirli roman türü yeniden doğup başarı kazanabilir mi? Türkçemizde böyle bir gelişme olabilir mi acaba? Ben bu konuda iyimser değilim. "Büyük Roman İmparatorluğu"nda manzum romana, hatta anlatı şiirlerine hayat hakkı ve yer yok gibi görünüyor.

Platon epik edebiyatın tanımını yaparken, böyle eserlerin kısmen anlatısal, kısmen dramatik olduğu üzerinde durmuş-

tu. Shakespeare'in anlatısal şiirlerinde bu iki önemli öge lirik söyleyişle kucaklaşmıştı.

Tarihî bağlamları içinde bunlar okunmaya ve değerlendirilmeye layık eserlerdi. Shakespeare'in oyunlarını ve sonelerini sevenlerin "Aşk ve Anlatı Şiirleri"ni göz ardı etmeyeceğini umarım. Bu şiirlerde lirik cazibe, heyecanlı olaylar, sürükleyici yaşantılar, billur özdeyişler bulmak mümkündür diye iyimserlik duyuyorum.

Çeviri Yaklaşımları

400 yıldan uzun bir süre önce Elizabeth çağı İngilizcesiyle yazılmış olan Shakespeare şiirlerini 21. yüzyıl Türkçesine çevirmek, düşünülebilecek en zor çeviri işlerinden biridir. Ben onyıllar boyunca çok çetin çeviri çalışmaları yaptım: Yunus Emre'yi İngilizceye, Shakespeare'in "Soneler"ini Türkçeye, Mevlânâ'yı İngilizceye aktarmak gibi. Bu çalışmaların hemen hepsinde şiirlerin özgün yapısına, veznine ve kafiye düzenine sadık kalmak temel ilkelerimden biriydi. Şiiri düzyazıya uyarlamak, orijinallerin tarihî ve kültürel haysiyetinden vazgeçmek, geçmişi bugünleştirmek tarzındaki müdahalelerden hep kaçındım. Bence doğru dürüst çeviri, özgün metnin öz anlamına, temel üslubuna, sesine ve ritmine, duygusal ve düşünsel özelliklerine sadakatle, hem de ikinci dilin değerlerinden hiç taviz verilmeksizin gerçekleştirilir.

Göz ardı etmemeye çalıştığım yedi ilkeyi, umarım, bu kitaptaki anlatı şiirlerinin çevirilerinde yeterince uygulamışımdır:

– Şiirlerin asıllarındaki biçimlerine, kafiye düzenlerine ve biçem özelliklerine bağlı kalmak,

– Uyarlama ya da Türkçede yeniden söyleme yoluna gitmemek, bir yandan da "çeviri kokusu" vermemek.

– Anlam, duyarlık, benzetme ve düşüncelere sadık kalmak; ancak körü körüne bağlılıktan kaçınmak.

– Dil, kültür, söyleyiş, tarih, mitoloji vb. konularda bilgi verip açıklama yaparken aşırı uzun notlarla şiirselliği ve öyküsel akıcılığı engellememek.

– Shakespeare'in ara sıra yaptığı İngilizce kelime oyunlarını dilimize aktarmak her zaman mümkün olmayacağı için, zorlama gibi aşırılıklara kaçmamak.

– Çevirilerde Türkçenin hakkını ve tadını vermek, söz, ses, ritim özelliklerine saygı duymak.

– Shakespeare'in bu anlatılarında belirgin olan üç özelliğin –şiirsellik, öyküsellik ve dramatik edanın– sentezine özen göstermek.

Bu kitapta şiirlerin dize sayıları şöyledir:

Venüs ile Adonis	1194 dize
Lükres'in İğfali	1855 dize
Anka ile Kumru	67 dize
Bir Âşıkın Yakınması	329 dize
Coşkulu Yolcu	410 dize
Ölsem mi?	90 dize
Toplam	3945 dize

Bunların hepsinde ("Anka ile Kumru", "Coşkulu Yolcu" derlemesindeki birkaç şiir ve "Ölsem mi?" hariç) kullanılan vezin "iambic pentameter"dır. Bu, İngiliz şiirinde (genellikle İngilizce konuşulan ülkelerde) en yaygın olarak kullanılmıştır. Bu vezin sistemi hecelerin okunuşundaki vurgulara dayalı olduğu için niteldir. Iambic, dizedeki vurgusuz ve vurgulu hecelerin sıralanışından oluşur. Iambic pentameter'da her dizede biri vurgusuz (.), biri vurgulu (-) 10 hece sıralanır: .–.–.–.–.– (Şairin isteğine göre bazı dizelerde 11, nadiren 12 hece yer alabilir. Shakespeare bazen şiirlerinde bu meşru haktan yararlanmıştır.)

Türkçemizin vezinleri parmak hesabı adıyla da bilinen 6+5, 7+7, 8+8 gibi sayısal temele dayanır. Arapça/Farsça-

dan alıp 13. yüzyıldan beri kullandığımız aruz vezinleri ise niteldir: Kısa ve uzun hecelerin çeşitli sıralanışlarına göre şekil almıştır: mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün veya fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün vb. gibi.

Shakespeare'in sonelerini dilimize 7+7 hece vezni ile çevirmiştim, her dizede 10 heceli iambic pentameter yerine 14 hece vardı. "Aşk ve Anlatı Şiirleri"nin çoğunda ise 14 hece yeterli olmadığından, 8+8 heceden oluşan 16 hecelik dizeleri tercih ettim. Bu vezni kullanırken, bazı dizelerde ilk 8 hecelik cüz'den sonra durak yapmadım. Dizeler (az sayıda olmakla beraber) yer yer 9+7, 7+9, 10+6 vb. gibi şekillendi. Ender olarak 16 hece yerine, 15 veya 17 hecelik dizeler de oluştu. Buna benzer fazlalık veya eksiklikler Shakespeare'in şiirlerinde de vardır. Vezinlerde esneklik uzun şiirleri yeknesaklıktan kurtarmaktadır.

Sone ve şiirlerinde Shakespeare tam bir kafiye ustasıydı. Genellikle tam veya kuvvetli kafiyeler kullanıyordu. Ancak yarım ya da zayıf kafiyeler de kullanmıştı. Zaman zaman ses bakımından doğru olmayan göz kafiyelerine de yer vermişti.

Türkçemiz kafiye repertuvarı ve yaratıcılığı bakımından İngilizceden daha yaratıcıdır. Böyle bir avantaj, özellikle ababcc ve ababbcc gibi yoğun kafiyeli türlerdeki zorlukları biraz hafifletmiş oldu. Yine de bu kitapta 4 bine yakın kafiyeli dizeyle uğraşmanın ne denli zor olduğunu okurların takdir etmek lütfunda bulunmasını rica ederim.

Birçok kafiyeyi çok hoş tutturmuş olmakla övünç duyduğumu söyleyebilirim. Ancak bazıları –bütün çabalarıma rağmen– istediğim kadar başarılı olmadı. Genellikle tam kafiye düşürebildim ama, vakit vakit yarım ya da zayıf kafiyelerle yetinmek zorunda kaldım. Okurların anlayış göstermesi, beni bağışlaması mümkün olursa sevinirim. Şu gerçeğin gözden ırak tutulmamasını rica etmek isterim: Herhangi bir Batı dilinden 4 bin kafiyeli ve vezinli dize çevirisi içeren bir

başka Türkçe kitap varsa bilmiyorum. Bu kitabın böyle bir tekil özelliği var diye düşünüyorum.

İngilizceden Türkçeye yapılan çevirilerde çıkan büyük zorluklardan biri, Türkçede eril ve dişil farkı gözetilmemesidir. Bizim "o" zamirimiz İngilizcenin "he", "she", "it" zamirlerinin tümünü birden karşılamaktadır. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için orijinal metinlerdeki pek çok "he" ve "she" yerine "Venüs", "Adonis", "Lükres", "Tarkvin" vb. gibi kişi isimleri kullanmak zorunlu oldu.

Kitabımızdaki yabancı isimlerin telaffuzu dilimizde genellikle kullanıldığı gibi Fransızcaya uygun olarak verilmiştir.

Noktalama Türkçe kurallara ve çevirideki gereklere göre uygulanmıştır.

Yazım için Türk Dil Kurumu'nun internet sayfasındaki "Yazım Kılavuzu ve Kurallar" kullanılmıştır.

Venüs ile Adonis

Dünya edebiyatında çığır açan William Shakespeare'in ilk şiir müjdesi "Venus and Adonis" başlıklı kitaptı. 1593'te çıktı: Uzun bir erotik anlatı şiiriydi bu, altışar dizelik 199 parçadan oluşan aşk destanı. Hem trajik, hem komik bir yapıttı. Piyasaya çıktığı yıllarda da, sonraki dönemlerde de ilgi gördü, Shakespeare çağında da, bugüne kadar da onun tarafından yazılmış olduğu hiç tartışılmadı. 1593 ile 1640 arasında, elli yıldan kısa bir sürede, benzeri az görülen bir rağbet kazanarak 16 baskısı yapıldı.

19. yüzyıl başlarında İngiltere'nin önde gelen romantik şairlerinden John Keats ile Samuel Taylor Coleridge bu yapıta övgü yağdırdılar. 20. yüzyılda övgüyü sürdürenler de oldu, olumsuz eleştiri yapanlar da. Örneğin edebiyat tarihçisi ve eleştirmen C. S. Lewis, "English Literature in the Sixteenth Century" (16. Yüzyılda İngiliz Edebiyatı) başlıklı eserinde aşırı sert bir dille diyordu ki: "Olmaz böyle bir şey. Bu

şiir tiksinti uyandırmak amacıyla yazılmış değilse, budalaca yazılmış demektir." (s.499)

Shakespeare aşk ve güzellik tanrıçası Venüs'ün sevgisine karşı direnen yakışıklı genç Adonis'in öyküsünü sürükleyici bir lirik üslup ile yazmıştı. Shakespeare'den önce aynı konuyu işleyenler de olmuştu. Bunlar arasında ilk önemli örnek MÖ 43 ile MS 18 arasında yaşamış olan Ovidius'un "Metamorphoses" (Değişimler) başlıklı eserindeki anlatıydı.

Shakespeare'den önce, ünlü İngiliz şairleri Geoffrey Chaucer (1340-1400) ve Edmund Spenser (1552?-1599) aynı konuyu işledi. Ama "Venüs ile Adonis"i bağımsız bir öykü şiiri olarak ilk yazan Shakespeare oldu. Ovidius'un "Metamorphoses" başlıklı başyapıtını 1565-1567'de Arthur Golding manzum olarak İngilizceye çevirmişti. O eserde sadece 74 dize olan Venüs-Adonis öyküsünü Shakespeare 1194 dizelik bir şiir olarak yarattı. Derler ki Ovidius'un hayranı olan Shakespeare bu şiirle onu aşmaya çalışıyordu. Muhtemeldir ki, Shakespeare yalnızca Golding'in çevirisini okumakla kalmamıştı, mükemmel değilse de oldukça iyi bildiği Latincesini kullanarak eserin orijinalini de okumuştu. Kendi geniş kapsamlı anlatısında Shakespeare özgün olmaya da özen göstermişti. Shakespeare uzmanı Hereward T. Price diyor ki: "Venüs ile Adonis, örnek aldığı yapıtlardan ve genel olarak pastoral şiir geleneğinden yararlanmakla beraber, cesaretle orijinal de olmuştur."[1]

Shakespeare'in eseri Ovidius'un yazdığı kısa öyküden üstündü demek yanlış olmaz. Hiç değilse kullandığı örnekten aşağı kalır tarafı yok. Bu bakımdan Ovidius'un ünlü sözünü anımsatıyor: "Her şey değişir, hiçbir şey yitirilmez."

Shakespeare bu uzun şiirinde özgünlüğü arayışta Ovidius'tan, Chaucer'dan ve Spenser'dan çok daha kompleks

1 Hereward T. Price: "Function of Imagery in Venus and Adonis," Papers of the Michigan Academy of Science, Arts, and Letters, 1945, 289.

ve katmanlı olmaya yönelerek nice boyutlarla eserini zenginleştirmişti. Bir başka Shakespeare uzmanı, Dr. Nancy Lindheim, bir makalesinde şu gözlemi yapıyor: "Venüs, Neoplatonistlerin anladığı şekilde soyut aşkı değil de, yaşandığı gibi çelişkili sevgi tarzını temsil ediyor. Bazen ardı ardına, bazen eş zamanlı olarak, gülünç, acıklı, abuk sabuk, aşağılanmış, yüceltici, kendini aldatan, oyunbaz, düzenbaz, nobran, saldırgan, acıya hassas ve çaresizdir; çünkü bütün bunlar aşk yaşantısının içindedir."[2]

Venüs kendini peşkeş çekerken, hatta yalvarıp yakarırken Adonis nazlanıyor, kendini ağırdan alıyordu. Dünya şiirinde ve anlatılarında bir kadının bir erkeğin peşine düşmesine ilişkin pek çok kısa ve uzun örnek olmuştur ama, bu konuyu Shakespeare kadar ilginç, renkli, ayrıntılı ve dramatik işleyen eski şairlerin sayısı parmakla gösterilecek kadar azdır.

"Venüs ile Adonis", anlatının ritmi ve revnaklı ifadeleri, çarpıcı imgeleri, erotik üslubu, alışılmamış benzetmeleri, psikolojik nüansları, soyut sevgiyle şehvani arzu arasında gidip gelen yönelimleri bakımından sık sık heyecan uyandırmaktadır.

Bu şiirsel anlatı düz ve düzenli bir gelişmeyi kesintisiz bir kronolojik sırayla takip eder. Yer yer doğa ve iklim tasvirleri içeren bu yapıya Venüs'ün ve çok daha seyrek olarak Adonis'in sözleri, duygu ve düşünceleri girmektedir. Metinde belli başlı iki "istitrat" (digression, arasöz) vardır: Birincisi at (259-324. dizeler) ile "wat" isimli tavşana (673-714. dizeler) ilişkindir.

Şiirin altışar dizelik her bölümünde 1. ve 3. dizeler, 2. ve 4. dizeler kendi aralarında kafiyelidir. Her bölüm kendi içinde 5. ve 6. dizelerden oluşan kafiyeli bir beyitle sona ermektedir. Arada bir, bölümden bölüme geçişler vardır. Her bölümün kafiye yapısı şöyle gösterilebilir: ababcc

2 Nancy Lindheim: "The Shakespearean Venus and Adonis," Shakespeare Quarterly, cilt 37, sayı 2, Yaz 1986, 193.

Venüs'ün kadın sesi ve kişiliği toy Adonis'e şiir boyunca baskın çıkmaktadır. Adonis ise suskun ve sönük kalmaktadır. Venüs tanrıça olarak ağır basıyorsa da, Adonis "namuslu" davranışında direnerek, Venüs'ün cinselliğini reddederek, bir güçlü ahlak ibreti sergileyerek galip gelmiş gibidir. Venüs sevgi dilenciliğiyle komik duruma düşmektedir.

Bazı yorumculara göre, bu açıdan Shakespeare Adonis'i kendisinin bir yansıması ya da simgesi gibi göstermeye çalışmış olabilir. Bazıları da Shakespeare'in bu şiirini ithaf ettiği genç Kont Henry Wriothesley ile Adonis arasında benzerlik kurduğunu düşünmektedir.

Shakespeare hayattayken "Venüs ile Adonis"in lirik anlatı gücü bir hayli övgü kazanmıştı. Başta John Weever olmak üzere, çağın önde gelen yazarları "ağzından bal akan" anlamına "honey-tongued Shakespeare" tanımını yapmışlardı ve bu deyim çağlar boyunca İngilizce konuşulan ülkelerde kullanılmıştı.

"Venüs ile Adonis"i nezih ve soylu bir erotik şiir olarak övenlerin karşısında, muhafazakâr ahlakı savunanlar olumsuz eleştiriler de yaptılar. Şehvetin ölçüsünü kaçırdığını ileri sürenler oldu. Erotizmin pornografiye dönüştüğünü iddia edenler de vardı. 1611'de çıkan "Scourge of Folly" (Çılgınlığın Belası) başlıklı kitabında John Davies "şehvet düşkünü Venüs"ten söz ediyordu. Thomas Heywood'a göre "Venüs ile Adonis" bir ayartma kılavuzu, baştan çıkarma el kitabı gibiydi.

1623'te Thomas Robinson bu şiiri "ağzı bozuk, rezil" diye tanımlamıştı. 1631'de Richard Braithwait böyle bir kitabın genç kadınlar tarafından okunmasının doğru olmayacağını vurguluyordu.

Shakespeare şiirleri arasında sadece mitolojik çağı bakımından değil, ruhu ve zihniyeti bakımından da tamamıyla "pagan" olan tek yapıt "Venüs ile Adonis"tir.

Şiirde Adonis önce güçlü bir şehvani arzunun, sonra bir yaban domuzunun saldırısının kurbanı olarak yaratılmıştır. İffetini ısrarla koruyorsa da, bazı yorumculara göre bu davranış günahsızlık diye düşünülmemelidir, çünkü aslında hem tümden bencilliktir, hem de bir baştan çıkarma hilesi sayılabilir.

Adonis için belirgin simge, belki güzelliğin kötülük tarafından yok edilişidir. Böyle bir tanımlama pasifliği vurguladığından yeterli olmayacaktır. Denilebilir ki, Venüs cinsel aşkın, Adonis ise akli aşkın timsali olarak düşünülmelidir.

Şiirin trajik sonu, doğanın amansız gücünü temsil eden Adonis'e saldırarak göğsünü deşip canına kıyan yaban domuzuyla gelir. Shakespeare'in yarattığı asıl trajedi, Venüs'ün karşısında Adonis'in çılgınca inatçı, anlayışsız, âdeta amansız direnişidir. Yaban domuzu azgın şehvetin ve öldürücü vahşetin timsali olarak belirlenmiştir. Şiirin trajik ironisi Adonis'in Venüs'e uzak dururken, domuz avına büyük bir hevesle çıkmasından kaynaklanmaktadır.

"Venüs ile Adonis"te, Prof. Edward Hubler'a göre, "derin anlamda Shakespeare hem erotik, hem de ahlaki bir yazardır."[3] Aynı yorum doğrultusunda, cinselliğin sarsıcı gücünü gerek oyunlarında, gerek şiirlerinde ustalıkla işlerken, Shakespeare aşkla şehvet arasına bir kırmızı çizgi koyar, pornografiye yönelmez, onurlu aşkın üstünlüğünü vurgular. Bu bakımdan, Shakespeare'in yaşam düşüncesinin özü ve temeli "Venüs ile Adonis"te dile getirilmiştir demek mümkündür.

Eserin öyküsü, kurgusu, iki başkişisi, değer sistemi tam anlamıyla özgün sayılmayabilir. Yine de bunu "taklit" olarak tanımlamak doğru olmayacaktır. Şiirselliği, üslubu, imgeleri bakımından virtüözlük düzeyindedir; bu özellikleri açısından özgündür. Yapıtın övgü kazanan değeri, her şeyden önce, söz ve imge zenginliğidir. Hem bu şiirde, hem de

3 Edward Hubler: "Shakespeare's Songs and Poems", New York, McGraw Hill, 1959. xxx.

öteki şiirlerinin çoğunda şairin anlatı ustalığına ve imge yaratıcılığına hayran olmamak, mekânları, görüntüleri, doğayı ve bazı nesne ve betimlemeleri başarılı bulmamak mümkün değildir. Şairlikle ressamlığın güçlü bir birleşmesidir bu.

Gerçi "Venüs ile Adonis" anlatı şiir türünün İngilizcedeki en güçlü örneklerinden sayılabilir ama, ruhu ve yapısı bakımından dramatik özellikleriyle de dikkati çekmiştir. 16. yüzyıl sonlarından bu yana eleştirmenler ve uzmanlar "Aşkın Emeği Boşuna", "Titus Andronicus", "Bir Yaz Gecesi Rüyası", "Romeo ve Juliet", "Veronalı İki Soylu Delikanlı", "Windsorlu Şen Kadınlar", "Nasıl Hoşunuza Giderse" ile bu şiir arasındaki benzerliklere işaret etmişlerdir. Bu listeye "Antonius ile Kleopatra", "III. Richard", "Cymbeline", "Kısasa Kısas" ve "Hamlet" de eklenebilir.

Ancak, her şeyden önce bir lirik anlatı şiiridir "Venüs ile Adonis". Shakespeare'in çağdaşı Richard Barnfield yapıtın "tanrılara layık" olduğu üzerinde durmuştu.[4] 20. yüzyılda Douglas Bush diyordu ki: "Bu şiir sevgililer için gerçekten bir kutsal kitaptır."[5] 20. yüzyılın en ilginç İngiliz edebiyatı eleştirmenlerinden William Empson'un şu sözü herhâlde bir gerçeği ifade ediyordu: "Şiir çıkar çıkmaz büyük etki yaptı: Derler ki şehvete düşkün lise öğrencileri uyurken bu kitap yastıklarının altındaymış."[6]

Lükres'in İğfali

"Lükres'in İğfali" Shakespeare'in en uzun anlatı şiiri... Kocasına sadık soylu bir kadına şehvetten gözü dönmüş namussuz bir prensin zorbaca tecavüzünün öyküsü...

---

4 Philip C. Kolin: "Venus and/or Adonis Among the Critics," in "Venus and Adonis: Critical Essays", New York and London, Garland Publishing, 1977, 10-11.

5 Douglas Bush: "Mythology and the Renaissance Tradition in English Poetry", Minneapolis, Minnesota, University of Minnesota Press, 1932, 98.

6 William Empson: "The Narrative Poems", "Essays on Shakespeare", edited by David B. Pirie, Cambridge, Cambridge University Press, 1986, 2.

"Venüs ile Adonis" güzellik tanrıçasının yaşam tecrübesi olmayan isteksiz bir genci baştan çıkarmak uğrundaki ısrarlı çabalarının trajikomik küçük bir mitolojik destanı...

"Anka ile Kumru" felsefi ve vicdani gücü ağır basan bir "saf" şiir, öteki anlatılardaki acı yaşantıların uzağındaki manevi güzelliklerin şiirsel görünümü...

"Bir Âşıkın Yakınması" sevgiye güvendiği için bir çapkının tuzağına düşen bir kadının haklı şikâyeti...

"Lükres" narratolojik özellikleriyle Shakespeare'in "şiirsel roman"a benzeyen tek yapıtı... 1593'te ilk kitabı "Venüs ile Adonis"i Kont Henry Wriothesley'e ithaf ederken, genç şair "daha ciddi çalışma" yapmayı vaat ediyordu. Bununla kastettiği, belki de o sıralarda üzerinde çalışmakta olduğu "Lükres'in İğfali"ydi. 1594'te çıkan "Lükres" ile bu vaadi yerine getirdiği, uzmanların çoğu tarafından kabul edilmiştir.

"Daha ciddi çalışma" anlamındaki "graver" nitelemesi, İngilizcede aynı zamanda "daha ağırbaşlı" ve "daha vahim" demekti, bugün de öyle. "Venüs ile Adonis" üzücü ve karamsar bazı nitelikleri bir yana, yer yer gülünçtü de. Doğa ile iç içe olduğu gibi, göğü ve güneşi de yansıtıyordu. "Lükres" ise bir "kapalı mekân" anlatısıdır, kasvetli ve kötümser. Edası ve atmosferiyle "vahim" olarak tanımlanabilir. Anlatısını bir çeşit roman gibi düşünürsek, "gotik tür"le ilişkili olduğunu söyleyebiliriz.

"Lükres'in İğfali"nin baş tarafında düzyazı olarak bir "özet" bulunmaktadır. Bunun Shakespeare tarafından mı, yoksa başka biri (belki yayıncı) tarafından mı yazılmış olduğu yakın zamanlarda bile tartışma konusu olmuştur. Bazı uzmanlar, piyeslerdeki birçok pasaj ve şiirlerdeki iki kısa ithaf bir yana, bu "özet"in Shakespeare'in tek düzyazısı olduğunu, ama hiç de gerekli olmadığını ileri sürdüler. Yazının İngilizce başlığı olan "Argument" terimi o çağda, özellikle Shakespeare'in oyunlarında "kanıt", "tartışma",

"tema", "sav" anlamlarında kullanılıyordu. Günümüzde "iddia"dan ziyade ağırlık kazanmış olan "özet" anlamı burada daha uygun görünüyor. Yine de "sav"dan vazgeçilmemesi gerektiği kanısındayım: Shakespeare olayların kaynağının ve gelişiminin özünü verirken, tarihsel bir açıdan krallığı töhmet altında bırakarak cumhuriyet önerisi ve savunması yapıyor gibi.

Bir yıl arayla (yazılmış) yayınlanmış olan "Venüs ile Adonis" ve "Lükres'in İğfali" içerik, kişiler, ruh, ortam ve tema bakımından birbirinin zıddı iki yapıttır. Üslup ve yapı arasında benzerlikler bulunmasına rağmen, "Venüs ile Adonis" nazlanan erkeğin üstüne düşen kadının, "Lükres" ise "ırz düşmanı" olarak tanımlanabilecek bir erkeğin karşısında namus ve onuruna düşkün bir kadının öyküsüdür.

1593'teki "Venüs" doğanın güzellikleri içinde, arzulu kadının hüsranını ve gülünç düşmesini, 1594'teki "Lükres" vahşi şehvetin yıkıcılığını, karanlık mekânlarda gotik bir atmosferde anlatır.

Eser şehvet ve zorbalık, suç ve günah, iktidar ve ihmal, sadakat ve ihanet, kibir ve vicdan sorunlarını şiirsel anlatı üslubuyla irdelemektedir. Shakespeare "Lükres"in öyküsünü Ovidius'un "Fasti" (Şiirlerle Takvim) başlıklı eserinden, hem de MÖ 59'dan MS 17'ye kadar yaşamış olan Titus Livius'un "Ab Urbe Condita" adlı Roma tarihinden özümsemişti. Ovidius, Elizabeth çağında gerek Latince aslı, gerek İngilizce çeviri ve uyarlamaları ile çok iyi biliniyordu. Titus Livius'un Roma tarihi ise o yıllarda William Painter (1540-1594) tarafından çevrilmişti. İngiliz şair John Gower (1330?-1408) da Halikarnaslı Dionysius'un Roma tarihini İngilizceye çevirip yayınlamıştı. "Lükres"le ilişkili olarak Shakespeare, Chaucer'dan da esinlenmişti.

"Lükres"in öyküsü yalındır: Eşi Kollatin'e tamamıyla sadık olan bu güzel, soylu kadını Roma kralının oğlu Tarkvin elde edip ırzına geçmek arzusuyla yanıp tutuşmaktadır.

Bir gece baskın yaparak Lükres'i iğfal eder. Bu trajik olayın utancıyla kıvranan Lükres intikamının alınmasını sağlamaya çalışır, sonra intihar eder. Tarkvin işlediği suç yüzünden Romalılar tarafından cezalandırılarak müebbet sürgüne gönderilir.

Elizabeth çağında Roma İngiltere için bir "siyasal ayna" gibi görülüyordu. Dr. Coppélia Kahn diyor ki: "Hükümdarların düşmesi, halkın iktidara geçmesi, isyanların korkunçluğu o çağın insanları için bir dizi ibretti... Shakespeare'in kullandığı Latince kaynaklardaki Lükres öyküsü de bir aynaydı."[7]

Lükres olayı Roma tarihinde büyük önem taşımıştır, çünkü o olaydan sonra Tarkvinlerin hepsi sürülmüş, kralların yerine iktidara konsüller geçmiştir.

Tarkvin'in aldığı amansız karar hem Lükres'in, hem kendisinin ve Tarkvinlerin feci akıbetine yol açan bir mutlak trajediydi. Lükres ırzına geçilmesini önleyebilir miydi? Tarkvin tasallut etmeden önce Lükres'i pasif duruma sokmuştu. Yaptığı şantaj şöyleydi: Lükres karşı koyduğu takdirde onun da, uşaklardan birinin de canına kıyarak, ikisini zina hâlinde yakaladığı için ceza olsun diye öldürdüğünü ele güne duyuracaktı. Lükres'in ailesinin ve eşinin şerefi nesiller boyunca temizlenemeyecek kadar lekelenmiş olacaktı. Bu Lükres için ölümden beter bir mahkûmiyetti.

"Lükres'in İğfali" içindeki ilginç edebî unsurlardan biri, Lükres'i kurban ederek intihara sürükleyen olayın Troya kentinin yıkılmasıyla metonimik bir benzerlik tarzında gösterilmesidir. Şiirin bu kesiminde Shakespeare ekfrasis sanatının güçlü bir örneğini vermiştir.

Eser Tarkvin'in amacına varmak üzere ilerleyişini izleyen okurda yarattığı merak ve heyecan bakımından da olağa-

7 Coppélia Kahn: "The Rape in Shakespeare's Lucrece", "Shakespeare Studies" 9, 1976, 45.

nüstü başarılıdır. Suç ve günahın bu kadar sarsıcı anlatılışı, yansımalarını Shakespeare'in 1592'de yazmaya başladığı ve 1597'de yayınladığı "III. Richard" trajedisinde, ama daha belirgin olarak, 1605'te yazdığı "Macbeth"te bulmuştur.

Ülkemizde Shakespeare'e özellikle 20. yüzyılda büyük ilgi duyulmasına rağmen, "Lükres" pek önemsenmedi. Bu şiire ilişkin tek çalışmayı Mehmet Nâdir yaparak beşte birinden az tutan bazı kısımlarının düzyazı çevirilerini (308 satır: 7'şer dizelik 44 parça) "Lükres'in Hetki" başlığıyla 1888'de Tarîk'ın üç ayrı sayısında yayınladı. ("Hetk" sözcüğü artık kullanılmıyor; eskiden "hetk-i perde-i ırz etmek" gibi deyimlerde geçerdi.) Günümüzde "ırzını bozmak" ya da "ırzına geçmek", "ırzına tecavüz" sözleri var. Sadece "tecavüz" veya "tasallut" kullanıldığı da oldu. "Rape" karşılığı olarak "iğfal" belki de günümüzde en doğru kullanım.

Gece ve günahın şomluğuna ilişkin bu uzun anlatı şiiri, Shakespeare'in namus ve onur, suç ve öç ile siyasal rejim konusundaki birçok temel düşüncesini de dile getiren heyecanlı bir eser. Şiirle dramayı ve romanı bağdaştırıyor.

Anka ile Kumru

"The Phoenix and the Turtle" (bazı baskılarda "The Phoenix and Turtle") uzmanlara göre Shakespeare'in tek "saf" şiiri. Öteki uzun şiirlerinden birkaç yönden farklı: Belirli bir kaynaktan alınmamış. Shakespeare bir örnek kullanmış mı, belli değil. Bir anlatı özelliği, bir öyküsü ve kurgusu yok. Orta Çağ'dan Rönesans'a uzanan soyut aşk şiiri akımında Shakespeare'in "Anka ile Kumru"suna "şiir için şiir" gibi bir tanımlama yapabiliriz.

67 dizelik ağır kafiyeli bu şiir "kuşlar" türünde. Ünlü öncüleri var bu türün. Shakespeare'den altı yüzyıl önce yaşamış olan Ovidius, çok sonraları Geoffrey Chaucer'in "Parlement of Fowles" (Kuşlar Meclisi) vb.

"Anka ile Kumru"ya baktığımızda elbette aklımıza Feridüddin Attar'ın "Mantıku't-Tayr" başlıklı şaheseri geliyor ama, Shakespeare Attar'ı okumuş olamaz, çünkü "Mantıku't-Tayr"ın ilk İngilizce çevirisi (bir kesimi) ünlü Hayyam çevirmeni Edward FitzGerald tarafından 19. yüzyılda yapılmıştı. Yine de Orta Çağ'ın İslam âleminde olduğu gibi, Rönesans Avrupası'nda efsanevi kuşlara ilgi duyulduğunun unutulmaması gerekir.

"The Phoenix and the Turtle" ilk olarak 1601'de yayımlanmış ama, kimi uzmanlara, özellikle E. A. J. Honigmann'a göre 1586'da yazılmış olabilir. Şiir Shakespeare'in eserlerinden o kadar değişik ki, onun kaleminden olmayacağını ileri sürenler var. Şimdilerde belli başlı uzmanlar bu kuşkuya pek katılmıyorlar.

"Shakeaspeare and Elizabethan Poetry" (Shakespeare ve Elizabeth Çağı Şiiri) başlıklı kitabında (1951) Prof. M. C. Bradbrook "Anka ile Kumru"dan "güçlü şiir" diye söz ediyor. "The Arden Shakespeare" dizisinin şiirler cildini hazırlayan F. T. Prince "paha biçilmez değerde" diye tanımladığı bu şiirde "Shakespeare'in dört başı mamur oyunlarını zenginleştiren hayal gücünü" gördüğünü söyleyerek "şiirin güzelliği, yoğun heyecanla neredeyse anlaşılmaz bir fanteziyi birleştirmesindendir," diyor.

1924'te Shakespeare uzmanı Prof. John Middleton Murry şöyle yazmıştı: "Bu şiir akıl yoluyla algılamanın üstünde ve ötesindedir. İnsan aşkının erişilebilecek en yükseğinin bundan daha şaşırtıcı bir ifadesi yoktur. Böyle bir şiirin çapraşık, mistik ve anlaşılmaz olması kaçınılmazdır." Prof. F. T. Prince'e göre, "Büyük şair bazen bu yönde göz kamaştırıcı bir gezintiye çıkabilir." "Anka ile Kumru"ya Shakespeare saf heyecanla ve insani aşka bağlılığıyla ilişkili tüm duygularını sığdırmıştır."

"The Phoenix and the Turtle" 1601'de Robert Chester adlı bir şairin "Loves Martyr" başlığıyla yayınladığı, ken-

disinin ve başkalarının şiirlerine yer verdiği bir derlemede gün ışığına çıkarılmıştı. 1878'de yeni bir edisyon hazırlayan Alexander S. Grosart "Anka ile Kumru"yu bir alegorik şiir olarak yorumlayıp kabul ettirmeye çalışan uzmanlardan biri oldu. Bu yoruma göre, Anka Kraliçe I. Elizabeth'ti, Kumru da kraliçenin âşık olduğu ve idama mahkûm ettiği Essex kontu Robert Devereux... Shakespeare'in şiirde bu isimleri anmadan aşkı alegori kisvesi altında vermesi Essex'in vatan haini olarak idam edilmiş olmasındandı.

Shakespeare uzmanlarının çoğu bu yorumun doğru olmadığı üzerinde durmaktadır. En yaygın olan yorum şiirin ideal aşkı tema olarak işleyen bir "saf şiir" olduğudur. Başka talihsiz aşklar için bir alegorik yaklaşım teorisi de genellikle akla yakın görülmemiştir.

Kuvvetli bir itirazı olmayanların garipsediği bir durum da, şiirde Anka'nın erkek, Kumru'nun dişi olması dolayısıyla Elizabeth ve Robert'in erillik ve dişilikle nasıl bağdaştırılabileceğidir.

Ben bu tür alegorik yorumları pek geçerli saymayıp "Anka ile Kumru"yu bir saf şiir olarak kabul edenler arasındayım. Bu anlamda şiiri "felsefi" olarak tanımlamanın da doğru olduğuna inanıyorum. Hem de gerek Doğu, gerek Batı geleneklerindeki mistik ruhla derin benzerlikler taşıdığını düşünebiliriz. İslam tasavvufundan herhâlde etkilenmiş değildir ama, bazı manevi ve düşünsel paralellikler gösterdiği doğru olsa gerektir.

"Anka ile Kumru" sevenin sevgiliye hitap ettiği ya da hitapta bulunduğu bir şiir değildir; birbirine aşk duyan iki varlığın tek bir benlik oluşturmasının simgelerle anlatıldığı bir lirik betimlemedir. Orta Çağ'da Anka, İsa için sık sık kullanılan bir simgeydi. Kumrunun da dinsel ahlaka bağlı hiç evlenmemiş bir kadının timsali olduğunu düşünenler var. Hristiyanlık inancına dayanan bu sembolizm Shakespeare'in şiirine yansımış olsa gerek.

Çağımızdaki bazı Shakespeare uzmanlarına göre "Anka ile Kumru" coşkulu bir aşkın manevi derinliğini ifade eden saf bir şiir olarak düşünülmelidir. Herhâlde Chaucer'ın "Parlement of Fowles" (Kuşlar Meclisi) başlıklı eserinin ilhamıyla, kanatlı varlıkların iffetini simgelemektedir. Salt anlamda pürüzsüz ruhu betimlerken aşkın akla üstünlüğü temasını baş tacı eden bu şiir, iki ruhun dört başı mamur birliği üzerinde duruyor.

Shakespeare genel olarak piyeslerinde, sonelerinde ve şiirlerinde "iambic pentameter" . – . – . – . – . – veznini kullanmıştı. Bu vezin her dizede vurgusuz ve vurgulu on hece esasına dayanır, 11 ya da 12 hece de olabilir.

"The Phoenix and the Turtle" "trochee" vezniyle yazılmıştır: "Trochee"de sırasıyla vurgulu ve vurgusuz heceler _ · _ · _ · _ . yer alır. Bu şiirde dizeler yedişer heceden oluşmuştur.

Felsefi içeriği olağanüstü yoğun olan bu şiirin çevirisinde dizeler yedişer heceye sığmadı. Dolayısıyla 7+7 hece vezni kullanıldı.

20. yüzyılın en saygın İngiliz edebiyatı profesörlerinden I. A. Richards önce Boston'daki WGBH televizyonunda 1957-1958 kışında bir konuşma olarak sunduğu, sonra "Daedalus" isimli bilimsel dergide makale olarak yayınladığı "Şiirin Anlamı: 'Anka ile Kumru' başlıklı yazısında diyordu ki: "En büyük İngiliz şairinin İngilizcenin en esrarengiz şiirini yazmış olması isabetli değil midir? 'Anka ile Kumru' o denli acayip bir şiirdir ki, Shakespeare'deki başka hiçbir şeye benzemez, o yüzden onun yazmış olduğu hakkında kuşku duyulmuştur. Yine de ondan başkasının yazmış olduğu pek düşünülemez."[8]

Bence yoğunluğu ve yalınlığı, berraklık ve giz dolu, simetrik ve huzurlu söyleyişiyle "Anka ile Kumru" doğa ta-

8 I. A. Richards: "The Sense of Poetry: Shakespeare's "The Phoenix and the Turtle", Daedalus, Cilt.1, Sayı 3, Symbolism in Religion and Literature, Yaz 1958, 86.

rafından birleştirilen seven ve sevilenin serüvenini evrensel mistik ruhla anlatan olağanüstü bir şiir...

Bir Âşıkın Yakınması

"A Lover's Complaint", bağımsız bir şiir olduğu hâlde, 1609'da Shakespeare'in "Soneler" kitabının sonuna eklenmiş olarak gün ışığına çıkmıştı. Konusu ve şekli bakımından "Soneler"le ilişkisi olmayan bu şiirin Shakespeare'in elinden çıkmadığını söyleyenler vardı, bu konu uzun süre tartışıldı, 20. yüzyılda bile tartışılıyordu. Başka bir şaire (hatta Shakespeare'in "Soneler"de isim vermeksizin değindiği "rakip şair"e) ait olduğunu ileri sürenler vardı. Birkaç uzmana göre "rakip şair" 16. yüzyıl sonlarında ölen oyun yazarı, şair ve Homeros çevirmeni George Chapman'dı. Tartışmalar sona ermediği hâlde, 20. yüzyılın ikinci yarısından bu yana çoğu uzmanların bu şiirin Shakespeare'e ait olduğu görüşü ağır basmaktadır.

Şiirin edebî değeri konusunda da görüş ayrılıkları vardır. 1780'de Shakespeare'in şiirlerinin güzel bir baskısını yapan Edmond Malone bunu "nefis bir şiir" diye tanımlamıştı, 17. yüzyıl şairlerinden Samuel Butler "harika bir şiir" diye. Shakespeare uzmanlarından George Rylands ise "çok az takdir gören o Elizabeth çağı şaheseri" diye. Aleyhte hüküm veren birçok eleştirmen de oldu.

Şikâyet şiirleri Rönesans İtalyası'nda da, Elizabeth çağı İngilteresi'nde de yaygındı. Shakespeare "Bir Âşıkın Yakınması" ile o şiir kervanına katılmışa benzer.

329 dizelik bu şiir "Lükres'in İğfali" gibi "rhyme royal" biçiminde yazılmıştı: ababbcc. İçinde dört kişi var. Hiçbirinin kimliği belli değil, şahıs ismi verilmiyor: Kendisine âşık olan genç kızı aldatan yakışıklı, çapkın delikanlı, sevgisi istismar edilen kız, kızın dert ortağı olan ihtiyar adam ve anlatıcı.

Bugüne kadar Türkçeye çeviri açısından Shakespeare'in anlatı şiirleri pek az ilgi gördü. Öncü ve çalışkan Meşrutiyet dönemi çevirmeni Mehmet Nâdir ("Venüs ve Adonis"ten ve "Lükres"ten az sayıda parçanın yanı sıra) "A Lover's Complaint"in hemen hemen tümünü 1888'de dilimize aktararak yayınladı. Tarîk'in üç sayısında "Bir Âşıkanın Tazallumâtı" başlığıyla çıkan bu çeviriler düzyazıyladır, şiirsellikten uzaktır. Yine de 125 yıl önce Shakespeare'in uzun anlatı şiirlerinden bir tanesini dilimize kazandırmış olan Mehmet Nâdir'e minnet borcumuz büyüktür. Düzyazı yerine manzum (hiç değilse şiirsel) çeviri yapmaya gayret etmesini gönül isterdi. Ancak vezinli ve kafiyeli Shakespeare çevirisinin ne denli meşakkatli bir iş olduğunu yaşamış bir kişi olduğumdan, Mehmet Nâdir'in düzyazı özetleme yolunu seçmiş olmasına anlayış gösterebiliyorum. Bunu ifade eden güzel bir Türkçe deyimimiz var: "Çeken bilir."

Shakespeare'in Yazdığı Sanılan Şiirler

Edebiyat tarihinin en güçlü siması olarak ün kazanan William Shakespeare'in kimliği ve yaşam öyküsü muammalara gömülmüş olarak kaldı. Resmî belgeleri düzenli tutmak bakımından 16. ve 17. yüzyılda dünyada en ileri düzeyde olan İngiltere'de bunca belirsizlik olması ve sonradan da birçok gerçeğe ulaşılmaması bir talihsizlik olmuştur.

Shakespeare'e ilişkin çalışmalar 20. yüzyıldan günümüze kadar genişleyip derinleştiği hâlde, yeterince aydınlatıcı olamadı. Süregelen belirsizlikler Shakespeare'in yazmış olduğu sanılan, hatta bazıları Shakespeare hayattayken onun adı altında dağıtılan birkaç şiirle ilişkilidir.

En güvenilir uzmanların incelemeleri sayesinde bile otantik Shakespeare olup olmadığı hâlâ kesinlik kazanamayan şiirleri bu kitaba "Shakespeare'in Yazdığı Sanılan Şiirler" gibi temkinli bir başlık altında ekledim.

Bunlardan "Coşkulu Yolcu" Shakespeare'in ölümünden 17 yıl önce onun adıyla Londra'da basılmış olmasına rağmen bu bölümdedir, çünkü içindeki 20 şiirden yalnızca beşi otantiktir (ikisi "Soneler" kitabına, üçü de "Aşkın Emeği Boşuna" adlı komediye girmiştir), ama 15 şiir ya başka şairlere aittir ya da kimler tarafından yazıldığı bilinmemektedir.

"Ölsem mi?" başlıklı 90 dizelik şiirin kitaba alınması Shakespeare'e ait olduğunun çağımızdaki belli başlı uzmanların çoğu tarafından kabul edilmesindendir.

1612'de W. S. inisyalli kişiye atfedilmiş olan "A Funeral Elegy" (Bir Cenaze Ağıtı) başlıklı şiiri yazanın William Shakespeare olduğu sonraki 400 yıllık sürede ara sıra kabul görmüşse de bazı özenli incelemeler bunun doğru olmadığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu şiire kitabımızda yer vermemeyi doğru buldum.

Eskiden Shakespeare'e atfedilmiş olan ilk gençlik şiirlerine ilişkin sorunlar da vardır. 1570'li ve 1620'li yıllar arasında İngiltere'de basılan birçok güldeste ve derlemede çok sayıda şiire ve güfteye şairlerin tam ismi değil, ad ve soyadlarının ilk harfleri konulmuştu. Bunlar arasında bir hayli W. S. yer alıyordu. O sıralarda William Shakespeare'in yanı sıra, W. S. inisiyalli birçok başka şairin bulunması ilginçtir.

Örneğin, 1953 yılında İngiltere'de, daha önce "Shakespeare's Identity" (Shakespeare'in Kimliği) başlıklı bir kitap çıkarmış olan A. W. Titherley isimli bir kişi "Shakespeare's Earliest Poems" diye bir derleme yayınladı. Şiirlerden bazılarının "Soneler"de, "Coşkulu Yolcu"da, "Aşkın Emeği Boşuna"da, "Venüs ile Adonis"te yer aldığına işaret etmekle beraber, "Birlikte yaşayalım, benim sevgilim ol sen" dizesiyle başlayan şiirin ("Coşkulu Yolcu" XIX) aslında Christopher Marlowe'un, bazı dizelerinin de belki Walter Raleigh'in olduğunu görmezden geliyordu. Titherley'nin asıl amacı herhâlde William Shakespeare'in bir takma ad, sahici

kişinin ise Derby Kontu William Stanley olduğunu vurgulamaktı. Titherley böyle bir iddiayı 1920'lerde ortaya atan Prof. Lefranc'ı destekliyordu.

Titherley, derlemesindeki şiirlerin yazıldığı yılları kesin bilgi ya da yaklaşık (tahminî) olarak veriyordu, başlığı olmayan şiirlere de kendi uygun gördüğü başlıkları koyuyordu. 1591'de (Shakespeare'in 27 yaşında) yazmış olduğu sanılan bir şiiri örnek olarak ve ne denli otantik olduğuna ilişkin kesin bir hüküm vermemek gerektiğini hatırlatarak Titherley'nin en erken Shakespeare şiirleri derlemesinden sunuyorum:

Pastoral Hülya[9]

Birlikte yaşayalım, benim sevgilim ol sen,
Biz yıllarca birlikte olalım, mutlu ve şen.
Kırlarda bayırlarda, dağlarda vadilerde:
Tatlı kokan havanın hoş estiği her yerde.

Çamların en güzeli orda senin olacak,
Sedir ağaçlarıyla asmalar salkım saçak.
Korular set çeksin de bir paravana olsun
Benim yaz kraliçemi öpmesine Phoebus'un.

Nehre yüksekten bakan ağaçta olsun yerin
Yeter ki sen rahatça gönül eğlendiresin,
Gümüş kumlarla çakıllar şakısınlar orda,
Ebedî şarkılarını taptaze baharda.

Bak, su perileri ne de mutlu, oynayarak;
Satirler bütün günü geçiriyor şen şakrak,
Kumsalda kayarcasına giderken balıklar
O bağırlardan senin ellerine davet var.

9 Bu şiir 1600 yılında "Englands Helicon"da yayınlanmıştı.

Coşkulu Yolcu

"The Passionate Pilgrime" ne dereceye kadar Shakespeare'e ait olduğu, basıldığı 1599 yılından bugüne kadar tartışılan bir kitapçık. İçindeki 20 şiirden 5'inin onun elinden çıkmış olduğu kesin. Diğer 15 şiir, bazı 17. yüzyıl kaynaklarına (ya da sonraki uzmanların tahmin ve değerlendirmelerine göre) başka kişilere atfediliyor. Birkaç şiirin ise Shakespeare'in olmadığı biliniyor ama, kimler tarafından yazıldıkları saptanamıyor.

Yayıncılık ahlakının zayıf olduğu Elizabeth çağında William Jaggard adlı bir yayıncı 1599'da hazırladığı bir derlemeye (içindeki şiirlerle bir konu ya da anlam bağlantısı olmayan) "The Passionate Pilgrime" başlığını vermiş. ("Pilgrime" sözcüğü sonraki dönemlerde ve günümüzde "Pilgrim" şeklinde yazılıyor). Jaggard, kitapçığın kapağına "W. Shakespeare" adını koyarak tüm şiirlerin o yıllarda "Venüs ile Adonis" ve "Lükres'in İğfali" başlıklı anlatı şiirleri kitapları rağbet görerek iyi satış yapan Shakespeare'in elinden çıkmış olduğu izlenimini yaratmaya gayret etmiş.

20 şiire ilişkin güvenilir bilgiler şöyle özetlenebilir:

I., II. Shakespeare'in 138 ve 144 sayılı sonelerinin bazı sözcükleri değişmiş olan şekilleri (şu kitaptaki orijinal çevirilerine bakınız: William Shakespeare: "Soneler", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, ss. 138-9 ve ss. 144-5.)

III. Shakespeare'in "Aşkın Emeği Boşuna" başlıklı komedisinden bazı değişikliklerle alınmıştır: 4. Perde, 3. Sahne.

IV. Kimin yazdığı belli değil, Bartholomew Griffin olabilir.

V. Shakespeare'in "Aşkın Emeği Boşuna" 4. Perde, 2. Sahne'den iki mısra eksiğiyle.

VI. VII. Yazarı bilinmiyor.

VIII. Kuvvetli bir olasılıkla Richard Barnfield'in bir şiiri.

IX. Belki Bartholomew Griffin'in.

X. Kimin tarafından yazıldığı bilinmiyor.

XI. Bartholomew Griffin'in olabilir.

XII. Shakespeare tarafından yazılmadığı kesin.

XIII., XIV, XV. Shakespeare'e ait olmadıkları kuvvetle tahmin ediliyor.

XVI. "Aşkın Emeği Boşuna" 4. Perde, 3. Sahne'den iki mısra eksiğiyle.

XVII., XVIII. Yazarı bilinmiyor.

XIX. Bu şiirin daha uzun bir versiyonu Christopher Marlowe'a aittir. (Son 4 dize belki Walter Raleigh'den.)

XX. Richard Barnfield'in şiiri.

İçeriğinin sadece dörtte biri kesinlikle Shakespeare'in elinden çıktığı hâlde, bu derlemenin onun adı altında basılmış olması Shakespeare çağındaki yayıncıların bazen dürüst davranmadığının kanıtıdır. "The Passionate Pilgrime" (Pilgrim) sonraki yüzyıllarda, çağımızda da birçok kez basılmıştır. Shakespeare'e ilişkin kitap ve derlemelerde en titiz uzmanlar ve editörler bile bu kitaba yer vermemişlerdir ve bunu sürdürmektedirler. Aynı anlayışla biz de bu 20 şiirin hepsini bir arada (hangilerinin otantik Shakespeare olup olmadıklarını belirterek) sunuyoruz.

"The Passionate Pilgrime" ülkemizde pek ilgi görmedi denebilir. XIV sayılı parçayı Mehmet Nâdir 1888'de, X sayılı şiiri andıran uzunca bir versiyonu da 1898'de M. İsmet yayınlamıştı (Bkz. İnci Enginün, "Türkçede Shakespeare", s.33 ve s.81; s. 438.) Ben I, II, IV, XII, XIII sayılı şiirlerin çevirilerini Parşömen Kültür Edebiyat Dergisi'nin Cilt 2, sayı 2, Kış 2000 sayısında yayınladım.

Kitabın başlığındaki "passionate" ve "pilgrim" sözcüklerinin her ikisi de dilimizdeki karşılıkları bakımından sorunludur, dolayısıyla çeviride yetersiz kalmaktadırlar. "Passionate" dilimizde çeşitli sözcüklerle ifade ediliyor: heyecanlı, coşkulu, hararetli, ateşli, tutkulu, ihtiraslı, âşık, şehvetli, hiddetli.

Elizabeth çağı İngilizcesinde, özellikle Shakespeare'in eserlerinde "passionate" üzüntülü, kederli, şefkatli, duygudaş anlamlarında da geçiyor.

"Pilgrim" nötr anlamıyla yolcu, seyyah, uzun yolculuğa çıkan, gezgin (bazen avare ya da başıboş dolaşan); dinsel anlamıyla hacı, kutsal bir yeri ziyaret eden demek.

Başlığı Shakespeare değil, büyük bir olasılıkla yayıncı William Jaggard koymuş – cazip bir başlık olsun da kitabın satışını artırsın diye. Başlıktaki iki temel sözcüğün "p" ile başlaması, hafif bir "alliteration" (ses tekrarı) da yapıyor. Çeviride en yakın karşılık olarak "Coşkulu Yolcu" bana uygun göründü.

Ölsem mi?

Günümüzde bazı uzmanların Shakespeare'in elinden çıkmış olduğunu akla yakın bulduğu, bazılarının bu görüşe katılmadığı bu şiir, 1985 Kasımı'nda Gary Taylor tarafından Oxford Üniversitesi'nin Bodleian Kütüphanesi'nde keşfedilerek ortaya çıktı. Daha önce ABD'deki Yale Üniversitesi'nde bulunan bir derlemede vardı ama, üzerinde bir şair adı olmadığı gibi, paraf da yoktu. Taylor'un bulduğu metinde W. S. harfleri imza gibi yazılmıştı. Taylor, hem W. S. imzası, hem de şiirin içindeki üslup, sözcükler ve özellikler dolayısıyla Shakespeare'e aidiyeti üzerinde ısrar etti. James Knowles'a göre, şiiri yazan W. S., William Skipwith idi. (O yıllarda İngiltere'de ve İngilizce şiir yazılan başlıca ülkelerde pek çok W. S. yaşamıştı.)

Shakespeare uzmanları arasında görüş birliği sağlanamadığından 20. yüzyıl sonlarında ve 21. yüzyıl başlarında çıkan bazı kitaplara "Shall I Die?" başlıklı şiir Shakespeare adıyla alındı, bazı kitaplara konulmadı.

Şiirin estetik değeri hakkında uzmanların yorumları çok farklıdır. Yapısı ve kafiye düzeni bakımından Shakespeare'in

başka şiirlerine benzememektedir. İlginç bir özelliği, onar satırlık bölümlerin sekizer dizesinde "iç kafiye" kullanılmış olmasıdır. Bu, çevirmenin işini elbette çok zorlaştırdı. Yine de şairin seçtiği kurguya uygun olarak dizelerdeki iç kafiyelere sadık kaldım.

İngilizce "Shall I Die?" başlığı dilimize "Ölsem mi?", "Ölecek miyim?", "Öleyim mi?" vb. şeklinde çevrilebilir. Çeşitli nüansları ve psikolojik ipuçlarını inceleyerek "Ölsem mi?" alternatifini seçtim.

Bu 90 dizelik şiirde sayı bakımından kesin bir vezin yoktur – dizeler 4 heceden 10 heceye kadar değişmektedir. Çevirimizde de benzer bir çeşitlilik kullanıldı.

Shakespeare Şiirleri İçin Şükranlarım

Önce "Soneler"i, sonra "Aşk ve Anlatı Şiirleri"ni bağrına basan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na teşekkür borcum büyüktür.

Araştırmayı ve çevirileri yapabilmek için Bilkent Üniversitesi'ndeki görevlerimden bir akademik yıl izinli olmam gerekiyordu. Bunu sağlayan Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Ali Doğramacı, Rektör Prof. Dr. Abdullah Atalar ve Üniversite Yönetim Kurulu üyelerine şükranlarımı sunuyorum.

Kitaba ilişkin inceleme ve çevirilerin yüzde doksanını 2012-2013 akademik yılında CUNY - City of New York University'nin (New York Şehir Üniversitesi) İngiliz Edebiyatı Yüksek programında yaptım. CUNY yetkililerine, özellikle Program Başkanı Prof. Mario DiGangi'ye bana çeşitli olanaklar, çalışma yeri, zengin kütüphaneyi kullanma hakkı ve akademik destekler sağladığı için minnettarım.

New York'ta geçirdiğim çalışma yılında gösterdiği anlayış, sabır ve ilgi için eşim Seniha Halman'a teşekkürler ederim.

Birlikte Shakespeare programları sunduğumuz Yıldız Kenter ve kızım Defne Halman bana ilham kaynağı oldular. Var olsunlar.

Birçok çalışmalarıma yardımlarda bulunan Dr. Jayne Warner bu kitap için de makbule geçen destekler sağladı. Candan teşekkürler.

Demet Güzelsoy Chafra ile Ceyda Akpolat metnin baskıya hazırlanması uğrunda canla başla çalıştılar. Her ikisini kutlarım.

Shakespeare'in şiirlerini günümüz Türkçesine çevirmek yaman diye tanımlanacak kadar çetin bir işti. Böyle bir çalışma yaptığımı duyan pek çok kimse beni cesaretlendirdi. Hepsine yürek dolusu teşekkürler...

Talât Sait Halman, 2014

AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ

VENUS AND ADONIS

Vilia miretur vulgus; mihi flavus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua.
Ovid, Amores, I. 15, 35-36

VENÜS İLE ADONİS

Avam adi şeylere bayılsın; altın Apollon[1] bana
Kastalya[2] pınarından su doldursun.
Ovidius,[3] Amores, I. 15, 35-36[4]

1 Eski Yunan ve Roma mitolojisinde önceleri şiir, kehanet, müzik, tıp tanrısı ve erkeklerde gençlikle güzelliğin timsali; sonraları Helios ya da Phoebus olarak da bilinen güneş tanrısı.

2 Kastalya: Eski Yunan'da, Parnasus Dağı'nda ilham perilerinin pınarı.

3 Ovidius (MÖ 43-MS 18), Shakespeare ünlü Latin şairinin eserinden esinlenmişti. İsmet Zeki Eyüboğlu, Ovidius'un "Amores"inin bir kısmını "Sevişme Yolu" başlığıyla Türkçeye çevirmişti (İstanbul, Elif Yayınları, 1965).

4 Yukarıdaki iki dizeyi Shakespeare'in arkadaşı ünlü şair ve tiyatro yazarı Christopher Marlowe (1564-1593) İngilizceye kafiyeli olarak şöyle çevirmişti: "Let base-conceited wits admire vile things, / Fair Phoebus lead me to the Muses's springs." Bu iki dizeyi Türkçeye şöyle uyarlamak mümkün: "Kıt kafalılar bayağı şeylere hayran oladursun, / Bana güneş tanrısı ilham pınarından su doldursun."

To the Right Honourable,
Henry Wriothesley,
Earl of Southampton, and Baron of Titchfield

Right Honourable

I know not how I shall offend in dedicating my unpolished lines to your Lordship, nor how the world will censure me for choosing so strong a prop to support so weak a burden: Only, if your Honour seem but pleased, I account myself highly praised, and vow to take advantage of all idle hours, till I have honoured you with some graver labour. But if the first heir of my invention prove deformed, I shall be sorry it had so noble a godfather, and never after ear so barren a land, for fear it yield me still so bad a harvest. I leave it to your Honourable survey, and your Honour to your heart's content; which I wish may always answer your own wish, and the world's hopeful expectation.

Your Honour's in all duty,
William Shakespeare

Saygıdeğer Southhampton Kontu,
Titchfield Baronu
Henry Wriothesley Hazretlerine

Saygıdeğer Efendim,

Bu zarafetsiz satırlarımı siz Lordum Hazretlerine ithaf etmekle ne gibi bir kusur işleyeceğimi, bu kadar zayıf bir yükü taşımak için böyle güçlü bir destek seçmiş olmam yüzünden dünyanın beni nasıl kınayacağını bilemiyorum. Meğerki Zatıaliniz memnun kalırsa yüksek bir övgü kazanacağıma inanarak, bütün avare saatlerimden yarar sağlamaya ant içip de, böylece daha ciddi bir çalışmayla sizin şanınıza layık bir iş yapmış olayım. Ancak yaratıcılığımın bu ilk yapıtı çarpık çurpuk doğarsa böylesine asil bir vaftiz babasına haksızlık etmemden ve kısır bir toprakta saban sürüp berbat bir ürün almamdan dolayı üzüntü duyacağım. Bu yapıtı Zatıalinizin değerlendirmesine sunuyorum. Umarım, yüce gönlünüzün takdirine ve dünyanın umutla beklediği başarılara mazhar olur.

Zatıalinizin daima emrinde olan bendeniz
William Shakespeare

Even as the sun with purple-coloured face
Had ta'en his last leave of the weeping morn,
Rose-cheeked Adonis hied him to the chase;
Hunting he loved, but love he laughed to scorn.
Sick-thoughted Venus makes amain unto him,
And like a bold-faced suitor 'gins to woo him.

'Thrice fairer than myself,' thus she began,
'The field's chief flower, sweet above compare,
Stain to all nymphs, more lovely than a man,
More white and red than doves or roses are;
Nature that made thee with herself at strife
Saith that the world hath ending with thy life.

'Vouchsafe, thou wonder, to alight thy steed,
And rein his proud head to the saddle-bow;
If thou wilt deign this favour, for thy meed
A thousand honey secrets shalt thou know.
Here come and sit, where never serpent hisses,
And being set, I'll smother thee with kisses;

'And yet not cloy thy lips with loathed satiety,
But rather famish them amid their plenty,
Making them red and pale with fresh variety;
Ten kisses short as one, one long as twenty.
A summer's day will seem an hour but short,
Being wasted in such time-beguiling sport.'

Erguvan rengi yüzüyle güneş artık ayrılırken
Ağlayıp duran sabahtan, son veda edişiydi bu,
Gül yanaklı Adonis avına doğru koştu hemen;
Ava âşıksa da, aşkı küçümseyip gülüyordu.
Aşk hastası Venüs var gücüyle peşine düşmüş de,
Gözüpek âşık gibi dil döküp duruyordu işte:

"Sen benden üç kat daha güzelsin," diyerekten,
"Kırların baş tacı çiçek, tatlıların en tatlısı,
Tüm periler utanç duyar, sen güzelsin her erkekten,
Kumruların en beyazı, güllerin en kırmızısı.
Seni yaratan doğa bir benzerine can atacak,
Ama dünya senin ömrünle birlikte son bulacak.

"Lütfunu esirgeme de, canlar canı, atından in,
Bağla onun dik başını, eyerin kayışına tak;
Bu iyiliği yapmaya tenezzül edersen, senin
Armağanın baldan tatlı bin sırra ermek olacak.
Gel, otur yanıma, burda yılan ıslığı duyulmaz,
Öpücüğe boğacağım seni oturur oturmaz;

"Dudakların usanmasın olup da aşırı doygun,
Sen onları aç bırak ki tam ortasında bolluğun;
Her renk, kıpkırmızıdan en soluğa, onların olsun,
O öpüş tek kadar kısa, bir tek yirmi kadar uzun.
Bir yaz günü kısa gibi görünecek bir saatten
Zaman böyle eğlenceli uğraşla kandırılırken."

With this she seizeth on his sweating palm,
The precedent of pith and livelihood,
And, trembling in her passion, calls it balm,
Earth's sovereign salve to do a goddess good.
Being so enraged, desire doth lend her force
Courageously to pluck him from his horse.

Over one arm the lusty courser's rein,
Under her other was the tender boy,
Who blushed and pouted in a dull disdain,
With leaden appetite, unapt to toy;
She red and hot as coals of glowing fire,
He red for shame, but frosty in desire.

The studded bridle on a ragged bough
Nimbly she fastens—O, how quick is love!
The steed is stalled up, and even now
To tie the rider she begins to prove
Backward she pushed him, as she would be thrust,
And governed him in strength, though not in lust.

So soon was she along as he was down,
Each leaning on their elbows and their hips;
Now doth she stroke his cheek, now doth he frown,
And 'gins to chide, but soon she stops his lips,
And kissing speaks, with lustful language broken,
'If thou wilt chide, thy lips shall never open.'

Böyle deyip Adonis'in terli avcunu kavradı:
Terli avuç canlılık ve hareketlilik demektir.
Heyecandan titreyerek "merhem" olsun dedi adı:
Dünyada her derde deva, tanrıça için birebir.
Şehveti başına vurdu, cesaretlendi ansızın,
Adonis'i çiçek gibi koparttı üstünden atın.

Kösnülü atın dizgini, üstüne geçmiş bir kolun,
Öteki kolun altında duruyor acemi oğlan.
Asık suratı kızarmış – onca değil bunlar uygun,
Kurşun gibi soğukneva, iştahsız ve oyunbozan.
Venüs ateşten kıpkızıl, yanan kömür gibi harlı,
Adonis utançtan alı al, isteksizlikle karlı.

Tutturdu sağlam bir dala o mücevher kaplı gemi,
Hem çarçabuk yaptı bunu – Eli hızlıdır sevginin!
At sımsıkı bağlanmıştı, Venüs bunu bitirdi mi,
Çabaladı biniciyi eline geçirmek için.
Adonis'i itti kendi yanına otursun diye:
Gücü buna yetti de, yetmedi şehvetlendirmeye.

O çöker çökmez uzandı yanına boylu boyunca
İkisi de dirsek ve kalçaları üstünde durdu;
Adonis kaş çatıyordu Venüs yanak okşayınca,
Yapma deyince de Venüs onu ansızın susturdu.
Artık öpüşme konuştu, suskun kaldı şehvetli dil:
"Azarlarsan dudakların asla açılacak değil."

He burns with bashful shame; she with her tears
Doth quench the maiden burning of his cheeks;
Then with her windy sighs and golden hairs
To fan and blow them dry again she seeks.
He saith she is immodest, blames her miss;
What follows more she murders with a kiss.

Even as an empty eagle, sharp by fast,
Tires with her beak on feathers, flesh and bone,
Shaking her wings, devouring all in haste,
Till either gorge be stuffed or prey be gone;
Even so she kissed his brow, his cheek, his chin,
And where she ends she doth anew begin.

Forced to content, but never to obey,
Panting he lies and breatheth in her face;
She feedeth on the steam as on a prey,
And calls it heavenly moisture, air of grace,
Wishing her cheeks were gardens full of flowers,
So they were dewed with such distilling showers.

Look how a bird lies tangled in a net,
So fast'ned in her arms Adonis lies;
Pure shame and awed resistance made him fret,
Which bred more beauty in his angry eyes.
Rain added to a river that is rank
Perforce will force it overflow the bank.

Adonis'te utancından ateş bastı yanaklara,
Venüs gözyaşlarıyla söndürdü o bakir ateşi;
Yelpazeleyip de kuruttu o yanakları sonra,
Altın saçlarıyla rüzgârlar gibi iç geçirişi.
"Suç senin," dedi Adonis, "kötü davranışlarından."
Venüs öpücükle öldürdü ne geldiyse ardından.

Karnı boş olduğu için, aç kartal nasıl bitikse
Gagasıyla tüyü, eti, kemiği didikleyerek
Nasıl her şeyi yutarsa kanat titrete titrete
Ya doyuncaya ya da kendisi av oluncaya dek;
Alın, yanak, çene – Venüs öpücük verdi hepsine,
Öpücükleri bitince öpmeye başladı yine.

Tatmin olması zorunlu, itaate değil mecbur,
Yatmış nefessiz, Venüs'ün yüzü teşne soluğuna;
Avla beslenir gibi Venüs buğudan besi bulur,
Cennetten nem, bir kutsal kerem havası diyor buna,
Dileği şu: Yanakları çiçek bahçeleri olsun,
Damıtılarak yağan şebnem katreleriyle dolsun.

Bak, bir ağa takılmış da nasıl yatıyorsa bir kuş
Venüs'ün kucağında Adonis de öyle yatıyor;
Utançla korkuyla direnmiş, ondan perişan olmuş
Bu, öfkeli gözlerine ne güzellikler katıyor.
Yükselmişse bir ırmağın suları taşarcasına
Şiddetli yağmur zorlar onu taşmaya iki yana.

Still she entreats, and prettily entreats,
For to a pretty ear she tunes her tale;
Still is he sullen, still he lours and frets,
'Twixt crimson shame and anger ashy-pale;
Being red, she loves him best, and being white,
Her best is bettered with a more delight.

Look how he can, she cannot choose but love;
And by her fair immortal hand she swears
From his soft bosom never to remove
Till he take truce with her contending tears,
Which long have rained, making her cheeks all wet;
And one sweet kiss shall pay this countless debt.

Upon this promise did he raise his chin,
Like a dive-dapper peering through a wave,
Who, being looked on, ducks as quickly in;
So offers he to give what she did crave;
But when her lips were ready for his pay,
He winks, and turns his lips another way.

Never did passenger in summer's heat
More thirst for drink than she for this good turn.
Her help she sees, but help she cannot get;
She bathes in water, yet her fire must burn.
'O, pity,' 'gan she cry, 'flint-hearted boy!
'Tis but a kiss I beg; why art thou coy?

Venüs yine de yalvardı, hem de bin dil dökerekten
O güzelim kulaklara tatlı gelecek masallar.
Adonis hâlâ somurtkan, kurtulamıyor öfkeden
Yüzünde kızıl utançla kızgınlığın kül rengi var.
Kızıl diye onu candan seviyor ve beyaz diye:
Aşkın en güçlüsü daha çok güç katıyor sevgiye.

İşte Adonis bu, özgür; aşkı mutlaktır Venüs'ün:
Ant içti ölümsüz, güzel ellerini çekmemeye
Ve her zaman üstünde tutmaya o yumuşak göğsün,
Venüs ağlayınca Adonis ateşkes istesin diye.
Nicedir hüngür hüngür ağlıyor, yanakları ıslak
Bu yaman borcu tatlı bir öpücük sıfırlayacak.

Adonis hemen kaldırdı çenesini bu vaatle,
Dalga içinden dışarı bakan karabatak sanki
Ördekler de görününce denize bakar ya, öyle,
Venüs'ün arzusunu yerine getirecekti ki,
Ödeme için dünden hazır onun dudaklarına,
Göz yumup dudaklarını çevirmez mi öbür yana.

Yaz sıcağında bir yolcu bu denli susamamıştır
Onun böyle bir nimete can atıp durduğu kadar,
Çare nedir biliyor da, hiç çare bulamamıştır,
Suda çırpınıyor ama, ateşi yanar da yanar.
Başlıyor ağlamaya: "Ah, yazık, taş yürekli oğlan!
Ben bir tek öpücük dilenirken sen nazlan da nazlan!

'I have been wooed, as I entreat thee now,
Even by the stern and direful god of war,
Whose sinewy neck in battle ne'er did bow,
Who conquers where he comes in every jar;
Yet hath he been my captive and my slave,
And begged for that which thou unasked shalt have.

'Over my altars hath he hung his lance,
His batt'red shield, his uncontrolled crest,
And for my sake hath learned to sport and dance,
To toy, to wanton, dally, smile and jest,
Scorning his churlish drum and ensign red,
Making my arms his field, his tent my bed.

'Thus he that overruled I overswayed,
Leading him prisoner in a red-rose chain;
Strong-tempered steel his stronger strength obeyed,
Yet was he servile to my coy disdain.
O, be not proud, nor brag not of thy might,
For mast'ring her that foiled the god of fight!

'Touch but my lips with those fair lips of thine—
Though mine be not so fair, yet are they red—
The kiss shall be thine own as well as mine.
What see'st thou in the ground? hold up thy head;
Look in mine eyeballs, there thy beauty lies;
Then why not lips on lips, since eyes in eyes?

"Sana yalvarıyorum ya, bana yalvaranlar çoktu,
Acımasız, ürkünç savaş tanrısı da bunlardandı:
Kuvvetli boynunu eğdiği hiçbir çarpışma yoktu;
Nerde cenge tutuştuysa orda mutlaka kazandı.
Gel gör ki tutsak düştü de, o kul köle oldu bana,
Yüzsuyu döktü senin istemeden alacağına.

"Getirdiği mızrağını, hırpalanmış kalkanını,
Ezilmiş miğferini benim sunağıma asarak,
Öğrendi hatırım için zevkin, sefanın dansını,
Oynaş, sefahat, haylazlık, gülüp oynamak şen şakrak.
Hor gördü cenk davulunu, al sancağını erkeğim,
Er meydanı kucağımdı, çadırı benim gerdeğim.

"O hükmünü sürdürürken ben egemen oldum ona,
Esir alıp sürükledim onu gül rengi zincirle;
Herkes baş eğmişti çelik iradeli pazısına,
Ama o, benim kibrime ve nazıma oldu köle.
Sen de gücünle övünüp böbürlenmeyesin sakın
Sana yenik diye cenk tanrısını alt eden kadın!

"Güzelim dudaklarınla dokun dudaklarıma sen –
Benimkiler de kırmızı, ama hoş değil o kadar –
Öpücüğün senin olur ne denli benim olurken.
Başını kaldır da dik tut, toprakta bakacak ne var?
Sen gözümün içine bak, senin güzelliğin orda:
Eğer gözler iç içeyse birleşmeli dudaklar da.

'Art thou ashamed to kiss? then wink again,
And I will wink; so shall the day seem night.
Love keeps his revels where there are but twain;
Be bold to play, our sport is not in sight.
These blue-veined violets whereon we lean
Never can blab, nor know not what we mean.

'The tender spring upon thy tempting lip
Shews thee unripe; yet mayst thou well be tasted;
Make use of time, let not advantage slip;
Beauty within itself should not be wasted.
Fair flowers that are not gath'red in their prime
Rot and consume themselves in little time.

'Were I hard-favoured, foul, or wrinkled-old,
Ill-nurtured, crooked, churlish, harsh in voice,
O'erworn, despised, rheumatic and cold,
Thick-sighted, barren, lean, and lacking juice,
Then mightst thou pause, for then I were not for thee;
But having no defects, why dost abhor me?

'Thou canst not see one wrinkle in my brow;
Mine eyes are grey and bright and quick in turning;
My beauty as the spring doth yearly grow,
My flesh is soft and plump, my marrow burning;
My smooth moist hand, were it with thy hand felt,
Would in thy palm dissolve, or seem to melt.

"Öpmek utandırıyor mu seni? Gözünü yum hadi,
Ben de gözümü yumunca gündüz gece olacaktır.
İki gönül bir olunca aşk şöleni başlar şimdi:
Korkma, oyna: Oyunumuz gözden ırak kalacaktır.
Üstüne uzandığımız şu hareli menekşeler
Ne isteriz bilmez, ne de ele güne bir şey söyler.

"Cânım dudaklarındaki o doyum olmaz bahardan
Belli, meyven olgun değil, ama tatmak gerek seni
Vakti akıllıca kullan, uzak durma fırsatlardan;
Güzellik, yaratılmışken heba etmesin kendini.
Kıvama erdiğinde toplanmayan güzel çiçekler
Çok geçmeden çürüyerek kendilerini yok eder.

"Yüzüm çarpuk çurpuk olsaydı, kaknem, bitik ve bozuk,
Hâlim gudubet, kaba saba, huyum kötü, sesim tiz,
İçim geçmiş, iğrenç, aksırıklı tıksırıklı, soğuk;
Gözlerim yarı kör, kısır, cılız, kuru ve mecalsiz –
Sana uygun olmam diye tereddüt edersin belki
Ama bende hiç kusur yok, niçin tiksiniyorsun ki?

"Benim alnıma iyi bak, bir tane kırışık yoktur,
Gözlerim mavi, ışıl ışıl; bir şey kaçmaz onlardan,
Bir bahardan bir bahara güzelliğim büyür durur,
Etim yumuşak ve dolgun, şehvetim sıcak buhardan.
Pürtüksüz, nemli elimi tutarsan kendi elinle
Avcunun içinde erir, belki de görünür öyle.

'Bid me discourse, I will enchant thine ear,
Or, like a fairy, trip upon the green,
Or, like a nymph, with long dishevelled hair,
Dance on the sands, and yet no footing seen.
Love is a spirit all compact of fire,
Not gross to sink, but light, and will aspire.

'Witness this primrose bank whereon I lie;
These forceless flowers like sturdy trees support me;
Two strengthless doves will draw me through the sky
From morn till night, even where I list to sport me.
Is love so light, sweet boy, and may it be
That thou should think it heavy unto thee?

'Is thine own heart to thine own face affected?
Can thy right hand seize love upon thy left?
Then woo thyself, be of thyself rejected,
Steal thine own freedom, and complain on theft.
Narcissus so himself himself forsook,
And died to kiss his shadow in the brook.

'Torches are made to light, jewels to wear,
Dainties to taste, fresh beauty for the use,
Herbs for their smell, and sappy plants to bear;
Things growing to themselves are growth's abuse.
Seeds spring from seeds and beauty breedeth beauty;
Thou wast begot; to get it is thy duty.

"Beni candan dinle, kulaklarına büyü yaparım,
Yeşil ovalarda usul usul gezinen bir peri
Ya da bir deniz kızıyım, uzun, dağınık saçlarım,
Ben kumlarda dans ederken görünmez ayak izleri.
Aşk bir ruhtur ateşlerle kaynaşıp vücuda gelir,
Ağırlığı yoktur, batmaz, hafiftir de hep yücelir.

"Üstünde yattığım bu menekşeli kıyıyı izle:
Cılız çiçeklerden destek, sanki sağlam ağaç onlar;
İki güçsüz kumru beni eğlendirerek neşeyle
Çekiyor gökler boyunca şafaktan geceye kadar.
Aşk bu denli hafif mi ki, tatlı oğlan, ondan mı zor,
Yoksa sana ağır sorumluluk gibi mi geliyor?

"Yoksa senin kalbin kendi yüzüne âşık mıdır ne?
Sağ elinle sol elini bari kenetlesin aşkın,
Önce kendi peşine düş, bu sefer sırt dön kendine,
Özgürlüğünü çal, sonra bu hırsızlık diye yakın.
Narsis öldü de öyle yüz çevirdi ki kendisinden
Irmaktaki yansımasını öpmeye çalışırken.

"Meşale yanmak içindir, mücevher takılsın diye,
Lezzetli şey yemek için, taze güzellik sevilir,
Şifalı otlar hoş kokar, bitki can verir bitkiye,
Sırf kendi için büyümek, kötü kullanım demektir.
Tohumlar tohumdan doğar, güzellikse güzellikten;
Madem yaratılmışsın, yaratmakla görevlisin sen.

'Upon the earth's increase why shouldst thou feed,
Unless the earth with thy increase be fed?
By law of nature thou art bound to breed,
That thine may live when thou thyself art dead;
And so in spite of death thou dost survive,
In that thy likeness still is left alive.'

By this, the love-sick queen began to sweat,
For where they lay the shadow had forsook them,
And Titan, tiréd in the mid-day heat,
With burning eye did hotly overlook them,
Wishing Adonis had his team to guide,
So he were like him, and by Venus' side.

And now Adonis, with a lazy sprite,
And with a heavy, dark, disliking eye,
His louring brows o'erwhelming his fair sight,
Like misty vapours when they blot the sky,
Souring his cheeks, cries 'Fie, no more of love!
The sun doth burn my face; I must remove.'

'Ay me,' quoth Venus, 'young, and so unkind!
What bare excuses mak'st thou to be gone!
I'll sigh celestial breath, whose gentle wind
Shall cool the heat of this descending sun;
I'll make a shadow for thee of my hairs;
If they burn too, I'll quench them with my tears.

"Sen niye doyacakmışsın yeryüzü ürünleriyle
Meğerki yeryüzü doysun ürettiklerinle senin?
Üretmek senin görevindir, doğa kanunu böyle,
Senin yavruların yaşar öldükten sonra sen kendin.
Hem de ölüme rağmen sen yaşamını sürdürürsün:
Benzerlerin canlı kalır, öyle sürer senin ömrün."

Ter basmaya başlamıştı o aşk hastası eceyi,
Gölgeler itmişti onları yattıkları topraktan,
Güneş denen dev, sıcakla sarmalamış da öğleyi,
Yakıcı gözlerle izliyor onları bunaltaraktan.
Dileği: Adonis savaş arabasına erler bulsun,
Kendisi de onlar gibi Venüs'ün yanında olsun.

Ve şimdi Adonis'in tembelliği üstünde yine,
Gözleri yarı kapalı, içinde kasvet ve tasa,
Dik dik çatılmış kaşları set çekiyor görüşüne,
Topraktan çıkan dumanlar göğü nasıl karartırsa.
Yanakları al, bağırıyor: "Ayıp, aşka kitakse!
Yüzünü yakıyor güneş; ben de gideyim öyleyse."

"Vay canına," dedi Venüs, "hem gençsin, hem gaddarsın sen!
Uydurma bahanelerin var bırakıp gitmek için,
Ben iç çekerim de göksel soluğum hafif eserken
Sıcaklığını giderir inişe geçen güneşin.
Senin için bir gölgelik yapacağım saçlarımla,
Onlar da tutuşursa söndürürüm gözyaşlarımla.

'The sun that shines from heaven shines but warm,
And lo, I lie between that sun and thee;
The heat I have from thence doth little harm;
Thine eye darts forth the fire that burneth me;
And were I not immortal, life were done
Between this heavenly and earthly sun.

'Art thou obdurate, flinty, hard as steel?
Nay, more than flint, for stone at rain relenteth.
Art thou a woman's son, and canst not feel
What 'tis to love, how want of love tormenteth?
O, had thy mother borne so hard a mind,
She had not brought forth thee, but died unkind.

'What am I that thou shouldst contemn me this?
Or what great danger dwells upon my suit?
What were thy lips the worse for one poor kiss?
Speak, fair; but speak fair words, or else be mute.
Give me one kiss, I'll give it thee again,
And one for int'rest, if thou wilt have twain.

'Fie, lifeless picture, cold and senseless stone,
Well painted idol, image dull and dead,
Statue contenting but the eye alone,
Thing like a man, but of no woman bred!
Thou art no man, though of a man's complexion,
For men will kiss even by their own direction.'

"Göklerde ışıyan güneş biraz ısıtarak parlar,
İşte o güneşle senin aranda yatıyorum ben;
Üstüme oradan gelen sıcaklık pek vermez zarar,
Beni yakar fışkırınca ateş senin gözlerinden.
Ben ölümsüz olmasaydım yaşam son bulmaz mıydı ki
İki güneş arasında gökteki ve dünyadaki?

"Sen çakmaktaşı gibi sert, çelik gibi katı mısın?
Yok, çakmaktaşından sertsin sen, taş yağmurda yumuşar;
Anadan doğma oğul musun, ne olduğunu aşkın
Bilmez misin, hem aşksızlık ne kötü işkence yapar?
Ah, anan nasıl böyle acımasız bir ruh doğurdu?
Seni tuhaf ve gaddar doğurmasaydı, ne olurdu.

"Ne kusurum var ki beni böyle hor görüyorsun sen?
Büyük tehlike mi var sevgiyle peşinden koşmamda?
Dudakların mı acır bir tanecik öpücük versen?
Konuş güzelim, ama sırf güzel sözlerle – sus ya da.
Bir tanecik öpücük ver, o zaman vereyim ben de,
İki tane de olur öyle bir istek varsa sende.

"Yazık, sen cansız resimsin, soğuk ve duygusuz taşsın,
Ustalıkla boyanmış put, canı çıkmış, ruhsuz imge,
Bir heykel ki iyi görünür gözüne her bakanın,
Bir kadının büyütmediği erkeğe benzer nesne.
Sende erkek çehresi var ama, erkek değilsin sen,
Erkek dediğin arzulayıp öper kendiliğinden."

This said, impatience chokes her pleading tongue,
And swelling passion doth provoke a pause;
Red cheeks and fiery eyes blaze forth her wrong;
Being judge in love, she cannot right her cause;
And now she weeps, and now she fain would speak,
And now her sobs do her intendments break.

Sometime she shakes her head, and then his hand,
Now gazeth she on him, now on the ground;
Sometime her arms infold him like a band;
She would, he will not in her arms be bound;
And when from thence he struggles to be gone,
She locks her lily fingers one in one.

'Fondling,' she saith, 'since I have hemmed thee here
Within the circuit of this ivory pale,
I'll be a park, and thou shalt be my deer;
Feed where thou wilt, on mountain or in dale;
Graze on my lips, and if those hills be dry,
Stray lower, where the pleasant fountains lie.

'Within this limit is relief enough,
Sweet bottom-grass and high delightful plain,
Round rising hillocks, brakes obscure and rough,
To shelter thee from tempest and from rain:
Then be my deer, since I am such a park;
No dog shall rouse thee, though a thousand bark.'

Böyle deyip sabırsızca tuttu yalvaran dilini,
Tutkusu ağır bastı da suskunluğu seçti o an,
Al yanaklarla gözün hataya ateş püskürmesini;
Kendi davasını kazanamaz aşk yargıcı olan.
Venüs bir ağlıyor, sonra bir de konuşuyor zar zor,
Sonunda isteğini yapamadı diye hıçkırıyor.

Bazen başını sallıyor, bazen de onun elini,
Arada bir göz dikiyor Adonis'e ya da yere,
Bazen kolları sargı gibi sarıyor sevdiğini,
Adonis istemiyor ki o kollardan bir cendere.
Çırpınıyor kurtulmaya, şurdan kaçıp gitsem diyor,
Venüs ak parmaklarıyla iki eli kenetliyor.

"Aptal oğlan," dedi Venüs, "kıstırdım seni buraya,
Fildişi çembere kıstırıldın ya, çıkamazsın sen;
Ben otlağım, sen ne dersin güzel geyiğim olmaya?
Dağ başında, yamaçlarda otla, sen nasıl istersen:
Dudaklarımı sömür, o tepeler kuruysa eğer
Aşağılara in, orda bulursun enfes çeşmeler.

"Bu meradaki lezzetli besiler yeter de artar:
Vadinin altındaki çim, üst tarafta hoş bir ova,
Yüksek değirmi tepeler, kara ve sert çalılıklar
Fırtınadan ve yağmurdan sığınak olacak sana.
Gel, benim güzel geyiğim ol, işte bu otlağım ben;
Kaldıramaz seni hiçbir köpek bin tanesi havlarken."

At this Adonis smiles as in disdain,
That in each cheek appears a pretty dimple.
Love made those hollows, if himself were slain,
He might be buried in a tomb so simple;
Foreknowing well, if there he came to lie,
Why, there Love lived, and there he could not die.

These lovely caves, these round enchanting pits,
Opened their mouths to swallow Venus' liking.
Being mad before, how doth she now for wits?
Struck dead at first, what needs a second striking?
Poor queen of love, in thine own law forlorn,
To love a cheek that smiles at thee in scorn!

Now which way shall she turn? what shall she say?
Her words are done, her woes the more increasing;
The time is spent, her object will away,
And from her twining arms doth urge releasing.
'Pity,' she cries, 'some favour, some remorse!'
Away he springs, and hasteth to his horse.

But lo, from forth a copse that neighbours by,
A breeding jennet, lusty, young and proud,
Adonis' trampling courser doth espy,
And forth she rushes, snorts and neighs aloud.
The strong-necked steed, being tied unto a tree,
Breaketh his rein and to her straight goes he.

Bunu duyunca Adonis gülümsedi hor görerek,
Her iki yanağında bir güzelim gamze belirdi,
Aşk kazdı o çukurları, Adonis sanki ölerek
Gömüldü de sade, gösterişsiz mezarına girdi;
Önceden biliyordu ki yatacak olsa oraya,
Adonis'e ölüm olmaz – aşk orda yaşıyordu ya.

Bu güzelim mağaralar, büyüleyen bu gamzeler
Yutmak için ağız açmış, canına minnet Venüs'ün.
Çoktan deli divaneydi, akıl ona nasıl döner?
Önce vurulmuştu, şimdi ikinci darbeyle ölgün.
Aşk ecesi, kendi yetki alanında âcizsin sen,
Seni hor görerek gülümseyen bir yüzü seversen.

Şimdi Venüs ne tarafa dönsün? Artık ne söylesin?
Sözlerinin hepsi bitti, dertleri arttı boyuna,
Vakit geldi, yolculuğu başlayacak Adonis'in,
Yalvararak kollarını aç, özgürlük ver diye bana.
Venüs bağırdı: "Yazık! Bu incelik, bu sevecen his!"
Yana sıçradı, koşup atına atladı Adonis.

İşte çıktı yakındaki bir korudan birdenbire
Özenle yetiştirilmiş, dinç, genç, kösnülü bir kısrak,
Gördü Adonis'in atı ayak sürtüyordu yere,
Bir koşu gittti oraya, kişneyip homurdanarak.
Boynu güçlü at, ağaca sımsıkı bağlıydı ama,
Dizginini kopartarak doğruca koştu kısrağa.

Imperiously he leaps, he neighs, he bounds,
And now his woven girths he breaks asunder;
The bearing earth with his hard hoof he wounds,
Whose hollow womb resounds like heaven's thunder;
The iron bit he crusheth 'tween his teeth,
Controlling what he was controlléd with.

His ears up-pricked; his braided hanging mane
Upon his compassed crest now stand on end;
His nostrils drink the air, and forth again,
As from a furnace, vapours doth he send;
His eye, which scornfully glisters like fire,
Shows his hot courage and his high desire.

Sometime he trots, as if he told the steps,
With gentle majesty and modest pride;
Anon he rears upright, curvets and leaps,
As who should say 'Lo, thus my strength is tried,
And this I do to captivate the eye
Of the fair breeder that is standing by.'

What recketh he his rider's angry stir,
His flattering 'Holla' or his 'Stand, I say'?
What cares he now for curb or pricking spur?
For rich caparisons or trappings gay?
He sees his love, and nothing else he sees,
For nothing else with his proud sight agrees.

Sıçrıyor, kişniyor, çekiyor, ali kıran baş kesen,
Örgülü kolanlarını söküp atıyor ansızın.
Yaralarcasına yeri toynaklarıyla deşerken
Gök gürlemiş gibi çınlıyor döl yatağı toprağın.
Dişleriyle eziyor da ağzına takılmış gemi,
Kendine hâkim olan gemin o oluyor hâkimi.

Kulakları dikilmiş, örgülü yelesi aşağı
Sarkmış kavisli sorgucuna, kalkık duruyor orda,
Burun delikleri bir yutup bir soluyor havayı,
Sanki ocaktan dışarı dumanlar püskürtüyor da,
Gözleri vahşi bakıyor, ateşinden kor dökerek,
Mertliğini, arzusunu ele güne göstererek.

Bazen tırısa kalkıyor, her adımını sayarak,
Hem yumuşak bir heybetle, hem kirlenmemiş şehvetle
Art ayakları üstünde şaha kalkıp sıçrayarak
Sanki "Hiç aşık atılmaz," diyor, "bendeki kuvvetle,
İşte bir güzel dişi durmuş da bekliyor kenarda
Büyüleyeceğim onun gözlerini tılsımımla."

Dinler mi öfkeli komutlarını binicisinin:
"Durr!" ya da "Yürüü!" diye bağırışını? Umursar mı
Dürtüsünü suluk zincirinin ve üzengisinin –
Ne süslü püslü eyer örtüsü, ne koşum takımı?
Gözü sevgilisinden başka hiçbir şeyi görmüyor.
Çünkü azgın bakışına hiçbir şey uygun düşmüyor.

Look when a painter would surpass the life
In limning out a well-proportioned steed,
His art with nature's workmanship at strife,
As if the dead the living should exceed;
So did this horse excel a common one
In shape, in courage, colour, pace and bone.

Round-hoofed, short-jointed, fetlocks shag and long,
Broad breast, full eye, small head and nostril wide,
High crest, short ears, straight legs and passing strong,
Thin mane, thick tail, broad buttock, tender hide;
Look what a horse should have he did not lack,
Save a proud rider on so proud a back.

Sometime he scuds far off, and there he stares;
Anon he starts at stirring of a feather;
To bid the wind a base he now prepares,
And whe'er he run or fly they know not whether;
For through his mane and tail the high wind sings,
Fanning the hairs, who wave like feath'red wings.

He looks upon his love and neighs unto her;
She answers him as if she knew his mind;
Being proud, as females are, to see him woo her,
She puts on outward strangeness, seems unkind,
Spurns at his love and scorns the heat he feels,
Beating his kind embracements with her heels.

Bir ressam gerçek varlığı eserleriyle aşmış kat kat,
Bir at yaratmış uyumlu olarak tüm oranlara;
Doğanın ustalığıyla boy ölçüşüyor bu sanat,
Üstün gelmeliymiş gibi ölüler yaşayanlara.
İşte bu at herhangi bir attan üstündü ki öyle:
Biçimi, cesareti, rengi, hızı, kemikleriyle.

Değirmi toynaklar, kısa eklemler, uzun ayaklar,
Geniş sağrı, iri gözler, küçük baş, geniş burun delikleri.
Yüksek sorguç, kısa kulak, dümdüz çok güçlü bacaklar,
İnce yele, kalın kuyruk, geniş but, yumuşak deri.
Bir atın bir yeri varsa o olmalı koskocaman
Binici övünç duymalı sırtına bindiği zaman.

Bazen seyrediyor uçar gibi gidip uzaklara,
Sonra irkilip de sıçrıyor bir tüy nasıl titrerse,
Derken yarışalım diye meydan okuyor rüzgâra,
Nereye koşacak ya da uçacak, bilmiyor kimse:
Yelesinden kuyruğundan rüzgâr şakıyor şen şakrak,
Kanat gibi sallanan gür saçlarını savurarak.

Sevgilisine bakıp da sesleniyor kişneyerek,
Sevgili ne istiyor, bilir gibi o da yanıtlar;
Dişi bu, hem onurludur, hem sırnaşsın ister erkek,
Dıştan yabancılık taslar, üstelik görünür gaddar,
Erkeğin aşkını hor görür, şehvetini defeder,
Onun hoş oynaşmasını çifteleyerekten teper.

Then, like a melancholy malcontent,
He vails his tail, that, like a falling plume,
Cool shadow to his melting buttock lent;
He stamps, and bites the poor flies in his fume.
His love, perceiving how he was enraged,
Grew kinder, and his fury was assuaged.

His testy master goeth about to take him,
When, lo, the unbacked breeder, full of fear,
Jealous of catching, swiftly doth forsake him,
With her the horse, and left Adonis there.
As they were mad, unto the wood they hie them,
Out-stripping crows that strive to over-fly them.

All swoln with chafing, down Adonis sits,
Banning his boist'rous and unruly beast;
And now the happy season once more fits
That love-sick Love by pleading may be blest;
For lovers say the heart hath treble wrong
When it is barred the aidance of the tongue.

An oven that is stopped, or river stayed,
Burneth more hotly, swelleth with more rage;
So of concealéd sorrow may be said,
Free vent of words love's fire doth assuage;
But when the heart's attorney once is mute,
The client breaks, as desperate in his suit.

O zaman reddedilmekten perişan bir âşık oldu,
İndirdi kuyruğunu; bir tüy gibi hafifçe düşen
Kuyruk serin gölgesiyle sardı o terleyen budu;
Yeri tepiyor, sinekleri eziyor öfkesinden.
Sevgilisi onun kızgınlığını anlar anlamaz
Merhamet gösterdi de yanan gazap yatıştı biraz.

Asabı bozuk sahibi tam hâkim olurken ona,
Terbiye edilmemiş at ansızın ürküverdi de,
Kıstırılmaktan korkarak, bırakmaz mı tek başına,
Atıyla birlikte Adonis kaldı olduğu yerde.
Sonra atlar deli gibi koşarak ormana daldı,
Onları geçmek isteyen kargalar geride kaldı.

Öfkeyle oturuyor Adonis ateş püskürerek,
Küfrediyor gemi azıya almış coşkun atına;
Güz bu gün, bu mevsim artık mutluluklar getirecek.
Aşk hastası Venüs yalvarıp çıkar cennet katına:
Kalp yoksun bırakılmışsa dilin yardımından eğer
Katmerli haksızlığa uğramıştır diyor sevenler.

Kapısı kapalı fırın ve yolu tıkanmış nehir
Daha hararetli yanar, daha azgın azgın akar,
Aynı şey gizlenmiş keder için de söylenebilir;
Aşk ateşini yatıştırır apaçık konuşmalar.
Ama kalbin avukatı suskunsa savunmasında,
Müvekkil iflas etmiştir, umut kalmaz davasında.

He sees her coming, and begins to glow,
Even as a dying coal revives with wind,
And with his bonnet hides his angry brow,
Looks on the dull earth with disturbed mind,
Taking no notice that she is so nigh,
For all askance he holds her in his eye.

O, what a sight it was, wistly to view
How she came stealing to the wayward boy!
To note the fighting conflict of her hue,
How white and red each other did destroy!
But now her cheek was pale, and by and by
It flashed forth fire, as lightning from the sky.

Now was she just before him as he sat,
And like a lowly lover down she kneels;
With one fair hand she heaveth up his hat,
Her other tender hand his fair cheek feels;
His tend'rer cheek receives her soft hand's print
As apt as new-fall'n snow takes any dint.

O what a war of looks was then between them,
Her eyes petitioners to his eyes suing!
His eyes saw her eyes as they had not seen them;
Her eyes wooed still, his eyes disdained the wooing;
And all this dumb play had his acts made plain
With tears which chorus-like her eyes did rain.

Gördü ki Venüs gelmekte, gözleri alev alıyor,
Can çekişen kömürü nasıl canlandırırsa rüzgâr;
Öfkeli alnını süslü başlığıyla sarmalıyor
Tedirgin aklı vurdumduymaz dünyaya dalgın bakar.
Aldırış etmeden onun çok yakında durduğuna
Gözlerinin içinde kuşkuyla yer veriyor ona.

Ah, ne hoş manzaraydı o, nasıl görmelere değer:
Venüs gizlice yaklaştı isteksiz delikanlıya!
İyice görmek için renkler ne yaman didiştiler
Beyazla kırmızı yok olsunlar diye kıyasıya!
Solgunlaştı da Venüs'ün yanakları, sonra birden
Ateş saçmaya başladı yıldırım gibi göklerden.

Adonis oturuyordu, Venüs durdu tam önünde,
Sonra diz çöküverdi, sanki hor görülmüş bir âşık,
Adonis'in şapkasını kaldırdı güzel eliyle
Öbür eliyle okşadı yanağını yumuşacık.
Venüs'ün eli o narin yanakta iz bırakıyor,
Nasıl ki yeni yağan kar üstünde her iz kalıyor.

Ah, ikisinin gözleri bakış savaşına girdi:
Venüs'ünkiler müracaatçı, Adonis davacı;
O gördü Venüs'ünkileri hiç görmediği gibi.
Adonis küçük görürken Venüs sürekli ricacı.
Bu ön-oyun tüyö verdi oyunun her perdesinden,
Yaşlar yağmur gibi döküldü Venüs'ün gözlerinden.

Full gently now she takes him by the hand,
A lily prisoned in a gaol of snow,
Or ivory in an alabaster band;
So white a friend engirts so white a foe:
This beauteous combat, wilful and unwilling,
Showed like two silver doves that sit a-billing.

Once more the engine of her thoughts began:
'O fairest mover on this mortal round,
Would thou wert as I am, and I a man,
My heart all whole as thine, thy heart my wound;
For one sweet look thy help I would assure thee,
Though nothing but my body's bane would cure thee.'

'Give me my hand,' saith he; 'why dost thou feel it?'
'Give me my heart,' saith she, 'and thou shalt have it;
O, give it me, lest thy hard heart do steel it,
And being steeled, soft sighs can never grave it;
Then love's deep groans I never shall regard,
Because Adonis' heart hath made mine hard.'

'For shame,' he cries, 'let go, and let me go;
My day's delight is past, my horse is gone,
And 'tis your fault I am bereft him so.
I pray you hence, and leave me here alone;
For all my mind, my thought, my busy care,
Is how to get my palfrey from the mare.'

Derken Venüs yavaşça aldı Adonis'in elini,
Bembeyaz bir zambak kapatılmış bir kar zindanına,
Bir su mermeri kemerini çevrelemiş fildişi,
İşte öyle beyaz bir dost sarılmış ak bir düşmana.
Bu savaş hoş, inatçıyla isteksiz arasındaki,
Oturmuş kucak kucağa iki gümüş kumru sanki.

Düşünceleri başladı işlemeye yeni baştan:
"Bu ölümlü dünyadaki varlıklardan en sevdiğim,
Ben bir erkek olsam, sen de tıpkı benim gibi olsan,
Kalbim seninki gibi sağlam, senin kalbin yaram benim.
Bir kez tatlı baksan bana, iyileştiririm seni,
Bu bozsa da benim varlığımı, yok etse de beni."

"Elimi ver," dedi Adonis, "elliyorsun onu – niçin?"
"Kalbimi ver," dedi Venüs, "o senin olur ben verince.
Ver bana, çelikleştirir yoksa senin katı kalbin
İç çekişler etkilemez onu kalp çelikleşince.
Göze alamam ki aşkın derin iniltilerini,
Çünkü Adonis'in kalbi katı yaptı benimkini."

Adonis bağırdı: "Ayıp! Bırak elimi ve beni.
Günümüzün keyfi kalmadı; gitti artık benim atım.
Ben onsuz kaldım, kabahat sende; suçluyorum seni,
Burda beni tek başıma bırakıp git, yalvarırım.
İşte, aklım fikrim, derdim günüm, kafa yoraraktan:
Ben binek atımı nasıl kurtarayım o kısraktan?"

Thus she replies: 'Thy palfrey, as he should,
Welcomes the warm approach of sweet desire.
Affection is a coal that must be cooled;
Else, suffered, it will set the heart on fire.
The sea hath bounds, but deep desire hath none,
Therefore no marvel though thy horse be gone.

'How like a jade he stood tied to the tree,
Servilely mastered with a leathern rein!
But when he saw his love, his youth's fair fee,
He held such petty bondage in disdain,
Throwing the base thong from his bending crest,
Enfranchising his mouth, his back, his breast.

'Who sees his true-love in her naked bed,
Teaching the sheets a whiter hue than white,
But, when his glutton eye so full hath fed,
His other agents aim at like delight?
Who is so faint that dares not be so bold
To touch the fire, the weather being cold?

'Let me excuse thy courser, gentle boy;
And learn of him, I heartily beseech thee,
To take advantage on presented joy;
Though I were dumb, yet his proceedings teach thee.
O, learn to love; the lesson is but plain,
And once made perfect, never lost again.'

Venüs'ün yanıtı: "Kucak açıyor tatlı arzumun
Hoş yaklaşmasına senin atın, gerektiği gibi.
Sevgi bir kömürdür, serinletilmesi şarttır onun,
Yoksa kendi acısı yüzünden tutuşturur kalbi.
Denizin sınırı belli, arzunun dibi yok ama:
Öyleyse atının gitmiş olmasına sen hiç şaşma.

"Seninki ağaca yılkı atı gibi bağlanmıştı
Meşin kayışla, duruyordu, pespaye bir kul sanki;
Ama delişmen gençlik bu, gördü de sevdiği atı,
Perişan esir hâline öyle bir öfkelendi ki
Birden sorgucundan silkip attı sırım takımını,
Serbest bıraktı ağzını, sırtını ve sağrısını.

"Kim sevgilisini yatağında görür de çırçıplak,
Öz beyazlık nedir diye uyarırken beyazları,
Aç gözleri de anlarken nedir tıka basa doymak.
Öbür uzuvları hedef almaz mı benzer hazları?
Kim bu kadar ruhsuzdur ki yoksun kalır cesaretten
Ateşe elini sürmez keskin ayaz kol gezerken?

"Ben senin atını kullanayım tatlı delikanlı,
Yalvarıyorum sana, bir şeyler öğreneyim ondan,
Yaşadığı mutluluklar bana da olsun yararlı;
Sussam da söz ederim sana onun yaptıklarından.
Ne olur, sevmeyi öğren, öyle kolay ki aşk dersi;
Hem asla kaybedilmez öğrenilince en iyisi."

'I know not love,' quoth he, 'nor will not know it,
Unless it be a boar, and then I chase it.
'Tis much to borrow, and I will not owe it.
My love to love is love but to disgrace it;
For I have heard it is a life in death,
That laughs, and weeps, and all but with a breath.

'Who wears a garment shapeless and unfinished?
Who plucks the bud before one leaf put forth?
If springing things be any jot diminished,
They wither in their prime, prove nothing worth.
The colt that's backed and burdened being young
Loseth his pride, and never waxeth strong.

'You hurt my hand with wringing; let us part,
And leave this idle theme, this bootless chat;
Remove your siege from my unyielding heart;
To love's alarms it will not ope the gate.
Dismiss your vows, your feignéd tears, your flatt'ry;
For where a heart is hard they make no batt'ry.'

'What, canst thou talk?' quoth she, 'hast thou a tongue?
O, would thou hadst not, or I had no hearing!
Thy mermaid's voice hath done me double wrong;
I had my load before, now pressed with bearing:
Melodious discord, heavenly tune harsh sounding,
Ears' deep-sweet music, and heart's deep-sore wounding.

"Aşkı bilmiyorum," dedi Adonis, "hiç öğrenmem hem,
Meğer yaban domuzu olsun, o zaman kovalarım.
Aşk fazla borca girmektir, ben borçlu olmak istemem.
Ancak onu hor görmek için aşka sevgi duyarım;
İşittim ki aşk ölümün içindeki bir yaşamdır
Güler ve ağlar, hepsiyle bir arada nefes alır.

"Şekil almamış, tam dikilmemiş giysiyi kim giyer?
Kim kopartır tomurcuğu bir yaprak bile çıkmadan?
Birazcık kesilse yeni büyümekte olan şeyler
Tam olgunlaşmadan kurursa, hayır gelmez onlardan.
İyi yetiştirilmeden, erken yüklenen tay gençken
Kuvvetini kaybeder de güç kazanamaz yeniden.

"Sen sıkaraktan incittin elimi. Artık ayrılsak.
Bıraksak bu saçma konuyu, tüm bu laflar boşuna;
Kaldır kuşatmanı, kalbim ona hep karşı koyacak,
Kendi kapısını açmayacak aşkın hücumuna.
Sen vazgeç vaatten, sahte gözyaşından, yalvarmaktan,
Çünkü bir yürek katıysa fayda gelmez saldırmaktan."

"Ne, konuşamıyor musun?" dedi Venüs "Dilin yok mu?
Sen mi ses çıkarmıyorsun, yoksa benim duymam mı zor?
Senin denizkızı sesin katmerli yıktı ruhumu
Üstünde yük vardı, şimdi arttı da beni eziyor.
Haşin gelir bol-âhenk anlaşmazlık, cennet ezgisi,
Kulaktaki derin, güzel müzik, derin deşer kalbi.

'Had I no eyes but ears, my ears would love
That inward beauty and invisible;
Or were I deaf, thy outward parts would move
Each part in me that were but sensible.
Though neither eyes nor ears, to hear nor see,
Yet should I be in love by touching thee.

'Say that the sense of feeling were bereft me,
And that I could not see, nor hear, nor touch,
And nothing but the very smell were left me,
Yet would my love to thee be still as much;
For from the stillitory of thy face excelling
Comes breath perfumed, that breedeth love by smelling.

'But O, what banquet wert thou to the taste,
Being nurse and feeder of the other four!
Would they not wish the feast might ever last,
And bid Suspicion double-lock the door,
Lest Jealousy, that sour unwelcome guest,
Should by his stealing in disturb the feast?'

Once more the ruby-coloured portal opened,
Which to his speech did honey passage yield;
Like a red morn, that ever yet betokened
Wrack to the seaman, tempest to the field,
Sorrow to shepherds, woe unto the birds,
Gusts and foul flaws to herdmen and to herds.

"Gözlerim değil de, kulaklarım olsaydı onlar da,
Sendeki iç güzelliği, görünmeyeni severdi;
Sağır olsaydım, sendeki o dış güzellikler var ya,
Duyuları olan her uzvum harekete geçerdi.
Duymak için, görmek için olmasa hiç göz ve kulak,
Yine de severdim seni ellerimle dokunarak.

"De ki silinip gitmişti benden dokunuş duygusu:
Ne görmek, ne işitmek, ne de okşamak – kala kala
Artık bende kalmıştı sadece koklama duyusu –
Yine de onunla seni severdim tüm varlığımla,
Çünkü senin enfes yüzünün imbiğinden geliyor
Itırlı soluğun: Onu koklamak aşkı besliyor.

"Ama tat alma duyusuna enfes bir şölensin sen,
Öbür dört duyu için de bakıcı, besleyicisin;
Hepsi istemez mi sürsün diye sonsuza dek şölen
Ve şüphe kapıyı iki kez üst üste kilitlesin?
N'olur n'olmaz, kıskançlık – o davetsiz huysuz misafir –
Çalıp çırparak ziyafeti berbat etmeye gelir."

O yakut rengi, süslü kapı bir kez daha açıldı
Bal gibi sözler yol verdi Adonis'teki laflara,
Kızıl tan gibi ağzından afet haberi saçıldı:
Denizciye batan gemi, tarlaya amansız bora.
Çobanlara üzüntüler, kuşlara sayısız dert var,
Sığırtmaçla sürülere sert rüzgârlar, fırtınalar.

This ill presage advisedly she marketh.
Even as the wind is hushed before it raineth,
Or as the wolf doth grin before he barketh,
Or as the berry breaks before it staineth,
Or like the deadly bullet of a gun,
His meaning struck her ere his words begun.

And at his look she flatly falleth down,
For looks kill love, and love by looks reviveth;
A smile recures the wounding of a frown.
But blessed bankrupt that by loss so thriveth!
The silly boy, believing she is dead,
Claps her pale cheek, till clapping makes it red;

And all amazed brake off his late intent,
For sharply he did think to reprehend her,
Which cunning love did wittily prevent.
Fair fall the wit that can so well defend her!
For on the grass she lies as she were slain,
Till his breath breatheth life in her again.

He wrings her nose, he strikes her on the cheeks,
He bends her fingers, holds her pulses hard,
He chafes her lips, a thousand ways he seeks
To mend the hurt that his unkindness marred;
He kisses her; and she, by her good will,
Will never rise, so he will kiss her still.

Bu şom kehanetler derinden etki etti Venüs'e,
Nasıl yağmur öncesinde rüzgâr yatışıp susarsa,
Ya da bir kurt ulumadan sırıtıp diş gösterirse,
Lekelenme başlamadan böğürtlen nasıl koparsa,
    Öldürürse kurşun henüz çıkmamışken tabancadan,
    Venüs'ü onun meramı vurdu söze başlamadan.

Adonis bir baktı, Venüs devrildi boylu boyunca,
Çünkü bakışlar öldürür, aşk bakışlarla dirilir;
Bir gülücük tedavi eder öfke yaralayınca
Ama bir mübarek iflas, kayıpla ihya edilir!
    O budala delikanlı, Venüs öldü zannederek
    Soluk yanağına şaplak vurdu kızartıncaya dek.

Afallamıştı da önceki niyetinden vazgeçti,
Oysa çoktan karar vermişti onu azarlamaya,
Adonis'e kurnaz aşkı engelledi bu niyeti;
Ne mutlu Venüs'ü böyle güzel koruyan zekâya!
    Venüs öldürülmüş gibi yatıyordu çimenlikte,
    Adonis taze can üfleyip onu diriltti işte.

Burnunu sıvazlıyor, birer fiske yanaklarına,
Parmaklarını okşuyor, nabzını tutuyor sonra,
Dudaklarını ovuyor, bin deva arıyor ona:
Türlü hoyratlıklar gösterip açtığı yaralara,
    Öpüyor onu, öpüyor; Venüs de hâlinden memnun,
    Kalkmadıkça Adonis öpüyor onu uzun uzun.

The night of sorrow now is turned to day:
Her two blue windows faintly she upheaveth,
Like the fair sun, when in his fresh array
He cheers the morn, and all the earth relieveth;
And as the bright sun glorifies the sky,
So is her face illumined with her eye;

Whose beams upon his hairless face are fixed,
As if from thence they borrowed all their shine.
Were never four such lamps together mixed,
Had not his clouded with his brow's repine;
But hers, which through the crystal tears gave light,
Shone like the moon in water seen by night.

'O, where am I?' quoth she; 'in earth or heaven,
Or in the ocean drenched, or in the fire?
What hour is this? or morn or weary even?
Do I delight to die, or life desire?
But now I lived, and life was death's annoy;
But now I died, and death was lively joy.

'O, thou didst kill me: kill me once again.
Thy eyes' shrewd tutor, that hard heart of thine,
Hath taught them scornful tricks, and such disdain
That they have murd'red this poor heart of mine;
And these mine eyes, true leaders to their queen,
But for thy piteous lips no more had seen.

Kederli gece aydınlık gündüze dönüştü şimdi,
İki mavi penceresi kalkıyor yukarılara,
Güzel güneş gibi o da taze bir düzene girdi,
Şenlendirdi de sabahı, dünya erişti huzura.
Gökler nasıl kavuşursa görkeme nurlu güneşle
Venüs'ün gözleri de yüzünü aydınlattı öyle.

Sakalsız yüze yansıdı ışınları o gözlerin,
Bütün parlaklıklarını sanki alıyor oradan,
Böyle ışıdığı olmaz bir arada dört fenerin,
Gölge düştü Adonis'in alnına hoşnutsuzluktan;
Ama Venüs pırıl pırıldı billur gözyaşlarıyla,
Gece ayın ışıl ışıl parladığı gibi suda.

"Ben nerdeyim?" dedi Venüs, "Dünyada mı, cennette mi?
Ummanda mı gırtlağıma kadar, ateşlerde miyim?
Saat kaç şimdi? Sabah mı bu, yoksa yorgun gece mi?
Ölmek benim için zevk mi? Yaşamak mı istediğim?
İşte ben yaşadım – hayat ölüm için felaketti,
İşte ben öldüm ya, ölüm şen-şakrak bir saadetti.

"Ah, sen beni öldürmüştün; şimdi beni öldür tekrar,
Senin gözlerine katı kalbimin sert öğretmeni
Öyle kem hile ve gaddarlıklar öğretti ki onlar
Şu zavallı yüreğime kıyıp öldürdüler beni.
Sevgili eceme benim gözlerim her zaman sadık,
Şefkatli dudaklarından başka bir şey görmem artık.

'Long may they kiss each other, for this cure!
O, never let their crimson liveries wear!
And as they last, their verdure still endure
To drive infection from the dangerous year!
That the star-gazers, having writ on death,
May say, the plague is banished by thy breath.

'Pure lips, sweet seals in my soft lips imprinted,
What bargains may I make, still to be sealing?
To sell myself I can be well contented,
So thou wilt buy, and pay, and use good dealing;
Which purchase if thou make, for fear of slips
Set thy seal manual on my wax-red lips.

'A thousand kisses buys my heart from me;
And pay them at thy leisure, one by one.
What is ten hundred touches unto thee?
Are they not quickly told and quickly gone?
Say for non-payment that the debt should double,
Is twenty hundred kisses such a trouble?'

'Fair queen,' quoth he, 'if any love you owe me,
Measure my strangeness with my unripe years;
Before I know myself, seek not to know me;
No fisher but the ungrown fry forbears.
The mellow plum doth fall, the green sticks fast,
Or being early plucked is sour to taste.

"Tedavi için, öpüşsün o dudaklar uzun uzun!
Ah, onların kıpkırmızı giysileri yıpranmasın!
Onlar canlı kaldıkça yemyeşil olup güzel koksun,
Tehlikeli yılda illetleri uzağa yollasın!
Ölüm kayıtları tutan müneccimler yazsın şöyle:
Veba salgını sürgüne gitti senin nefesinle.

"Tatlı mühürler bekliyor saf, yumuşak dudaklarım
Onay gelsin diye yapacağım pazarlıklar neyse:
Kendimi satacak mıyım, ben buna dünden hazırım
Yeter ki sen kabul et, öde, anlaşma helal ise.
Satın almaya razıysan, hiç kuşkun olmasın buna,
Mührünü kendin bas al dudaklarımın bal mumuna.

"Bin öpücük satın alır benim yüreğimi benden,
Canın ne zaman isterse sen ödersin birer birer,
On kere yüz öpücük sanki ne götürür ki senden,
Çabucak sayılır onlar, sonra hepsi gitti gider.
De ki ikiye katlanır borç, ödeme yapılmazsa,
Yirmi kere yüz öpücük olur mu ki sana tasa?"

"Güzel ece," dedi Adonis, "aşk borcun varsa bana
Bu garip davranışımı yaşıma, toyluğuma ver;
Ben beni tanımadan sen tanımaya kalkmasana,
Balıkçılar yavru balıkları tutmak istemezler.
Olmuş erik kolay düşer, asılı kalır ham olan,
Ekşilikten kurtulmaz vaktinden önce kopartılan.

'Look, the world's comforter, with weary gait,
His day's hot task hath ended in the west;
The owl, night's herald, shrieks 'tis very late;
The sheep are gone to fold, birds to their nest;
And coal-black clouds that shadow heaven's light
Do summon us to part, and bid good night.

'Now let me say "Good night", and so say you;
If you will say so, you shall have a kiss.'
'Good night', quoth she; and, ere he says 'Adieu',
The honey fee of parting tend'red is:
Her arms do lend his neck a sweet embrace;
Incorporate then they seem; face grows to face.

Till breathless he disjoined, and backward drew
The heavenly moisture, that sweet coral mouth,
Whose precious taste her thirsty lips well knew,
Whereon they surfeit, yet complain on drouth.
He with her plenty pressed, she faint with dearth,
Their lips together glued, fall to the earth.

Now quick desire hath caught the yielding prey,
And glutton-like she feeds, yet never filleth;
Her lips are conquerors, his lips obey,
Paying what ransom the insulter willeth;
Whose vulture thought doth pitch the price so high
That she will draw his lips' rich treasure dry.

"Bak, dünyayı ferahlatan güneş yürümekten yorgun,
Günün sıcak görevini sona erdirdi batıda,
'Çok geç' diye çığlığı gece habercisi baykuşun,
Ağıla döndü koyunlar, yuvalarına kuşlar da.
Kara bulutlar başladı gökleri gölgelemeye,
Çağrı: Ayrılalım diye, 'iyi geceler' demeye.

"'İyi geceler' diyeyim ben, 'iyi geceler' de sen,
Ve sen bunu söyleyince bir öpücük alacaksın,"
O, "İyi geceler," dedi Adonis veda etmeden,
Tatlı ücreti sevgiyle ödendi bu ayrılışın:
Venüs'ün kolları çok hoş sarıldı onun boynuna.
Bedeniyle, yüzüyle tüm varlığı katıldı ona.

Soluğu kesilince Adonis kendini koparttı
Onun ağzı cennetten nem almış olan tatlı mercan;
Venüs'ün susamış dudakları bilirdi o tadı:
Doymuşlardı ama, yakınıyorlardı kuruluktan.
Adonis bunaldı sömürülmekten, Venüs ihmalden,
Dudakları kenetlenmiş, ikisi de düştü birden.

Hızlı şehvet yakaladı teslim olan avı şimdi;
Doymak nedir hiç bilmedi yediyse de hapır hapır.
Venüs'ün dudakları istilacı – Adonis sindi,
Saldırgan ne fidye istese o ödemeye hazır.
Aç gözlü şahin, amansız yüksek bir fiyat biçerek
Adonis'in dudaklarının servetini emecek.

And having felt the sweetness of the spoil,
With blindfold fury she begins to forage;
Her face doth reek and smoke, her blood doth boil,
And careless lust stirs up a desperate courage,
Planting oblivion, beating reason back,
Forgetting shame's pure blush and honour's wrack.

Hot, faint and weary, with her hard embracing,
Like a wild bird being tamed with too much handling,
Or as the fleet-foot roe that's tired with chasing,
Or like the froward infant stilled with dandling,
He now obeys and now no more resisteth,
While she takes all she can, not all she listeth.

What wax so frozen but dissolves with temp'ring,
And yields at last to every light impression?
Things out of hope are compass'd oft with vent'ring,
Chiefly in love, whose leave exceeds commission:
Affection faints not like a pale-faced coward,
But then woos best when most his choice is froward.

When he did frown, O, had she then gave over,
Such nectar from his lips she had not sucked.
Foul words and frowns must not repel a lover;
What though the rose have prickles, yet 'tis plucked.
Were beauty under twenty locks kept fast,
Yet love breaks through, and picks them all at last.

Venüs bir kez çıkarınca bu yağmasının tadını
Gözü hiçbir şey görmeyen bir iştahla sömürüyor,
Yüzü pençe pençe, alev alev, kaynamıştı kanı;
Pervasız şehveti, azgın cesareti körüklüyor;
Her şey çıkmış aklından, hiçe inmişti sağduyusu,
Ne utanç kızartısı var, ne onursuzluk korkusu.

Kızgın, güçsüz, yorgun, Venüs hoyrat sarıldığı için,
Bir vahşi kuş gibi sinmiş çok fazla ellenerekten,
Çevik ayaklı geyik gibi kovalanmaktan bitkin,
Bir hırçın çocuk, susturulmuş dandini diyerekten,
Adonis şimdi boyun eğmiş, artık karşı koymuyor,
Venüs ne mümkünse alıyor, hepsini alması zor.

Dondurulmuş bir bal mumu erir alınınca ele
Ve en hafif bir baskıyla bile hemen boyun eğer;
En umutsuz sandığın şeyler başarılır azimle,
Hele aşkla, çünkü aşk kesin sınırları aşıp gider.
O ayılıp bayılmaz, değil bir solgun yüzlü ödlek,
Gözdesi direnirse, onu kovalar dil dökerek.

Adonis surat asınca, Venüs vazgeçti ansızın
O dudakların büyülü balını henüz emmeden;
Kem sözden, surat asmaktan kaçması olmaz âşığın,
Gülün dikeni olsa da katlanmaz mı gülü seven?
Güzelliğe yirmi kilit vurulsa da ne beis var,
Aşk onları kırıp geçer, hazların hepsini tadar.

For pity now she can no more detain him;
The poor fool prays her that he may depart.
She is resolved no longer to restrain him;
Bids him farewell, and look well to her heart,
The which by Cupid's bow she doth protest
He carries thence incagéd in his breast.

'Sweet boy,' she says, 'this night I'll waste in sorrow,
For my sick heart commands mine eyes to watch.
Tell me, love's master, shall we meet to-morrow?
Say, shall we? shall we? wilt thou make the match?
He tells her, no; to-morrow he intends
To hunt the boar with certain of his friends.

'The boar!' quoth she; whereat a sudden pale,
Like lawn being spread upon the blushing rose,
Usurps her cheek; she trembles at his tale,
And on his neck her yoking arms she throws.
She sinketh down, still hanging by his neck,
He on her belly falls, she on her back.

Now is she in the very lists of love,
Her champion mounted for the hot encounter.
All is imaginary she doth prove;
He will not manage her, although he mount her;
That worse than Tantalus' is her annoy,
To clip Elysium and to lack her joy.

Venüs acıdı, alıkoymaktan cayıp salıverdi,
Zavallı alık, bırakılmak için yalvarmıştı ya;
Venüs de onu kıskıvrak tutmamaya karar verdi,
Genç adama veda etti, vicdanı erdi rahata.
Aşk tanrısının yayıyla bir itiraz yaptı ancak:
Adonis o oku göğüs kafesinde taşıyacak.

"Tatlı oğlan," dedi, "Ben bu gece biterim kederden:
Uyanık kal! Hasta kalbim uyarıyor gözlerimi.
Söyle aşk efendisi, yarın buluşalım istersen;
Söyle n'olur, buluşsak mı? Bir araya gelelim mi?"
"Hayır, olmaz," diyor ona Adonis, "Yarın niyetim,
Birkaç arkadaşla domuz avlamaya gideceğim."

"Domuz mu?" diye bağırdı Venüs, benzi attı birden,
Gül rengi yüzünü çarşaf gibi solgunluk kapladı,
Ürpermişti Adonis'in ağzından çıkan sözlerden,
Kollarını boyunduruk gibi boynuna doladı,
Yere çöktü, kolları o boyna asılıydı. Düştü
Adonis o karna, Venüs ise yatmıştı sırtüstü.

Venüs artık kâşanesine girmek üzere aşkın;
Başının tacı sıcak birleşme için çıktı üste,
Düş kurduğu, can attığı tüm hazlar olacak taşkın –
Adonis üstünde ama, şaha kaldırmıyor işte;
Venüs'ün çektiği acı Tantalus'unkinden[5] yoğun:
Cennetle sarmaş dolaş olsa da mutluluktan yoksun.

5 Tantalus: Yunan mitolojisinde Zeus'un oğlu olan bir kral; öteki dünyada suyun içinde kalmaya mahkûm edilmişti: Ne zaman içmek istese sular çekiliyordu, yemek istediği üzüm salkımları ondan uzaklaşıyordu.

Even so poor birds, deceived with painted grapes,
Do surfeit by the eye and pine the maw;
Even so she languisheth in her mishaps
As those poor birds that helpless berries saw.
The warm effects which she in him finds missing
She seeks to kindle with continual kissing.

But all in vain, good queen, it will not be.
She hath assayed as much as may be proved;
Her pleading hath deserved a greater fee;
She's Love, she loves, and yet she is not loved.
'Fie, fie,' he says, 'you crush me; let me go;
You have no reason to withhold me so.'

'Thou hadst been gone,' quoth she, 'sweet boy, ere this,
But that thou told'st me thou wouldst hunt the boar.
O, be advised: thou know'st not what it is
With javelin's point a churlish swine to gore,
Whose tushes never sheathed he whetteth still,
Like to a mortal butcher bent to kill.

'On his bow-back he hath a battle set
Of bristly pikes that ever threat his foes;
His eyes like glow-worms shine when he doth fret;
His snout digs sepulchres where'er he goes;
Being moved, he strikes whate'er is in his way,
And whom he strikes his crooked tushes slay.

Zavallı kuşlar boyalı üzümlere kanarlar da,
Gözleri tıka basa doyar, mideleri bomboştur,
Venüs de tıpkı öyle bitkin düştü yanılgılarda;
O üzümleri sahici sanan, budala bir kuştur:
Baktı ki ateşli bir yaradılış yok Adonis'te
Onu bin buseyle alevlendirmeye kalktı işte.

Ama hepsi boşunaydı, iyi ece, olmazdı bu,
Elinden gelen her şeyi yaptınsa da neye yarar?
Daha kârlı olmalıydı bu yakarışın sonucu:
O Aşktır ve aşkı yaşar, ama ona kim aşk duyar?
"Ayıptır," dedi Adonis, "ezdin beni, artık bırak,
Sana bir şey sağlamaz ki beni böylesine tutmak."

"Sen önce," dedi Venüs, "zaten gitmiştin tatlı oğlan,
Domuz avlamaya gideceğini söylemiştin ya,
Ama bilmezsin ne demektir, kuşkun olmasın bundan,
Kargının ucunu saplamak bir yaban domuzuna.
Kına girmeyen dişlerini o hiç durmadan biler –
Nasıl ki bir mezbahacı hep hayvan kesmeyi diler.

"Bir savaş düzeni vardır değirmi sırtı üstünde,
Düşman mı var, kirpi dikenleri tehdit eder onu,
Ateş böcekleri parlar öfkelenince gözünde,
Nereye giderse gitsin mezar kazar koca burnu.
Karşısına dikilen her şeye saldırır kızınca,
Herkesi boynuzlarıyla deşer önüne çıkınca.

'His brawny sides, with hairy bristles armed,
Are better proof than thy spear's point can enter;
His short thick neck cannot be easily harmed;
Being ireful, on the lion he will venter:
The thorny brambles and embracing bushes,
As fearful of him, part; through whom he rushes.

'Alas, he nought esteems that face of thine,
To which Love's eyes pays tributary gazes;
Nor thy soft hands, sweet lips and crystal eyne,
Whose full perfection all the world amazes;
But having thee at vantage—wondrous dread!—
Would root these beauties as he roots the mead.

'O, let him keep his loathsome cabin still;
Beauty hath nought to do with such foul fiends.
Come not within his danger by thy will;
They that thrive well take counsel of their friends.
When thou didst name the boar, not to dissemble,
I feared thy fortune, and my joints did tremble.

'Didst thou not mark my face? was it not white?
Saw'st thou not signs of fear lurk in mine eye?
Grew I not faint? and fell I not downright?
Within my bosom, whereon thou dost lie,
My boding heart pants, beats, and takes no rest,
But, like an earthquake, shakes thee on my breast.

"Güçlü böğürlerinde silah gibi sivri kıllar var,
Onun zırhını delemez bir mızrak saplansa bile,
Kısa ama kalın boynu hırpalansa neye yarar?
Kızınca saldırır karşısındaki aslansa bile;
Dikenli çalılıklarla sarmaş dolaş fundalıklar
Ondan korkup ayrılır da o aralarında koşar.

"Yazıklar olsun, Adonis ilgisiz senin yüzüne,
Oysa Aşk hayranlık ve minnetle bakıyordu sana,
Narin eline, tatlı dudaklarına, billur gözüne,
Dünya şaşarken hepsinin dört başı mamurluğuna,
Sende tüm bu üstünlükler varken –harika bir varlık!–
Bu güzellikleri sökmek, ova yolmak gibi artık.

"Ah, onda kalsın, onun olsun o iğrenç mezbelesi,
O pis iblisin olamaz ilişkisi güzellikle,
Sen isteme bile bile, uzak dursun tehlikesi,
Dost sözü dinleyenler hep kavuşur en iyi hâle.
Doğrusu şu, sen adını andığında o domuzun,
Senin için kaygı duydum ve titredim uzun uzun.

"Sen karalar çalmadın mı benim yüzüm bembeyazken?
Görmedin mi gözlerim nasıl bürünmüştü korkuya?
Bitkin düşmedim mi, yerlere serilmedim mi ki ben?
Benim kucağımda boylu boyunca yatıyorsun ya,
Kalbimde çarpıntılar, zonklamalar, bunalımlar var,
Göğsümün üstünde seni deprem gibi sarsıyorlar.

'For where Love reigns, disturbing Jealousy
Doth call himself Affection's sentinel;
Gives false alarms, suggesteth mutiny,
And in a peaceful hour doth cry "Kill, kill!"
Distemp'ring gentle Love in his desire,
As air and water do abate the fire.

'This sour informer, this bate-breeding spy,
This canker that eats up Love's tender spring,
This carry-tale, dissentious Jealousy,
That sometime true news, sometime false doth bring,
Knocks at my heart, and whispers in mine ear
That if I love thee I thy death should fear;

'And more than so, presenteth to mine eye
The picture of an angry chafing boar
Under whose sharp fangs on his back doth lie
An image like thyself, all stained with gore;
Whose blood upon the fresh flowers being shed
Doth make them droop with grief and hang the head.

'What should I do, seeing thee so indeed,
That tremble at th'imagination?
The thought of it doth make my faint heart bleed,
And fear doth teach it divination:
I prophesy thy death, my living sorrow,
If thou encounter with the boar to-morrow.

"Egemen olduğu yerde Aşk kıskançlığı kırarak
Sevginin bekçisi diye kendisini adlandırır,
Sahte uyarılar yapar, isyanları kışkırtarak
Barış hüküm sürerken 'Öldür, öldür!' diye haykırır.
Yumuşak Aşkı zıvanadan çıkarır arzusuyla,
Nasıl ki ateş yatışıp siner havayla ve suyla.

"Bu suratsız ihbarcı, çıngar çıkaran bu hafiye,
Bu kurt ki aşkın yumuşak bitkisini kemiriyor,
Dedikoducu kıskançlık, anlaşmazlık çıksın diye,
Bu tellal ki ya doğru, ya yalan haber getiriyor:
Kalbimde güm güm, kulağımda fısıltı, şöyle ki ben
Seni seviyorsam kuşku duymam gerek: Ya ölürsen?

"Ve şimdi de resmi gözlerimin içine batıyor
Gazabıyla ateş püsküren bir yaban domuzunun;
Onun keskin dişleri altında Adonis yatıyor,
Senin gibi, kan revan içinde, kurbanı boynuzun.
Kanı dökülmüştü oradaki taze çiçeklere,
Onlar boyun eğip yasla, eğilmişlerdi ta yere.

"Ne yapsam? Seni böyle görmek derdime dert katıyor,
Tir tir titrerken çıkmak boş hayallerin karşısına,
Bunları düşünmek güçsüz yüreğimi kanatıyor
Ve korkarım, nice önseziler öğretiyor ona:
Öngörüyor ölümünü bendeki capcanlı keder:
Ya sen yarın o domuzla cenge tutuşursan eğer?

'But if thou needs wilt hunt, be ruled by me;
Uncouple at the timorous flying hare,
Or at the fox which lives by subtlety,
Or at the roe which no encounter dare.
Pursue these fearful creatures o'er the downs,
And on thy well-breathed horse keep with thy hounds.

'And when thou hast on foot the purblind hare,
Mark the poor wretch, to overshoot his troubles,
How he outruns the wind, and with what care
He cranks and crosses with a thousand doubles.
The many musits through the which he goes
Are like a labyrinth to amaze his foes.

'Sometime he runs among a flock of sheep,
To make the cunning hounds mistake their smell,
And sometime where earth-delving conies keep,
To stop the loud pursuers in their yell;
And sometime sorteth with a herd of deer.
Danger deviseth shifts; wit waits on fear.

'For there his smell with others being mingled,
The hot scent-snuffing hounds are driven to doubt,
Ceasing their clamorous cry till they have singled
With much ado the cold fault cleanly out.
Then do they spend their mouths; Echo replies,
As if another chase were in the skies.

"Ava çıkmak zorundaysan benim önerimi dinle:
Köpekler sal ürküp uçan tavşanların peşi sıra,
Yarış türlü kurnazlıkla yaşam sürdüren tilkiyle,
Gözdağı ver cesareti yetmeyen karacalara.
Bu korkak yaratıkları otlak boyunca kovala
Rüzgâr soluklu atının üstünde tazılarınla.

"Gördün ki yarı kör tavşan ansızın koşu tutturur,
Biçareye iyi nişan al, fazla acı çekmesin,
Rüzgârdan hızlı koşarken, döner, sapar, yalpa vurur,
Binlerce kez fır fır döner canını kurtarmak için,
Çukurlara, deliklere girer perende atarak,
Avcıyı şaşırtsın diye labirentler yaratarak.

"Bazen koşarak bir koyun sürüsü içine girer
Kurnaz tazıların kokuları şaşırması için;
Bazen toprağı deşen kır sıçanları gibi siner
Havlaması dursun diye kovalayan köpeklerin,
Bazen geyik sürüsüne katılıp gitmeyi bilir.
Tehlike hile yaratır, zekâ korkuyla sivrilir.

"Sızmaya başlar da başka başka kokular oradan
Keskin burunlu tazılar kuşku duyup bocalarlar,
Tam emin olamazlar da vazgeçerler yaygaradan
Ve susarlar hataları belli oluncaya kadar.
O zaman da ağızları durmaz, yaman yankılanır,
İşiten gökyüzünde bir yeni av başladı sanır.

'By this, poor Wat, far off upon a hill,
Stands on his hinder legs with, list'ning ear,
To hearken if his foes pursue him still;
Anon their loud alarums he doth hear;
And now his grief may be compared well
To one sore sick that hears the passing-bell.

'Then shalt thou see the dew-bedabbled wretch
Turn, and return, indenting with the way;
Each envious brier his weary legs do scratch,
Each shadow makes him stop, each murmur stay;
For misery is trodden on by many,
And being low never relieved by any.

'Lie quietly and hear a little more;
Nay, do not struggle, for thou shalt not rise.
To make thee hate the hunting of the boar,
Unlike myself thou hear'st me moralize,
Applying this to that, and so to so;
For love can comment upon every woe.'

'Where did I leave?' 'No matter where,' quoth he;
'Leave me, and then the story aptly ends.
The night is spent.' 'Why, what of that?' quoth she.
'I am', quoth he, 'expected of my friends;
And now 'tis dark, and going I shall fall.'
'In night', quoth she, 'desire sees best of all.

"İşte böylece zavallı tavşan ta uzak bir dağda
Art ayakları üstünde dikilerek kulak verdi
Düşmanı olan avcılar kovalıyorlar mı hâlâ?
O sırada cenk bağırtılarını işitiverdi.
Şimdi duyduğu korkuyla öylesine perişan ki
Ölüm çanını dinleyen umutsuz bir hasta sanki.

"Çiyle ıslanmış biçareyi göreceksin o anda,
Dört dönecek, ileri geri, sağa sola kaçacak,
Ayaklarını tırmalayacak her dikenli funda,
Her gölge ve mırıltıdan ürkerek donup kalacak.
Felakete uğrayarak düşeni ezenler çoktur,
Düşkünleri kurtarmaya çalışacak kimse yoktur.

"Yat orda ses çıkarmadan, biraz daha dinle beni;
Hayır, kalkmaya hiç çabalama, izin yok kalkmana;
Domuz avlamaktan nefret ettireyim diye seni,
Benden beklemezsin ama, işte ahlak dersi sana.
Laf ola beri gele: Bu işler şöyledir, böyledir;
Aşk her keder için bir ibret vaazı verebilir."

"Ben nerde kalmıştım ki?" Adonis dedi ki: "Ne çıkar?
Sen beni bıraktığında hikâye yerinde biter.
Gece de harcanmıştır." Venüs dedi ki: "Bunda ne var?"
"Dostlarım" dedi Adonis, "ben geleyim diye bekler.
Karanlık bastırdı artık, düşerim çıkınca yola."
"Gece," dedi Venüs, "arzunun gözü görür en âlâ.

'But if thou fall, O, then imagine this,
The earth, in love with thee, thy footing trips,
And all is but to rob thee of a kiss.
Rich preys make true men thieves; so do thy lips
Make modest Dian cloudy and forlorn,
Lest she should steal a kiss, and die forsworn.

'Now of this dark night I perceive the reason:
Cynthia for shame obscures her silver shine,
Till forging Nature be condemned of treason,
For stealing moulds from heaven that were divine,
Wherein she framed thee, in high heaven's despite,
To shame the sun by day and her by night.

'And therefore hath she bribed the Destinies
To cross the curious workmanship of Nature,
To mingle beauty with infirmities
And pure perfection with impure defeature,
Making it subject to the tyranny
Of mad mischances and much misery;

'As burning fevers, agues pale and faint,
Life-poisoning pestilence and frenzies wood,
The marrow-eating sickness whose attaint
Disorder breeds by heating of the blood,
Surfeits, imposthumes, grief and damned despair,
Swear Nature's death for framing thee so fair.

"Ama olur da düşersen, şunu unutmayasın sen:
Dünya çelme takıyordur, çünkü çok âşıktır sana,
Onun asıl can attığı, bir öpücük çalmak senden,
Dost adam hırsız kesilir en değerli av uğruna.
Dudaklarından, Diana düşer derde, üzüntüye,
Bir öpücük çalıp bekâretten yoksun ölür diye.

"Şimdi anlıyorum neden bu gece tümden karanlık
Ay tanrıçası utanıp eksiltti aydınlığından,
Doğa suçlanacak, çünkü yaptığı bir kalpazanlık.
Cennetteki nice kutsal kalıpları çaldığından,
Seni yarattığında yüce kudret istemeyince
Gündüz güneşi utandıracak, tanrıçayı gece.

"Üç kader tanrıçasının aklını çeldi Diana
Karşı çıkmak için tuhaf işçiliğine Doğa'nın,
Güzellikle illetleri bir araya katmasına,
Saf mükemmelliğe karışmasına yoz bozuklukların.
Yeter ki onu zorbalıklarına kul köle etsin
Çılgın bahtsızlıkların ve envaiçeşit dertlerin.

"Hummalar can yakan, sıtmalar soluk cılız düşüren,
Yaşam zehirleyen veba ve deli divanelikler,
Frengi gibi hastalıklar ilik kemirip sömüren,
Kan kaynatılmasının yol açtığı düzensizlikler,
Şişkinlikler, çıbanlar, gam, kahrolası mutsuzluklar...
Lanet: Seni güzel yaratan Doğa'da ecel de var.

'And not the least of all these maladies
But in one minute's fight brings beauty under.
Both favour, savour, hue and qualities,
Whereat th'impartial gazer late did wonder,
Are on the sudden wasted, thawed and done,
As mountain snow melts with the midday sun.

'Therefore, despite of fruitless chastity,
Love-lacking vestals and self-loving nuns,
That on the earth would breed a scarcity
And barren dearth of daughters and of sons,
Be prodigal: the lamp that burns by night
Dries up his oil to lend the world his light.

'What is thy body but a swallowing grave,
Seeming to bury that posterity
Which by the rights of time thou needs must have,
If thou destroy them not in dark obscurity?
If so, the world will hold thee in disdain,
Sith in thy pride so fair a hope is slain.

'So in thyself thyself art made away;
A mischief worse than civil home-bred strife,
Or theirs whose desperate hands themselves do slay,
Or butcher sire that reaves his son of life.
Foul cank'ring rust the hidden treasure frets,
But gold that's put to use more gold begets.'

"İşte bu illetlerin en az vahim olanı bile
Güzelliğe diz çöktürür cebelleşip yalnız bir an,
Simasıyla, kokusuyla, rengiyle, erdemleriyle,
Oysa eskiden tarafsız bakanlar kalırdı hayran.
Hepsi ansızın çözülür, eriyip gider ve biter,
Nasıl ki dağ başında kar öğle güneşiyle yiter.

"O yüzden, verimsiz iffete karşı direnerekten,
Aşktan yoksun bakireler, kendine âşık rahibeler
Yeryüzünde kıtlığı da, kısırlığı da beslerken,
Kızlar da oğlanlar da, olmaz olsun daha iyi der
Sen cömert ol: Bir kandil ki bütün gece yanar durur,
Yağını tüketir ama, hep dünyaya dağıtır nur.

"Yutan bir mezar değil de nedir ki senin bedenin?
Sanki gelecek kuşakları bağrına gömmüşsün sen,
Çağın hakları olarak onlar olmalıydı senin.
Karanlık bilinmezlikte sen onları yok edersen,
Bu yüzden kınayacaktır dünya seni hor görerek,
Senin küstah kibrinde hoş umutlar öldürülecek.

"İşte, kendinle kalırsan, kıyarsın kendi canına,
Evde doğan iç savaştan beter bir kötülüktür bu
Umarsız elleriyle kendine kıyanlardan fena
Ve o kasap babadan ki yok etmiştir öz oğlunu.
Murdar pas, saklanmış hazineyi kemirip bitirir,
Oysa işletilen altın daha çok altın getirir."

'Nay, then,' quoth Adon, 'you will fall again
Into your idle over-handled theme;
The kiss I gave you is bestowed in vain,
And all in vain you strive against the stream;
For, by this black-faced night, desire's foul nurse,
Your treatise makes me like you worse and worse.

'If love have lent you twenty thousand tongues,
And every tongue more moving than your own,
Bewitching like the wanton mermaid's songs,
Yet from mine ear the tempting tune is blown;
For know, my heart stands arméd in mine ear,
And will not let a false sound enter there,

'Lest the deceiving harmony should run
Into the quiet closure of my breast;
And then my little heart were quite undone,
In his bedchamber to be barred of rest.
No, lady, no; my heart longs not to groan,
But soundly sleeps, while now it sleeps alone.

'What have you urged that I cannot reprove?
The path is smooth that leadeth on to danger;
I hate not love, but your device in love
That lends embracements unto every stranger.
You do it for increase: O strange excuse,
When reason is the bawd to lust's abuse!

Adonis, "Hayır, öyleyse," dedi, "bir kere daha sen
Dönersin aynı ıcığı cıcığı çıkmış konuya,
Demek hiç hayır yok sana verdiğim o öpücükten
Ve sen çırpınarak kürek çekiyorsun akıntıya.
Şehvetin murdar dadısı, bu zifirî yüzlü gece,
Sıdkım sıyrılıyor senden bu sözleri işitince.

"Sana yirmi bin tane dil vermiş olsa bile sevda
Ve senin dilinden daha dokunaklıysa her biri,
Deniz kızının şuh şarkılarıyla büyü yapsa da
Benim kulaklarım sever o çekici ezgileri,
Kalbim kulağımın zırhı içinde, bunu iyi bil:
Falsolu sesler girmesine izin verecek değil.

"Olur a, ayartıcı musiki koşup girebilir,
Kalır benim göğsümdeki gürültüsüz sığınakta
O zaman benim küçücük yüreğim çöker, ezilir,
Onun yatak odasında hiç kavuşamaz rahata.
Hayır aziz hanım, hayır, izlemek istemez kalbim,
Ben yapayalnız uyurken derin uyur, dinlenirim.

"Önerdiğin nedir ki ben diyemem olmaz öylesi?
Tehlikeye götüren yol dümdüzdür, pürüzsüzdür ya;
Nefret ettiğim aşk değil, sende onca aşk hilesi:
Öyle kucak açıyorsun her gördüğün yabancıya.
Evladın olsun diye mi? A, ne tuhaf bahane bu:
Akıl, şehveti kötüye kullanan çaça olur mu?

'Call it not love, for Love to heaven is fled
Since sweating Lust on earth usurped his name;
Under whose simple semblance he hath fed
Upon fresh beauty, blotting it with blame;
Which the hot tyrant stains and soon bereaves,
As caterpillars do the tender leaves.

'Love comforteth like sunshine after rain,
But Lust's effect is tempest after sun;
Love's gentle spring doth always fresh remain,
Lust's winter comes ere summer half be done;
Love surfeits not, Lust like a glutton dies;
Love is all truth, Lust full of forgéd lies.

'More I could tell, but more I dare not say;
The text is old, the orator too green.
Therefore, in sadness, now I will away;
My face is full of shame, my heart of teen:
Mine ears that to your wanton talk attended
Do burn themselves for having so offended.'

With this, he breaketh from the sweet embrace
Of those fair arms which bound him to her breast,
And homeward through the dark lawnd runs apace;
Leaves Love upon her back deeply distressed.
Look how a bright star shooteth from the sky,
So glides he in the night from Venus' eye;

"Aşk diye ad koyma ona, çünkü Aşk kaçtı cennete,
Dünyadaki terli şehvet o adı zorla almıştı,
Zararsız kisvesi altında eline geçirip de
Taze güzellikle beslenmiş, ona kara çalmıştı;
Ateşli zorba önce lekeler, kapıp alır sonra,
Tırtıllar da tıpkı bunu yapar narin yapraklara.

"Aşk gün ışığı gibi huzur verir yağmur ardından,
Şehvetin etkisiyse güneşten sonra fırtınalar,
Aşkın yumuşak baharı taptaze kalır her zaman,
Şehvetin kış mevsimi yaz yarıya ermeden başlar.
Aşk hiç doymaz tıka basa; şehvet oburluktan ölür;
Aşk tümüyle doğruluk, şehvet yalan dolan küpüdür.

"Daha anlatabilirim, ama varmıyor ki dilim,
Konu eskimiş bir konu, konuşmacı çok acemi,
Artık suratımı asıp başka yere gideceğim,
Utanç perişan ediyor yüzümü ve yüreğimi.
Senin çapkın laflarını dinledi de kulaklarım,
Onlar gibi ben de kusur işledim diye yanarım."

Venüs zarif kollarıyla bağrına basmıştı onu,
Adonis koparttı kendini o güzelim kucaktan
Ve hızla koştu ormanın içinden evine doğru,
Aşkı en derin acıyla Venüs'e bırakaraktan.
Bak, nasıl ışıl ışıl bir yıldız aktı gökyüzünden,
Gece Adonis de öyle kaydı Venüs'ün gözünden.

Which after him she darts, as one on shore
Gazing upon a late-embarkéd friend,
Till the wild waves will have him seen no more,
Whose ridges with the meeting clouds contend;
So did the merciless and pitchy night
Fold in the object that did feed her sight.

Whereat amazed as one that unaware
Hath dropped a precious jewel in the flood,
Or 'stonished as night-wand'rers often are,
Their light blown out in some mistrustful wood;
Even so confounded in the dark she lay,
Having lost the fair discovery of her way.

And now she beats her heart, whereat it groans,
That all the neighbour caves, as seeming troubled,
Make verbal repetition of her moans;
Passion on passion deeply is redoubled:
'Ay me!' she cries, and twenty times, 'Woe, woe!'
And twenty echoes twenty times cry so.

She, marking them, begins a wailing note,
And sings extemporally a woeful ditty;
How love makes young men thrall, and old men dote;
How love is wise in folly, foolish witty:
Her heavy anthem still concludes in woe,
And still the choir of echoes answer so.

Venüs'ün gözleri onun ardından bakar da dalar,
Sahilden öyle bakılır gemiye geç binmiş dosta,
Göze görünmez yapmıştır o dostu azgın dalgalar
Uçları cenge girerken birlik olmuş bulutlarla.
Zifirî karanlıkla, gaddar gece gizlemiş işte,
Gözüne tılsım yapan genci içine sindirmişti de.

Orda şaşakalmış, sanki hiç farkında olmaksızın,
Irmağa düşürmüş gibi çok değerli bir mücevher
Ve geceleyin avare yürüyenler gibi şaşkın,
Ürkütücü bir ormanda sönmüş elindeki fener;
Venüs ne yapsın acaba karanlıkta, bilemiyor:
Güzel ışığı yitirmiş, yolunu keşfetmesi zor.

Venüs şimdi yumrukluyor bağrını, yaman inliyor,
Yakındaki mağaralar üzüntüye kapılarak
Onun iniltilerini aynı dilden yineliyor.
Acı, acıları; çığlık çığlığı yankılayarak.
Venüs haykırıyor: "Bitti!" Yirmi kez de, "Hayat çok zor!"
Yirmi kez işte bu yankı: Yirmi feryat duyuluyor.

Bunları dinleyip de Venüs, ağlamaklı bir sesle
Yanık bir türküye başladı doğaçlama olarak:
Aşk yaşlıyı düşkün bunak yapar, genci ise köle,
Aşk cinnette akıllı, aptallıkta zekidir ancak.
Venüs'ün üzgün şarkısı yasla sona erdi yine,
Yankılar korosu aynı yanıtları verdi yine.

Her song was tedious, and outwore the night,
For lovers' hours are long, though seeming short;
If pleased themselves, others, they think, delight
In such-like circumstance, with such-like sport.
Their copious stories, oftentimes begun,
End without audience, and are never done.

For who hath she to spend the night withal
But idle sounds resembling parasites,
Like shrill-tongued tapsters answering every call,
Soothing the humour of fantastic wits?
She says 'Tis so'; they answer all 'Tis so';
And would say after her, if she said 'No'.

Lo, here the gentle lark, weary of rest,
From his moist cabinet mounts up on high,
And wakes the morning, from whose silver breast
The sun ariseth in his majesty;
Who doth the world so gloriously behold
That cedar-tops and hills seem burnished gold.

Venus salutes him with this fair good-morrow:
'O thou clear god, and patron of all light,
From whom each lamp and shining star doth borrow
The beauteous influence that makes him bright,
There lives a son that sucked an earthly mother
May lend thee light, as thou dost lend to other.'

Can sıkıcıydı şarkısı, bitmedi gece sonunda,
Âşıklara saatler kısa görünse de uzundur,
Kendileri mutluysa sanarlar ki başkaları da
Onca keyif duyarlar, çünkü oyun aynı oyundur.
Âşığın anlattığı öykü başlamışsa, çoğu kez
Bittiğinde izleyici kalmaz, ama öykü bitmez.

Venüs bütün bir gecesini geçirsin sanki neden
Dalkavukları andıran boş laflarla konuşarak,
Barmenlerin şamatasıyla her emre yanıt veren,
Keskin zekâyla şımarmış züppeleri hoş tutarak?
Venüs "Doğru, öyle" derse, onlar da "Doğru, öyle" der,
O "Hayır" mı dedi, onlar da aynı lafı ederler.

Narin tarla kuşu sıkılmış çok dinlenmiş olmaktan,
İşte uçuyor ta yükseklere ıslak kuş evinden,
Sabahı uyandırıyor gümüş gibi göğsünden tan
Ağarırken, olanca görkemiyle güneş doğarken.
Dünyayı ihtişamıyla görmek isteyenler için
Görünüşü saf altındır sedirlerin, tepelerin.

Venüs selamlıyor onu bir güzelim "günaydın"la:
"Sen ışıltılar tanrısı, ışıkların efendisi,
Her gezegen, her yıldız parlar senin aydınlığınla,
Onlardan akarak gelen güçle nurlanır kendisi.
Dünyalı annesinden süt emen oğul yaşar orda,
Sen ışık saçıyorsun ya, sana ışık saçar o da."

This said, she hasteth to a myrtle grove,
Musing the morning is so much o'erworn,
And yet she hears no tidings of her love;
She hearkens for his hounds and for his horn.
Anon she hears them chant it lustily,
And all in haste she coasteth to the cry.

And as she runs, the bushes in the way
Some catch her by the neck, some kiss her face,
Some twind about her thigh to make her stay;
She wildly breaketh from their strict embrace,
Like a milch doe, whose swelling dugs do ache,
Hasting to feed her fawn hid in some brake.

By this she hears the hounds are at a bay;
Whereat she starts, like one that spies an adder
Wreathed up in fatal folds just in his way,
The fear whereof doth make him shake and shudder;
Even so the timorous yelping of the hounds
Appals her senses and her spirit confounds.

For now she knows it is no gentle chase,
But the blunt boar, rough bear, or lion proud,
Because the cry remaineth in one place,
Where fearfully the dogs exclaim aloud.
Finding their enemy to be so curst,
They all strain court'sy who shall cope him first.

Bunu söyleyip de Venüs koştu mersin korusuna,
Düşündü ki uzun zaman geçmişti sabahtan beri,
Oysa hiç haber gelmemişti sevgilisinden ona:
Nerde Adonis'in borazanıyla av köpekleri?
Derken kulağına o şehvet dolu ezgiler geldi,
Bir telaş o hoş seslerin geldiği yere yöneldi.

Venüs bir koşu tutturmuş, yolunda çalılar var da,
Kimisinden boynuna, yüzüne buse üstüne buse,
Kimisi kalçasına sarıldı kalsın diye orda,
Onların kucağından kendini koparttı vahşice.
Koşuyor dişi geyik, ağrıyan memeleri şişkin,
Çalılığa gizlenmiş yavrusunu emzirmek için.

Köpekler durmuş bekliyor avlarını, bunu bildi:
Yol üstünde kıvrım kıvrım olaraktan pusu kuran
Cani engereği görmüş birisi gibi irkildi,
Tir tir titriyordu, sarsılıyordu bu korkusundan.
Av köpekleri ürkütücü havlayışlarla işte
Duyularını ezmişti, ruhuna dehşet vermiş de.

Venüs artık anlıyor ki keyif için av değil bu:
Hınzır domuz, hoyrat ayı, şehvetten çıldırmış aslan –
Hepsi ürkünç haykırışlarla tek bir yeri doldurdu;
Köpekler de havlayarak tüyler ürpertiyor ordan.
Vahşi düşmanlar azgın, avlar bunu iyi biliyor,
İlk gidecek gitsin diye hepsi yere eğiliyor.

This dismal cry rings sadly in her ear,
Through which it enters to surprise her heart;
Who, overcome by doubt and bloodless fear,
With cold-pale weakness numbs each feeling part;
Like soldiers, when their captain once doth yield,
They basely fly and dare not stay the field.

Thus stands she in a trembling ecstasy;
Till, cheering up her senses all dismayed,
She tells them 'tis a causeless fantasy,
And childish error, that they are afraid;
Bids them leave quaking, bids them fear no more;
And with that word she spied the hunted boar,

Whose frothy mouth, bepainted all with red,
Like milk and blood being mingled both together,
A second fear through all her sinews spread,
Which madly hurries her she knows not whither:
This way she runs, and now she will no further,
But back retires to rate the boar for murther.

A thousand spleens bear her a thousand ways;
She treads the path that she untreads again;
Her more than haste is mated with delays,
Like the proceedings of a drunken brain,
Full of respects, yet nought at all respecting,
In hand with all things, nought at all effecting.

Bu uğursuz çığlık ürküttü, kulağında çınladı,
Ordan yüreğine girdi şaşırtaraktan ruhunu,
Kuşkuyla, kansız korkuyla sarsıntılara uğradı,
Soğuk, solgun bir zayıflık uyuşturdu her uzvunu.
Ne zaman ki yüzbaşı teslim olup başta kalamaz,
Erler tabanları yağlar, savaşı göze alamaz.

Venüs tir tir titriyordu, elden ayaktan kesilmiş,
Dumura uğramış ruhunu canlandırıyor sonra:
Bunlar bomboş hayal diyor, hiçbiri gerçek değilmiş,
Benziyorlar çocukları ürküten saçmalıklara;
Titremeyin artık diyor, hiç korkuya kapılmayın...
Tam o sırada, avlanmış domuzu gördü ansızın.

Köpük saçan ağzı kızıl kana bulanmıştı şimdi,
Sanki sütle kanın karışarak birleşmesiydi bu,
Yepyeni bir korku onun tüm sinirlerine sindi,
Delirmiş gibi koştu bilmediği yerlere doğru;
Derken birden vazgeçerek koşmaktan ordan oraya,
Dönüp de geldi domuzu cinayetle suçlamaya.

Bin türlü güçlü duygu onu yöneltiyor bin yola,
Aynı yoldan bir gidiyor, bir dönüp geliyor geri,
Acelesi var da gecikiyor gidip sağa sola:
Sarhoş beyinlerdeki gibi onun seğirtmeleri
Aklında bin düşünce var, ama ciddi olanı az,
Elinden gelse her şeyi yapar, hiçbir şey yapamaz.

Here kennelled in a brake she finds a hound,
And asks the weary caitiff for his master;
And there another licking of his wound,
'Gainst venomed sores the only sovereign plaster;
And here she meets another sadly scowling,
To whom she speaks, and he replies with howling.

When he hath ceased his ill-resounding noise,
Another flap-mouthed mourner, black and grim,
Against the welkin volleys out his voice;
Another and another answer him,
Clapping their proud tails to the ground below,
Shaking their scratched ears, bleeding as they go.

Look how the world's poor people are amazéd
At apparitions, signs and prodigies,
Whereon with fearful eyes they long have gazéd,
Infusing them with dreadful prophecies;
So she at these sad signs draws up her breath,
And, sighing it again, exclaims on Death.

'Hard-favoured tyrant, ugly, meagre, lean,
Hateful divorce of love'—thus chides she Death—
'Grim-grinning ghost, earth's worm, what dost thou mean
To stifle beauty and to steal his breath
Who when he lived, his breath and beauty set
Gloss on the rose, smell to the violet?

Orda bir av köpeği buldu, saklanmış çalılıkta,
Zavallı yorgun köpeğe sordu: "Nerede sahibin?"
Orda bir köpek daha var, yarasını yalamakta,
Biricik şahane deva deşilmiş yaralar için.
Bir tane daha gördü, üzüntü içinde, somurtkan,
Bir şeyler söyledi, o yanıt verdi uluyaraktan.

O keser kesmez çirkin yankılanan velvelesini,
Kara ve haşin, bir başka acılı ağız başlıyor,
Yere göğe salıyordu şamata yapan sesini,
Bir başkası, sonra bir başkası onu yanıtlıyor.
Kabarmış kuyruklarını eğip yere dayayarak,
Çizik kulakları sallayıp gittiler kanayarak.

Nasıl şaşkın yeryüzünün zavallı insanları, bak,
Hayaletler, alametler ve şom acayip olaylar...
Korku dolu gözleriyle onlara bakakalarak
Hepsine inanırlar da feci beklentileri var.
Venüs iç çekti bu üzücü belirtiler yüzünden
İç çekip çekip Ecele lanet okudu gönlünden.

Venüs kınadı Eceli: "Sen, hain suratlı zorba
Çirkin, pinti, sıska; Aşkı eşinden ayıran hınzır,
Şom sırıtan hortlak, yılan, isteğin nedir acaba:
Güzelliği boğup onun soluğunu çalmak mıdır?
O, hayatı boyunca soluğuyla, güzelliğiyle
Parlaklık verirdi güle, güzel kokan menekşeye.

'If he be dead—O no, it cannot be,
Seeing his beauty, thou shouldst strike at it—
O yes, it may; thou hast no eyes to see,
But hatefully at random dost thou hit.
Thy mark is feeble age; but thy false dart
Mistakes that aim, and cleaves an infant's heart.

'Hadst thou but bid beware, then he had spoke,
And, hearing him, thy power had lost his power.
The Destinies will curse thee for this stroke;
They bid thee crop a weed, thou pluck'st a flower.
Love's golden arrow at him should have fled,
And not Death's ebon dart, to strike him dead.

'Dost thou drink tears, that thou provokest such weeping?
What may a heavy groan advantage thee?
Why hast thou cast into eternal sleeping
Those eyes that taught all other eyes to see?
Now Nature cares not for thy mortal vigour,
Since her best work is ruined with thy rigour.'

Here overcome as one full of despair,
She vailed her eyelids, who, like sluices, stopped
The crystal tide that from her two cheeks fair
In the sweet channel of her bosom dropped;
But through the flood-gates breaks the silver rain,
And with his strong course opens them again.

"O ölmüş olabilir mi – Ah, hayır, olamaz ki bu,
Sen yere devirmişsindir görüp de güzelliğiyle –
Evet, olabilir, sende görecek göz yok ki onu,
Ama sen nefret duymuşsun da vurmuşsundur rastgele.
Hedefin cılız yaşlılıktır ama, lanetli okun
Hedefi şaşırıp kalbine saplanır bir çocuğun.

"Sen dikkatli olmalıydın, ancak o konuştu işte,
Sen onu dinler dinlemez gücün koptu onunkinden,
Darbe vurdun, kader seni mahkûm edecek lanete:
Onlar sana ot yol der, ama çiçek kopartırsın sen.
Aşkın altın oku ondan ötelere gitmeliydi,
Öldürmemeliydi onu Ecelin kara ciridi.

"Gözyaşı mı içiyorsun da ağlatıyorsun böyle?
Sanki derin iniltiler sağlıyor mu sana bir kâr?
O gözleri ebedî uykuya yatırdın ne diye?
Başka bütün gözlere görmeyi öğretmişti onlar.
Senin ölümcül gücünü artık hiç sevmiyor doğa:
En güzel eserini kahrın sürükledi yokluğa!"

Venüs tam umutsuzluğa kapılmış gibiydi şimdi,
Göz kapaklarını indirdi: Onlar benzeri bendin;
Hoş yanaklarından akan billur selini sindirdi,
Sonra da güzel kanalına sızdı göğüslerinin.
Ama o gümüş yağmur bent kapaklarından taşıyor
Ve güçlü akışlarıyla hepsini birden açıyor.

O, how her eyes and tears did lend and borrow!
Her eye seen in the tears, tears in her eye;
Both crystals, where they viewed each other's sorrow,
Sorrow that friendly sighs sought still to dry;
But like a stormy day, now wind, now rain,
Sighs dry her cheeks, tears make them wet again.

Variable passions throng her constant woe,
As striving who should best become her grief;
All entertained, each passion labours so
That every present sorrow seemeth chief,
But none is best. Then join they all together,
Like many clouds consulting for foul weather.

By this, far off she hears some huntsman holla;
A nurse's song ne'er pleased her babe so well.
The dire imagination she did follow
This sound of hope doth labour to expel;
For now reviving joy bids her rejoice,
And flatters her it is Adonis' voice.

Whereat her tears began to turn their tide,
Being prisoned in her eye like pearls in glass;
Yet sometimes falls an orient drop beside,
Which her cheek melts, as scorning it should pass
To wash the foul face of the sluttish ground,
Who is but drunken when she seemeth drowned.

Ah, gözleriyle nasıl bir oluşumda gözyaşları:
Gözler yaşlarla görülür, yaşlar onun gözündeler,
İkisi de billur, kedere bakarken karşılıklı,
Dostça iç çekişlerin silmeye uğraştığı keder.
Fırtınalı bir gün gibi, rüzgâr ve yağmur artar da.
İç çekişle kuru, gözyaşıyla ıslak yanaklar da.

Çelişen heyecanlar doldu derin üzüntüsüne,
Onun asıl yası olmaya çırpınıyor her biri,
Her heyecan uğraştı girebilmek için gözüne,
Egemen olup başı çeksin diye kendi kederi.
Hiçbiri değil en güçlü. Hepsi birleşti o zaman
Bulut yığını gibi, medet umup kötü havadan.

Derken işitti: Bir avcı bağırıyor uzaklarda,
Bebek ancak böyle sevinirdi dadı ninnisinden,
O kasvetli düşünceler aklından çıkmıyordu da
Bu umut verici sesler onları kovdu içinden.
O, mutluluk duyuyordu artık canlanan sevinçle,
Ses Adonis'in diye umuda sarıldı dört elle.

Böylece gözyaşları dönüşüp sanki oldu cezir
Camdaki inciler gibi hapsolmuşken gözlerinde,
Yine de parlak damlalar dökülüyor arada bir,
Akıp gitmek için, yanaklar onları eritti de,
Yıkasınlar diye, çünkü yüz iğrenç kirli, yer murdar,
Kadın boğuldu sandılar, ama sarhoştu, o kadar.

O hard-believing love, how strange it seems
Not to believe, and yet too credulous!
Thy weal and woe are both of them extremes;
Despair, and hope, makes thee ridiculous:
The one doth flatter thee in thoughts unlikely,
In likely thoughts the other kills thee quickly.

Now she unweaves the web that she hath wrought;
Adonis lives, and Death is not to blame;
It was not she that called him all to nought.
Now she adds honours to his hateful name;
She clepes him king of graves, and grave for kings,
Imperious supreme of all mortal things.

'No, no,' quoth she, 'sweet Death, I did but jest;
Yet pardon me, I felt a kind of fear
When as I met the boar, that bloody beast,
Which knows no pity, but is still severe.
Then, gentle shadow—truth I must confess—
I railed on thee, fearing my love's decease.

''Tis not my fault: the boar provoked my tongue;
Be wreaked on him, invisible commander;
'Tis he, foul creature, that hath done thee wrong;
I did but act, he's author of thy slander.
Grief hath two tongues, and never woman yet
Could rule them both without ten women's wit.'

Kuşku duyup zor inanan aşk – ne kadar tuhaf ki bu:
Bir yandan inanç duymazken, bir yandan tez inanırken,
Sende sevinçle bedbahtlık tutar iki ayrı ucu,
Umutsuzlukla birleşir umut, gülünç düşersin sen.
Biri olmaz sandığın işlerle seni övündürür;
Ötekini olmaz sanırsın, seni hızla öldürür.

Ördüğü ağları sökmeye başlıyor yeni baştan,
Adonis hayatta, Ecele nasıl kusur bulunur,
Venüs değildi onu hiçlik yaratmakla suçlayan,
Şimdi onun menfur adına katıyor birçok onur:
Mezarların hakanı diyor, hakanların mezarı,
Bütün ölümlü varlıklar için en kudretli tanrı.

"Hayır, hayır," dedi, 'Tatlı Ecel, yaptığım şakaydı,
Dilerim, bağışla beni: Perişandım da korkudan:
Domuz karşıma çıkmıştı, canavar kana susadı,
O merhamet nedir bilmez, fesat doludur her zaman.
İyi yürekli hayalet, şunu itiraf edeyim:
Sana kötü davrandım, korktum öldü diye sevgilim.

"Kabahat bende değil, o domuz kışkırttı dilimi,
Ondan al intikamını, göze gözünmez komutan,
O iğrenç yaratık yaptı sana bu kötü edimi,
Ben bir şeyler yaptımsa da, oydu sana dil uzatan,
Kederin çift dili vardır, hâkim olamaz tek kadın
Onlara – meğerki onda aklı olsun on kadının."

Thus, hoping that Adonis is alive,
Her rash suspect she doth extenuate;
And that his beauty may the better thrive,
With Death she humbly doth insinuate;
Tells him of trophies, statues, tombs, and stories
His victories, his triumphs and his glories.

'O Jove,' quoth she, 'how much a fool was I
To be of such a weak and silly mind
To wail his death who lives and must not die
Till mutual overthrow of mortal kind!
For he being dead, with him is Beauty slain,
And, Beauty dead, black Chaos comes again.

'Fie, fie, fond love, thou art as full of fear
As one with treasure laden, hemmed with thieves;
Trifles unwitnesséd with eye or ear
Thy coward heart with false bethinking grieves.'
Even at this word she hears a merry horn,
Whereat she leaps that was but late forlorn.

As falcons to the lure, away she flies;
The grass stoops not, she treads on it so light;
And in her haste unfortunately spies
The foul boar's conquest on her fair delight;
Which seen, her eyes, as murd'red with the view,
Like stars ashamed of day, themselves withdrew;

Venüs, işte Adonis yaşamakta diye umutlu,
O sabırsız sanığı suçlayıp durmaktan vazgeçti;
Adonis'in güzelliği olsun diye daha mutlu,
Boyun eğerek Ecele yaranmak yolunu seçti.
Söz etti anıt, heykel, mezar, ödül, armağanlardan,
Onun kazandığı zaferlerden, ünlerden, şanlardan.

"Ah Jüpiter," dedi Venüs, "ne kadar aptalmışım ben,
Aklım amma da zayıfmış, hem de budala bu kadar,
Yaşıyor, ağladım öldü diye, o yaşamalıyken
Tüm ölümlüler hep birden yok edilinceye kadar!
Çünkü o ölüp giderse Güzellik de ölecektir
Güzellik ölürse şom Kargaşa geri gelecektir.

"Ayıp, ayıp, güzelim aşk, korkular içindesin sen
Hazine sahibi gibi, çevreni sarmış hırsızlar;
Gözünden, kulağından kaçan ıvır zıvır yüzünden
Ödlek yüreğin sahte kaygılara kapılıp sızlar."
Tam bunu söylediğinde işitmez mi şen bir boru:
Sıçradı, gel gör ki çok gecikmiş bir üzüntüydü bu.

Tuzağa çağrılan şahin gibi uçtu ötelere:
Üstüne öyle hafif bastı ki eğilmedi otlar;
Hızla giderken tanık oldu o acıklı kadere:
İğrenç domuz elde ettiği avdan yaman zevk duyar.
Gözleri bunu görünce canı alınmışa döndü,
Gün ışığından utanç duyan yıldızlar gibi söndü.

Or as the snail, whose tender horns being hit,
Shrinks backward in his shelly cave with pain,
And there all smoth'red up in shade doth sit,
Long after fearing to creep forth again;
So at his bloody view her eyes are fled
Into the deep-dark cabins of her head;

Where they resign their office and their light
To the disposing of her troubled brain;
Who bids them still consort with ugly night,
And never wound the heart with looks again;
Who, like a king perplexéd in his throne,
By their suggestion gives a deadly groan,

Whereat each tributary subject quakes;
As when the wind, imprisoned in the ground,
Struggling for passage, earth's foundation shakes,
Which with cold terror doth men's minds confound.
This mutiny each part doth so surprise,
That from their dark beds once more leap her eyes;

And being opened, threw unwilling light
Upon the wide wound that the boar had trenched
In his soft flank; whose wonted lily white
With purple tears that his wound wept was drenched:
No flower was nigh, no grass, herb, leaf or weed,
But stole his blood and seemed with him to bleed.

Birisi salyangozun yumuşak boynuzuna vurur
O acı duyup çekilir mağaramsı kabuğuna,
Orda gölgeliğe sinip kımıldamadan oturur,
Çok sonra korkusu biter, sürünerekten çıkar ya,
İşte onun gözleri avın kanlı görünüşüyle
Kafasındaki oyuklara kaçıp sığındı öyle.

İşlevlerinden cayar da ışıklarını vermezler
Deva getirmek için Venüs'ün dert dolu beynine,
O beyin, ışıklar çirkin geceyle birleşsin ister
Ve görüntülerle kalbi yaralamasınlar yine;
Bir hükümdar otururken tahtında kızgın ve şaşkın,
Can alır gibi homurdanır kışkırtmasına halkın.

Bunu işiten her teba sarsılır, korkudan biter
Nasıl ki toprağa sıkışarak hapsolmuş bir rüzgâr
Serbest geçmeye kalkar da dünyanın temeli titrer,
O zaman herkesin aklı ölümcül dehşete uğrar.
Her hâliyle bu ayaklanmalar korku yaratırlar,
İnsanların gözleri karanlık yuvalardan fırlar.

O, isteksizce ışık saçtı gözlerini açarak,
Adonis'in yumuşacık bağrında domuzdan kalan
Derin yaraya, genç adamın cildi zambak gibi ak
Ve üstüne yayılmıştı yaradan sızan mosmor kan.
Orda çiçek, ot, çim, yaprak yok, ne de yaban otu var,
Onun kanını çalmayıp hep birlikte kanadılar.

This solemn sympathy poor Venus noteth;
Over one shoulder doth she hang her head;
Dumbly she passions, franticly she doteth;
She thinks he could not die, he is not dead.
Her voice is stopped, her joints forget to bow;
Her eyes are mad that they have wept till now.

Upon his hurt she looks so steadfastly
That her sight dazzling makes the wound seem three;
And then she reprehends her mangling eye
That makes more gashes where no breach should be:
His face seems twain, each several limb is doubled;
For oft the eye mistakes, the brain being troubled.

'My tongue cannot express my grief for one,
And yet,' quoth she, 'behold two Adons dead!
My sighs are blown away, my salt tears gone,
Mine eyes are turned to fire, my heart to lead;
Heavy heart's lead, melt at mine eyes' red fire!
So shall I die by drops of hot desire.

'Alas, poor world, what treasure hast thou lost!
What face remains alive that's worth the viewing?
Whose tongue is music now? what canst thou boast
Of things long since, or any thing ensuing?
The flowers are sweet, their colours fresh and trim;
But true sweet beauty lived and died with him.

Zavallı Venüs sezince bu yaslı duygudaşlığı,
Omuzları üstünde kafası bir yana düşüyor,
Sessiz yas tutuyor ama, çileden çıkmış, çılgındı:
Adonis ölemez, ölmemiştir diye düşünüyor.
Sesi kesilmiş, eğilmek de aklına gelmeyecek;
Gözleri gazaplı, ağladılar diye şimdiye dek.

Adonis'in yarasına baktı hiç vermeden ara,
Görüşü bulanıklaştı, yarayı gördü üç tane,
Birden fazla yokken onlar çok sayıda yaralara
Takıldı diye serzeniş etti şaşkın gözlerine.
Yüzü sanki iki tane ve her uzvu çifter çifter,
Gözü sık sık yanılgıda, beyni karışmıştan beter.

"Dilim anlatamazken Adonis'e yasımı şimdi,
Bak," dedi Venüs, "ölen Adonis'in sayısı iki,
İç çekişlerim uçup gitti, gözyaşlarım eridi,
Gözlerim yangına döndü, kalbim ağır kurşun sanki.
Kurşun gibi ağır kalbim eriyor göz yangınımda,
Sıcak arzumdan damlayarak son bulacak canım da.

"Yazık sana zavallı dünya, gitti gider hazinen?
Seyretmeye değer tek bir güzel yüz kaldı mı, söyle?
Kimin dili müzik şimdi? Övünebilir misin sen
Acaba geçmiştekilerle, gelecektekilerle?
Çiçeklere doyum olmaz, renkleri taptaze ve gür,
Ama gerçek güzellik onunla yaşayıp ölmüştür.

'Bonnet nor veil henceforth no creature wear;
Nor sun nor wind will ever strive to kiss you.
Having no fair to lose, you need not fear;
The sun doth scorn you, and the wind doth hiss you.
But when Adonis lived, sun and sharp air
Lurked like two thieves to rob him of his fair;

'And therefore would he put his bonnet on,
Under whose brim the gaudy sun would peep;
The wind would blow it off, and, being gone,
Play with his locks. Then would Adonis weep;
And straight, in pity of his tender years,
They both would strive who first should dry his tears.

'To see his face the lion walked along
Behind some hedge, because he would not fear him;
To recreate himself when he hath sung,
The tiger would be tame and gently hear him;
If he had spoke, the wolf would leave his prey,
And never fright the silly lamb that day.

'When he beheld his shadow in the brook,
The fishes spread on it their golden gills;
When he was by, the birds such pleasure took
That some would sing, some other in their bills
Would bring him mulberries and ripe-red cherries;
He fed them with his sight, they him with berries.

"Başlık da takmayacaktır, peçe de hiçbir yaratık!
Ne güneş, ne rüzgâr yarışacak seni öpmek için
Yitirecek güzelliğin yok senin, hiç korkma artık
Güneş küçümsemesin, rüzgâr ıslıkla hor görmesin.
Adonis yatıyorken, beklerdi güneş de, hava da
Güzellik çalmak için, iki hırsız gibi pusuda.

"Bu yüzden o başlığını başına geçirdi ki
Gözetlesin cafcaflı güneşi siperi altından
Rüzgâr alıp uçururdu, o giderdi, ne zaman ki
Oynardı kâkülleriyle, Adonis ağlardı o an.
Her ikisi onun körpe yıllarına acıyarak,
Çırpınıp yaşlarını kim silsin diye yarışacak.

"Yüzünü görebilmek için yürür dururdu aslan
Çitler arkasında, özen gösterip korkutmamaya;
O eğlence olsun diye şarkı söyleyince kaplan
Uysallaşıverirdi dinlemekten zevk duya duya.
Adonis konuşsa kurt serbest bırakırdı avını,
O gün artık ürkütmezdi kuzuların aptalını.

"Adonis yüzünün aksini gördüğünde derede
Altın solungaçları aksederdi balıkların da,
Kuşlar öyle coşardı ki o görününce çevrede
Bazıları şakırdı, bazıları gagalarında
Ona dutlar, kıpkırmızı kirazlar getirirlerdi;
O da kuş ve balıkları görünüşüyle beslerdi.

'But this foul, grim, and urchin-snouted boar,
Whose downward eye still looketh for a grave,
Ne'er saw the beauteous livery that he wore;
Witness the entertainment that he gave.
If he did see his face, why then I know
He thought to kiss him, and hath killed him so.

'Tis true, 'tis true; thus was Adonis slain:
He ran upon the boar with his sharp spear,
Who did not whet his teeth at him again,
But by a kiss thought to persuade him there;
And nuzzling in his flank, the loving swine
Sheathed unaware the tusk in his soft groin.

'Had I been toothed like him, I must confess,
With kissing him I should have killed him first;
But he is dead, and never did he bless
My youth with his; the more am I accurst.'
With this, she falleth in the place she stood,
And stains her face with his congealéd blood.

She looks upon his lips, and they are pale;
She takes him by the hand, and that is cold;
She whispers in his ears a heavy tale,
As if they heard the woeful words she told;
She lifts the coffer-lids that close his eyes,
Where, lo, two lamps, burnt out, in darkness lies;

"Bu iğrenç yaban domuzu, kirpi burunlu, çok çirkin,
Yere bakan gamzeleriyle mezar bulmak istiyordu,
Farkında değildi onun giydiği hoş kıyafetin,
Adonis'in verdiği güzel daveti bilmiyordu.
Domuz onun yüzünü görünce, biliyorum ki ben,
Öpmek istedi, kendini alamadı öldürmekten.

"Doğru, doğru, Adonis öldürülmüştü işte böyle,
Saldırmıştı yaban domuzuna keskin kargısıyla,
Ama domuz karşı koymadı da, sivri dişleriyle
Onu bir öpüşte ikna etmek istedi kalmaya
Ve sevecen domuz dürttü burnuyla onun bağrını,
Sonra amansızca deşti o yumuşak kasığını.

"Ben onun gibi dişli olsaydım, itiraf edeyim,
Önce öpücüklerimle öldürmüş olurdum onu,
Ama o öldü gitti, hiç kutsallaştırmadı benim
Gençliğimi onunkiyle. Bana bir çifte lanet bu."
Venüs durduğu yere düştü bunları söyleyip de,
Şimdi Adonis'in pıhtılaşmış kanı var yüzünde.

Venüs baktı onun dudaklarına: Sararmış, solgun;
Bu sefer elini tuttu, o el öyle soğuktu ki.
Sonra fısıltıyla bir öykü anlattı uzun uzun,
Kederli sözlerini o kulaklar işitti sanki.
Kapanmış gözlerinin kapaklarını kaldırdı da,
Gördü karanlıkta yatmış sönük iki fener orda.

Two glasses, where herself herself beheld
A thousand times, and now no more, reflect;
Their virtue lost wherein they late excelled,
And every beauty robbed of his effect.
'Wonder of time,' quoth she, 'this is my spite,
That, thou being dead, the day should yet be light.

'Since thou art dead, lo, here I prophesy
Sorrow on love hereafter shall attend;
It shall be waited on with jealousy,
Find sweet beginning but unsavoury end;
Ne'er settled equally, but high or low,
That all love's pleasure shall not match his woe.

'It shall be fickle, false and full of fraud;
Bud, and be blasted, in a breathing while;
The bottom poison, and the top o'erstrawed
With sweets that shall the truest sight beguile;
The strongest body shall it make most weak,
Strike the wise dumb, and teach the fool to speak.

'It shall be sparing, and too full of riot,
Teaching decrepit age to tread the measures;
The staring ruffian shall it keep in quiet,
Pluck down the rich, enrich the poor with treasures;
It shall be raging-mad, and silly-mild,
Make the young old, the old become a child.

Venüs baktı, kendini çift aynada binlerce kere
İzledi, sonra sırra kadem bastı iki aynadan,
Her şey mükemmeldi de hiç yer yoktu görüntülere,
Her güzellik soyulmuş, kaybolup gitmişti ortadan.
"Ne şaşırtıcı çağ," dedi, "benim şunu anlamam zor:
Sen öldün ama, yine de gün ışıl ışıl parlıyor.

"Sen ölüp gittin ya, işte bu kehanet gelsin benden.
Keder aşkın ardına düşüp asla ayrılmayacak;
Kıskançlık hiçbir zaman uzak durmayacak peşinden,
Aşk tatlı başlayacak da tatsız tatsız son bulacak;
Eşitliğe ermez onlar, ya düşüktür ya da yüksek,
Aşkın zevklerinin tümü derdine denk gelmeyecek.

"Vefasız, sahte, düzenbazlık kumkuması olacak;
Tomurcuklanmışsa, onu rüzgâr söker bir nefeste.
Dibi zehir dolu ama, keskin gözlere çarpacak
En lezzetli akideler serpilmiş durur en üstte.
En cılıza çevirecek en sapasağlam gövdeyi,
Akil bön olup, ahmak öğrenecek söylev vermeyi.

"Hem pinti olacak, hem har vurup harman savuracak,
Elden ayaktan düşmüş ihtiyara dans öğretecek,
Yaygaracı külhanbeyi ses çıkarmadan duracak,
Zenginden yolacak da yoksula hazine verecek.
Gazapla gelen çılgınsa, sonradan bön ve yumuşak,
Genç olanlar yaşlanacak, yaşlılar çocuklaşacak.

'It shall suspect where is no cause of fear;
It shall not fear where it should most mistrust;
It shall be merciful and too severe,
And most deceiving when it seems most just;
Perverse it shall be where it shows most toward,
Put fear to valour, courage to the coward.

'It shall be cause of war and dire events,
And set dissension 'twixt the son and sire;
Subject and servile to all discontents,
As dry combustious matter is to fire.
Sith in his prime death doth my love destroy,
They that love best their loves shall not enjoy.'

By this the boy that by her side lay killed
Was melted like a vapour from her sight,
And in his blood that on the ground lay spilled
A purple flower sprung up, chequ'red with white,
Resembling well his pale cheeks, and the blood
Which in round drops upon their whiteness stood.

She bows her head the new-sprung flower to smell,
Comparing it to her Adonis' breath;
And says within her bosom it shall dwell,
Since he himself is reft from her by death;
She crops the stalk, and in the breach appears
Green-dropping sap, which she compares to tears.

"Korkuya gerek yoktur da, o kuşkuya düşecektir,
Güven duymamalı desin, yüreğinde korku olmaz.
Hem şefkatli, hem astığı astık, kestiği kestiktir,
Adaletli görünür ama, düzenbaz mı düzenbaz.
Namus anıtı sanırsın, ansızın ahlaksızlaşır;
Yiğitliğe korku, ödlekliğe kahramanlık taşır.

"Savaşlara neden olur, felaketleri getirir,
Oğullarla babaların arasına nifak sokar,
Her hoşnutsuzluğa destek ve hepsine kul köledir.
Ateş için kuru yakacaktır, kendisi de yanar.
Ecel benim aşkımı yok etti daha baharında,
En güçlü sevenler keyfini süremez o aşkın da."

Venüs bunu söyleyince, yanında ölüsü yatan
Genç buğulaşıp eridi gitti gözlerden öteye,
Bedeninden dökülüp de yere saçılmış olan kan
İçinde mor bir çiçek açmış apak benekleriyle,
O beyazlık üstündeki solgun yanaklara benzer
Dolgun dolgun kan damlaları duruyor, serpilmişler.

Venüs çiçeği kokluyor kafasını eğerekten,
Taze çiçek Adonis'in nefesidir ona göre,
Diyor ki: "Kendi göğsümde yaşatırım çiçeği ben,
Adonis ölüp gitti ya benden, yok başka bir çare.
Sonra sapı kopartınca damlıyor kırılan yerden
Yeşil özsu, Venüs için o süzülen yaş gözlerden."

'Poor flower,' quoth she, 'this was thy father's guise—
Sweet issue of a more sweet-smelling sire—
For every little grief to wet his eyes.
To grow unto himself was his desire,
And so 'tis thine; but know, it is as good
To wither in my breast as in his blood.

'Here was thy father's bed, here in my breast;
Thou art the next of blood, and 'tis thy right.
Lo, in this hollow cradle take thy rest;
My throbbing heart shall rock thee day and night;
There shall not be one minute in an hour
Wherein I will not kiss my sweet love's flower.'

Thus weary of the world, away she hies,
And yokes her silver doves, by whose swift aid
Their mistress, mounted, through the empty skies
In her light chariot quickly is conveyed,
Holding their course to Paphos, where their queen
Means to immure herself and not be seen.

"Zavallı çiçek," dedi Venüs, "babandan yadigâr bu,
En güzel kokulu babadan kalma tatlı hatıra,
Her yası tutmak uğruna gözlerin akıttığı su,
Büyümeye can atardı ermek için yarınlara,
    Sen de öyle – ama benim gönlümde çürümek, bil ki,
    Onun kanında kurumak kadar iyi olur belki.

"Burdaydı babanın yatağı, işte benim göğsümde,
Sen onun öz evladısın, bütün haklar senin ancak.
Bu boş beşiğin içinde sen iyice dinlen diye,
Benim çarpan kalbim seni gece gündüz sallayacak,
    Tek bir saat içinde tek bir dakika geçmeyecek
    Ki benden buse almasın tatlı aşkım olan çiçek."

Venüs bezmişti dünyadan, acele koyuldu yola;
Gem taktı uçuşa yardımcı gümüş güvercinlere,
Sahibe onlara binip çıktı boş semaya hızla,
Hafif gök-arabası yöneldi özlediği yere –
    Birlikte ver elini Baf.[6] Ve oraya kapanarak
    Kalacak Ece Venüs gözlerden gönüllerden ırak.

6 Paphos: Kıbrıs'ta Venüs'ün kutsal kenti.

THE RAPE OF LUCRECE

LÜKRES'İN İĞFALİ

To the Right Honourable,
Henry Wriothesley, Earl of Southampton,
and Baron of Titchfield

The love I dedicate to your Lordship is without end: whereof this pamphlet without beginning is but a superfluous moiety. The warrant I have of your honourable disposition, not the worth of my untutored lines, makes it assured of acceptance. What I have done is yours, what I have to do is yours; being part in all I have, devoted yours. Were my worth greater, my duty would show greater; meantime, as it is, it is bound to your Lordship, to whom I wish long life still lengthened with all happiness.

Your Lordship's in all duty,
William Shakespeare

Saygıdeğer Southampton Kontu,
Titchfield Baronu
Henry Wriothesley Hazretlerine

Siz Lorduma arz ettiğim sevgim sonsuzdur, uygun bir başlangıcı olmayan bu küçük yayın onun gereksiz bir parçasıdır. Cahil satırlarımın değersizliğine rağmen, zatıalinizin saygın kişiliğinden kabul göreceğine inanıyorum. Yaptıklarım ve yapacaklarım size aittir, hepsi size ithaf ettiklerim arasındadır. Değerim daha büyük olsaydı, görevim daha liyakatli görünürdü; gerçekte, bütün bunlar siz Lorduma sunulmaktadır; size tüm mutluluklar için uzun ömürler dilerim.

Lord Hazretlerinin emrinde
William Shakespeare

The Argument

Lucius Tarquinius, for his excessive pride surnamed Superbus, after he had caused his own father-in-law Servius Tullius to be cruelly murdered, and, contrary to the Roman laws and customs, not requiring or staying for the people's suffrages, had possessed himself of the kingdom, went, accompanied with his sons and other noblemen of Rome, to besiege Ardea. During which siege the principal men of the army meeting one evening at the tent of Sextus Tarquinius, the king's son, in their discourses after supper every one commended the virtues of his own wife; among whom Collatinus extolled the incomparable chastity of his wife Lucretia. In that pleasant humour they all posted to Rome; and intending, by their secret and sudden arrival, to make trial of that which every one had before avouched, only Collatinus finds his wife, though it were late in the night, spinning amongst her maids: the other ladies were all found dancing and revelling, or in several disports. Whereupon the noblemen yielded Collatinus the victory, and his wife the fame. At that time Sextus Tarquinius being inflamed with Lucrece' beauty, yet smothering his passions for the present, departed with the rest back to the camp; from whence he shortly after privily withdrew himself, and was, according to his estate, royally entertained and lodged by Lucrece at Collatium. The same night he treacherously stealeth into her chamber, violently ravished her, and early in the

Özet

Aşırı gururu dolayısıyla Superbus [Azametli] diye adlandırılan Lucius Tarquinius kayınbabası Servius Tullius'u gaddarca öldürmüş, Roma yasa ve geleneklerine aykırı olarak halk oylaması yapmadan ya da bunu beklemeksizin krallığı ele geçirip oğullarıyla ve Roma'nın başka soylularıyla birlikte Ardea'yı kurtarmaya girişmişti. Kuşatma sırasında ordunun ileri gelenleri bir akşam yemeğinden sonra, kralın oğlu Sextus Tarquinius'un otağında sohbet ederken herkes kendi karısının erdemlerini övmeye başladı. Bunlar arasında Kollatin kendi eşi Lükres'in benzeri olmayan namusunu göklere çıkarıyordu. Bu tatlı söyleşinin ardından hep birlikte Roma'ya gittiler. İstediler ki habersizce ansızın oraya vardıklarında, daha önce hepsinin övündüğü o erdemleri denesinler. Sadece Kollatin gecenin geç saatlerinde karısını nedimelerle bir arada buldu; ötekilerin hanımları çeşitli eğlentilerde dans ediyorlar, keyiflerine bakıyorlardı. Soylular zaferi Kollatin'in kazandığını kabul edip onun eşine birinciliği verdiler. O zaman Sextus Tarquinius Lükres'in güzelliğine gönlünü kaptırdı, ama şimdilik heyecanını dizginleyerek ötekilerle birlikte karargâha döndü. Kısa bir süre sonra oradan gizlice ayrıldı. Rütbesi gereğince Kollatyum'da Lükres tarafından krallar gibi ağırlanıp misafir edildi. Aynı gece Lükres'in odasına gizlice ve haince girerek vahşice onun ırzına geçti

morning speedeth away. Lucrece, in this lamentable plight, hastily dispatcheth messengers, one to Rome for her father, another to the camp for Collatine. They came, the one accompanied with Junius Brutus, the other with Publius Valerius; and finding Lucrece attired in mourning habit, demanded the cause of her sorrow. She, first taking an oath of them for her revenge, revealed the actor and whole manner of his dealing, and withal suddenly stabbed herself. Which done, with one consent they all vowed to root out the whole hated family of the Tarquins; and bearing the dead body to Rome, Brutus acquainted the people with the doer and manner of the vile deed, with a bitter invective against the tyranny of the king: wherewith the people were so moved, that with one consent and a general acclamation the Tarquins were all exiled, and the state government changed from kings to consuls.

ve sabahleyin erkenden oradan kaçtı. Acıklı duruma düşen Lükres acele haberciler gönderdi, birini Roma'ya babasına, birini de karargâha Kollatin'e. İkisi de hemen geldi, biri Junius Brutus'la, öteki Publius Valerius'la birlikte. Baktılar ki Lükres matem cübbesine bürünmüş. Üzüntüsünün nedenini sordular. Lükres intikam almaları için onlara yemin ettirdikten sonra suçu işleyenin kimliğini ve neler yaptığını açıklayıp birdenbire kendini bıçakladı. Bunun üzerine hepsi söz birliği ederek menfur Tarkvin ailesinin tümünü yok etmeye ant içti. Naaşı Roma'ya götüren Brutus, halka suçlunun kim olduğunu, suçu nasıl işlediğini anlattı, kralın zorbalığına karşı sert konuşmalar yaptı. Halk heyecana kapıldı, genel kabul ve destekle Tarkvinlerin hepsini sürgün ettiler, devlet yönetimi de krallardan konsüllere geçti.

From the besiegéd Ardea all in post,
Borne by the trustless wings of false desire,
Lust-breathéd Tarquin leaves the Roman host,
And to Collatium bears the lightless fire
Which, in pale embers hid, lurks to aspire
And girdle with embracing flames the waist
Of Collatine's fair love, Lucrece the chaste.

Haply that name of chaste unhapp'ly set
This bateless edge on his keen appetite;
When Collatine unwisely did not let
To praise the clear unmatchéd red and white
Which triumphed in that sky of his delight,
Where mortal stars, as bright as heaven's beauties,
With pure aspects did him peculiar duties.

For he the night before, in Tarquin's tent,
Unlocked the treasure of his happy state;
What priceless wealth the heavens had him lent
In the possession of his beauteous mate;
Reck'ning his fortune at such high-proud rate
That kings might be espouséd to more fame,
But king nor peer to such a peerless dame.

Kuşatma altındaki Ardea kentinden son hızla,
Kalleş arzunun azılı kanatlarını açarak,
Roma ordusundan, şehvet saçan Tarkvin çıktı yola,
Aydınlıksız alevini Kollatyum'a taşıyarak,
O ateş soluk korlarda gizli, pusudan kalkarak
  Yalımlarıyla saracak Kollatin'in sevgilisi
  Güzelliğine doyum olmayan erdemli Lükres'i.

Belki şu "erdemli" ekiyle talihsiz bir isimdi,
Kollatin'deki iştah yatışmayacak kadar keskin,
Akılsızlık etti, övülmesine izin vermedi
O aydınlık, benzersiz güzel pembe beyaz çehrenin,
Ki zaferini kazanmış onun bağrında sevilmenin;
  Fani yıldızlar,[1] cennet güzellikleri gibi parlak,
  Saf duygularıyla yalnız ona sadakat duyarak.

Kollatin önceki gece girip Tarkvin'in otağına
Kilidini açmıştı mutluluğun hazinesinin;
Cennet paha biçilmez bir servet yollamıştı ona,
Sahibi olmuş da o güzeller güzeli eşinin,
Doruğuna ermişti talihin en görkemlisinin:
  Hükümdarlar daha büyük bir üne kavuşur belki,
  Böyle eşsiz bir kadın değme krala kısmet olmaz ki.

1 Fani yıldızlar: Bazı yorumculara göre Lükres'in ölümlü gözleri; John Roe, ed.: [Shakespeare] "The Poems", Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 152.

O happiness enjoyed but of a few!
And, if possessed, as soon decayed and done
As is the morning silver-melting dew
Against the golden splendour of the sun!
An expired date, cancelled ere well begun:
Honour and beauty, in the owner's arms,
Are weakly fortressed from a world of harms.

Beauty itself doth of itself persuade
The eyes of men without an orator;
What needeth then apology be made,
To set forth that which is so singular?
Or why is Collatine the publisher
Of that rich jewel he should keep unknown.
From thievish ears, because it is his own?

Perchance his boast of Lucrece' sov'reignty
Suggested this proud issue of a king;
For by our ears our hearts oft tainted be.
Perchance that envy of so rich a thing,
Braving compare, disdainfully did sting
His high-pitched thoughts, that meaner men should vaunt
That golden hap which their superiors want.

But some untimely thought did instigate
His all too timeless speed, if none of those.
His honour, his affairs, his friends, his state,
Neglected all, with swift intent he goes
To quench the coal which in his liver glows.
O rash-false heat, wrapped in repentant cold,
Thy hasty spring still blasts, and ne'er grows old!

Ah, ancak bir avuç insan zevke erer mutluluktan,
Çürüyüp birden yok olur o geçirilince ele,
Nasıl ki gümüş çiy başlar erimeye atınca tan,
Bitip gider parlayınca güneş altın görkemiyle
İptal olup hükümsüz kalır gündeme gelmesiyle.
İşte onur ve güzellik, sahibinin kucağında,
Cılız kaleler gibidir kötülükler dünyasında.

Güzellik, kendi kendiliğinden inandırmaktadır
İnsanların gözlerini, güçlü bir hatip yoksa da.
Tümden gereksiz olan, ikna edici savunmadır,
Eşsiz güzelliği niçin anlatsın duruşmada,
Kollatin'e ne düşer yapacağı açıklamada?
O değerli mücevheri kendisine saklasın, uzak
Tutsun hırsız kulaklardan, o kendinin olsun ancak.

Kollatin'de Lükres'in üstünlüğüyle övünmeler
Kralın şehvetli oğlunun arzusuna verdi hız
İşte bazen kulaklarımız kalbimizi lekeler,
Belki böyle yüksek değerlere kıskançlık duyarız,
Karşılaştırmaya kalkıp hor görür, aşağılarız.
Astlar onlarda olsa ulvi duygularla övünür,
Üstler aynı mutlu talih bizde yok diye dövünür.

Ama hızlandırdı bazı zamansız düşüncelerin
Telaşçı kararlarını, her şeyi ihmal ederek
Bu arada onurun, işlerin, dostların, mevkiin
Hepsini bırakıp süratle harekete geçerek
İstedi öfkenin, kösnünün ateşini söndürmek.
Ah, cüretli sahte yürek, içinde tövbekâr ayaz;
Senin sabırsız baharın solar ama, hiç yaşlanmaz.

When at Collatium this false lord arrived,
Well was he welcomed by the Roman dame,
Within whose face beauty and virtue strived
Which of them both should underprop her fame:
When virtue bragged, beauty would blush for shame;
When beauty boasted blushes, in despite
Virtue would stain that o'er with silver white.

But beauty, in that white entituléd,
From Venus' doves doth challenge that fair field;
Then virtue claims from beauty beauty's red,
Which virtue gave the golden age to gild
Their silver cheeks, and called it then their shield;
Teaching them thus to use it in the fight,
When shame assailed, the red should fence the white.

This heraldry in Lucrece' face was seen,
Argued by beauty's red and virtue's white;
Of either's colour was the other queen,
Proving from world's minority their right;
Yet their ambition makes them still to fight,
The sovereignty of either being so great
That oft they interchange each other's seat.

This silent war of lilies and of roses
Which Tarquin viewed in her fair face's field,
In their pure ranks his traitor eye encloses;
Where, lest between them both it should be killed,
The coward captive vanquished doth yield
To those two armies that would let him go
Rather than triumph in so false a foe.

Kollatyum'a vardığında bu sahtekâr asilzade
Romalı hanım iyi karşılamıştı kendisini,
Yüzünde hem güzellik, hem erdem vardı, ikisi de
Sütunlar gibi destekliyordu onun şöhretini.
Erdem övünüp kızarttı güzelliğin çehresini;
Güzellik övününce de erdem bunun tam tersine
Gümüş beyazı sürdü lekelemek istercesine.

Güzelliğin doğal hakkı vardır da o beyazlıktan
Venüs'ün kumrularını sürdü savaş alanına;
Erdem güzelliklerden kırmızıyı seçti o zaman,
Altın çağa verdi ki sürsün gümüş yanaklarına
Ve parlaklık katsın diye cengâverin kalkanına;
Hem de öğretti onlar savaşta nasıl kullanılır,
Al nasıl korur akı ne zaman ki utanç saldırır.

Armanın renkleri yansımıştı Lükres'in yüzüne,
Karşıt güzelliğin alı ile erdemin beyazı,
Birbirlerinin ecesi olmayı sürerek öne,
Erk onlarda, dünyadaki sayı olsa da en azı,
Onları savaştırıyor her birinin ihtirası.
O kadar büyük ki her ikisinde de egemenlik,
Taht değiş tokuşundalar yokmuş gibi senlik benlik.

Zambaklarla güllerin giriştiği sessiz savaşı
Seyrediyordu Tarkvin güzelim yüzünde Lükres'in,
Saf saf kuşatmıştı o en ihanet dolu bakışı
Yeter ki çatışmada ikisi de öldürülmesin;
Yenik düştü diye teslim oluşu ödlek esirin
İki ordudan, onu serbest bırakacak olana,
Zaferi kazanmak yerine bir düzmece düşmana.

Now thinks he that her husband's shallow tongue,
The niggard prodigal that praised her so,
In that high task hath done her beauty wrong,
Which far exceeds his barren skill to show;
Therefore that praise which Collatine doth owe
Enchanted Tarquin answers with surmise,
In silent wonder of still-gazing eyes.

This earthly saint, adored by this devil,
Little suspecteth the false worshipper;
For unstained thoughts do seldom dream on evil;
Birds never limed no secret bushes fear.
So guiltless she securely gives good cheer
And reverend welcome to her princely guest,
Whose inward ill no outward harm expressed;

For that he coloured with his high estate,
Hiding base sin in pleats of majesty;
That nothing in him seemed inordinate,
Save sometime too much wonder of his eye,
Which, having all, all could not satisfy;
But, poorly rich, so wanteth in his store
That cloyed with much he pineth still for more.

But she, that never coped with stranger eyes,
Could pick no meaning from their parling looks,
Nor read the subtle-shining secrecies
Writ in the glassy margents of such books.
She touched no unknown baits, nor feared no hooks;
Nor could she moralize his wanton sight,
More than his eyes were opened to the light.

O düşündü Lükres'in kocasının dili sığ diye,
Eli sıkı da, karısını övmekte savurgandır,
Ama yetersiz kalır karısındaki güzelliğe:
O güzellik çok üstün, Kollatin'in övgüsü kısır,
Onun için borçlu çıkar, çünkü övgüsü kıt kalır
Büyülenmiş gibi Tarkvin, işte yorum yaptı böyle,
Sessiz hayranlık içinde bakıp duran gözleriyle.

Bu dünya güzeli azize, bu şeytanın sevdiği,
Yalan yere tapınandan hemen hiç duymuyor kuşku;
Masum düşünenler hayal bile edemez kemliği,
Ökseye düşmemiş kuş, duymaz saklı çalıdan korku.
Kaygısızca selam söyler kim sezmemişse bir suçu,
Saygıyla buyur edip ağırlar soylu konuğunu,
Hele o dışa vurmazsa gizli kötü duygusunu.

Türlü renklere bürünmüştü şanla, unvanla Tarkvin,
Kat kat örtüydü şatafat alçakça günahlarına,
İzini taşımıyordu hiçbir pespayeliğinin,
Gözünde bazen parlayan aşırı tamah bir yana;
Her şeye sahipti ama, bu yetmiyordu ki ona.
Zenginin yoksulluğu bu: Ambarı bolluktan taşar
Ama onun gözü doymaz, hep fazlasına can atar.

Lükres'in karşılaştığı en yabancı gözler bunlar,
Anlamıyordu dile getirmek istediklerini,
Çözemiyorsa da sırlarla ışıldıyordu onlar
Bilmiyordu parlak derkenarların dediklerini,
Yeme değmemiş, görmemişti oltanın çengelini.
Tarkvin'de ahlak görmedi, o sade şehvet düşkünü
İmgesi, gün ışığında sarmıştı bütün yüzünü.

He stories to her ears her husband's fame,
Won in the fields of fruitful Italy;
And decks with praises Collatine's high name,
Made glorious by his manly chivalry
With bruiséd arms and wreaths of victory.
Her joy with heaved-up hand she doth express,
And wordless so greets heaven for his success.

Far from the purpose of his coming thither,
He makes excuses for his being there.
No cloudy show of stormy blust'ring weather
Doth yet in his fair welkin once appear;
Till sable Night, mother of dread and fear,
Upon the world dim darkness doth display,
And in her vaulty prison stows the day.

For then is Tarquin brought unto his bed,
Intending weariness with heavy sprite;
For after supper long he questioned
With modest Lucrece, and wore out the night.
Now leaden slumber with life's strength doth fight;
And every one to rest himself betakes,
Save thieves and cares and troubled minds that wakes.

As one of which doth Tarquin lie revolving
The sundry dangers of his will's obtaining;
Yet ever to obtain his will resolving,
Though weak-built hopes persuade him to abstaining;
Despair to gain doth traffic oft for gaining,
And when great treasure is the meed proposed,
Though death be adjunct, there's no death supposed.

Lükres'e anlattı eşi nasıl büyük ün kazanmış
O savaş alanlarında bereketli İtalya'nın,
Kollatin'in yüce ismi nasıl övgüyle kuşanmış
Nasıl görkemliydi şövalyeliği o kahramanın,
Zafer çelenkleri örtmüş üstünü çentikli zırhın.
Elini kaldırarak sevincini belirtti Lükres:
Bu başarı için göğe bir selam, çıkarmadan ses.

Söylemeden hangi amaçla bulunuyor burada,
Bahaneler sunuyordu gelmiş olduğuna dair;
Bulutlar yok ki uğultulu, fırtınalı havada
Güzel göklerden bir tane bile görünmemektedir;
Derken kaygı ve korkunun anası kara gece gelir,
Dünyayı sarıp sarmalar zifirî karanlığına,
Saklar gündüzü kapatıp o kubbeli zindanına.

Tarkvin yatağına götürüldü işte bundan sonra
Yorgunluk kendini tüketmiş olan mecalsiz bir cin;
Akşam yemeği ardından dalmıştı konuşmalara
Alçak gönüllü Lükres'le, sonu gelmişti gecenin,
Yaşamın gücüyle cengi var kurşun gibi esnemenin,
Herkes can atıyor varsın diye rahat uykusuna
Hırsızlar, kaygılar, allak bullak kafalar müstesna.

İşte onlar gibi yatmış kafası karışık Tarkvin,
Kıvranıyor tehlikeli dürtüsüyle şehvetinin:
Bir ele geçirirse hepsini istediklerinin.
Temeli zayıf umutlar sonu demektir bu işin.
Hileli bir alışveriş tek çare kazanmak için,
Ya da önerilen ödül külliyetli hazinedir;
Ölümden esirgenmek yok, meğerki ölüm yok denir.

Those that much covet are with gain so fond
That what they have not, that which they possess,
They scatter and unloose it from their bond,
And so, by hoping more, they have but less;
Or, gaining more, the profit of excess
Is but to surfeit, and such griefs sustain
That they prove bankrupt in this poor-rich gain.

The aim of all is but to nurse the life
With honour, wealth and ease, in waning age;
And in this aim there is such thwarting strife
That one for all or all for one we gage:
As life for honour in fell battle's rage;
Honour for wealth; and oft that wealth doth cost
The death of all, and all together lost.

So that in vent'ring ill we leave to be
The things we are for that which we expect;
And this ambitious foul infirmity,
In having much, torments us with defect
Of that we have; so then we do neglect
The thing we have, and, all for want of wit,
Make something nothing by augmenting it.

Such hazard now must doting Tarquin make,
Pawning his honour to obtain his lust;
And for himself himself he must forsake:
Then where is truth, if there be no self-trust?
When shall he think to find a stranger just
When he himself himself confounds, betrays
To sland'rous tongues and wretched hateful days?

Çok fazla tamah edenler, aptalca kazançlı çıkar,
Elde avuçta ne varsa ne yoksa hep savurarak
Hüküm geçiremez olurlar da dımdızlak kalırlar,
Daha azla yetinmek böyledir daha az umarak.
Bir de aşırı kâr yapanlar vardır, vurgun vurarak
İfrattan çatlarlar; yoksul, zengin olmaya özenir,
Önce iflasa, ardından yas tutmaya sürüklenir.

Tüm insanların amacı, hayatı geliştirmektir
Onurla, servetle, rahatlıkla ileri yaşlarda:
Bu amaca varmak için zıt cenklere de girilir.
Biri hepsi, hepsi biri için – o andımız var da,
Yaşarız onur uğruna kıyasıya savaşlarda.
Onur için servet – çoğu zaman servet ölsün ister
Ölür tüm değerler ve onların hepsini yok eder.

O yüzden, biz gerilerde bırakırız girişince
Kötü işlere, umut ettiğimiz çoğu şeyleri;
Pis bir zaaftır ihtiras, bize bol varlık gelince
Sahip olduklarımızın kimi yetersizlikleri
Cefa çektirir bize, göremeyiz nice değeri,
Göz ardı ederiz de bu yanlış anlayış yüzünden
Eldekini hiçe indiririz çoğaltalım derken.

Tarkvin çılgınca düşkün de her riske girmeye hazır,
Şehvetin tatmini için onuruyla kumar oynar,
Bu uğurda canını vermeyi bile göze alır,
Kendine saygısı yoksa namusun ne önemi var?
Ele güne karşı sanki o nasıl itimat duyar
Kendini lanetlerken, düşüp kara çalan dillere
Berbat, nefret dolu yaşam bulsun diye uzun süre?

Now stole upon the time the dead of night,
When heavy sleep had closed up mortal eyes;
No comfortable star did lend his light,
No noise but owls' and wolves' death-boding cries;
Now serves the season that they may surprise
The silly lambs. Pure thoughts are dead and still,
While lust and murder wakes to stain and kill.

And now this lustful lord, leaped from his bed,
Throwing his mantle rudely o'er his arm,
Is madly tossed between desire and dread;
Th'one sweetly flatters, th'other feareth harm;
But honest fear, bewitched with lust's foul charm,
Doth too too oft betake him to retire,
Beaten away by brain-sick rude desire.

His falchion on a flint he softly smiteth,
That from the cold stone sparks of fire do fly,
Whereat a waxen torch forthwith he lighteth,
Which must be lode-star to his lustful eye;
And to the flame thus speaks advisedly:
'As from this cold flint I enforced this fire,
So Lucrece must I force to my desire.'

Here pale with fear he doth premeditate
The dangers of his loathsome enterprise,
And in his inward mind he doth debate
What following sorrow may on this arise;
Then, looking scornfully, he doth despise
His naked armour of still-slaughtered lust,
And justly thus controls his thoughts unjust.

Ecel gecesi hırsızlama örttü zamanı şimdi,
İnsanların gözlerine inmişti ağır bir uyku,
Şen yıldızların hiçbiri ışıklarını vermedi,
Yalnız baykuşlarla kurtlar şom çığlıklarla uludu,
Şaşkın kuzulara ölüm baskısının çağrısı bu,
Bir ön haber; saf duygular ölüdür ve sessiz kalır,
Şehvetle cinayet uyanıktır, suç işler, can alır.

Derken yatağından fırladı şehvetli asilzade,
Pelerini attı omzuna azgın bir hareketle,
Arzuyla korku arasında çılgına dönmüştü de:
Biri tatlı bir beklenti, biri ürperiş dehşetle,
Dürüst bir korku ama, büyülenmişti pis şehvetle,
Vazgeçsin diye zorluyor onu bu girişiminden,
İçindeki vahşi arzu hasta beynini sarsarken.

Başladı kılıcını bilemeye çakmak taşında,
Ondan uçuşan kıvılcımlar sıçrayıp üzerine
Bal mumundan bir meşaleye ateş verdi o anda
Ve o yıldızlar yol gösterdi şehvetli gözlerine,
Tarkvin alevlere şöyle dedi özene bezene:
"O soğuk çakmak taşından ben çıkardım bu ateşi,
Şimdiyse arzuma boyun eğdirmeliyim Lükres'i."

İşte korkudan benzi atarak düşünüyor Tarkvin
Girişeceği bu iğrenç işin tehlikelerini:
Yüreğinde, vicdanında depreşen düşüncelerin
Ne gibi ıstıraplarla akıbetleneceğini.
O zaman hor görerekten tutamıyor nefretini
İşi bitince canına kıyılan çıplak zırhına,
Böylece hâkim oluyor amansız duygularına.

'Fair torch, burn out thy light, and lend it not
To darken her whose light excelleth thine;
And die, unhallowed thoughts, before you blot
With your uncleanness that which is divine;
Offer pure incense to so pure a shrine;
Let fair humanity abhor the deed
That spots and stains love's modest snow-white weed.

'O shame to knighthood and to shining arms!
O foul dishonour to my household's grave!
O impious act, including all foul harms!
A martial man to be soft fancy's slave!
True valour still a true respect should have;
Then my digression is so vile, so base,
That it will live engraven in my face.

'Yea, though I die, the scandal will survive,
And be an eye-sore in my golden coat;
Some loathsome dash the herald will contrive,
To cipher me how fondly I did dote;
That my posterity, shamed with the note,
Shall curse my bones, and hold it for no sin
To wish that I their father had not been.

'What win I, if I gain the thing I seek?
A dream, a breath, a froth of fleeting joy.
Who buys a minute's mirth to wail a week?
Or sells eternity to get a toy?
For one sweet grape who will the vine destroy?
Or what fond beggar, but to touch the crown,
Would with the sceptre straight be strucken down?

"Yansın da sönsün ışığın, sen verme, güzel meşale
Onu, kadının senden güçlü nurunu karartmasın;
Siz ölün kötü duygular, sizin kirliliğinizle
Lekelenmesin mukaddes değerler, karalanmasın.
Tertemiz türbeye tütsülerin en safı taşınsın.
Kötü eylemleri lanetlesin erdemli insanlar,
Çünkü aşkın kar beyazı giysisini pisletir onlar.

"Ah şövalyeliğin, parlak armaların yüz karası,
Ah aile mezarlığına sürülen iğrenç leke,
Ah tüm berbat eylemlerin utanç verici anası,
Cengâver nasıl kul olur cıvık hayalperestliğe
Saygı ve gerçek saygınlık gerekirken yiğitliğe.
Benim sapkınlığım tümden haysiyetsiz, tümden alçak,
Yüzüme kara harflerle kazılarak yaşayacak.

"Evet, ben öldükten sonra da bu rezalet sürecek,
Gözleri tırmalayacak altın armam üzerinde;
Teşrifatçı bir yolunu bulup beni mimleyecek
Gönül maskaralığım persenk olarak dillerinde
Utancıyla anılacak yarının nesillerinde,
Kemiklerim yerilecek, günah saymayıp da bunu
Lanetleyecekler onların babası oluşumu.

"Aradığımı bulursam kazancım ne olur sanki?
Bir rüya, bir nefes, gelgeç bir zevkin kof kabarcığı.
Bir hafta ağlayacaksam bir anlık sevinç nedir ki?
Sonsuzluğu kim satar almak için bir oyuncağı?
Bir salkım üzüm uğruna kim yok eder ki bir bağı?
Bön dilenci razı mı el sürsün diye kral tacına,
Yeri boylamaya asa vurularak kafasına?

'If Collatinus dream of my intent,
Will he not wake, and in a desp'rate rage
Post hither, this vile purpose to prevent?—
This siege that hath engirt his marriage,
This blur to youth, this sorrow to the sage,
This dying virtue, this surviving shame,
Whose crime will bear an ever-during blame.

'O what excuse can my invention make,
When thou shalt charge me with so black a deed?
Will not my tongue be mute, my frail joints shake,
Mine eyes forego their light, my false heart bleed?
The guilt being great, the fear doth still exceed;
And extreme fear can neither fight nor fly,
But coward-like with trembling terror die.

'Had Collatinus killed my son or sire,
Or lain in ambush to betray my life,
Or were he not my dear friend, this desire
Might have excuse to work upon his wife,
As in revenge or quittal of such strife;
But as he is my kinsman, my dear friend,
The shame and fault finds no excuse nor end.

'Shameful it is—ay, if the fact be known;
Hateful it is—there is no hate in loving;
I'll beg her love—but she is not her own;
The worst is but denial and reproving.
My will is strong, past reason's weak removing.—
Who fears a sentence or an old man's saw
Shall by a painted cloth be kept in awe.'

"Kollatin düşünü görse bendeki kötü niyetin
Uyanmaz mıydı, kapılıp da sarsıcı bir öfkeye,
Koşup gelmez miydi bu amaca ulaşmamam için,
Evliliğine yönelik kuşatma olmasın diye?
Bu bir lekedir gençliğe, bir üzüntü bilgeliğe.
Şu namus ki can vermekte, şu utanç baki kalacak,
İşlenen suç da her zaman anılarak kınanacak.

"Ah ben ne mazeret bulup da kendimi savunurum?
Yüklediğim kara günaha nasıl göğüs gererim?
Dilim tutulmaz mı ki, nasıl titremeden dururum?
Gözümün feri sönmez mi? Kanamaz mı hain kalbim?
Suçum o kadar büyük ki, çok daha büyük ürpertim.
Böyle aşırı korku ne savaşır, ne kaçabilir,
Ödlekler gibi dehşetle ölür titreyerek tir tir.

"Kollatin öldürmüş olsa babamı ya da oğlumu,
Ya da pusuya yatsa canıma kıymak niyetiyle,
Hem o aziz bir dostum olmasa, bendeki bu arzu
Mazur görülebilir karısına sırnaşmam böyle,
Ya da kavgam ilgiliyse intikamla, ödeşmeyle.
Ama mademki o benim hısmım, sevgili dostumdur,
Bu utanca ve suça ne mazeret, ne özür olur.

"Ayıptır – evet, ne zaman ki gerçek göze görünür,
Nefret edilecek şey bu – nefret olmaz ki sevmekte.
Aşk için yalvarırım ona – ama o değil özgür,
En kötüsü inkârdır, serzeniş ve sitem etmek de.
İradem güçlüdür aklın cılız eyleminden öte. –
Kim korkarsa yargıdan ve ihtiyarın öğüdünden
Ürker üstüne sert uyarılar boyanmış örtüden."[2]

2 16. yüzyılda, İngiltere'de ucuz örtü ve perdelerin üstüne ahlaki kural ve özdeyişler işlenir veya yazılırmış, bazen resimler boyanırmış.

Thus graceless holds he disputation
'Tween frozen conscience and hot-burning will,
And with good thoughts makes dispensation,
Urging the worser sense for vantage still;
Which in a moment doth confound and kill
All pure effects, and doth so far proceed
That what is vile shows like a virtuous deed.

Quoth he, 'She took me kindly by the hand,
And gazed for tidings in my eager eyes,
Fearing some hard news from the warlike band
Where her beloved Collatinus lies.
O how her fear did make her colour rise!
First red as roses that on lawn we lay,
Then white as lawn, the roses took away.

'And how her hand, in my hand being locked,
Forced it to tremble with her loyal fear!
Which struck her sad, and then it faster rocked
Until her husband's welfare she did hear;
Whereat she smiled with so sweet a cheer
That had Narcissus seen her as she stood
Self-love had never drowned him in the flood.

'Why hunt I then for colour or excuses?
All orators are dumb when beauty pleadeth;
Poor wretches have remorse in poor abuses;
Love thrives not in the heart that shadows dreadeth;
Affection is my captain, and he leadeth;
And when his gaudy banner is displayed,
The coward fights and will not be dismayed.

Böylece kafasında yakışıksız bir münazara:
Bir yanda donuk vicdanla bir yanda ateşli arzu;
Karar verdi dayanıyor gibi iyi duygulara,
Safsata yapıyor: Sanki yanlışların hepsi doğru,
Bir anda bozup öldürüp dürüst ve saf her duyguyu.
Hem de bunu yaparken gitti ki o kadar ileri,
Erdemli gibi gösteriyordu en habis işleri.

"İyi duygularla tuttu elimi," diyordu Tarkvin,
"Arzu dolu gözlerime baktı haberlere teşne,
Korkuyordu kötü olmasından cepheden haberin,
Orda kıydılar mı diye sevgili Kollatin'ine,
Ah, korkudan nasıl kan rengi sıçramıştı yüzüne!
Önce yattığımız çarşafta güller gibi kızararak,
Sonra o güller gitmiş de çarşaf kalmış gibi apak.

"Benim elime sımsıkı kitlenmişti onun eli,
Vefalı korkuyla istiyor benimki de titresin!
Üzüntülüydü, daha bir sıkıp sarstı, endişeli,
Öğreninceye kadar iyi olduğunu eşinin,
Duyunca da gülümsedi coşkusuyla çehresinin,
İşte Narkissos görseydi onu dururken ayakta,
Kendine duyduğu aşkla boğulmazdı ki ırmakta.

"Öyleyse niçin bahane ve özür arıyorum ben?
Güzellik yalvarınca hatiplerin nutku tutulur,
Zavallılar azap çeker, o da saçma nedenlerden,
Aşk büyümez o yürekte ki gölgelerden korkulur,
Benim önderim sevgidir, önden gidip yolu bulur.
Bir ödlek bile cafcaflı bayrağını açar açmaz
Cenge gider de pes etmez, yenilgiye de uğramaz.

'Then childish fear avaunt! debating die!
Respect and reason wait on wrinkled age!
My heart shall never countermand mine eye;
Sad pause and deep regard beseems the sage;
My part is youth, and beats these from the stage:
Desire my pilot is, beauty my prize;
Then who fears sinking where such treasure lies?'

As corn o'ergrown by weeds, so heedful fear
Is almost choked by unresisted lust.
Away he steals with open list'ning ear,
Full of foul hope and full of fond mistrust;
Both which, as servitors to the unjust,
So cross him with their opposite persuasion
That now he vows a league, and now invasion.

Within his thought her heavenly image sits,
And in the selfsame seat sits Collatine.
That eye which looks on her confounds his wits;
That eye which him beholds, as more divine,
Unto a view so false will not incline;
But with a pure appeal seeks to the heart,
Which once corrupted takes the worser part;

And therein heartens up his servile powers,
Who, flatt'red by their leader's jocund show,
Stuff up his lust, as minutes fill up hours;
And as their captain, so their pride doth grow,
Paying more slavish tribute than they owe.
By reprobate desire thus madly led,
The Roman lord marcheth to Lucrece' bed.

"Git başımdan çocukça korku, git düşünüp taşınmak!
Sağduyu ve akıl, kılı kırk yaran yaşlılıktadır;
Kalbim kendi gözlerime asla karşı çıkmayacak,
Ciddi tereddüt, derin düşünce bilgeye yaraşır.
Başrole gençliğim çıkar, herkes sahneden kaçışır.
Arzu benim kılavuzum, güzellik bana armağan,
Böyle hazine varken korkmam geminin batmasından."

Yabani otlar vardır ki aşar buğdayın boyunu,
Temkinli korku boğulur yaman şehvani arzuyla,
O içine sindirir can kulağıyla duyduğunu,
Berbat umutlarla dolu, hem de aptalca kuşkuyla,
İkisi de şerre yardım eder uşaklık ruhuyla.
Ters düşüncelerle dikilirsen onun karşısına,
Ya barış andına kalkışır, ya işgal akınına.

Tarkvin'in hayalinde Lükres'in göksel imgesi var,
Onun yanında Kollatin oturuyor aynı yerde,
Lükres'e bakan gözler insanın aklını kurcalar,
Kutsallık yansımaz ki Tarkvin'i izleyen gözlerde,
Onlardan hiç ilgi sezilmeyecek sahte yüzlerde,
Ama onlar iyi kalbe masum yakarış sunacak,
Doğru yoldan sapmış bir kalp, hep kötüye gider ancak.

Ondan sonra çıkarır düşük duygularını öne,
Önder şen görününce cesaretlenip o duygular,
Anbean ve saatlerce destek verir şehvetine;
Yürek, takımı götürür, takımsa coşar da coşar
Borçlarından fazlasını köle gibi öder[3] onlar.
Aşağılık bir şehvet ve cinnet kavramıştır onu:
Romalı lord yürüyor Lükres'in yatağına doğru.

3 Uşakların ve kölelerin efendilerine borçlandıkları miktardan fazla ödeme yaptığına değinen bir mecaz.

The locks between her chamber and his will,
Each one by him enforced, retires his ward;
But, as they open, they all rate his ill,
Which drives the creeping thief to some regard.
The threshold grates the door to have him heard;
Night-wand'ring weasels shriek to see him there;
They fright him, yet he still pursues his fear.

As each unwilling portal yields him way,
Through little vents and crannies of the place
The wind wars with his torch to make him stay,
And blows the smoke of it into his face,
Extinguishing his conduct in this case;
But his hot heart, which fond desire doth scorch,
Puffs forth another wind that fires the torch;

And being lighted, by the light he spies
Lucretia's glove, wherein her needle sticks;
He takes it from the rushes where it lies,
And griping it, the needle his finger pricks,
As who should say 'This glove to wanton tricks
Is not inured. Return again in haste;
Thou see'st our mistress' ornaments are chaste.'

But all these poor forbiddings could not stay him;
He in the worst sense consters their denial:
The doors, the wind, the glove, that did delay him,
He takes for accidental things of trial;
Or as those bars which stop the hourly dial,
Who with a ling'ring stay his course doth let,
Till every minute pays the hour his debt.

Odayı onun amacına kapatan kilitler var,
Tarkvin zorla kaldırıyor her birinin engelini.
Birer birer açılınca da şerri gösteriyorlar.
Daha dikkatli tutuyor sürüngen hırsız elini.
Kapıda bir gıcırdama: Duysunlar diye Tarkvin'i
Gece dolaşan sansarlar çığırıp onu görünce
Korkutsalar bile o hedefe yürüyor sinsice.

Her kapı hiç istemiyorsa da açıyor yolunu,
Binanın içinde nice küçük delik, dar yarık var,
Söndürüp meşalesini durdurmak istiyor onu
Ateşin dumanını yüzüne püskürtecek rüzgâr,
Kalmasın diye ona yol gösterecek kılavuzlar;
Ama alev alev bir arzuyla tutuşan yüreği
Başka bir rüzgâr üfleyip ateşliyor meşaleyi.

Şimdi, aydınlık olunca, orda görüverdi Tarkvin
Lükres'in eldivenini, çıkmış içinden bir iğne,
Kaldırdı o eldiveni üzerinden döşemenin,
Parmağına battı iğne, hızla alınca eline;
Sanki şunu söylüyordu: "Çapkınların hilesine
Alışık değildir bu eldiven. Sen hemen dön geri,
Görüyorsun, bakirdir bizim hanımın giysileri."

Bu âciz yasaklamalar engel olamadı ona,
Bütün bunları kötüye yordu ama, hiç yılmadan.
Kapılar, rüzgâr, eldiven geciktirdi amacına:
Hepsini görüp saydı raslantılardan, kazalardan:
Sadece saati biraz gerileten birer kadran.
Sürdürüyordu düşse de kalksa da yolculuğunu,
Her dakika tam ödüyordu her saate borcunu.

'So, so,' quoth he, 'these lets attend the time,
Like little frosts that sometime threat the spring,
To add a more rejoicing to the prime,
And give the sneapéd birds more cause to sing.
Pain pays the income of each precious thing;
Huge rocks, high winds, strong pirates, shelves and sands
The merchant fears, ere rich at home he lands.'

Now is he come unto the chamber door
That shuts him from the heaven of his thought,
Which with a yielding latch, and with no more,
Hath barred him from the blesséd thing he sought.
So from himself impiety hath wrought,
That for his prey to pray he doth begin,
As if the heavens should countenance his sin.

But in the midst of his unfruitful prayer,
Having solicited th'eternal power
That his foul thoughts might compass his fair fair,
And they would stand auspicious to the hour,
Even there he starts; quoth he, 'I must deflower:
The powers to whom I pray abhor this fact;
How can they then assist me in the act?

'Then Love and Fortune be my gods, my guide!
My will is backed with resolution.
Thoughts are but dreams till their effects be tried;
The blackest sin is cleared with absolution;
Against love's fire fear's frost hath dissolution.
The eye of heaven is out, and misty night
Covers the shame that follows sweet delight.'

"İşte böyledir," diyordu, "başlangıçta olağan bu,
Arada sırada baharı biraz kırağı çalar,
Yeni bir mevsimin kıvamına sevinçler katan bu;
Daha bir şen şakrak ayazın çimdiklediği kuşlar,
Her acı, ekler değerli nesnelerin kârına kâr.
Azman kayalar, sert rüzgârlar, güçlü korsanlar, kumlar...
Bunlardan korktuktan sonra eve zengin döner tüccar."

O odanın kapısına ulaşmış durumda Tarkvin,
Bir oydu Tarkvin'i iten hayalindeki cennetten,
Bir de mandal teslim olsun, engeli yok kendisinin
Artık uzak kalmaz can attığı mübarek nimetten.
Görünüşü allak bullak dinsiz imansız şehvetten,
Şimdi duaya başlıyor avına erişmek için:
Dilediği, günahına destek vermesi cennetin.

Ama meyve vermeyecek duanın orta yerinde,
Ebedî kudrete böyle yalvar yakar olduğunda.
Pis hayalleri o güzeller güzeli üzerinde
Cennetten destekle gerçekleşsin diye zamanında,
Yine hezeyan: "Ben kızın çiçeğini yolarım da,
Dualar sunduğum kudret iğreniyor bu arzumdan,
Bana nasıl yardımda bulunabilir ki o zaman?

"Öyleyse bana tanrı ve rehber olsun Aşkla Kader,
İradem destekleniyor azimli kararlar ile.
Sonuç alınıncaya dek birer düştür düşünceler,
Günah çıkarınca aklanır en kara günah bile:
Korkunun donduran ayazı erir aşk ateşiyle.
Göklerin gözü sönmüştür de örtmüştür sisli gece
O ayıbı, tatlı mı tatlı hazdan sonra gelince."

This said, his guilty hand plucked up the latch,
And with his knee the door he opens wide.
The dove sleeps fast that this night-owl will catch.
Thus treason works ere traitors be espied.
Who sees the lurking serpent steps aside;
But she, sound sleeping, fearing no such thing,
Lies at the mercy of his mortal sting.

Into the chamber wickedly he stalks
And gazeth on her yet unstained bed.
The curtains being close, about he walks,
Rolling his greedy eyeballs in his head.
By their high treason is his heart misled,
Which gives the watch-word to his hand full soon
To draw the cloud that hides the silver moon.

Look as the fair and fiery-pointed son,
Rushing from forth a cloud, bereaves our sight;
Even so, the curtain drawn, his eyes begun
To wink, being blinded with a greater light;
Whether it is that she reflects so bright
That dazzleth them, or else some shame supposéd,
But blind they are, and keep themselves encloséd.

O, had they in that darksome prison died!
Then had they seen the period of their ill;
Then Collatine again, by Lucrece' side,
In his clear bed might have reposed still;
But they must ope, this blessed league to kill;
And holy-thoughted Lucrece to their sight
Must sell her joy, her life, her world's delight.

Bunu söyleyip suçlu eliyle söktü mandalı da,
Diziyle vurup açtı o kapıyı ardına kadar.
Kumru, gece baykuşuna hazır, derin bir uykuda,
İhanet, işini görür yakalanmadan alçaklar,
Sürünüp gelen yılanın yaklaştığını kim anlar?
Lükres derin uyuyordu, hiç korkusu yoktu onun,
Merhametini umuyordu ölümcül sokuşunun.

Kötü niyetlerle girdi o odaya sinsi sinsi,
Süzdü Lükres'in henüz lekelenmemiş döşeğini,
Yürüdü ortada – çekilmiş odanın her perdesi –
Deviriyordu doymak nedir bilmeyen gözlerini,
Ve o gözlerdeki hainlik saptırmıştı kalbini.
Komut verdi kalbi eline hemen başlasın diye,
Gümüş mehtabı gizleyen bulutu yana çekmeye.

Güzelim güneş alevli uçlarıyla nasıl çıkıp
Bir bulutun arkasından bizim gözümüzü yarı
Kör eder, perde açıldı, onun gözleri kırpışıp
Kapandı, gür bir aydınlık öyle köreltti onları,
Lükres ayna gibi yansıtmıştı ışıldayanları,
Ve kamaştırmıştı belki, ya da hayalî bir ayıp
O gözleri söndürdü bir karanlık yere kapayıp.

Ah, keşke ölmüş olsalardı o karanlık zindanda!
Görmüş olurlardı son demini felaketlerinin:
Kollatin sonsuzluğa ererdi, Lükres'in yanında,
O ak pak yatakta yatıyor olurdu rahat ve sakin;
Gözleri açık, bu mutlu birliğe kıyardı Tarkvin
Ve yüce gönlüyle Lükres feda edip de kendini,
Verirdi sevincini, canını, dünyanın zevkini.

Her lily hand her rosy cheek lies under,
Coz'ning the pillow of a lawful kiss;
Who, therefore angry, seems to part in sunder,
Swelling on either side to want his bliss;
Between whose hills her head entombéd is;
Where, like a virtuous monument, she lies,
To be admired of lewd unhallowéd eyes.

Without the bed her other fair hand was,
On the green coverlet; whose perfect white
Showed like an April daisy on the grass,
With pearly sweat resembling dew of night.
Her eyes, like marigolds, had sheathed their light,
And canopied in darkness sweetly lay,
Till they might open to adorn the day.

Her hair, like golden threads, played with her breath—
O modest wantons! wanton modesty!—
Showing life's triumph in the map of death,
And death's dim look in life's mortality:
Each in her sleep themselves so beautify
As if between them twain there were no strife,
But that life lived in death and death in life.

Her breasts, like ivory globes circled with blue,
A pair of maiden worlds unconqueréd,
Save of their lord no bearing yoke they knew,
And him by oath they truly honouréd.
These worlds in Tarquin new ambition bred,
Who like a foul usurper went about
From this fair throne to heave the owner out.

Gül yanağının altında zambak gibi beyaz eli,
Meşru öpücüklerin olan yastığı aldatmasının
Onu iki parçaya bölmüş olmasından öfkeli,
Her iki tarafta yoksun kıvancından kocasının;
Lükres'in başı gömülmüş ortasına iki dağın;
Bir namus anıtı gibi orda uzanmış yatıyor,
Şehvetli, ahlaksız gözler hayran hayran göz atıyor.

Onun öteki güzel eli, yatağının dışında,
Bembeyaz duruyor yemyeşil pikede, sanki çimler
Üstünde bir papatya gibi bir gün Nisan ayında,
İnci gibi damlalar da gece çiylerine benzer;
Işıklarını örtmüş o kadife çiçeği gözler
Karanlığa bürünmüş de yatıyorlar şirin şirin,
Belki de açılacaklar gündüzü süslemek için.

Saçları altın teller gibi oynaştı nefesiyle –
Ah, bakir kalan çapkınlar! Bakirelik uçarı, şen –
Yaşam zaferini sunuyorlar ölüm simgesiyle,
Yaşamın faniliğinde ölüm sönük görünürken,
Lükres'in uykusunda onlar pay almış güzellikten.
İkisi arasında sanki yok çatışan görünüm:
Ölümde yaşanan hayat, hayatta yaşanan ölüm.

Göğüsleri mavi çizgili iki fildişi küre
Bakireler gibi fetih görmemiş iki dünya bu,
Tek lordunkinden başka boyunduruk yok hurilere,
Yeminle ona bağlanmak ikisinin de onuru.
O iki dünya Tarkvin'de güçlü ihtiras doğurdu.
Gasbetmeye yöneldi de habis işler düştü ona,
Güzel tahttan sahibini indirip kovmak uğruna.

What could he see but mightily he noted?
What did he note but strongly he desiréd?
What he beheld, on that he firmly doted,
And in his will his wilful eye he tiréd.
With more than admiration he admiréd
Her azure veins, her alabaster skin,
Her coral lips, her snow-white dimpled chin.

As the grim lion fawneth o'er his prey,
Sharp hunger by the conquest satisfied,
So o'er this sleeping soul doth Tarquin stay,
His rage of lust by gazing qualified;
Slacked, not suppressed; for standing by her side,
His eye, which late this mutiny restrains,
Unto a greater uproar tempts his veins;

And they, like straggling slaves for pillage fighting,
Obdurate vassals fell exploits effecting,
In bloody death and ravishment delighting,
Nor children's tears nor mothers' groans respecting,
Swell in their pride, the onset still expecting.
Anon his beating heart, alarum striking,
Gives the hot charge, and bids them do their liking.

His drumming heart cheers up his burning eye,
His eye commends the leading to his hand;
His hand, as proud of such a dignity,
Smoking with pride, marched on to make his stand
On her bare breast, the heart of all her land;
Whose ranks of blue veins as his hand did scale,
Left their round turrets destitute and pale.

Gözüne ne iliştiyse gözlemledi var gücüyle,
Gözlemlediklerine de çok kuvvetli arzu duydu,
Gördüğü güzelliklere sarılıverdi dört elle,
Yutarcasına seyreden gözleri fena yoruldu;
İşte hayranlığın ötesinde bir hayranlıktı bu:
Damarlar gök mavisi, ten benziyor su mermerine,
Mercan gibi al dudaklar, kar beyazı çukur çene.

Ürkünç aslan, avını süzer ağzının suyu akarak,
Fetih zaferinden memnun, açlığını giderecek,
Bu uyuyan güzele Tarkvin de göz dikip bakarak,
Azgın şehvetini dindirecek böyle seyrederek:
Sinmese de yatışacak; baş ucunda dikilerek,
Gözleri bu ayaklanmayı yavaşça vurdu geme;
Varlığının özendiği, asıl o büyük hengâme.

Damarları, talan için yola düşen çapulcular,
O kulların iştahla can attığı cenk yağmaları...
Kafalarında sırf kanlı ölüm ve ırza geçmek var,
Ne çocuğun gözyaşları, ne ananın çığlıkları...
Böbürlenip şişinerek, umdukları ilk saldırı,
Derken küt küt çarpan yürek... davullar özendiriyor
Harlı hücuma, canınız ne isterse yapın diyor.

Ateşli gözünü kışkırtıyor gümbürtülü kalbi,
Gözü de istiyor ki el öne çıkıp başa geçsin,
İşte bu itibardan el iftihar duyuyor gibi,
Şehveti buram buram, yürüdü geçti yerleşmek için
Lükres'in çıplak göğsüne, o canevi ülkesinin.
Erler gibi tırmandı Tarkvin'in mor damarlı elleri,
Perişan ve solgun bıraktı o döner kuleleri.

They, must'ring to the quiet cabinet
Where their dear governess and lady lies,
Do tell her she is dreadfully beset,
And fright her with confusion of their cries.
She, much amazed, breaks ope her locked-up eyes,
Who, peeping forth this tumult to behold,
Are by his flaming torch dimmed and controlled.

Imagine her as one in dead of night
From forth dull sleep by dreadful fancy waking,
That thinks she hath beheld some ghastly sprite,
Whose grim aspect sets every joint a-shaking;
What terror 'tis! but she, in worser taking,
From sleep disturbéd, heedfully doth view
The sight which makes supposéd terror true.

Wrapped and confounded in a thousand fears,
Like to a new-killed bird she trembling lies;
She dares not look; yet, winking, there appears
Quick-shifting antics, ugly in her eyes.
"Such shadows are the weak brain's forgeries,
Who, angry that the eyes fly from their lights,
In darkness daunts them with more dreadful sights.

His hand that yet remains upon her breast—
Rude ram, to batter such an ivory wall!—
May feel her heart (poor citizen) distressed,
Wounding itself to death, rise up and fall,
Beating her bulk, that his hand shakes withal.
This moves in him more rage and lesser pity,
To make the breach and enter this sweet city.

Onlar uygun adım çekildi sessiz özel odaya,
Orda sevgili hanımları yatmıştı, uyuyordu;
Haber verdiler ki alınmış fena bir kuşatmaya,
Attıkları çığlıklarla korkuya saldılar onu.
Lükres açtı gözlerini, yaman bir şaşkınlık dolu,
Gördü bu kargaşalıkta kendi gözlerini zar zor,
Tarkvin'in yanan meşalesi karartıp söndürüyor.

Hayal edin Lükres'i gecenin kör karanlığında,
Derin uykudan kalkarken düşler ürkütüyor onu,
Sanıyor ki korkunç bir hortlak duruyor karşısında,
O haşin görünüş sarsıyor Lükres'in her uzvunu;
Ne dehşetli olay! Onun için daha kötüsü şu:
İrkilerek uyanınca gerçek oluyor ürküntü,
Sanrı değil, sahici o karşısındaki görüntü.

Bin korkuya bürünmüş de kargaşalara karışmış,
Yeni vurulmuş kuşlar gibi titreyerek yatıyor;
Bakacak cesareti yok, ama gözleri kırpışmış,
Hızla değişen ucubeler göze tırmık atıyor,
Zayıf beyinlerin sahte imgeleri aldatıyor;
Öfkelendi de gözler kaçtı diye kendi ferinden,
Karanlıkta korku saçtı en ürkünç imgelerinden.

Hâlâ Lükres'in göğsünde duruyor Tarkvin'in eli
Şahmerdan fildişi duvarı bozmak için örseliyor
Hissetmiş ki zavallı vatandaşın kalbi elemli,
Ölümüne yaralayıp kendini kalkıp iniyor,
Onun etine vururken Tarkvin'in eli titriyor,
Bu bir artış onda şiddete, azalış merhamete,
Yarıp geçmek, girmek için o tatlı mı tatlı kente.

First like a trumpet doth his tongue begin
To sound a parley to his heartless foe,
Who o'er the white sheet peers her whiter chin,
The reason of this rash alarm to know,
Which he by dumb demeanour seeks to show;
But she with vehement prayers urgeth still
Under what colour he commits this ill.

Thus he replies: 'The colour in thy face,
That even for anger makes the lily pale
And the red rose blush at her own disgrace,
Shall plead for me and tell my loving tale.
Under that colour am I come to scale
Thy never-conquered fort. The fault is thine,
For those thine eyes betray thee unto mine.

'Thus I forestall thee, if thou mean to chide:
Thy beauty hath ensnared thee to this night,
Where thou with patience must my will abide,
My will that marks thee for my earth's delight,
Which I to conquer sought with all my might;
But as reproof and reason beat it dead,
By thy bright beauty was it newly bred.

'I see what crosses my attempt will bring;
I know what thorns the growing rose defends;
I think the honey guarded with a sting;
All this beforehand counsel comprehends.
But will is deaf and hears no heedful friends;
Only he hath an eye to gaze on beauty,
And dotes on what he looks, 'gainst law or duty.

Tarkvin konuşmaya başladı, sesi sanki borazan,
Korkan düşmanını teslim olmaya ikna edecek;
Daha beyaz Lükres'in çenesi bembeyaz çarşaftan
Bu ani saldırının nedenini nerden bilecek,
Tarkvin bunu dilsiz cehaleti gibi gösterecek.
Lükres bu olanları ısrarla, heyecanla sordu:
Böyle bir şerri hangi nedenle reva görüyordu?

Tarkvin şöyle yanıt verdi: "Nedeni senin yüzünde,
Sen öfkelenince solgun gibi görünüyor o zambak,
Al güller kızarıyor sen kendine üzüldüğünde,
Yüzün savunur beni aşk masalını anlatarak,
İşte ben de tam bu yüzden geliyorum tırmanarak
Fethedilmiş kalene. Sende bunların nedeni,
Kendi gözlerin ihanet ettiriyor sana beni.

"Önceden engel olayım, sakın beni azarlama
Bu geceye teslim etti seni kendi güzelliğin,
Yeter ki sabırla razı olasın benim arzuma:
Benim dünya nimetimin hedefi sadece sensin,
Var gücümle uğraşacağım seni fethetmek için.
Utanç, serzeniş ve haklı şikâyet öldürse bile,
Arzum tekrar canlanır senin parlak güzelliğinle.

"Seziyorum çabamın çıkaracağı sorunları,
Biliyorum, boy atmakta olan gül dikeni besler,
Düşünüyorum, balını korur iğnesiyle arı:
İşte bunların farkındadır güvenilir kimseler.
Arzu sağırdır, dinlemez âkil dostlar ne deseler,
Onda öyle bir göz var ki sade güzelliğe bakar,
Onu sever, kanuna da, göreve de karşı çıkar.

'I have debated, even in my soul,
What wrong, what shame, what sorrow I shall breed;
But nothing can affection's course control,
Or stop the headlong fury of his speed.
I know repentant tears ensue the deed,
Reproach, disdain and deadly enmity;
Yet strive I to embrace mine infamy.'

This said, he shakes aloft his Roman blade,
Which, like a falcon tow'ring in the skies,
Coucheth the fowl below with his wings' shade,
Whose crooked beak threats if he mount he dies.
So under his insulting falchion lies
Harmless Lucretia, marking what he tells
With trembling fear, as fowl hear falcons' bells.

'Lucrece,' quoth he, 'this night I must enjoy thee.
If thou deny, then force must work my way,
For in thy bed I purpose to destroy thee;
That done, some worthless slave of thine I'll slay,
To kill thine honour with thy life's decay;
And in thy dead arms do I mean to place him,
Swearing I slew him, seeing thee embrace him.

'So thy surviving husband shall remain
The scornful mark of every open eye;
Thy kinsmen hang their heads at this disdain,
Thy issue blurred with nameless bastardy;
And thou, the author of their obloquy,
Shalt have thy trespass cited up in rhymes
And sung by children in succeeding times.

"Ruhumla tartıştım bulmak için yanıtını şunun:
Hangi hatayı, utancı, kederi besleyeyim ben?
Önüne geçemez hiçbir güç, sevginin koşusunun,
Gazabın hızı kesilmez ki o öne atılmışken.
Pişmanlığın gözyaşları gelir yanlış iş peşinden
Ve kınamak, hor görmek, ölümüne düşmanca duygu;
Ben bağrıma basıyorum bu ağır mı ağır suçu."

Kaldırdı Roma kılıcını bunu söylediğinde,
İşte bir şahin gibi ta göklere yükselecektir,
Kuş yatakta, şahinin kanatlarının gölgesinde,
Eğri gagasının tehdidi: Uçarsa ölecektir.
O üstte, çekilmiş kılıç gibi, bir kibir, bir kibir;
Lükres, bitik yatıyor sözünden çıkmadan Tarkvin'in,
Korkudan titriyor, kulağında zılgıtı şahinin.

"Lükres," dedi, "bu gece varacağım senin tadına,
Direnirsen zor kullanarak elde ederim seni;
Niyet ettim, kıyacağım şu yatağında canına,
Bunu yapınca öldürürüm değersiz bir köleni
Ve hayatın çürürken yok etmek için şerefini,
Onu senin cesedinin kucağına atıp da ben
Yemin ederim ki öldürdüm sen onu kucaklarken.

"O zaman, hayatta kalan kocan da ansızın düşer
Bu rezaleti kınayan tüm insanların gözünden
Hısım akraban artık bu utançla boyun bükerler,
İsimsiz kalacak bir piç doğurmuş olman yüzünden
Ve sen sebep olup onları küçük düşürdüğünden,
Şiirlerle anacaklar dillere destan suçunu,
İlerde çocuk şarkıları da anlatacak bunu.

'But if thou yield, I rest thy secret friend:
The fault unknown is as a thought unacted;
A little harm done to a great good end
For lawful policy remains enacted.
The poisonous simple sometime is compacted
In a pure compound; being so applied,
His venom in effect is purified.

'Then, for thy husband and thy children's sake,
Tender my suit; bequeath not to their lot
The shame that from them no device can take,
The blemish that will never be forgot;
Worse than a slavish wipe or birth-hour's blot;
For marks descried in men's nativity
Are nature's faults, not their own infamy.'

Here with a cockatrice' dead-killing eye
He rouseth up himself, and makes a pause;
While she, the picture of pure piety,
Like a white hind under the gripe's sharp claws,
Pleads in a wilderness where are no laws
To the rough beast that knows no gentle right,
Nor aught obeys but his foul appetite.

But when a black-faced cloud the world doth threat,
In his dim mist th'aspiring mountains hiding,
From earth's dark womb some gentle gust doth get,
Which blows these pitchy vapours from their biding,
Hind'ring their present fall by this dividing;
So his unhallowéd haste her words delays,
And moody Pluto winks while Orpheus plays.

"Ama teslim olursan gizli sevgilin kalırım ben:
Açığa çıkmamış hata, olmamış eylem gibidir.
İyi bir sonuç için ufak bir kusur işlenirken
Yasaya uygun hareket olarak kabul edilir;
Karıştırılıp da başka ögelerle salt bir zehir
  Saf bir birleşik ilaç olur, kullanıldığı zaman
  Ağusu kalmaz, etkisi farksızdır saf bir devadan.

"Öyleyse hem kocan için, hem çocukların uğruna
Önerimi kabul et de onlara miras kalmasın,
Bir utanç ki hiçbir kurnazlık çare bulamaz buna
Ve unutulması mümkün olmaz o yüz karasının:
En kötüsü, doğum lekesinin, köle damgasının.
  Göze görünen lekeler dünyaya gelirken yavru,
  Kendi günahının izi değil! Doğanın kusuru!"

İşte burda, cani bakışlı bir yılan gibi Tarkvin
Doğrulup kalktı, bir şey söylemeden bekledi bir an;
Lükres'se bir simgesidir hiç pürüzsüz erdemlerin,
Kızıl akbabanın pençelerinde beyaz bir ceylan,
Sanki kanun nedir bilmez bir çölde yalvararaktan,
  Kendi murdar iştahından başka bütün duygulara,
  Saf haklara aldırış etmeyen haşin canavara.

Ama kara bulutlar veriyor dünyaya gözdağı,
Yüce dağlar görünmüyor karanlık bir sis yüzünden,
Arzın kara rahminden rüzgâr doğurtup yavrucağı,
Katran buğularını üfleyip kovdu yeryüzünden;
Yağmura engel, dağla bulutların bölüntüsünden.
  O şom eylem gecikti, çünkü Lükres konuşuyordu,
  Orfeus saz çalarken tanrı Pluton göz yumuyordu.[4]

4 "Dertli" tanrı Pluton, Roma mitolojisinde yer altı dünyasının baştanrısıydı. Orfeus yeryüzüne dönerken saz çalarak, şarkı söyleyerek, çok sevdiği eşi Eurydike'yi de götürmeye Pluton'u razı etti.

Yet, foul night-waking cat, he doth but dally,
While in his hold-fast foot the weak mouse panteth;
Her sad behaviour feeds his vulture folly,
A swallowing gulf that even in plenty wanteth;
His ear her prayers admits, but his heart granteth.
No penetrable entrance to her plaining.
Tears harden lust, though marble wear with raining.

Her pity-pleading eyes are sadly fixéd
In the remorseless wrinkles of his face;
Her modest eloquence with sighs is mixéd,
Which to her oratory adds more grace.
She puts the period often from his place,
And midst the sentence so her accent breaks
That twice she doth begin ere once she speaks.

She conjures him by high almighty Jove,
By knighthood, gentry, and sweet friendship's oath,
By her untimely tears, her husband's love,
By holy human law and common troth,
By heaven and earth, and all the power of both,
That to his borrowéd bed he make retire,
And stoop to honour, not to foul desire.

Quoth she: 'Reward not hospitality
With such black payment as thou hast pretended;
Mud not the fountain that gave drink to thee;
Mar not the thing that cannot be amended;
End thy ill aim before thy shoot be ended.
He is no woodman that doth bend his bow
To strike a poor unseasonable doe.

Gece dolaşan pis kedi pençe geçirmiş, oynuyor...
Bastırarak nefes nefese kalmış cılız fareyi,
Onun acıklı hâliyle akbaba çılgın, doymuyor,
Bir türlü dolmuyor fena acıkmış obur göbeği;
Lükres yalvarırken Tarkvin işitiyor da, yüreği
  Yumuşamayacak ne denli edilirse şikâyet:
  Yağmurla aşınır kaya, yaşlarla sertleşir şehvet.

Lükres'in merhamet dilenen gözleri dik dik, ciddi,
Tarkvin'in yüzündeki haşin çizgilere bakıyor,
Yapmacıksız uzdilliliği ahlarla beraberdi,
Bu da güçlü sözlerine daha cerbeze katıyor;
Dile getirdiğini gelişigüzel noktalıyor:
  Cümlenin ortasında sustuğu da oluyor birden,
  Durup sözüne yeniden iki kez başlıyor bazen.

Tarkvin'in aklını çelmek istedi yüce tanrıyla,
Şövalyelik, asillikle; dostluk, sevgi ve şefkatle,
Arada bir de ağlayarak, kocasının aşkıyla,
Kutsal ve beşerî yasayla, edeple, sadakatle,
Dünya ve ahretle, evrendeki manevi kudretle,
  Çabaladı Tarkvin kendi yatağına gitsin diye,
  Onurlu davransın da murdar şehveti bitsin diye.

Lükres, "Seni," dedi, "konuk olarak ağırlayana
Kara parayla armağan vermeye kalkmamalısın,
Sen çamurlama çeşmeyi su içiriyorsa sana,
Onarılması imkânsız bir aracı kırma sakın,
Nişan alacaksan yanlış olmasın nişan alışın.
  İyi bir avcı değildir yayının telini çeken,
  Ceylan vurmaya kalkarsa av mevsimi gelmemişken.

'My husband is thy friend—for his sake spare me;
Thyself art mighty—for thine own sake leave me;
Myself a weakling—do not then ensnare me;
Thou look'st not like deceit—do not deceive me.
My sighs, like whirlwinds labour hence to heave thee.
If ever man were moved with woman's moans,
Be moved with my tears, my sighs, my groans;

'All which together, like a troubled ocean,
Beat at thy rocky and wrack-threat'ning heart,
To soften it with their continual motion;
For stones dissolved to water do convert.
O, if no harder than a stone thou art,
Melt at my tears, and be compassionate!
Soft pity enters at an iron gate.

'In Tarquin's likeness I did entertain thee;
Hast thou put on his shape to do him shame?
To all the host of heaven I complain me
Thou wrong'st his honour, wound'st his princely name.
Thou art not what thou seem'st; and if the same,
Thou seem'st not what thou art, a god, a king;
For kings like gods should govern every thing.

'How will thy shame be seeded in thine age,
When thus thy vices bud before thy spring?
If in thy hope thou dar'st do such outrage,
What dar'st thou not when once thou art a king?
O, be rememb'red, no outrageous thing
From vassal actors can be wiped away;
Then kings' misdeeds cannot be hid in clay.

"Kocam senin dostun, hatırı için beni esirge;
Sen güçlüsün, kendin için, sen bırakmalısın beni;
Ben cılızım, onun için, beni tuzağa düşürme;
Sahtekâr görünümün yok, niçin aldatasın beni?
İç çekişlerim bora gibi sarsmak istiyor seni.
Erkek madem etkilenir kadının iniltisinden,
Gözyaşımdan, iç çekmemden, ahımdan sen de etkilen.

"Fırtınalı bir okyanus olur hepsi bir arada,
Senin kaskatı kalbini, gemileri tehdit eden,
Yaman çarpışlarla döve döve yumuşatırlar da,
Taşların en serti suya dönüşür eriyerekten,
Ah, en sert kayalardan da daha katı değilsen sen,
Gözyaşlarımla eriyip sevecen ol merhametle!
Yumuşak şefkat geçip girer demir kapıdan bile.

"Tarkvin'in bir benzeri gibi seni baş tacı ettim;
Onu utandırmak için mi büründün kılığına?
Gökteki yüce kutlulara senden şikâyetçiyim:
Onurunu incittin, leke sürdün soylu adına
Sen göründüğün gibi değilsin ki, öyle olsan da,
Görünmüyorsun olduğun gibi, ne kralsın, ne tanrı;
Kral da tanrı gibi yönetmeli bütün varlıkları.

"Berbat suçun nasıl ürün verir iktidar çağında?
Senin şerrin gonca verdi baharın gelmeden önce.
Daha şimdi böyle iğfaller varsa umutlarında,
Nelere cüret etmezsin krallığa sıran gelince?
Ah, şunu iyi belle ki kötülüğe edepsizce
Bağlananların günahları silinip gitmez asla,
Kralların kötü eylemleri de sıvanmaz balçıkla.

'This deed will make thee only loved for fear,
But happy monarchs still are feared for love;
With foul offenders thou perforce must bear,
When they in thee the like offences prove.
If but for fear of this, thy will remove;
For princes are the glass, the school, the book,
Where subjects' eyes do learn, do read, do look.

'And wilt thou be the school where Lust shall learn?
Must he in thee read lectures of such shame?
Wilt thou be glass wherein it shall discern
Authority for sin, warrant for blame,
To privilege dishonour in thy name?
Thou back'st reproach against long-living laud,
And mak'st fair reputation but a bawd.

'Hast thou command? by him that gave it thee,
From a pure heart command thy rebel will;
Draw not thy sword to guard iniquity,
For it was lent thee all that brood to kill.
Thy princely office how canst thou fulfil,
When patterned by thy fault foul sin may say
He learned to sin, and thou didst teach the way?

'Think but how vile a spectacle it were
To view thy present trespass in another.
Men's faults do seldom to themselves appear;
Their own transgressions partially they smother;
This guilt would seem death-worthy in thy brother.
O, how are they wrapped in with infamies
That from their own misdeeds askance their eyes!

"Böyle eylemler korkutur da ondan sevindirir seni,
Oysa hayırlı hakanı halk severse ondan korkar;
Hoş görmek zorundasındır menfur suçlar işleyeni,
Çünkü o da seni aynı günahtan sorumlu tutar,
Sen bundan kork da vazgeç sende varsa benzer arzular.
Unutma ki hükümdar aynadır, okuldur, eserdir,
Kulların gözleri onlarla öğrenir, okur, bilir.

"Sen okul mu olacaksın Şehvetin okuyacağı?
İster misin rezillik için senden ders almasını?
Sen onun aynası mısın satın alıp bakacağı?
Günahkârlık yetkesini, sabıka mazbatasını?
Sahte aklanma için kirletsin mi senin adını?
Üstün tut şerefsizliği uzun ömürlü övgüye,
Sağlam şöhret kazanırsın pezevengin biri diye.

"Tanrının sana verdiği iradeye hâkim misin?
Temiz bir yürekle hükmet çığrından çıkmış şehvete,
Kılıç kullanma şer kuvvetlerini korumak için,
O sana şerleri yok et diye verilmişti işte.
Senin kral olarak gücün nasıl yeter hükümete
Menfur kötülüklerle yaratmışsan bir bozuk düzen,
Derlerse sırf günah öğrendin, sırf günah öğrettin sen?

"Düşünsene, başka birinde ne iğrenç bir manzara
Oluşturur senin kendi yaptığın ahlaksızlıklar;
Kendi kusurları binde bir görünür insanlara,
Onlar günahlarını göz ardı ederekten boğar,
Aynı suç senin kardeşinin idamına yol açar.
Ah, nasıl sarmaş dolaştır suçları, rezillikleri
İnsanların kendilerinde görmezden geldikleri.

'To thee, to thee, my heaved-up hands appeal,
Not to seducing lust, thy rash relier;
I sue for exiled majesty's repeal;
Let him return, and flatt'ring thoughts retire.
His true respect will prison false desire,
And wipe the dim mist from thy doting eyne,
That thou shalt see thy state and pity mine.'

'Have done,' quoth he, 'my uncontrolléd tide
Turns not, but swells the higher by this let.
Small lights are soon blown out, huge fires abide,
And with the wind in greater fury fret.
The petty streams that pay a daily debt
To their salt sovereign, with their fresh falls' haste
Add to his flow, but alter not his taste.'

'Thou art', quoth she, 'a sea, a sovereign king;
And, lo, there falls into thy boundless flood
Black lust, dishonour, shame, misgoverning,
Who seek to stain the ocean of thy blood.
If all these petty ills shall change thy good;
Thy sea within a puddle's womb is hearséd,
And not the puddle in thy sea dispersèd.

'So shall these slaves be king, and thou their slave;
Thou nobly base, they basely dignified;
Thou their fair life, and they thy fouler grave;
Thou loathéd in their shame, they in thy pride.
The lesser thing should not the greater hide;
The cedar stoops not to the base shrub's foot,
But low shrubs wither at the cedar's root.

"Sana yalvarıyor göğe uzattığım eller, sana:
Aklını çelen şehvete birden teslim olmayasın,
Sürgünden çekilip de kavuşturul iktidarına;
Geri gelince habis dalkavuklardan kurtulasın.
Sahte arzuları hapse tıksın gerçek itibarın
Ve silsin aşka düşkün gözünün karanlık pusunu
Öyle ki acı bana görünce kendi durumunu."

"Bunu yaptım," dedi Tarkvin, "Gelgitin gücü kesilmez,
Tıkandığı için büyür ve yükselir de yükselir;
Küçük alev tez yatışır, büyük ateş sönmek bilmez
Ve rüzgâr şiddetlenince büsbütün gazaba gelir.
Küçük dereler var, her gün onların borcu ödenir
Aktıkları ummanlara; hızları da iki kattır
Çağlayanları aşınca, ama tat hep aynı tattır."

"Sen bir denizsin," dedi Lükres, "bir egemen hükümdar,
İşte dökülüyor senin uçsuz bucaksız sularına
Kara şehvet, onursuzluk, rezalet, bozuk iktidar:
Onlar bulamak istiyor senin denizini kana,
Tüm bu kötü işler, iyilik yaptırmıyorsa sana,
Senin denizin pis bir döl yatağına gömülür de
Kirli sular artık dağılıp kaybolmaz o denizde.

"Bu köleler[5] kral olacak, sense kölesi onların,
Sen soylulukta düşüksün, onlar düşüklükte vakur,
Sen onlara güzel yaşam, onlar senin pis mezarın,
Sen onların günahıyla hor, onlar seninle mağrur.
Küçük, büyüğü saklamasa çok daha doğru olur:
Sedir ağacı eğilmez ayağına bodur çalının,
Çalı kurur varınca köküne sedir ağacının.

5 Kötülükler anlamında.

'So let thy thoughts, low vassals to thy state'—
'No more,' quoth he; 'by heaven, I will not hear thee.
Yield to my love; if not, enforcéd hate,
Instead of love's coy touch, shall rudely tear thee;
That done, despitefully I mean to bear thee
Unto the base bed of some rascal groom,
To be thy partner in this shameful doom.'

This said, he sets his foot upon the light,
For light and lust are deadly enemies;
Shame folded up in blind concealing night,
When most unseen, then most doth tyrannize.
The wolf hath seized his prey, the poor lamb cries,
Till with her own white fleece her voice controlled
Entombs her outcry in her lips' sweet fold;

For with the nightly linen that she wears
He pens her piteous clamours in her head,
Cooling his hot face in the chastest tears
That ever modest eyes with sorrow shed.
O, that prone lust should stain so pure a bed!
The spots whereof could weeping purify,
Her tears should drop on them perpetually.

But she hath lost a dearer thing than life,
And he hath won what he would lose again.
This forcéd league doth force a further strife;
This momentary joy breeds months of pain;
This hot desire converts to cold disdain;
Pure Chastity is rifled of her store,
And Lust, the thief, far poorer than before.

"Eylemlerin rezil köle olsun senin devletine"–
Tarkvin kesti: "Yeter, dinlemeyeceğim artık seni,
Teslim ol aşkıma, yoksa hoş okşayışım yerine
Nefret zor kullanaraktan nobranca yutacak seni.
Bunu yapınca da götürüp atacağım gövdeni
  Alçak döşeği içine aşağılık bir seyisin
  Bu iğrenç akıbette ortağın olsun diye senin."

Bunu söyleyip söndürdü ayağıyla meşaleyi,
Çünkü aydınlıkla şehvet ölümüne düşmandırlar,
Utanç sarıp sarmaladı kör edip örten geceyi,
Ne denli görünmüyorsa ezip zulmeder o kadar.
Kurt yakalamış avını, kuzuysa inleyip ağlar;
  Tarkvin beyaz çarşafla kapattı Lükres'in ağzını,
  Gömdü o tatlı dudaklarından çıkan çığlığını.

Lükres'in sırtında her gece giydiği beyaz keten;
Acıklı feryatlarını Tarkvin bastırıyor öyle,
O saf yaşlar Tarkvin'in sıcak yüzünü serinleten
Dökülüyor bakire gözlerden derin üzüntüyle,
Azgın şehvet kirletirken temiz yatağı lekeyle!
  Madem gözyaşı aklıyor çarşaftaki lekeleri,
  Lükres'inkiler oraya durmadan dökülse bari.

Ama Lükres yaşamdan da değerli bir şey yitirdi,
Tarkvinse bir şey kazandı tekrardan yitireceği.
Bu zoraki birleşme bir başka ayrılma getirdi:
Bu anlık sevinç yüzünden derdin aylar süreceği,
Bir sıcak arzunun soğuk nefrete götüreceği...
  Saf bekâret yağmalanıp gidiyor hazinesinden
  Ve hırsız şehvet daha yoksul kalıyor öncesinden.

Look as the full-fed hound or gorgéd hawk,
Unapt for tender smell or speedy flight,
Make slow pursuit, or altogether balk
The prey wherein by nature they delight,
So surfeit-taking Tarquin fares this night:
His taste delicious, in digestion souring,
Devours his will, that lived by foul devouring.

O, deeper sin than bottomless conceit
Can comprehend in still imagination!
Drunken Desire must vomit his receipt,
Ere he can see his own abomination.
While Lust is in his pride, no exclamation
Can curb his heat or rein his rash desire,
Till, like a jade, Self-will himself doth tire.

And then with lank and lean discoloured cheek,
With heavy eye, knit brow, and strengthless pace,
Feeble Desire, all recreant, poor and meek,
Like to a bankrupt beggar wails his case:
The flesh being proud, Desire doth fight with Grace,
For there it revels, and when that decays
The guilty rebel for remission prays.

So fares it with this faultful lord of Rome,
Who this accomplishment so hotly chaséd;
For now against himself he sounds this doom,
That through the length of times he stands disgracéd;
Besides, his soul's fair temple is defacéd,
To whose weak ruins muster troops of cares,
To ask the spotted princess how she fares.

Nasıl tıka basa doymuş zağar ya da şişmiş şahin,
İyi koku alamıyor, gücü yok hızlı uçuşa,
Ya yavaş kovalıyor ya da tutmak istemeksizin,
Doğuştan sevdiği özgürlüğünü veriyor kuşa;
Bu gece Tarkvin doyarak geçemiyor patlayışa:
Tadına doyulmuyor da, hazımda ekşiyor mide,
Yutturup yaşatan pis iştah yutuyor şehveti de.

Ah, öyle bir günah ki daha derin dipsiz kibirden
İyi anlayabilir sürekli sessiz düşününce!
Sarhoş arzu içtiğini mutlaka kusacak birden
Kendi iğrenç taşkınlıklarını izlemeden önce.
Hiçbir çığlık kesemez şehvet doruğa yükselince
O hararet, dizginleyemez atak arzusunu
Meğerki yoz isteği durdursun atın koşusunu.

O zaman rengi uçuk yanaklarıyla, cılız, çökük,
Gözler sarkık, kaşlar çatık, kuvvetli yürüyemeden,
Yenik bir asker gibi, isteksiz, zavallı, boynu bükük,
Cebi delik, dilenciye dert yanıyor, bu hâlinden:
Arzuyla inayet çatışır, şehvet doludur beden;
Varlıkta şen şakraktır da, başlayınca çürümeye
Suçlu asiler gibi yalvarır bağışlansın diye.

İşte günahkâr Romalı lordun durumu böyleydi:
Nasıl coşkuyla peşinden koşmuştu bu başarının,
Kendine karşı kıyamet hükmünü veriyor şimdi;
Olanlar ona utancını yaşatacak her çağın,
Yüzü karalandı ruhundaki güzel tapınağın.
Yıkık tapınağa geliyor kaygısı askerlerin
Saldırıya uğrayan prenses nasıl, öğrenmek için.

She says her subjects with foul insurrection
Have battered down her consecrated wall,
And by their mortal fault brought in subjection
Her immortality, and made her thrall
To living death and pain perpetual;
Which in her prescience she controlléd still,
But her foresight could not forestall their will.

Ev'n in this thought through the dark night he stealeth,
A captive victor that hath lost in gain;
Bearing away the wound that nothing healeth,
The scar that will, despite of cure, remain;
Leaving his spoil perplexed in greater pain.
She bears the load of lust he left behind,
And he the burden of a guilty mind.

He like a thievish dog creeps sadly thence;
She like a wearied lamb lies panting there;
He scowls, and hates himself for his offence;
She, desperate, with her nails her flesh doth tear;
He faintly flies, sweating with guilty fear;
She stays, exclaiming on the direful night;
He runs, and chides his vanished, loathed delight.

He thence departs a heavy convertite;
She there remains a hopeless castaway;
He in his speed looks for the morning light;
She prays she never may behold the day.
'For day', quoth she, 'night's scapes doth open lay,
And my true eyes have never practised how
To cloak offences with a cunning brow.

Lükres diyor ki tebaası habis ayaklanmayla
Yerle bir etti onun tanrıya adanmış surunu,
Ölümcül suçlarıyla, zorladılar tabi olmaya
Ölümsüzlüğüne, üstelik mahkûm ettiler onu
Çekmeye canlı ölümü ve sonsuz acı kulluğunu.
Önsezisiyle onları gem altına almıştı ya,
Ama önbilgi yetmedi o isyanı bastırmaya.

Gece karanlıkta yaptı eylemini, hırsızlama:
Kaybı kazancına denktir bu yüz karası zaferin,
Olayın onulmaz yarası onda kalacak ama,
Hiç şifa bulamayacak: İzleri o kadar derin,
Yağması kurtulmayacak şaşkınlığından kederin.
Şehvetin onda bıraktığı yükü Lükres taşıyor,
Tarkvin'deyse vicdan azabının hafiflemesi var.

Ortada sürünen uyuz bir harami köpek Tarkvin...
Lükres bitkin kuzu, nefes nefese yatıyor orda;
Suratı bin parça, suçu yüzünden pişman köpeğin,
Umutsuz kuzu, etini tırmık tırmık deşiyor da,
Ürkek köpek sıvışıyor korkusundan terliyor da.
Lükres sinmiş, inildiyor o gecenin dehşetinden,
Tarkvin koşuyor yitirdiği iğrenç zevkin peşinden.

Sonra tövbekâr olarak gitmek düşüyor Tarkvin'e,
Lükres kalıyor orda, terk edilmiş bir kazazede,
Tarkvin murada ermiş, sabah aydınlığına teşne.
Şafağı görmesin diye Lükres dualar içinde:
"Gündüz," diyor, "açıklar ne ayıplar varsa gecede.
Oysa bunu bilemez ki benim şu masum gözlerim,
Kurnaz bir yüz takınıp utancımı örtbas ederim.

'They think not but that every eye can see
The same disgrace which they themselves behold;
And therefore would they still in darkness be,
To have their unseen sin remain untold;
For they their guilt with weeping will unfold,
And grave, like water that doth eat in steel,
Upon my cheeks what helpless shame I feel.'

Here she exclaims against repose and rest,
And bids her eyes hereafter still be blind.
She wakes her heart by beating on her breast,
And bids it leap from thence, where it may find
Some purer chest to close so pure a mind.
Frantic with grief thus breathes she forth her spite
Against the unseen secrecy of night:

'O comfort-killing Night, image of hell!
Dim register and notary of shame!
Black stage for tragedies and murders fell!
Vast sin-concealing chaos! nurse of blame!
Blind muffled bawd! dark harbour for defame!
Grim cave of death! whisp'ring conspirator
With close-tongued treason and the ravisher!

'O hateful, vaporous and foggy Night!
Since thou art guilty of my cureless crime,
Muster thy mists to meet the eastern light,
Make war against proportioned course of time;
Or if thou wilt permit the sun to climb
His wonted height, yet ere he go to bed,
Knit poisonous clouds about his golden head.

"Onlar öyle sanmasa da, bütün gözler görebilir
Kendileri ne görürse utançlara yol açanlar,
Sürekli karanlıkta kalmak onların dileğidir.
Görülmemiş günah gibi olsun anlatılmayanlar,
Suçları gözyaşlarıyla açıklansın ister onlar.
Taşa kazılıp kalsın, su gibi kemirsin çeliği,
Benim yüzümde de duyduğum çaresiz rezilliği."

Sızlanıyor uykuda ve huzurda kusur bularak,
Lükres diliyor ki gözleri kör kalsın bundan sonra;
Kalbini uyandırıyor göğsüne güm güm vurarak,
İstiyor ki sıçrasın da ordan başka vücutlara
Daha saf bir kalp bulsun, girip daha temiz bir bağra;
Kinle veryansın ediyor, acıdan dönmüş çılgına,
O gecenin gizlenip göze görünmeyen sırrına.

"Ah, huzurun katili gece! Cehennemin kâbusu!
Kara defteri, kalemşoru yüz kızartan olayların!
Facialarn, korkunç caniliklerin tiyatrosu!
Suçların sütannesi! Azman ifriti günahların!
Yüzü örtülü çaça! Şom limanı ahlaksızlığın!
Ürkünç ölüm mağarası! Fısıltılı suç ortağı
Ağzı sıkı ihanetin! Yağmacıların alçağı!

"Ah, menfur gece, bürünmüş koyu sise ve buğuya,
İşte bana karşı işlenen bağışlanmaz suç senin,
Pusları al getir, aydınlık erişmeden doğuya;
Savaş aç düzenli akıp gidişine saatlerin
Ya da gereken izni ver tırmanmasına güneşin
İstediği yüksekliğe, o girmeden yatağına
Zehirli bulutlar ör ve sar onun altın başına.

'With rotten damps ravish the morning air;
Let their exhaled unwholesome breaths make sick
The life of purity, the supreme fair,
Ere he arrive his weary noon-tide prick;
And let thy musty vapours march so thick
That in their smoky ranks his smoth'red light
May set at noon and make perpetual night.

'Were Tarquin Night, as he is but Night's child,
The silver-shining queen he would distain;
Her twinkling handmaids too, by him defiled,
Through Night's black bosom should not peep again;
So should I have co-partners in my pain;
And fellowship in woe doth woe assuage,
As palmers' chat makes short their pilgrimage.

'Where now I have no one to blush with me,
To cross their arms and hang their heads with mine,
To mask their brows and hide their infamy;
But I alone, alone must sit and pine,
Seasoning the earth with show'rs of silver brine,
Mingling my talk with tears, my grief with groans,
Poor wasting monuments of lasting moans.

'O Night, thou furnace of foul-reeking smoke,
Let not the jealous Day behold that face
Which underneath thy black all-hiding cloak
Immodestly lies martyred with disgrace!
Keep still possession of thy gloomy place,
That all the faults which in thy reign are made
May likewise be sepulchred in thy shade!

"Sabah havasını bozsun senin çürük, küflü sisin
Ve üflediği sağlıksız nefeslerle hastalansın
En masumu yaşamların, en yücesi güzelliğin;
Kum saati gün ortasına varmadan yorgun argın,
Hantalca ilerlesin senin kokuşmuş buğuların;
Dumanlı piyadeler aydınlığı ezip bitirsin,
Öğleyin sönüp hiç bitmeyecek geceyi getirsin.

"Tarkvin gecenin oğludur, kendisi olsa gecenin
Nefret eder aydan, gümüş gibi ışıyan eceden,
Parlayan nedimelerini de kirletirdi Tarkvin;
Bağrı öyle karanlık ki bakamazlardı geceden,
Kederlerimle onların dert ortağı olurdum ben.
Acıyı dostlarla paylaşmak acıya derman verir,
Hacılar dertleşerek yol yorgunluğunu giderir.

"Kimsem yok ki onun da yüzü kızarsın yanım sıra,
Kollarını kavuşturup, başını eğsin[6] benimle,
Yüzünü örtsün katılıp duyduğum tüm utançlara,
Ben yapayalnız oturup kavrulmalıyım derdimle
Yeri ıslatıp gümüş gözyaşı serpintilerimle.
Yaşlara boğulup sözlerim, aha vaha kederim,
Zavallı çökük anıtlar dinmeyen iniltilerim.

"Ey gece, sen murdar kokulu dumanlar saçan fırın,
Bırakma, yüzünü kıskanç gün aydınlığı görmesin
Altında her şeyini gizleyen kara urbaların,
Leşi orda yatıyor ya yaptığı kötülüklerin,
Sakla onu, sana kalsın karanlık, kasvetli yerin.
İşlenen suçların hepsi senin iktidar çağında
Aynı toprağa gömülsün senin gölgenin altında.

6 Kol kavuşturup baş eğmek, Elizabeth dönemi tiyatrosunda yaşlılığı ve aşk üzüntüsünü ifade ediyordu.

'Make me not object to the tell-tale Day.
The light will show, charactered in my brow,
The story of sweet chastity's decay,
The impious breach of holy wedlock vow;
Yea, the illiterate, that know not how
To cipher what is writ in learnéd books,
Will quote my loathsome trespass in my looks.

'The nurse, to still her child, will tell my story,
And fright her crying babe with Tarquin's name;
The orator, to deck his oratory,
Will couple my reproach to Tarquin's shame;
Feast-finding minstrels, tuning my defame,
Will tie the hearers to attend each line,
How Tarquin wrongéd me, I Collatine.

'Let my good name, that senseless reputation,
For Collatine's dear love be kept unspotted;
If that be made a theme for disputation,
The branches of another root are rotted,
And undeserved reproach to him allotted
That is as clear from this attaint of mine
As I ere this was pure to Collatine.

'O unseen shame! invisible disgrace!
O unfelt sore! crest-wounding, private scar!
Reproach is stamped in Collatinus' face,
And Tarquin's eye may read the mot afar,
"How he in peace is wounded, not in war.
"Alas, how many bear such shameful blows,
Which not themselves, but he that gives them knows!

"Beni âşikâr etmesin her şeyi açıklayan gün:
Aydınlıkta yüz karanın ortaya konulduğunu,
Öyküsünü güzelim bekâretin çürüyüşünün,
Kutsal evlilik andının zındıkça bozulduğunu,
Hem de ümmilerin sunturlu cahili olduğunu,
  Ama sökemezken bilim kitaplarında neler var,
  Yine de bana bakıp iğrenç günahımı okurlar.

"Çocuk sussun diye benim öykümü anlatır dadı,
Tarkvin'in adını anar yavruyu korkutmak için,
Hatip bununla süsler – artsın diye söylevin tadı,
Kınamamı tekrar eder suçuna dair Tarkvin'in,
Şölenlerde türküsü söylenir başıma gelenin,
  Ozanların her satırı büyüler her dinleyeni:
  Tarkvin nasıl beni gadre uğratmış, ben Kollatin'i.

"Benim adım onurlu kalsın – anlamsız bir şöhret bu –
Leke gelmesin diye Kollatin'in aziz aşkına;
Sorguya, tartışmaya açılırsa böyle bir konu,
Başka kökten bir çürüyüş geçerse soyağacına,
Hak etmediği bir kınama reva görülür ona.
  Bu besbelli namusumun kirletilmesi yüzünden,
  Çünkü bundan önce Kollatin için tertemizdim ben.

"Ah, göze çarpmayan ayıp! Görünmeyen yüz karası!
Ah, hissedilmeyen yara! Arma bozan özel leke!
Kollatin'in yüzüne vurulan bir utanç damgası!
Tarkvin'in gözünden kaçmazken uzak bir yazı bile:
Barışta yaralanmış, savaş alanında değil de.
  Vay canına, böyle utanç yarası alır kaç kişi?
  Yara alan bilmese de, beceren bilir bu işi.

'If, Collatine, thine honour lay in me,
From me by strong assault it is bereft.
My honey lost, and I, a drone-like bee,
Have no perfection of my summer left,
But robbed and ransacked by injurious theft.
In thy weak hive a wand'ring wasp hath crept,
And sucked the honey which thy chaste bee kept.

'Yet am I guilty of thy honour's wrack;
Yet for thy honour did I entertain him;
Coming from thee, I could not put him back,
For it had been dishonour to disdain him;
Besides, of weariness he did complain him,
And talked of virtue: O unlooked-for evil,
When virtue is profaned in such a devil!

'Why should the worm intrude the maiden bud?
Or hateful cuckoos hatch in sparrows' nests?
Or toads infect fair founts with venom mud?
Or tyrant folly lurk in gentle breasts?
Or kings be breakers of their own behests?
"But no perfection is so absolute
That some impurity doth not pollute.

'The agéd man that coffers up his gold
Is plagued with cramps and gouts and painful fits,
And scarce hath eyes his treasure to behold,
But like still-pining Tantalus he sits,
And useless barns the harvest of his wits,
Having no other pleasure of his gain
But torment that it cannot cure his pain.

"Kollatin, senin onurunla doluydu benim canım,
Benden koparttılar onu amansız bir saldırıyla
Balımı yitirdim, ben eceyi koruyan arıyım,
Ortalıkta kaldım yaz mevsiminin sıfır balıyla,
Soyuldum, bir hırsızın hırpalayıcı yağmasıyla.
Senin cılız kovanına giren başıboş bir arı
Emdi senin temiz arının sakladığı balları.

"Ne var ki suç bende, senin onurunu zedeledim,
Neden mi? Ağırladım senin hatırın olduğundan,
Senden geliyormuş, o yüzden geri çeviremedim:
Onu terslesem senin onurun incinirdi bundan;
Üstelik şikâyet ediyordu yol yorgunluğundan.
Hem erdemden söz etti: Ah beklenmedik kötülük bu,
Demek ki iblis böyle kirletip bozuyor namusu.

"Solucan neden kızoğlankız tomurcuğa giriyor?
Niçin serçe yuvasında kuluçkada iğrenç guguk?
Kurbağa niye çeşmeleri çamurla zehirliyor?
Zorba çılgınlık niçin güzelim memelerde konuk?
Kral neden bozsun madem kendisinden gelmiştir buyruk?
Mükemmelik mutlak değildir, ne de dört başı mamur,
Şurasından burasından onu kirletir bir kusur.

"İhtiyar, altınlarını biriktirirse kasada
Ona sancılar, iltihap ve nöbetler bela olur;
Hazinesini gözlemek zevkini tadamasa da,
Hep açlıktan kıvranarak Tantalus[7] gibi oturur;
Akıl fikir ürünleri boşuna ambarda durur.
Kazancı mutluluk vermez, tek bir acı bilgi sağlar:
Bunlar derde deva olmaz, bunu öğrenir, o kadar.

7 Tantalus: Zeus'un oğlu; Horatius'a ve sonra Erasmus'a göre pintiydi – John Roe, ed.: [Shakespeare] "The Poems", Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 193.

'So then he hath it when he cannot use it,
And leaves it to be mast'red by his young;
Who in their pride do presently abuse it.
Their father was too weak, and they too strong,
To hold their curséd-blesséd fortune long.
The sweets we wish for turn to loathéd sours
Even in the moment that we call them ours.

'Unruly blasts wait on the tender spring;
Unwholesome weeds take root with precious flowers:
The adder hisses where the sweet birds sing;
What virtue breeds iniquity devours.
We have no good that we can say is ours
But ill-annexéd Opportunity
Or kills his life or else his quality.

'O Opportunity, thy guilt is great!
'Tis thou that execut'st the traitor's treason;
Thou sets the wolf where he the lamb may get;
Whoever plots the sin, thou point'st the season;
'Tis thou that spurn'st at right, at law, at reason;
And in thy shady cell, where none may spy him,
Sits Sin, to seize the souls that wander by him.

'Thou mak'st the vestal violate her oath;
Thou blow'st the fire when temperance is thawed;
Thou smother'st honesty, thou murd'rest troth;
Thou foul abettor! thou notorious bawd!
Thou plantest scandal and displacest laud.
Thou ravisher, thou traitor, thou false thief,
Thy honey turns to gall, thy joy to grief!

"Sahip olmasına sahip ama, kullanması yoktur,
Tümünü bırakır: Babanın evlada emaneti;
Onlar da hemen bir güzel har vurup harman savurur,
Baba zayıftı, çocuklarınsa yamandır kuvveti
Elde tutmayacak kadar lanetli-kutlu serveti.
Can attığımız tatlılar, iğrenç ekşiyip bozulur,
Bu hatta biz 'bunlar bizim' diye övünürken olur.

"Narin bahara saldırsın diye bekler azgın bora,
O güzelim çiçeklerle kök salar zehirli otlar,
Tatlı kuşlar şakıyorken engerek tıslar onlara;
Erdemin büyüttüğünü haksızlık ve günah yutar,
Gerçekten bizim denecek hangi iyiliğimiz var?
Fırsatçılık ki bağları hep kötülüktür ve fitne,
Kıyar yaşamın canına ya da üstün erdemine.

"Sen yok musun, fırsatçılık, muazzamdır senin suçun!
Hainlerin ihanetini sensin gerçekleştiren,
Kuzuyu nerde bulacak, kurda sen gösteriyorsun,
Bir suç tertipleniyorsa sensin gününü bildiren,
Hakkı, hukuku ve aklı sensin hor görerek yeren;
Karanlık hile hücrende kimse göremezken onu,
Günah oturmuş, yakalıyor geçenlerin ruhunu.

"Sen alnı açık kadını yemin bozmaya zorlarsın,
İşin sönecek ateşi canlandırıp harlı yapmak;
Dürüstlüğü boğup, söz tutmanın canına kıyarsın,
Sen iğrenç suç ortağı, sen dillere destan kaltak,
Sen rezalet yeşertirsin ünlüleri saptırarak.
Sen namus düşmanı, sen hain, sen hınzır yankesici,
Balı zıkkım eder, acıya çevirirsin sevinci.

'Thy secret pleasure turns to open shame,
Thy private feasting to a public fast,
Thy smoothing titles to a ragged name,
Thy sugared tongue to bitter wormwood taste;
Thy violent vanities can never last.
How comes it then, vile Opportunity,
Being so bad, such numbers seek for thee?

'When wilt thou be the humble suppliant's friend,
And bring him where his suit may be obtainéd?
When wilt thou sort an hour great strifes to end?
Or free that soul which wretchedness hath chainéd?
Give physic to the sick, ease to the painéd?
The poor, lame, blind, halt, creep, cry out for thee;
But they ne'er meet with Opportunity.

'The patient dies while the physician sleeps;
The orphan pines while the oppressor feeds;
Justice is feasting while the widow weeps;
Advice is sporting while infection breeds;
Thou grant'st no time for charitable deeds;
Wrath, envy, treason, rape, and murder's rages,
Thy heinous hours wait on them as their pages.

'When Truth and Virtue have to do with thee,
A thousand crosses keep them from thy aid;
They buy thy help, but Sin ne'er gives a fee;
He gratis comes, and thou art well appaid
As well to hear as grant what he hath said.
My Collatine would else have come to me
When Tarquin did, but he was stayed by thee.

"Senin gizli zevkin rezillik yapıp ortaya sürmek,
En seçkin ziyafeti çevirmek sefil eğlenceye,
Soylu unvanları överek paçavraya döndürmek,
Tatlı iltifatları da amansız bir işkenceye;
Değerler hoyratça hırpalanarak yok olsun diye.
O zaman nasıl olur da, fırsat, sen böyle alçaksan,
Berbatsan, seni bulmaya can atar bu iğrenç insan?

"Sen ne zaman düşkünlere dost olacaksın acaba?
Murada erdirir misin yalvarıp yakaranları?
Uygun saat seçer misin bitsin diye bunca çaba?
Sefaletten kurtarır mısın zincirlenmiş canları?
İyileştirir misin hastalıktan kıvrananları?
Yoksul, topal, kör, aksak, sürüngen yalvarır da sana,
Hiçbiri asla kavuşmaz fırsatına, yardımına.

"Hasta ölüp gidiyordur, yan gelmiş horlarken hekim,
Öksüz açlıktan perişan, zorba hapır hupur yerken,
Dul kadın ağlayıp durur, şölende fink atar hâkim,
Danışmanlar dört kol çengi, bunca illet kol gezerken.
Hayır işine hiç mi hiç vakit ayırmıyorsun sen.
Gazap, kıskançlık, ihanet, iğfal ve cinayet yaygın,
Onlara kul köle senin şu tiksindirici çağın.

"Doğruluk ve Erdem seninle içli dışlıysa eğer
Sana destek olmalarını önler bin türlü mâni:
Onlar yardım alır, ama günah hiç ücret mi öder,
O bedavaya gelir, hem de ödüllendirir seni:
Hemen gerçekleştirir karar alıp söz verdiğini
Kollatin'im de gelirdi, bana geldiğinde Tarkvin,
Ama sen engel olmak için karşısına dikildin.

'Guilty thou art of murder and of theft,
Guilty of perjury and subornation,
Guilty of treason, forgery and shift,
Guilty of incest, that abomination;
An accessary by thine inclination
To all sins past and all that are to come,
From the creation to the general doom.

'Misshapen Time, copesmate of ugly Night,
Swift subtle post, carrier of grisly care,
Eater of youth, false slave to false delight,
Base watch of woes, sin's pack-horse, virtue's snare;
Thou nursest all and murd'rest all that are.
O, hear me then, injurious, shifting Time!
Be guilty of my death, since of my crime.

'Why hath thy servant Opportunity
Betrayed the hours thou gavest me to repose,
Cancelled my fortunes and enchainéd me
To endless date of never-ending woes?
Time's office is to fine the hate of foes,
To eat up errors by opinion bred,
Not spend the dowry of a lawful bed.

'Time's glory is to calm contending kings,
To unmask falsehood and bring truth to light,
To stamp the seal of time in agéd things,
To wake the morn and sentinel the night,
To wrong the wronger till he render right,
To ruinate proud buildings with thy hours
And smear with dust their glitt'ring golden towers;

"Sen suçlusun cinayetten, kaç türlü madrabazlıktan;
Yalancı şahitliğinden, alıp verdiğin rüşvetten,
Suçlusun ihanetten, hileden ve düzenbazlıktan,
Suçlusun sapıklığın en iğrenci olan ensestten,
Nice suç ortaklığından, içindeki o tıynetten.
Sendedir geçmişteki, gelecekteki tüm günahlar
Dünyanın yaratılışından ta kıyamete kadar.

"Biçimsiz, çarpık çurpuk Vakit, Gecenin suç ortağı,
Korkunç yaş kaygısını taşıyan hızlı, kurnaz ulak,
Gençleri yutan, sahte zevklerin yalancı uşağı,
Şom dert bekçisi, günah yılkısı, erdem için tuzak,
Sen hepsini besleyip hepsini öldürürsün mutlak.
Öyleyse dinle beni yıkıcı, aldatıcı Vakit:
Ölümümün suçunu sen üstlen, o suç bana ait.

"Uşağın olan fırsatçılık niçin ihanetiyle
Aldı benden senin verdiğin huzur saatlerini,
Mutluluğumu yok etti de, zincire vurup böyle
Hiç sona ermeyecek dertlere mahkûm etti beni?
Vaktin görevi, cezalandırıp düşman nefretini
El âlemin yoz düşüncelerini sona erdirmek,
Meşru yatakta çeyizi değil, mirası yitirmek.

"Zaman şan bulur çatışan kralları yatıştırmakla,
Yalanı ortaya koyup ışık saçmakla gerçeğe,
En eski çağlara kendi soylu mührünü vurmakla,
Sabahı uyandırıp da bekçi olmakla geceye;
Kötüye kötü vurarak doğruya yönelsin diye,
Saatlerinle devirip görkemli kâşaneleri,
Balçıkla sıvayıp ışıl ışıl altın kuleleri.

'To fill with worm-holes stately monuments,
To feed oblivion with decay of things,
To blot old books and alter their contents,
To pluck the quills from ancient ravens' wings,
To dry the old oak's sap and cherish springs,
To spoil antiquities of hammered steel
And turn the giddy round of Fortune's wheel;

'To show the beldam daughters of her daughter,
To make the child a man, the man a child,
To slay the tiger that doth live by slaughter,
To tame the unicorn and lion wild,
To mock the subtle in themselves beguiled,
To cheer the ploughman with increaseful crops,
And waste huge stones with little water-drops.

'Why work'st thou mischief in thy pilgrimage,
Unless thou couldst return to make amends?
One poor retiring minute in an age
Would purchase thee a thousand thousand friends,
Lending him wit that to bad debtors lends.
O, this dread night, wouldst thou one hour come back,
I could prevent this storm and shun thy wrack!

'Thou ceaseless lackey to eternity,
With some mischance cross Tarquin in his flight;
Devise extremes beyond extremity,
To make him curse this curséd crimeful night;
Let ghastly shadows his lewd eyes affright,
And the dire thought of his committed evil
Shape every bush a hideous shapeless devil.

"Şanlı ahşap anıtları kurda kuşa kemirttirmek,
Unutulmaya bırakmak nesneleri, çürümeye,
Eski kitapları bozup içerikleri sildirmek,
Ömrü uzun kuzgunlardan tüyler yolmak kalem diye,
Taze dalları sevmek: Tek özsu kalmasın meşeye,
    Eski çağların çelikten eserlerini devirmek
    Ve baş döndüre döndüre çarkıfeleği çevirmek;

"Ters yüz etmek güzel kızlığı kocakarılığına,
Çocuğu genç adam yapmak, çocuk yapmak yetişkini,
Cana kıyarak yaşayan kaplanın kıymak canına,
Sindirmek tek boyunuzlu atı, aslanın en vahşisini,
Kurnazlığıyla kendini aldatan hinoğluhini,
    Ekinleri bollaştırıp rençberleri mutlu etmek,
    Küçük su damlalarıyla kayalıkları eritmek.

"Yolculuğun sırasında neden fesat çevirirsin
Meğerki sen düzeltecek olasın kendin dönerek,
Koca bir çağda geri gelmek bir zavallı an için
Sana kaç bin tane dost kazandıracak olsa gerek,
Eski kötü borçlar hakkında akıl fikir vererek,
    Ah, o feci gece, sen bir saat için geri gelsen,
    Fırtınadan kaçardım, bu yıkımı yapamazdın sen!

"Sen durmak bilmeden sonsuzluğa hizmet eden uşak,
Hiç hesapta yokken rast gel kaçmakta olan Tarkvin'e
Ötelerin ötesine giden yolları bularak,
O lanet etsin günahlar gecesinin lanetine;
Ürkünç gölgeler korku salsın ifritin gözlerine.
    Berbat suçundan akılda kalan feci anı ise
    Döndürsün her çalılığı habis, çarpık bir iblise.

'Disturb his hours of rest with restless trances,
Afflict him in his bed with bedrid groans;
Let there bechance him pitiful mischances,
To make him moan, but pity not his moans.
Stone him with hard'ned hearts, harder than stones;
And let mild women to him lose their mildness,
Wilder to him than tigers in their wildness.

'Let him have time to tear his curléd hair,
Let him have time against himself to rave,
Let him have time of time's help to despair,
Let him have time to live a loathéd slave,
Let him have time a beggar's orts to crave,
And time to see one that by alms doth live
Disdain to him disdainéd scraps to give.

'Let him have time to see his friends his foes,
And merry fools to mock at him resort;
Let him have time to mark how slow time goes
In time of sorrow, and how swift and short
His time of folly and his time of sport;
And ever let his unrecalling crime
Have time to wail th'abusing of his time.

'O Time, thou tutor both to good and bad,
Teach me to curse him that thou taught'st this ill!
At his own shadow let the thief run mad,
Himself himself seek every hour to kill!
Such wretched hands such wretched blood should spill;
For who so base would such an office have
As sland'rous deathsman to so base a slave?

"Kıvrandır onu yatakta dinlenirken kâbuslarla,
Hasta düşür, yatalak et, sızlanması hiç durmasın,
Onun için türlü türlü kaza ve bela tasarla,
İnim inim inlet, ama hiç merhamet etme sakın,
Taştan katı yüreklerle taşlansın da hırpalansın;
Hanım hanımcık kadınlar haşin davransınlar ona,
Gördükleri an dönsünler birer amansız kaplana.

"Hele günü gelsin, lüle lüle saçlarını yolsun,
Günü gelsin de kendini yerip, vursun yerden yere,
Günü gelsin, kalbi kara umutsuzluklarla dolsun,
Günü gelsin de yaşamı benzer olsun sefillere
Ya da bir kırıntı için yalvarsın dilencilere;
Kendi sadakaya muhtaç biri, reva görsün şunu:
Murdar bir artık lokmayı çok görüp terslesin onu.

"Günü gelsin de dostları oluversin birer düşman,
Şen soytarılar alaya alsın onu kıyasıya,
Günü gelsin de anlasın nasıl yavaş geçer zaman,
Üzüntüler yaşanırken; hem de çok hızlı ve kısa;
İnsan eğlenirken mutlu, şen şakrak, çıldırasıya
Ve hüngür hüngür ağlasın o bağışlanmaz suçuna,
Kendi zamanının da bu yüzden mağdur olduğuna.

"Vakit, sen hem iyi, hem kötü için öğretmensin ya,
Ben ona nasıl lanet etsem: Öğretmenlik yap şerre!
Kendi gölgesinden korkan bir hırsız kaçar çılgınca,
Kendini öldürecekmiş gibi her saat bir kere!
O berbat eller o murdar kanı dökecektir yere.
Bu aşağılık iş hangi soysuzun elinden gelir?
Pespaye köleye karşı şom cellat için birebir.

'The baser is he, coming from a king,
To shame his hope with deeds degenerate.
The mightier man, the mightier is the thing
That makes him honoured or begets him hate;
For greatest scandal waits on greatest state.
The moon being clouded presently is missed,
But little stars may hide them when they list.

'The crow may bathe his coal-black wings in mire
And unperceived fly with the filth away;
But if the like the snow-white swan desire,
The stain upon his silver down will stay.
Poor grooms are sightless night, kings glorious day.
Gnats are unnoted wheresoe'er they fly,
But eagles gazed upon with every eye.

'Out, idle words, servants to shallow fools!
Unprofitable sounds, weak arbitrators!
Busy yourselves in skill-contending schools;
Debate where leisure serves with dull debaters;
To trembling clients be you mediators.
For me, I force not argument a straw,
Since that my case is past the help of law.

'In vain I rail at Opportunity,
At Time, at Tarquin, and uncheerful Night;
In vain I cavil with mine infamy,
In vain I spurn at my confirmed despite:
This helpless smoke of words doth me no right.
The remedy indeed to do me good
Is to let forth my foul-defiléd blood.

"Alçaklıklar yapıyorsa, mademki o bir hükümdar,
Soysuzca eylemleriyle umutları berbat eder,
İnsan olarak büyükse, işi büyüktür o kadar,
Ya şan kazandırır ona, ya nefretle kara sürer,
En muazzam devleti en azman rezaletler bekler.
Ay bulutlar arkasına girerse hemen özlenir,
Ama küçük yıldızlar canları çekince gizlenir.

"Karga kömür rengi kanatlarını çamurda yıkar,
Kimse farkına varmaz o uçup giderken çamurla;
Ama kar beyazı kuğu aynını yapmaya kalkar:
Gümüş tüyleri üstündeki lekeler çıkmaz asla.
Yoksul seyis kör gecedir, görkemli gün benzer krala.
Sinekler nereye uçsa aldırış etmez hiç kimse
Ama bütün gözler izler kartallar nereye gitse.

"Defolun boş laflar, uşakları kof soytarıların!
Sesler ki değersizdir, yargıçlar ki olmamış ehil!
Laf ebeliği öğreten okullarda çabalayın;
Bön tartışmalara girişin, boş vaktiniz az değil;
Korkudan titreyen müşteriler için olun vekil.
Bana göre mahkeme ve dava değil umurumda,
Çünkü hukukun yararı yok ki benim durumumda.

"Ben fırsatçılığa ateş püskürüyorum boşuna,
Çağımıza, Tarkvin'e, mutluluk bilmeyen geceye,
Beyhude yakınıyorum suç işlendi diye bana,
Kendimi verdim bilinen bir aybı lanetlemeye,
Haklı çıkmam hava cıva sözler söyleye söyleye.
Aslında beni şifaya kavuşturur tek bir çare:
O da pislenen kanımı hacamatla dökmek yere.

'Poor hand, why quiver'st thou at this decree?
Honour thyself to rid me of this shame;
For if I die, my honour lives in thee,
But if I live, thou livest in my defame.
Since thou couldst not defend thy loyal dame
And wast afeard to scratch her wicked foe,
Kill both thyself and her for yielding so.'

This said, from her betumbled couch she starteth,
To find some desp'rate instrument of death.
But this no slaughterhouse no tool imparteth
To make more vent for passage of her breath,
Which, thronging through her lips, so vanisheth.
As smoke from Etna that in air consumes,
Or that which from dischargéd cannon fumes.

'In vain,' quoth she, 'I live, and seek in vain
Some happy mean to end a hapless life.
I feared by Tarquin's falchion to be slain,
Yet for the selfsame purpose seek a knife;
But when I feared I was a loyal wife;
So am I now—O no, that cannot be;
Of that true type hath Tarquin rifled me.

'O, that is gone for which I sought to live,
And therefore now I need not fear to die.
To clear this spot by death, at least I give
A badge of fame to slander's livery,
A dying life to living infamy.
Poor helpless help, the treasure stol'n away,
To burn the guiltless casket where it lay!

"Zavallı el, niçin titriyorsun bu belge yüzünden?
Beni utançtan temizlerken onurlandır kendini,
Şerefim, yaşamını sende sürdürür ölürsem ben,
Ama yaşarsan yüz karam karalayıp durur seni,
Koruyamadın ki sana hep sadık kalan eşini.
Sen yok etmekten korktun kötü düşmanını eşinin:
Kendini ve eşini öldür teslim olduğu için."

O lekelenen sedirden kalktı söyleyip de bunu,
Umarsızca bulmak için bir araç cana kıyacak,
Ama ne arar o alet, bir mezbaha değil ki bu;
Rahat nefes alsın diye geniş bir delik açacak.
Soluğu tıkanmıştı da dudakları kapanarak,
Sonra kayboldu bir duman gibi yanardağdan tüten,
Ya da uçup gitti ateşlenen bir toptan püsküren.

"Boşuna," dedi, "yaşıyorum arayarak, ne diye
Mutlu bir yoldan son vermek için mutsuz bir yaşama,
Korkmuştum Tarkvin'in kılıcı beni öldürür diye,
Şimdi ben bıçak arıyorum tam o niyetle ama;
Korkuyordum sadık bir eş olamamaktan kocama,
Artık ben öyle miyim – Ah, hayır, olmaz, olamaz bu,
Tarkvin beni soyup o soylu amaçtan yoksun kodu.

"Ah, uğrunda yaşamaya ant içtiğim, gitti gider;
Ben ölüp gitmekten hiç korkmamalıyım bundan sonra,
Bu lekeyi ölümle silmeye en azından değer
Bir şeref arması takıp giyimli iftiralara,
Ölümsüzce yaşamak, var olmak yerine kapkara.
Zavallı çare: Çalınmış bir hazine neye yarar,
Yattığı yerde yaldızsız sanduka nafile yanar![8]

8 Shakespeare "guiltless" sözcüğü üzerinde kelime oyunu yapıyor; "guiltless" "suçsuz" ya da "günahsız" demek. Aynı şekilde telaffuz edilen "giltless" ise "yaldızsız" anlamında.

'Well, well, dear Collatine, thou shalt not know
The stainéd taste of violated troth;
I will not wrong thy true affection so,
To flatter thee with an infringéd oath;
This bastard graff shall never come to growth;
He shall not boast who did thy stock pollute
That thou art doting father of his fruit.

'Nor shall he smile at thee in secret thought,
Nor laugh with his companions at thy state;
But thou shalt know thy int'rest was not bought
Basely with gold, but stol'n from forth thy gate.
For me, I am the mistress of my fate,
And with my trespass never will dispense,
Till life to death acquit my forced offence.

'I will not poison thee with my attaint,
Nor fold my fault in cleanly-coined excuses;
My sable ground of sin I will not paint
To hide the truth of this false night's abuses.
My tongue shall utter all; mine eyes, like sluices,
As from a mountain-spring that feeds a dale,
Shall gush pure streams to purge my impure tale.'

By this, lamenting Philomel had ended
The well-tuned warble of her nightly sorrow,
And solemn night with slow sad gait descended
To ugly hell; when lo, the blushing morrow
Lends light to all fair eyes that light will borrow;
But cloudy Lucrece shames herself to see,
And therefore still in night would cloist'red be.

"İşte sevgili Kollatin, asla bilmeyeceksin sen
Bozulmuş antlaşmaların rezil tadı nasıl olur;
Öyle ihanet gelmeyecek senin aşkına benden,
Seni umutlandırıp verdiğim söz yerini bulur.
Piç döl yatağına düşer ama, büyümesi durur;
Övünemez ki o gövdenin kimi kirlettiğiyle
Onun ürününün sevecen babası sensin diye.

"O ne gizli hislerle gülümser sana için için,
Ne de dostlarıyla senin hâline kahkaha atar;
Ama bilirsin ki satın alınmamıştır hislerin
Pespaye altınlarla, kapından çalınmıştır onlar;
Bana gelince, alın yazım üzerinde hükmüm var,
Günahımı hoş görmem, ne de onun bana suçunu;
Meğerki yaşamdan ölüme geçiş affetsin bunu.

"Ben zehirleyemem seni benim kendi yüz karamla,
Taze kalp paralar gibi mazeretler sürmem öne,
Simsiyah günahı canlı renklere boyamam asla
Set çekmek için şom gecenin berbat gerçeklerine;
Dilim anlatır her şeyi; dağın geniş vadisine
Pınarlardan ırmak gibi, gözlerim bereket taşır,
Benim murdar öyküm fışkıran saf sularla aklaşır."

İşte matem tutan bülbül bu sözlerle bitirmişti
O her geceki dinlemeye doyum olmaz şarkıyı,
Kasvetli gece ağır, üzgün adımlarla girmişti
Çirkin cehenneme, derken kızaran gün aydınlığı
Bütün gözlere sundu güzeller güzeli ışığı;
Ama kederli Lükres utanç duydu bunu görünce,
Kendisini hep zindanda tutsun istiyordu gece.

Revealing day through every cranny spies,
And seems to point her out where she sits weeping;
To whom she sobbing speaks: 'O eye of eyes,
Why pry'st thou through my window? Leave thy peeping;
Mock with thy tickling beams eyes that are sleeping;
Brand not my forehead with thy piercing light,
For day hath nought to do what's done by night.'

Thus cavils she with every thing she sees.
True grief is fond and testy as a child,
Who wayward once, his mood with nought agrees.
Old woes, not infant sorrows, bear them mild;
Continuance tames the one; the other wild,
Like an unpractised swimmer plunging still
With too much labour drowns for want of skill.

So she, deep-drenchéd in a sea of care,
Holds disputation with each thing she views,
And to herself all sorrow doth compare;
No object but her passion's strength renews,
And as one shifts, another straight ensues.
Sometime her grief is dumb and hath no words;
Sometime 'tis mad and too much talk affords.

The little birds that tune their morning's joy
Make her moans mad with their sweet melody;
For mirth doth search the bottom of annoy;
Sad souls are slain in merry company;
Grief best is pleased with grief's society.
True sorrow then is feelingly sufficed
When with like semblance it is sympathized.

Gündüz her şeyi ortaya koyar girip her deliğe,
Orda oturup gösterir ağladığını Lükres'in;
O hıçkırarak diyor ki: "Gözlerin gözleri, niye
Bu gözetleyiş penceremden? Bunu bırakın, gidin,
Şulelerle okşayıp uyuyan gözlerle eğlenin.
Delici nurunuz alnıma vurmasın damgasını,
Gündüz asla bilemez gecenin neler yaptığını."

Lükres gördüğü her şeye bir kusur bulur, kulp takar,
Gerçek keder bir çocuk gibidir, alık ve huysuzdur,
Hırçınlık yapmışsa bir kez, her sefer azar da azar.
Çocuk üzüntüsü değil, eski dert yumuşak durur;
Biri uysal olur gamla, biri öfkeden kudurur,
Acemi yüzücü gibi hep batar çıkar sularda,
Beceriksizlik yüzünden çok çırpınıp boğulur da.

Lükres dert denizinde batmış da gırtlağına kadar,
Tartışmaya tutuşuyor önüne çıkan her şeyle,
Her üzüntüden kendisine çıkardığı bir pay var.
Coşkusunun gücü tazelenmiyor hiçbir nesneyle,
Biri yön değiştirirken, biri dümdüz ileriye.
Bazen kederden suspus olur, tek söz çıkmaz ağzından,
Bazen çıldırmış gibidir, ağzı laf yapar durmadan.

Sabahın mutluluğunu şakıyan küçücük kuşlar
Onun iniltisini hoş ezgilerle deli eder,
Istırabın yarasını neşe daha derin yarar,
Şen topluluklar içinde üzgün ruhlar ölür gider,
Başka kederlerle olmak, keder için en mutlu yer.
Gerçek elem ancak acı duygularla tatmin olur,
Benzerleriyle birlikte olunca teselli bulur.

'Tis double death to drown in ken of shore;
He ten times pines that pines beholding food;
To see the salve doth make the wound ache more;
Great grief grieves most at that would do it good;
Deep woes roll forward like a gentle flood,
Who, being stopped, the bounding banks o'erflows;
Grief dallied with nor law nor limit knows.

'You mocking birds,' quoth she, 'your tunes entomb
Within your hollow-swelling featheréd breasts,
And in my hearing be you mute and dumb.
My restless discord loves no stops nor rests;
A woeful hostess brooks not merry guests.
Relish your nimble notes to pleasing ears;
Distress likes dumps when time is kept with tears.

'Come, Philomel, that sing'st of ravishment,
Make thy sad grove in my dishevelled hair.
As the dank earth weeps at thy languishment,
So I at each sad strain will strain a tear,
And with deep groans the diapason bear;
For burden-wise I'll hum on Tarquin still,
While thou on Tereus descants better skill.

'And whiles against a thorn thou bear'st thy part
To keep thy sharp woes waking, wretched I,
To imitate thee well, against my heart
Will fix a sharp knife to affright mine eye;
Who, if it wink, shall thereon fall and die.
These means, as frets upon an instrument,
Shall tune our heart-strings to true languishment.

Yakın sahile bakarak boğulmak çifte ölümdür,
Yemek seyrederek açlık çeken on kez açlık çeker,
Merhemi gözlemek yaranın sızısını büyütür,
En iyi gelecek kedere acır en büyük keder;
Yumuşak başlı sel gibi akıp gider derin dertler,
Set çekilince o ırmak kıyılarını taşırır,
Hafife alınan matem ne kanun tanır ne sınır.

"Siz alaycı kuşlar," dedi, "gömülü ezgileriniz
Bir inip bir şişen o vefasız tüylü bağırlara,
Size kulak verdiğimde olun birer sağır dilsiz,
Ben tedirgin, uyumsuzum, sevmem ne durak, ne ara,
Dertli bir ev sahibesi katlanmaz şen konuklara.
Zevk alacak kulaklara siz sunun kıvrak nağmeler,
Gözyaşları tempo tuttu mu, gam ağır hava sever.

"Gel Filomel,[9] şarkınla ağıt düz iğfal edilmene,
Darmadağın saçlarımda hüzünlü yuvanı kur sen,
Soğuk dünya ağlıyorken senin perişan hâline
Her acıklı melodi bir gözyaşı kopartsın benden,
Derin inleyişlerimle gür bir eşlik yapayım ben
Mırıldanaraktan Tarkvin'den şikâyetimi yine,
Sen hünerli şarkını söylerken Tereus'unkine.

"Sen dikene göğüs gererek şakıyorsun yine de,
Uyanık kalıyor derin dertlerin, ben perişanım:
Seni taklit etmek için doğrultuyorum kalbime
Keskin bir bıçak; gözüme yaman korku salacağım:
O düşüp ölür ne zaman ki ben gözümü kırparım.
Böyle eza, telli sazın parmak basılacak yeri:
Kalbimizin tellerinden çıkar ağıt ezgileri.

9 Bülbül. Philomela: Mitolojide bir Atina prensesi; kız kardeşi Prokne'nin kocası Tereus tarafından iğfal edilince tanrılar Philomela'yı bülbüle dönüştürmüş, Prokne'yi kırlangıca, Tereus'u atmacaya çevirmişlerdi.

'And for, poor bird, thou sing'st not in the day,
As shaming any eye should thee behold,
Some dark deep desert, seated from the way,
That knows not parching heat nor freezing cold,
Will we find out; and there we will unfold
To creatures stern sad tunes, to change their kinds.
Since men prove beasts, let beasts bear gentle minds.'

As the poor frighted deer, that stands at gaze,
Wildly determining which way to fly,
Or one encompassed with a winding maze
That cannot tread the way out readily;
So with herself is she in mutiny,
To live or die which of the twain were better,
When life is shamed and death reproach's debtor.

'To kill myself,' quoth she, 'alack, what were it,
But with my body my poor soul's pollution?
They that lose half with greater patience bear it
Than they whose whole is swallowed in confusion.
That mother tries a merciless conclusion
Who, having two sweet babes, when death takes one,
Will slay the other and be nurse to none.

'My body or my soul, which was the dearer,
When the one pure, the other made divine?
Whose love of either to myself was nearer,
When both were kept for heaven and Collatine?
Ay me! the bark pilled from the lofty pine,
His leaves will wither and his sap decay;
So must my soul, her bark being pilled away.

"Çünkü, zavallı kuş, sen gündüz şarkı söylemiyorsun,
Utanırsın, seni bazı gözler fark edip ayıplar;
Ücra, karanlık bir sahrada, çok uzak yol üstünden,
Ki ne kavurucu sıcak, ne dondurucu soğuk var,
Biz ortaya çıkıp sunarız dokunaklı şarkılar,
Azgın yaratıklar hele doğa değiştirsinler de,
Erkekler yaban; uysal akıl olsun yabanilerde."

Korkuya kapılmış zavallı geyik bakakalır ya,
Çıkaramaz gideceği yönü – ne sağı ne solu.
Biri dolambaçlı labirentte apışıp kalmışsa,
Beceremez hemencecik bulmasını çıkar yolu,
Lükres'in de kafasının içi karışık, cenk dolu:
Yaşam mı, ölüm mü, hangisi daha doğrudur bundan?
Yaşam utançtan kurtulmaz, ölüm kınanma borcundan.

"Ben kendimi öldürsem mi?" dedi, "yanıtı yok asla,
Bedenim pislendi, zavallı ruhum da murdar olur,
Her ikisini yutup da yok edenlere kıyasla
Yarıyı yitirenler daha sabırlı oluyordur;
Bir annenin şu koşulda seçim yapması çok zordur:
İki tatlı bebek doğurur da biri can verirse,
Ötekini öldürüp de hiçbir yavru beslemese.

"Bedenim ve ruhum, daha değerli olan hangisi?
Birisi yaratılmış saf, iffetli – öteki yüce.
Bende çok daha özlüdür her ikisinin sevgisi,
Cennet ve Kollatin için onları esirgeyince.
Eyvah, işte ulu çamın kabuğu soyulur önce,
Sonra tüm yapraklar solar, özsu da kuruyup gider,
Gövdem kabuğundan soyulunca ruhumu yok eder.

'Her house is sacked, her quiet interrupted,
Her mansion battered by the enemy;
Her sacred temple spotted, spoiled, corrupted,
Grossly engirt with daring infamy;
Then let it not be called impiety
If in this blemished fort I make some hole
Through which I may convey this troubled soul.

'Yet die I will not till my Collatine
Have heard the cause of my untimely death,
That he may vow, in that sad hour of mine,
Revenge on him that made me stop my breath.
My stainéd blood to Tarquin I'll bequeath,
Which by him tainted shall for him be spent,
And as his due writ in my testament.

'My honour I'll bequeath unto the knife
That wounds my body so dishonouréd.
'Tis honour to deprive dishonoured life;
The one will live, the other being dead.
So of shame's ashes shall my fame be bred;
For in my death I murder shameful scorn.
My shame so dead, mine honour is new born.

'Dear lord of that dear jewel I have lost,
What legacy shall I bequeath to thee?
My resolution, love, shall be thy boast,
By whose example thou revenged mayst be.
How Tarquin must be used, read it in me:
Myself, thy friend, will kill myself, thy foe,
And, for my sake, serve thou false Tarquin so.

"Yağmalanan evi artık ne rahat ne huzur buldu:
Köşkünü hırpalayıp viraneye çevirdi düşman;
Kutsal tapınağı kirletildi, soyuldu, bozuldu,
Gözüpek hayâsızlık onu kuşattı dört bir yandan,
Benim için dine karşı geldi denmesin o zaman,
Lekelenmiş kalenin orda bir gedik açarsam ben
Geçireyim diye acı çeken ruhumu içinden.

"Ama ölmeyeceğim Kollatin'im duyuncaya dek
Benim zamansız ölümümü getirdi hangi neden;
İsterim ki felaket saatimde o ant içerek
Öç alacağım desin nefesimi kesen kişiden.
Kirli kanımı Tarkvin'e miras bırakıyorum ben,
Kendi kirlettiği kanı harcasın bildiği gibi,
Yasal hakkıdır vasiyetimde belirtildiği gibi.

"Benim haysiyetimin mirasçısı olsun o bıçak
Ki şerefsizce yaralamıştı bedenimi böyle;
Onuru gasbedileni onurdur cansız bırakmak.
Şeref yaşayacaktır öteki ölmüş olsa bile,
Ünüm ihya olur utançlı olayın külleriyle,
Çünkü ben ölüp yüz karası aybı öldürüyorum,
Utanç böyle can verince yeniden doğar onurum.

"Sen, aziz lordu yitirdiğim değerli mücevherin
Acaba neler bıraksam mirasım olarak sana?
Sadakatimle, sevgilim, hep iftihar edeceksin;
Benim güzel örneğimle intikamını alsana,
Tarkvin'e ne yapılmalı, işte onu sen sor bana.
Ben senin dostun, kendini öldüren düşmanın senin,
Benim uğruma davran, canını al rezil Tarkvin'in.

'This brief abridgement of my will I make:
My soul and body to the skies and ground;
My resolution, husband, do thou take;
Mine honour be the knife's that makes my wound;
My shame be his that did my fame confound;
And all my fame that lives disburséd be
To those that live and think no shame of me.

'Thou, Collatine, shalt oversee this will;
How was I overseen that thou shalt see it!
My blood shall wash the slander of mine ill;
My life's foul deed, my life's fair end shall free it.
Faint not, faint heart, but stoutly say "So be it".
Yield to my hand; my hand shall conquer thee;
Thou dead, both die and both shall victors be.'

This plot of death when sadly she had laid,
And wiped the brinish pearl from her bright eyes,
With untuned tongue she hoarsely calls her maid,
Whose swift obedience to her mistress hies;
For fleet-winged duty with thought's feathers flies.
Poor Lucrece' cheeks unto her maid seem so
As winter meads when sun doth melt their snow.

Her mistress she doth give demure good-morrow
With soft slow tongue, true mark of modesty,
And sorts a sad look to her lady's sorrow,
(For why her face wore sorrow's livery,)
But durst not ask of her audaciously
Why her two suns were cloud-eclipséd so,
Nor why her fair cheeks over-washed with woe.

"Vasiyetimin kısa bir özetini çıkarayım:
Ruhum göklere miras kalacak, bedenim dünyaya,
Kararlı sadakatimi sen kocama bırakayım,
Onurumu veriyorum yaramı deşen kamaya,
Lanetim ona, hani kalkmıştı ünümü yıkmaya.
Baki kalanların olsun iyi şöhretimin tümü,
Onlar utançla lekelenmiş görmüyorsa ünümü.

"Sen, Kollatin, vasiyete nezaret et, uygulansın,
Sen göresin diye emanet edilmişti ya bana;
İftiranın pisliği dökülen kanımla yıkansın,
İyi sonum aklama getirsin fena yapılana.
Bayılma, titreyen yürek, de ki: 'Olur bu insana.'
Sen elime teslim ol, benim elim seni fetheder;
Öldüğünde sen de, ölüm de olursunuz muzaffer."

Ölüm taslağını üzgün üzgün hazırladı Lükres,
İnci gibi yaşlar sildi ışıltılı gözlerinden,
Boğuk bir sesle çağırdı hizmetçisini – tiz bir ses:
Hanıma tam itaatle kadın koşup geldi hemen,
Çevik kanatlı görev tüy gibi uçar düşünmeden;
Hizmetçi gördü: Lükres'in ıslanmıştı yanakları,
Kışın nasıl eritirse güneş ovadaki karı.

Hizmetçi 'günaydın' dedi hanımına ciddi ciddi,
Yumuşak, yavaş bir dille – gerçek saygı ifadesi,
Hanımın dertli hâline üzülerek göz gezdirdi,
(Çünkü onun yüzü giymişti bir elem elbisesi,)
Ama soru soracak kadar cesur değildi sesi.
Niye güneş gibi iki gözü bulutlanmış öyle
Ve o güzel yanakları sırılsıklam üzüntüyle.

But as the earth doth weep, the sun being set,
Each flower moist'ned like a melting eye,
Even so the maid with swelling drops 'gan wet
Her circled eyne, enforced by sympathy
Of those fair suns set in her mistress' sky,
Who in a salt-waved ocean quench their light,
Which makes the maid weep like the dewy night.

A pretty while these pretty creatures stand,
Like ivory conduits coral cisterns filling.
One justly weeps; the other takes in hand
No cause but company of her drops spilling:
Their gentle sex to weep are often willing,
Grieving themselves to guess at others' smarts,
And then they drown their eyes or break their hearts.

For men have marble, women waxen, minds,
And therefore are they formed as marble will;
The weak oppressed, th'impression of strange kinds
Is formed in them by force, by fraud, or skill.
Then call them not the authors of their ill,
No more than wax shall be accounted evil
Wherein is stamped the semblance of a devil.

Their smoothness, like a goodly champaign plain,
Lays open all the little worms that creep;
In men, as in a rough-grown grove, remain.
Cave-keeping evils that obscurely sleep.
Through crystal walls each little mote will peep.
Though men can cover crimes with bold stern looks,
Poor women's faces are their own faults' books.

Ama nasıl yeryüzü ağlarsa güneş battı diye
Erimekte olan bir göz gibi ıslanır her çiçek,
Hizmetçi başladı tıpkı öyle gözyaşı dökmeye
Halkalanan gözlerinden, duygudaşlık göstererek,
Hanımın göğünde batan güneşten esinlenerek
  Tuzlu suyla dolu ummanda ışıkları sönünce
  Hizmetçi ağlıyordu – sanki o çiy yağdıran gece.

Bu güzel yaratıklarsa bir süre bir güzel bekler
Fildişi suyolları mercan sarnıcı doldursun diye;
Biri haklı ağlar, öteki bir tek bahane ister:
Bir arkadaş ağlıyorsa kapılarak üzüntüye.
Cinsilatif çoğu zaman dünden hazır yaş dökmeye,
  Başkalarının derdine üzülüp perişan olur,
  Ya gözler yaşa boğulur, ya yürekleri burkulur.

Erkeğin aklı mermerdir, kadınlarınki bal mumu,
Kadın aklı mermer gibi biçime girmiş sanılır;
Zayıf kadın ezilirken erkeğe özen duydu mu,
Ya zorbalık, ya hile ya da kurnazlık kullanılır.
Aklının şerri için kadını suçlayan yanılır:
  Üstüne şeytan sureti basıldı diye bal mumu
  Kötülük damgası yerse sanki bu doğru olur mu?

Onlarda yumuşak düzlük, verimli ova gibidir,
Solucanlar sürünerek oradan açığa çıkar;
Erkeklerin orman gibi sert sakalında gizlenir.
Cinler mağaralarda da karanlıkta sinsi yaşar.
Billur duvar arkasından zerreler sinerek bakar.
  Erkekler suçlarını o haşin görünüşle örter,
  Zavallı kadınlarda yüz, kusurları için defter.

No man inveigh against the witheréd flower,
But chide rough winter that the flower hath killed.
Not that devoured, but that which doth devour,
Is worthy blame. O, let it not be hild
Poor women's faults that they are so fulfilled
With men's abuses: those proud lords to blame
Make weak-made women tenants to their shame.

The precedent whereof in Lucrece view,
Assailed by night with circumstances strong
Of present death, and shame that might ensue
By that her death, to do her husband wrong.
Such danger to resistance did belong,
That dying fear through all her body spread;
And who cannot abuse a body dead?

By this, mild patience bid fair Lucrece speak
To the poor counterfeit of her complaining,
'My girl,' quoth she, 'on what occasion break
Those tears from thee that down thy cheeks are raining?
If thou dost weep for grief of my sustaining,
Know, gentle wench, it small avails my mood;
If tears could help, mine own would do me good.

'But tell me, girl, when went'—and there she stayed
Till after a deep groan—'Tarquin from hence?'
'Madam, ere I was up,' replied the maid,
'The more to blame my sluggard negligence.
Yet with the fault I thus far can dispense:
Myself was stirring ere the break of day,
And ere I rose was Tarquin gone away.

Kuruyup ölmüş çiçeğe serzeniş etmesin kimse,
Asıl çiçeği öldüren sert kışı suçlamak gerek.
Yutulan masum; suç onda: Kim mideye indirmişse.
Ah, biçare kadınlara nahak yere bunca erkek
Kötülük yapıyor, onlara bol bol suç yükleyerek.
Sorumlulukta büyük pay düşer soylu çapkınlara,
Onlar çullanıyor zayıf varlık olan kadınlara.

Ona sorarsanız bunun örneği Lükres'ti işte:
Gece saldırıda ölüm güçlü olasılıklardı
Sonra gelecek olan sürekli utançla birlikte,
Onun bu ölümüyle kocası da gadre uğradı;
Karşı gelip direnmekte böyle tehlikeler vardı.
Öldüresiye bir korku sarmıştı tüm vücudunu,
Kim bir ölü bulur da kötüye kullanamaz onu?

Konuştu güzel Lükres yumuşak, sabırlı bir dille
Yanıt verip kalp benzerine kendi şikâyetinin,
"Kızım," dedi Lükres, "Bu gözyaşları hangi nedenle
Yağmur gibi dökülüyorlar yanaklarından senin?
Ağlıyorsan üzüntüme teselli sağlamak için,
Bil ki, benim iyi kızım, bunun bana faydası az,
Yaşlar yararlıysa kendi gözyaşım bile avutmaz.

"Söyle bana kızım, ne zaman gitti," – yutkundu bir an
Derin bir inleyişten sonra – "Buradan gitti Tarkvin?"
"Hanfendi," dedi hizmetçi, "O gitmişti ben kalkmadan,
Kusurumu biliyorum uyumamın, ihmalimin,
Ama belki bir özrü de olabilir kabahatin:
Ben yarı uyanıktım da daha ağarmamışken tan,
Gel gör ki Tarkvin gitmişti ben kalktığımda yataktan.

'But, lady, if your maid may be so bold,
She would request to know your heaviness.'
'O peace!' quoth Lucrece: 'if it should be told,
The repetition cannot make it less,
For more it is than I can well express;
And that deep torture may be called a hell
When more is felt than one hath power to tell.

'Go, get me hither paper, ink and pen;
Yet save that labour, for I have them here.
What should I say? One of my husband's men
Bid thou be ready by and by to bear
A letter to my lord, my love, my dear.
Bid him with speed prepare to carry it;
The cause craves haste and it will soon be writ.'

Her maid is gone, and she prepares to write,
First hovering o'er the paper with her quill.
Conceit and grief an eager combat fight;
What wit sets down is blotted straight with will;
This is too curious-good, this blunt and ill:
Much like a press of people at a door,
Throng her inventions, which shall go before.

At last she thus begins: 'Thou worthy lord
Of that unworthy wife that greeteth thee,
Health to thy person! next vouchsafe t'afford—
If ever, love, thy Lucrece thou wilt see—
Some present speed to come and visit me.
So I commend me, from our house in grief;
My woes are tedious, though my words are brief.'

"Ama hanfendi, hizmetçinin cüretini affedin,
Üzüntünüz nedir, rica etsem aslını faslını?"
"Ah, hiç sorma," dedi Lükres, "Aktarılması o derdin
Biraz olsun dindiremez o yaşantımın yasını;
Hem dilim beceremez doğru düzgün anlatmasını.
Öyle derin işkencenin adı cehennemdir ancak,
O ıstırap yaşanırken mecal kalmaz konuşacak.

"Sen gidip bana kâğıt, mürekkep, kalem getirirsin;
Yo, yapmasan da olur, nasıl olsa burda hepsi var
– Ne desem? Kocamın adamlarından biri beklesin
Senin yanında, mektubum hazır oluncaya kadar,
Götürsün lorduma, aşkıma, canıma – sen bunu kotar,
Atlıya söyle hazır olup ulaştırsın çabucak;
Sorun hız gerektiriyor, mektup hemen yazılacak."

Hizmetçi gitmişti, o oturup koyuldu yazmaya:
Önce kâğıt üstünde geziyordu tüy kalemiyle,
Sağduyusuyla üzüntüsü didişti kıyasıya,
Hemen heyecanla silindi cuk oturmuş bir cümle.
Yazmak yok süslü püslü ya da kaba saba söylemle.
Kapıya üşüşmüş ricacılar ille erken girecek,
Sanki kim ilk önce girerse başı göğe erecek.

Sonunda şöyle başlar: "Lordum, candan selamlar sana,
Bu değersiz kadının aziz efendisi olan sen,
Sağ ol, var ol, lütfet, sen sen ol, bir iyilik yapsana;
Sevgilim, Lükres'ini bir kere bile olsa görsen,
Bir devlet kuşu gelip benim başıma konar hemen;
Bizim acılı evden, benden saygılar sevgilerle,
Dertlerim can sıkıcı, sözüm kısacık olsa bile."

Here folds she up the tenor of her woe,
Her certain sorrow writ uncertainly.
By this short schedule Collatine may know
Her grief, but not her grief's true quality;
She dares not thereof make discovery,
Lest he should hold it her own gross abuse,
Ere she with blood had stained her stained excuse.

Besides, the life and feeling of her passion
She hoards, to spend when he is by to hear her,
When sighs and groans and tears may grace the fashion
Of her disgrace, the better so to clear her
From that suspicion which the world might bear her.
To shun this blot, she would not blot the letter
With words, till action might become them better.

To see sad sights moves more than hear them told;
For then the eye interprets to the ear
The heavy motion that it doth behold,
When every part a part of woe doth bear.
'Tis but a part of sorrow that we hear:
Deep sounds make lesser noise than shallow fords,
And sorrow ebbs, being blown with wind of words.

Her letter now is sealed and on it writ
'At Ardea to my lord with more than haste.'
The post attends, and she delivers it,
Charging the sour-faced groom to hie as fast
As lagging fowls before the northern blast.
Speed more than speed but dull and slow she deems:
Extremity still urgeth such extremes.

Lükres işte katlıyor sağlam belgesini derdinin,
Ya başaramazsa doğru, dertli söz güven vermeyi?
Derdi bu kısacık yazıdan öğrense de Kollatin
Kavrayamaz belki o acıdaki asıl gerçeği;
Lükres göze alamıyorsa göz önüne sermeyi:
Ya Kollatin olayda yüklerse vebali kadına,
Ya mazur görülsün dediği kan yapışmışsa ona?

Hem biriktirip saklar tutkusunu canlı, duygulu,
Harcamak için Kollatin yanında duyup bilsin diye
Utancını, ahla vahla, gözyaşlarıyla dopdolu,
Doğru düzgün bir biçimde anlattığında, öylece
Dünya ona beslediği kuşkuları silsin diye.
O lekeyi örtmek için karalamaz mektubunu
Kelimelerle – hareket daha iyi yapar bunu.

Acı görüntüyü izlemek, onu dinlemekten zor,
Çünkü göz kulağa çevirmenlik yaparak o zaman
Görmekte olduğu yaman duyguları aktarıyor;
Oynadığımız rol bir ıstırap rolü olur o an,
Duyduğumuz başka bir şey değildir güçlü acıdan.
Derin sesler sığ sularda çok daha hafif gürülder;
Sözün rüzgârı esince keder gelgit gibi gider.

Mektubunu katlayıp da şunları yazdı üstüne:
"Ardea'daki lorduma, olağanüstü acele."
Bekleyen haberci gelsin, mektubu versin eline:
Adam ağırbaşlıydı, "Koş," dedi, "ona yetiştir hele.
Kuzey rüzgârına kapılmış kuşların süratiyle."
Hızlıların en hızlısı, yine de temkinli, emin:
İfrat hiç yenilgisine uğramaksızın tefritin.

The homely villain curtsies to her low,
And blushing on her, with a steadfast eye
Receives the scroll without or yea or no,
And forth with bashful innocence doth hie.
But they whose guilt within their bosoms lie
Imagine every eye beholds their blame;
For Lucrece thought he blushed to see her shame:

When, silly groom, God wot, it was defect
Of spirit, life and bold audacity.
Such harmless creatures have a true respect
To talk in deeds, while others saucily
Promise more speed but do it leisurely.
Even so this pattern of the worn-out age
Pawned honest looks, but laid no words to gage.

His kindled duty kindled her mistrust,
That two red fires in both their faces blazéd;
She thought he blushed, as knowing Tarquin's lust,
And blushing with him, wistly on him gazéd;
Her earnest eye did make him more amazéd;
The more she saw the blood his cheeks replenish,
The more she thought he spied in her some blemish.

But long she thinks till he return again,
And yet the duteous vassal scarce is gone.
The weary time she cannot entertain,
For now 'tis stale to sigh, to weep and groan;
So woe hath wearied woe, moan tiréd moan,
That she her plaints a little while doth stay,
Pausing for means to mourn some newer way.

Lükres'e eğildi çirkin hayta ta yerlere kadar,
Yüzü iyice kızarmış, dik dik bakaraktan durdu.
Evet, hayır demeksizin, elinde acele tomar,
Saf saf, sıkılarak, utanarak, bir koşu tutturdu.
Kusuru bağrında gizli kalanların kaygısı bu:
Ya herkesin gözü izlemekteyse onun suçunu?
Lükres sandı ki adam utandı üzgün görüp onu.

Ahmaklığın daniskası seyiste, bilir ya Tanrı,
Ne ruh, ne hayat var, ne de gözüpeklik ve cüret var;
Bu zararsız yaratıkların samimi saygıları
Hareketle konuşturur onları, başka insanlar
Arsız, "hızlı giderim" der, bunu söyler ağır ağır.
Eski çağdan kalma bu terbiye, dürüst görünüşle
Söz verdi, ama o vaadi getirmeksizin dile.

Seyis görevinde ciddi, Lükres kapıldı kuşkuya,
Her iki yüzde kızartı sanki iki kızıl yangın,
Adam Tarkvin'in şehvetini biliyor mu, olur ya?
Lükres sert baktı adama, bundan mı diye kızartın?
O bakış karşısında adam oldu büsbütün şaşkın.
Lükres adamın yüzüne kan dolduğunu görerek
Sandı ki herif onda şaibe sezmiş olsa gerek.

Hemen dönüp gelsin diye içi içini yiyordu,
Göreve sadık köle yola çıkmıştı daha yeni;
Vaktin ağır geçmesini sineye çekemiyordu,
Kanıksamıştı inleyip ağlayıp iç çekişini,
Dert deşmiş derdi, inilti yormuştu iniltisini.
Lükres şikâyetlerini bekletecekti az süre,
Yeni yollar bulmak için duyduğu üzüntülere.

At last she calls to mind where hangs a piece
Of skilful painting, made for Priam's Troy,
Before the which is drawn the power of Greece,
For Helen's rape the city to destroy,
Threat'ning cloud-kissing Ilion with annoy;
Which the conceited painter drew so proud
As heaven, it seemed, to kiss the turrets bowed.

A thousand lamentable objects there,
In scorn of nature, art gave lifeless life:
Many a dry drop seemed a weeping tear,
Shed for the slaught'red husband by the wife;
The red blood reeked, to show the painter's strife;
And dying eyes gleamed forth their ashy lights,
Like dying coals burnt out in tedious nights.

There might you see the labouring pioneer
Begrimed with sweat and smearéd all with dust;
And from the towers of Troy there would appear
The very eyes of men through loop-holes thrust,
Gazing upon the Greeks with little lust.
Such sweet observance in this work was had
That one might see those far-off eyes look sad.

In great commanders grace and majesty
You might behold, triumphing in their faces;
In youth, quick bearing and dexterity;
And here and there the painter interlaces
Pale cowards marching on with trembling paces,
Which heartless peasants did so well resemble
That one would swear he saw them quake and tremble.

En sonunda anımsadı bir yerde asılı olan
Hünerli bir resmi, Priam'ın Troya'sına ilişkin:
Elenlerin donanması Troya önlerine dolan,
Helena iğfal edildi diye kenti yıkmak için,
Bulutları öpen İlion'a karşı yaman bir kin.
Usta ressam onu öyle güzel, görkemli çizmiş ki:
Gökler eğilmiş öpüyor döner kuleleri sanki.

Orda sıralanmış bin tane acınacak nesne var,
Sanat yaşam vermiş cansıza, karşı gelip doğaya,
Dökülen gözyaşlarına benziyor kuru damlalar,
Ağlayıp duran karısından öldürülen kocaya;
Akan, kokan kızıl kan kanıt ressamdaki çabaya.
Kül rengi fer ışıldıyor ölmekte olan gözlerden,
Kömürler bitmeyen gecelerde can çekişip sönen.

Çalışan istihkâm işçisini görürsünüz orda,
Kan ter içinde, yüzünü örtmüş toz toprak;
Gözetleme yapmaktalar nöbetçiler mazgallarda
Troya kulelerinden bellerine kadar sarkarak,
Elenleri seyretmekten az da olsa zevk duyarak;
Yapıtta ayrıntıya dikkat edilmiş ki o kadar,
Görürsünüz, uzaktaki gözlerde bile hüzün var.

Yüce komutanların yüzünde kibarlık ve heybet
Öyle güzel işlenmiş ki, bakın, sanki bu bir zafer,
Gençlerdeyse görülüyor çevik eda ve maharet;
Ressam, benzi atmış bazı ödleklere de vermiş yer,
Şurda burda titreyen adımlarla yürümekteler:
O yüreksiz köylüler o kadar uygun ki gerçeğe,
Yemin edersiniz, tir tir titriyorlar, gördüm diye.

In Ajax and Ulysses, O what art
Of physiognomy might one behold!
The face of either ciphered either's heart;
Their face their manners most expressly told:
In Ajax' eyes blunt rage and rigour rolled;
But the mild glance that sly Ulysses lent
Showed deep regard and smiling government.

There pleading might you see grave Nestor stand,
As 'twere encouraging the Greeks to fight,
Making such sober action with his hand
That it beguiled attention, charmed the sight.
In speech, it seemed, his beard all silver white
Wagged up and down, and from his lips did fly
Thin winding breath which purled up to the sky.

About him were a press of gaping faces,
Which seemed to swallow up his sound advice,
All jointly list'ning, but with several graces,
As if some mermaid did their ears entice,
Some high, some low, the painter was so nice;
The scalps of many, almost hid behind,
To jump up higher seemed, to mock the mind.

Here one man's hand leaned on another's head,
His nose being shadowéd by his neighbour's ear;
Here one being thronged bears back, all boll'n and red;
Another smothered seems to pelt and swear;
And in their rage such signs of rage they bear
As, but for loss of Nestor's golden words,
It seemed they would debate with angry swords.

Aias'la Odysseus'ta sanat görmelere değer:
İnsanların ruhunu yüzünden okuma sanatı!
Bir yüzü şifrelemek ötekinin sırrını çözer;
Her yüz tam açıklıkla dile getirir tabiatı:
Aias'ın gözlerinde pervasız bir gazap, kaskatı,
Ama o kurnaz Odysseus'ta yumuşacık bakışlar,
Onlarda derin anlayış, güler yüzlü önderlik var.

Orda görürsünüz, durmuş yakarıyor vakur Nestor,
Sanki Elenleri savaşsınlar diye teşvik ederek,
Güçlü, azimli bir hareketle elini sallıyor,
Akıllarını çeliyor gözleri büyüleyerek.
Konuşunca gümüş gibi ak sakalı güçlenerek
Kalkıp iniyor, dudaklarından soluğu uçmaya
Başlıyor, sonra kıvrılarak yükseliyor havaya.

Çevresinde sıralanmış bir küme şaşkın yüz işte,
Nestor'un ses getirecek öğütlerini yutarak;
Dinliyorlar birlikte, her biri ayrı güzellikte.
Sanki denizkızı sesiyle büyülenmiş her kulak,
Boyluyu da, boysuzu da ressam çizmiş çok berrak;
Birçoğunun kafatası gizlenmiş gibi arkaya,
Biraz yükselmek aklı âdeta alıyor alaya.

Bir adamın eli uzanmış başkasının başına,
Komşusunun kulağı onun burnunu gölgeliyor,
Biri şişkin ve kızarık, yaslanıyor arkasına,
Bir başkasını bunaltmışlar, bağırıp küfrediyor,
Kimisi ateş püskürerekten gazaba geliyor
Nestor'un altın sözünü duyamamak pahasına,
Kızgın kılıçlarla dalmışlar gibi ağız kavgasına.

For much imaginary work was there;
Conceit deceitful, so compact, so kind,
That for Achilles' image stood his spear
Griped in an armèd hand; himself behind
Was left unseen, save to the eye of mind:
A hand, a foot, a face, a leg, a head,
Stood for the whole to be imaginèd.

And from the walls of strong-besiegèd Troy
When their brave hope, bold Hector, marched to field,
Stood many Trojan mothers sharing joy
To see their youthful sons bright weapons wield;
And to their hope they such odd action yield
That through their light joy seemèd to appear,
(Like bright things stained) a kind of heavy fear.

And from the strand of Dardan where they fought
To Simois' reedy banks the red blood ran,
Whose waves to imitate the battle sought
With swelling ridges; and their ranks began
To break upon the galléd shore, and than
Retire again, till meeting greater ranks
They join and shoot their foam at Simois' banks.

To this well-painted piece is Lucrece come,
To find a face where all distress is stelled.
Many she sees where cares have carvèd some,
But none where all distress and dolour dwelled,
Till she despairing Hecuba beheld,
Staring on Priam's wounds with her old eyes,
Which bleeding under Pyrrhus' proud foot lies.

Bu resmin pek çok yerinde hayal gücü egemendi:
Hayaller göz aldatıcı ama somut, narin hem de;
Akhilleus'un bedenini mızrağı simgeliyor, kendi
Arkada, mızrak kıskıvrak duruyor silahlı elde,
Görüntüsü seyredenin aklının gözünde sade.
Bir el, bir ayak, bir yüz, bir bacak ve bir baş; her biri
Resimde hayal ettirmek için bütün imgeleri.

Yaman kuşatma altındaki Troya'nın surlarından
Onların umudu cesur Hektor alana çıkınca
Troyalı analar coşkun bir sevinç paylaştı bundan,
Gencecik oğulları da silahlarını takınca
Bu garip hareketler destek buldu umutlarınca,
Onların ışıltısı belirdi de hepsi sevindi,
(Işıldayan şeyler kirlendi) ağır bir korku sindi.

Savaşa tutuştular: Sahillerinden Dardanel'in
Kızıl kan aktı Simois[10] nehrindeki sazlıklara,
Benzemeye çalışıyordu kan dalgaları cengin
Gür akışına ırmağın; yorgun düşmüş kıyılara
Çarparak parçalanıyor, geri dönüyorlar sonra,
Karşılaşıp birleşince gücüyle büyük sellerin
Köpüklerle vuruyorlar iki yanına Simois'in.

Lükres gördü güzel gerçekleştirilmiş bu eseri,
Bir yüz yok mu veren her ıstırabın görüntüsünü?
Pek çoğunda oyuntular belirtmiş bazı dertleri
Ama tek yüz vermemiş dert ve kederlerin tümünü;
Sonra gördü Hekabe'yi, dikmiş ihtiyar gözünü
Priam'ın kanayan yaralarına, bakakalmış:
Priam, Pyrrhus'un kibirli ayağı altında kalmış.

10 Simois: Kazdağı'ndan Küçük Menderes'e akan Dümrek çayı.

In her the painter had anatomized
Time's ruin, beauty's wrack, and grim care's reign;
Her cheeks with chaps and wrinkles were disguised;
Of what she was no semblance did remain;
Her blue blood changed to black in every vein,
Wanting the spring that those shrunk pipes had fed,
Showed life imprisoned in a body dead.

On this sad shadow Lucrece spends her eyes,
And shapes her sorrow to the beldam's woes,
Who nothing wants to answer her but cries,
And bitter words to ban her cruel foes:
The painter was no god to lend her those;
And therefore Lucrece swears he did her wrong,
To give her so much grief and not a tongue.

'Poor instrument', quoth she, 'without a sound,
I'll tune thy woes with my lamenting tongue,
And drop sweet balm in Priam's painted wound,
And rail on Pyrrhus that hath done him wrong,
And with my tears quench Troy that burns so long,
And with my knife scratch out the angry eyes
Of all the Greeks that are thine enemies.

'Show me the strumpet that began this stir,
That with my nails her beauty I may tear.
Thy heat of lust, fond Paris, did incur
This load of wrath that burning Troy doth bear.
Thy eye kindled the fire that burneth here;
And here in Troy, for trespass of thine eye,
The sire, the son, the dame and daughter die.

Ressam özenle belirtmiş ayrıntıları, görünmüş
Vaktin yıktığı güzellik enkaz gibi, dert egemen,
Yanakları buruşuğa ve kırışığa bürünmüş,
Ne bir iz ne benzerlik kalmış eski görünüşünden,
Damarlarındaki mavi kan simsiyah olmuş hepten:
Yoksun o büzülmüş olukları besleyen pınardan,
Ölü bir gövdede görülen hapse atılmış bir can.

Bu üzücü resme epeyce göz nuru döktü Lükres,
Yaşlı kadının yasına elem duydu için için;
İstediği, çığlıkla yanıtlansın diye tiz bir ses
Ve acı sözler, zalim düşmanı lanetlemek için;
Ressam tanrı değildi ki bunları kadına versin.
Lükres kötü davrandı diye sitem etti ressama;
Çok acı yüklemiş Hekabe'ye, dil vermemiş ama.

"Zavallı çalgı," dedi Lükres, "Hiç ses çıkarmaksızın
Üzgün dilimle ben söylerim senin matem şarkını,
Merhem sürerim resimdeki yarasına Priam'ın,
Pyrrhus'a lanet okurum aldığı için canını,
Gözyaşlarımla söndürürüm Troya'nın yangınını,
Gazap dolu gözlerini çıkartırım bıçağımla,
Kaç Elen varsa her biri senin can düşmanın ola.

"Bu hengâmeyi başlatan fahişeyi göster bana,
Tırnaklarımla parçalayım o güzel suratını,
Paris aşka düşmüş harlı şehvetle, yüklerim ona
Troya'yı yakıp gazap yaratmanın taksiratını,
Onun gözleriydi başlatan buradaki yangını,
Troya'daki ihlallerin nedenleri o gözlerdi:
Baba oğul, ana kız, hepsi bir arada can verdi.

'Why should the private pleasure of some one
Become the public plague of many moe?
Let sin, alone committed, light alone
Upon his head that hath transgresséd so;
Let guiltless souls be freed from guilty woe.
For one's offence why should so many fall,
To plague a private sin in general?

'Lo, here weeps Hecuba, here Priam dies,
Here manly Hector faints, here Troilus swounds,
Here friend by friend in bloody channel lies,
And friend to friend gives unadviséd wounds,
And one man's lust these many lives confounds.
Had doting Priam checked his son's desire,
Troy had been bright with fame and not with fire.'

Here feelingly she weeps Troy's painted woes;
For sorrow, like a heavy-hanging bell
Once set on ringing, with his own weight goes;
Then little strength rings out the dolefull knell;
So Lucrece, set a-work, sad tales doth tell
To pencilled pensiveness and coloured sorrow;
She lends them words, and she their looks doth borrow.

She throws her eyes about the painting round,
And who she finds forlorn she doth lament.
At last she sees a wretched image bound
That piteous looks to Phrygian shepherds lent;
His face, though full of cares, yet showed content;
Onward to Troy with the blunt swains he goes,
So mild that Patience seemed to scorn his woes.

"Ne diye yalnız başına bir kişinin zevki sanki
Koskoca yığınlara olsun veba gibi bir bela?
Bir günahı tek başına işlemiştir bir insan ki
Taksiratı yüzünden sırf kendisi çekmeli ceza;
Hiç suçu olmayan ruhlar azaba düşmesin asla,
Neden tek bir kişinin suçu yüzünden cezalansın
Ya da bir veba salgınının vebaline katlansın?

"İşte Priam ölüyor da Hekabe ağlıyor burda
Yiğit Hektor kendinden geçmiş, Troilus baygın duruyor,
İki arkadaş yatıyor burda, kan dolu çukurda,
Yoldaşlar kasıt yoksa da birbirlerini vuruyor,
Bir erkeğin şehvetinden binler canından oluyor.
Sevecen Priam karşı çıksa oğlundaki arzuya.
Yangınla yok olmazdı, ünüyle var olurdu Troya!"

Ağlıyor Troya'nın resmi yapılmış yasına burda:
Üzüntü, asılı bir kampana sanki, ağır ağır
Çalmaya başlar, durmadan kendi kendine çalar da,
Sonra üzgün çalışında güç azalır, ses kısılır.
İşte Lükres bir gayret, acıklı öyküler anlatır
Fırçanın hüznüyle, boyanmış matemli resimlerle,
Hepsini konuşturur, onların verdiği kederle.

Lükres resme göz gezdirip duruyor dört bir yanından,
Kim yaslı görünürse katılıyor onun derdine,
Sonra birini görüyor, elleri bağlı, perişan;
Frikyalı[11] çobanlar acıyarak bakıyor hâline:
Yüzü kaygılarla kaplı, buna rağmen hoşnut yine,
Kaba saba köylülerle Troya yolunda gidiyor,
Sabrı öyle yumuşak ki kederini reddediyor.

11 "Frikyalı"yı Shakespeare "gaddar" anlamına kullanıyor. John Roe, ed.: [Shakespeare] "The Poems", Cambridge University Press, 2006, 222.

In him the painter laboured with his skill
To hide deceit and give the harmless show
An humble gait, calm looks, eyes wailing still,
A brow unbent that seemed to welcome woe;
Cheeks neither red nor pale, but mingled so
That blushing red no guilty instance gave,
Nor ashy pale the fear that false hearts have.

But, like a constant and confirméd devil,
He entertained a show so seeming just,
And therein so ensconced his secret evil,
That jealousy itself could not mistrust
False creeping craft and perjury should thrust
Into so bright a day such black-faced storms,
Or blot with hell-born sin such saint-like forms.

The well-skilled workman this mild image drew
For perjured Sinon, whose enchanting story
The credulous old Priam after slew;
Whose words, like wildfire, burnt the shining glory
Of rich-built Ilion, that the skies were sorry,
And little stars shot from their fixéd places,
When their glass fell wherein they viewed their faces.

This picture she advisedly perused,
And chid the painter for his wondrous skill,
Saying, some shape in Sinon's was abused;
So fair a form lodged not a mind so ill;
And still on him she gazed, and gazing still
Such signs of truth in his plain face she spied
That she concludes the picture was belied.

Ressam onu işlemiş özenle ve tam bir hünerle,
Gamsız görünüş vermiş, hiç göstermeksizin gizini:
Umursuz bir yürüyüşle, durgun hatlar, saf gözlerle,
Surat asık değil, sanki davet ediyor derdini,
Yanaklar ne al ne solgun, karıştırmış ikisini:
  Bir günahın utancından kalma kızartı değil bu,
  Ne de suçundan korkan kalbin kül rengi solukluğu.

İşine dört elle sarılıp kaşarlanmış bir şeytan,
Belirmiş doğru ve dürüst, erdemli bir görüntüyle,
Renk vermeden sımsıkı gizlediği binbir fesattan,
Hiç şüphe duyamazdı ki kuşkunun kendisi bile
Sürünerek gelince onca düzenbazlık ve hile,
  Sızarken kara suratlı boralar gün ışığına,
  Cehennem doğumlu günah azizlerin varlığına.

Mahir ressam masum imge vermiş sahtekâr Sinon'a,[12]
O aldatmak niyetiyle anlatmıştı bir hikâye,
Yaşlı safdil Priam ölümüne inanmıştı ona.
İlion ki yaratılmıştı zengin kent olsun diye,
O sözlerden ateş alıp yanmıştı tüm görkemiyle:
  Gökler üzgün, yıldızcıklar sabit yerlerinden aktı,
  Aynaları döküldü de onlar yüzlerine baktı.

Lükres resmi inceledi büyük özen göstererek
Hayranlık duyup ressamın şaşılacak sanatına,
Birisi kullanılmış sözüm ona Sinon'a örnek:
Böyle güzel beden nasıl uyar ki şerrin aklına?
Yine de baktı da baktı dikkatle, baktı boyuna:
  Gördü, adamın saf yüzünde gerçek izleri vardı,
  Resmin yalan söylediği gibi bir sonuca vardı.

12 Odysseus'un bulduğu tahta at hilesiyle Troyalıları kandıran Akhalı.

'It cannot be', quoth she, 'that so much guile'—
She would have said 'can lurk in such a look';
But Tarquin's shape came in her mind the while,
And from her tongue 'can lurk' from 'cannot' took;
'It cannot be' she in that sense forsook,
And turned it thus, 'It cannot be, I find,
But such a face should bear a wicked mind;

'For even as subtle Sinon here is painted,
So sober-sad, so weary and so mild,
(As if with grief or travail he had fainted)
To me came Tarquin armèd to beguild
With outward honesty, but yet defiled
With inward vice. As Priam him did cherish,
So did I Tarquin; so my Troy did perish.

'Look, look, how list'ning Priam wets his eyes,
To see those borrowèd tears that Sinon sheds.
Priam, why art thou old and yet not wise?
For every tear he falls a Trojan bleeds;
His eye drops fire, no water thence proceeds;
Those round clear pearls of his that move thy pity
Are balls of quenchless fire to burn thy city.

'Such devils steal effects from lightless hell;
For Sinon in his fire doth quake with cold,
And in that cold hot-burning fire doth dwell;
These contraries such unity do hold
Only to flatter fools and make them bold;
So Priam's trust false Sinon's tears doth flatter
That he finds means to burn his Troy with water.'

"Olamaz," dedi Lükres, "Bunca aldatma, bunca hile –
Olamaz," diyecekti "kimsenin hünerli tavrında,"
Bunları söylerken aklı uğraşıyordu Tarkvin'le,
"Olur" değil, "olmaz olur mu" yuvarlandı ağzında,
Yanlış diye düşünüp takıldı "olamaz" lafında,
Şöyle çevirdi: "Olamaz demek aslında doğrudur,
Ama böyle yüzde fesat dolu akıl da bulunur.

"Bu resimde göstermişler hain, düzenbaz Sinon'u
Çok gamlı ve ciddi gibi, çok yorgun ya da yumuşak,
(Sanki keder ya da fazla çalışmak bayıltmış onu)
Tarkvin bana geldi hileyle silahlanmış olarak:
Dışardan bakınca dürüst, ama içi murdar, alçak.
O adama iyi niyetli davranmıştı ya Priam,
Ben de Tarkvin'i buyur ettim, yıkılıp gitti Troyam.

"Bak, Priam candan dinlemiş, nasıl da gözleri yaşlı,
Sinon'un döktüğü sahte gözyaşlarına bakınca.
Priam, sen yaşlanmışsın da olamamışsın akıllı,
Bir Troyalı aldanmış Sinon tek bir yaş akıtınca;
Ardından hiç su gelmiyor gözünden alev yağınca.
Acırsın, o inci gibi yaşlar yüreğini deler:
Onlar kentini yakan sönmez alevlerden küreler.

"Işıksız cehennemden görüntü çalar bu şeytanlar,
Sinon soğuktan donuyor, oysa ateş dolu işte,
Hem de o ayazda kıyasıya yanan ateşler var,
Bunca tezat barınıyor böyle bir beraberlikte,
Aptalları memnun edip onlara cüret vermekte:
Priam'ın güveni cesaretlendirdi de Sinon'u,
Buldu sahte yaşlarla Troya'yı yakmanın yolunu."

Here, all enraged, such passion her assails,
That patience is quite beaten from her breast.
She tears the senseless Sinon with her nails,
Comparing him to that unhappy guest
Whose deed hath made herself herself detest.
At last she smilingly with this gives o'er:
'Fool, fool!' quoth she, 'his wounds will not be sore.'

Thus ebbs and flows the current of her sorrow,
And time doth weary time with her complaining.
She looks for night, and then she longs for morrow,
And both she thinks too long with her remaining.
Short time seems long in sorrow's sharp sustaining;
Though woe be heavy, yet it seldom sleeps,
And they that watch see time how slow it creeps.

Which all this time hath overslipped her thought
That she with painted images hath spent,
Being from the feeling of her own grief brought
By deep surmise of others' detriment,
Losing her woes in shows of discontent.
It easeth some, though none it ever curéd,
To think their dolour others have enduréd.

But now the mindful messenger come back
Brings home his lord and other company;
Who finds his Lucrece clad in mourning black,
And round about her tear-distainéd eye
Blue circles streamed, like rainbows in the sky.
These water-galls in her dim element
Foretell new storms to those already spent.

Öfkeden kudurmuş, heyecanla hırpalıyor onu,
Bağrında yok etmiş sabrı ve tevekkülü ezerek,
Tırnaklarıyla paralıyordu duygusuz Sinon'u
Elem getiren davetsiz misafire benzeterek
Ki kendisinden nefret ettirmişti hücum ederek.
Sonunda gülümseyip taşkınlığına verdi ara,
"Ahmak," dedi, "daha vahim olamaz onda bunca yara."

Üzüntüsü gelgit gibi bir alçalır, bir yükselir,
Lükres'in yakınmaları zamanı yorgun düşürür,
Gece gelsin ister, ardından gündüze özlem gelir;
Istırap uzun sürünce zaman ayağını sürür,
Kısa bir süre, acıyla uzunmuş gibi görünür.
Ağırdır yaşanan keder, ama uyuduğu ender,
Zamanı gözetleyen bilir ki o yavaş ilerler.

Bunca vakit harcayarak Lükres düşünmüş boyuna
Anlamını resimlere geçirilmiş imgelerin,
Benzetip kendi yasının yaşattığı duygusuna,
Çektikleri acıları kurcalayıp derin derin,
Kendi derdine dalıp yas tutan başka kimselerin.
Bu tam tedavi değilse de biraz teselli olur;
İnsan başkaları da katlandı diyerek avunur.

Bundan sonra işine düşkün haberci geldi geri,
Yanında eve dönen efendisi ve başkaları;
Lükres'i buldular: Giymiş simsiyah yas giysileri,
Döktüğü yaşlardan lekeli gözlerine sarılı,
Gökte mavi alkımlar gibi, çürüklerin halkaları.
Lükres'in göğü kapalı: Onunkiler loş alkımlar:
Boralar geçip gitmiş, yenilerinden ön haber var.

Which when her sad-beholding husband saw,
Amazedly in her sad face he stares:
Her eyes, though sod in tears, looked red and raw,
Her lively colour killed with deadly cares.
He hath no power to ask her how she fares;
Both stood, like old acquaintance in a trance,
Met far from home, wond'ring each other's chance.

At last he takes her by the bloodless hand,
And thus begins: 'What uncouth ill event
Hath thee befall'n, that thou dost trembling stand?
Sweet love, what spite hath thy fair colour spent?
Why art thou thus attired in discontent?
Unmask, dear dear, this moody heaviness,
And tell thy grief, that we may give redress.'

Three times with sighs she gives her sorrow fire
Ere once she can discharge one word of woe;
At length addressed to answer his desire,
She modestly prepares to let them know
Her honour is ta'en prisoner by the foe;
While Collatine and his consorted lords
With sad attention long to hear her words.

And now this pale swan in her wat'ry nest
Begins the sad dirge of her certain ending.
'Few words', quoth she, 'shall fit the trespass best,
Where no excuse can give the fault amending:
In me moe woes than words are now depending;
And my laments would be drawn out too long,
To tell them all with one poor tiréd tongue.

Hüzünlü gözlerle bakan kocası gördü de şimdi
Lükres'in üzgün yüzünü, bakakaldı şaşkınlıktan,
Yaşla dolu gözleri kıpkırmızı, yara gibiydi,
Yüzündeki canlı renkler, öldürücü derde kurban,
Nasılsın diye soracak gücü bulamadı o an.
İkisi kendinden geçmiş eski dostlar gibi durdu,
Evlerinden uzakta, birbirinden hâl hatır sordu.

Kollatin tutup kanı çekilmiş elini Lükres'in
Dedi ki: "Başına hangi vahşi olay geldi böyle?
Ayakta duruyorsun da, neden tir tir titreyişin?
Tatlı sevgilim, yüzünden renk kaçtı hangi afetle?
Sen niçin dolaşıyorsun bu matemli kıyafetle?
Aşkım, açıkla derdini, neden bu kara bunalım,
Üzüntünü anlat da bizler çaresini bulalım."

Lükres'in bağrı yanıktı, üç kere göğüs geçirdi
Yürek yakacak ilk sözlerini hemen söylemeden.
Kollatin'in isteğini sonra yerine getirdi:
Doğru anlatsın diye olay nasıl oldu ve neden,
Irz düşmanı ne yapıp gasbetti namusu elinden.
Kollatin'le dostu olan yanındaki birkaç lordu,
Üzülerek can kulağıyla dinlemek istiyordu.

Şimdi sulak yuvasında başlıyor bu solgun kuğu
Anlatmaya ağıtını yürek karartan sonunun:
"Pek az sözle dile gelir eylemin nasıl olduğu,
Öyle bir suç ki hiçbir mazereti olamaz onun;
Bende dertler sözlere yer vermeyecek kadar yoğun.
Ağıtım çok uzun, baştan sona sunacak değilim,
Hepsini anlatamaz benim zavallı yorgun dilim.

'Then be this all the task it hath to say:
Dear husband, in the interest of thy bed
A stranger came, and on that pillow lay
Where thou wast wont to rest thy weary head;
And what wrong else may be imaginéd
By foul enforcement might be done to me,
From that, alas, thy Lucrece is not free.

'For in the dreadful dead of dark midnight,
With shining falchion in my chamber came
A creeping creature with a flaming light,
And softly cried "Awake, thou Roman dame,
And entertain my love; else lasting shame
On thee and thine this night I will inflict,
If thou my love's desire do contradict.

'"For some hard-favoured groom of thine," quoth he,
"Unless thou yoke thy liking to my will,
I'll murder straight, and then I'll slaughter thee,
And swear I found you where you did fulfil
The loathsome act of lust, and so did kill
The lechers in their deed: this act will be
My fame, and thy perpetual infamy."

'With this, I did begin to start and cry,
And then against my heart he set his sword,
Swearing, unless I took all patiently,
I should not live to speak another word;
So should my shame still rest upon record,
And never be forgot in mighty Rome
Th'adulterate death of Lucrece and her groom.

"O zaman işimi görür şu kadarını anlatmak:
Sevgili kocam, can ataraktan senin yatağına,
Bir yabancı çıkageldi, istediği orda yatmak,
Oysa sen koyacaktın başını kendi yastığına;
Akla hayale gelecek bütün kötülükler bana
Yapıldı en murdar zorlamalar reva görülerek;
Ne yazık ki olan oldu, Lükres özgürleşmeyecek.

"Bir gece yarısı, tüyler ürpertici karanlıkta
Pırıltılı kamasıyla içine girdi odanın,
Alev alev ışık vardı o sürüngen yaratıkta,
Hafifçe seslendi bana: 'Uyan ey Romalı kadın,
Ya karşılık ver aşkıma ya da berbat utançların
Süreklisini veririm bu gece sana ve ona
Karşı gelirsen benim aşkımın güçlü arzusuna.'

"Adam demez mi: 'İrademe sevgiyle baş eğmezsen,
Senin kaba suratlı uşaklarından birisini
İlkin öldürüp sonra senin canını alacağım ben,
Şöyle yemin edeceğim: O menfur zina işini
Yapmışlardı, hakladım suçluların her ikisini
Suç üstünde yakalayıp; hem bana ün sağlayacak
Bu haklı eylem, hem sana sonsuz bir utanç olacak.'

"Bunun üzerine başladım ağlayıp inlemeye,
Kalbimin üstüne dayadı kılıcını o zaman:
Meğerki boyun eğerek razı olayım her şeye
'Ant olsun,' dedi, 'tek bir söz çıkamaz senin ağzından,
Ve bu yazılıp silinmez güçlü Roma kayıtlarından.'
Sonra asla düşünülemezmiş unutulacağı
Zinadan sonra öldü diye Lükres ile uşağı.

'Mine enemy was strong, my poor self weak,
And far the weaker with so strong a fear.
My bloody judge forbade my tongue to speak;
No rightful plea might plead for justice there.
His scarlet lust came evidence to swear
That my poor beauty had purloined his eyes,
And when the judge is robbed, the prisoner dies.

'O, teach me how to make mine own excuse!
Or, at the least, this refuge let me find:
Though my gross blood be stained with this abuse,
Immaculate and spotless is my mind;
That was not forced; that never was inclined
To accessary yieldings, but still pure
Doth in her poisoned closet yet endure.'

Lo, here, the hopeless merchant of this loss,
With head declined, and voice dammed up with woe,
With sad-set eyes and wreathéd arms across,
From lips new waxen pale begins to blow
The grief away that stops his answer so;
But, wretched as he is, he strives in vain;
What he breathes out his breath drinks up again.

As through an arch the violent roaring tide
Outruns the eye that doth behold his haste,
Yet in the eddy boundeth in his pride
Back to the strait that forced him on so fast,
In rage sent out, recalled in rage, being past;
Even so his sighs, his sorrows, make a saw,
To push grief on and back the same grief draw.

"Düşmanım çok güçlüydü; zavallı, zayıftım ben kendim,
Yaman bir korku benden alıp götürmüştü kuvveti;
Dilimin konuşmasını yasaklamış kanlı hâkim,
Hiçbir haklı savunma orda sağlamaz adaleti,
Güçlü kanıtlarla ant içti onun kızıl şehveti:
  Meğer gözlerini çalmış benim masum güzelliğim;
  Tutuklu ölüme mahkûm olur soyulmuşsa hâkim.

"Ah, öğret bana nasıl ispat edeyim ki masumum,
Hiç olmazsa kendime nerde sığınak bulabilirim?
Gerçi kanımı kirletti tecavüz, bu berbat durum,
Ama lekelenmemiştir tertemiz aklım ve fikrim,
Zorbalığa uğradım da, yönelmem olmadı benim
  Suç ortaklığına teslim olmaya – saf kalacağım,
  Zehirlenmem canevimde, erdemle dik duracağım."

İşte bakın, gemisini kaybeden tüccar umutsuz,
Başı öne eğik, sesi kesik, yasla ulumakta,
Gözleri üzgün, perişan, kolları kavuşmuş, mutsuz;
Dudakları yeni uçuklamış, derdini solumakta:
Ona yanıtlar getiriyor kalınca ta uzakta.
  Istırabı derinse de uğraşıyor hep boşuna,
  Üfledikleri geri geliyor uçmuş soluğuna.

Gelgit köprünün kemerinden kükreyerek geçer de
O akışı izleyen gözlerden daha hızlı koşar,
Ama bir burgaç, o gürleyen görkeme set çeker de
Onu hızla ilerleten suyoluna sokar tekrar.
Gazapla gönderilmiş, geri çekilip gitmiş onlar:
  İç çekişleri ve keder için olup bir testere.
  Elemi bir öne itip bir çekiyor gerilere.

Which speechless woe of his poor she attendeth
And his untimely frenzy thus awaketh:
'Dear lord, thy sorrow to my sorrow lendeth
Another power; no flood by raining slaketh.
My woe too sensible thy passion maketh
More feeling-painful. Let it then suffice
To drown one woe, one pair of weeping eyes.

'And for my sake, when I might charm thee so,
For she that was thy Lucrece, now attend me:
Be suddenly revengéd on my foe,
Thine, mine, his own; suppose thou dost defend me
From what is past. The help that thou shalt lend me
Comes all too late, yet let the traitor die;
"For sparing justice feeds iniquity.

'But ere I name him, you fair lords', quoth she,
Speaking to those that came with Collatine,
'Shall plight your honourable faiths to me,
With swift pursuit to venge this wrong of mine;
For 'tis a meritorious fair design
To chase injustice with revengeful arms:
Knights, by their oaths, should right poor ladies' harms.'

At this request, with noble disposition
Each present lord began to promise aid,
As bound in knighthood to her imposition,
Longing to hear the hateful foe bewrayed.
But she, that yet her sad task hath not said,
The protestation stops. 'O, speak,' quoth she,
'How may this forcéd stain be wiped from me?

Kollatin'de ses seda yok, zavallı Lükres bekliyor:
Gecikmiş öç duygusunun uyanması nasıl olur?
"Aziz lordum, üzgünlüğün derdimi pekiştiriyor,
Bana güç veriyor ama, seli yavaşlatmaz yağmur,
Benim üzüntüm senin duyduğun öfkeyi coşturur,
Derinleştirir acını. Belki bu iş böyle biter,
Bir kederi boğmak için ağlayan bir çift göz yeter.

"Hatırım için, benim uğruma, bir tılsımım varsa,
Unutma, ben senin Lükres'indim, dinle beni lütfen,
Haklı olmaz mı, düşmanımdan hemen öç alınırsa:
Senin öcün, benim öcüm, onun öcü de, savun sen
Beni olup bitenden. Bana gelecek yardım senden
Artık çok gecikti, yine de ölmelidir o hain;
Uygulanmayan adalet besleyicisidir şerrin.

"Ama aziz lordlar, ben vermeden adamın ismini,"
Soylulara hitap ediyordu Kollatin'le gelen:
"Şerefiniz üzerine edin şövalye yemini,
Bana işlenen suçun öcü alınır diye hemen,
Çünkü hak yerini bulmalı, bu beklenir erdemden.
Şerri ezmek için öç alan silahlarla şövalye
Vurmaya ant içsin kadına yapılan kötülüğe."

Soylu davranışlarla, işte bu rica üzerine
Lordların her biri söz alarak destek vaat etti
Şövalyelik gereğince Lükres'in isteklerine,
Açıklansın diye o düşman ki hak etmiş nefreti,
Ama Lükres anlatmadan acıklı öyküyü, kesti
Yakınmalarını, dedi ki: "Söyleyin bana hemen,
Zorla sürülen o leke nasıl temizlenir benden?

'What is the quality of my offence,
Being constrained with dreadful circumstance?
May my pure mind with the foul act dispense,
My low-declinéd honour to advance?
May any terms acquit me from this chance?
The poisonéd fountain clears itself again;
And why not I from this compelled stain?'

With this, they all at once began to say,
Her body's stain her mind untainted clears;
While with a joyless smile she turns away
The face, that map which deep impression bears
Of hard misfortune, carved in it with tears.
'No, no,' quoth she, 'no dame hereafter living
By my excuse shall claim excuse's giving.'

Here with a sigh, as if her heart would break,
She throws forth Tarquin's name: 'He, he,' she says,
But more than 'he' her poor tongue could not speak;
Till after many accents and delays,
Untimely breathings, sick and short assays,
She utters this: 'He, he, fair lords, 'tis he,
That guides this hand to give this wound to me.'

Even here she sheathéd in her harmless breast
A harmful knife, that thence her soul unsheathéd:
That blow did bail it from the deep unrest
Of that polluted prison where it breathéd.
Her contrite sighs unto the clouds bequeathéd
Her wingéd sprite and through her wounds doth fly
Life's lasting date from cancelled destiny.

"Kabahatin aslı faslı nedir benim karıştığım?
Korkunç koşullar altında bırakılmaktı kusurum;
Habis suçu temize çıkarmaz mı tertemiz aklım?
Yükseltilemez mi düzeyi düşürülmüş onurum?
Zorla yüklenmiş şaibeden ben nasıl kurtulurum?
Zehirlenmiş çeşme kendi kavuşur da temizliğe,
Zorbaca sürülmüş lekeden ben aklanamam niye?"

Lükres böyle dedi, geldi lordlardan şöyle bir cümle:
"Bedendeki bir lekeyi tertemiz bir akıl siler."
Lükres yüzünü çevirdi kederli bir tebessümle:
O yüz bir harita, taşıyordu bahtsızlıktan izler,
Akıttığı gözyaşları ona kazmıştı çizgiler.
"Hayır, olmaz," dedi Lükres, "Benden sonra hiçbir kadın
Benzer kusurlar için bu mazereti kullanmasın."

Birden kalbi parçalanmış gibilerden iç çekince
Püskürüverdi de Tarkvin'in adını: "O, o," dedi,
Ama sonra zavallı dili dönmedi "o" deyince,
Türlü sesler çıkararak bocaladı, tökezledi,
Nutku tutuldu, aksak ve eksik bir şeyler söyledi;
Şöyle konuştu: "O işte aziz lordlar, odur işte,
Beni yaralayacak şu elime o yön vermiş de."

Masum göğsüne meşum bir kama saklamış, kınından
Kamayı çekip çıkarttı da ruhu, sapladı o an,
Bir darbeyle kurtardı onu derin çalkantısından
Zorlukla nefes alıp yaşadığı murdar zindandan.
Tövbekâr iç çekişleri bulutlara miras ondan,
Kanatlandı hayaleti yaralarından uçarak,
Yaşamı ebedî olmuştu kaderden erken koparak.

Stone-still, astonished with this deadly deed,
Stood Collatine and all his lordly crew;
Till Lucrece' father, that beholds her bleed,
Himself on her self-slaught'red body threw;
And from the purple fountain Brutus drew
The murd'rous knife, and, as it left the place,
Her blood, in poor revenge, held it in chase;

And bubbling from her breast, it doth divide
In two slow rivers, that the crimson blood
Circles her body in on every side,
Who like a late-sacked island vastly stood
Bare and unpeopled in this fearful flood.
Some of her blood still pure and red remained,
And some looked black, and that false Tarquin stained.

About the mourning and congealéd face
Of that black blood a wat'ry rigol goes,
Which seems to weep upon the tainted place;
And ever since, as pitying Lucrece' woes,
Corrupted blood some watery token shows;
And blood untainted still doth red abide,
Blushing at that which is so putrified.

'Daughter, dear daughter,' old Lucretius cries,
'That life was mine which thou hast here deprivéd.
If in the child the father's image lies,
Where shall I live now Lucrece is unlivéd?
Thou wast not to this end from me derivéd.
If children predecease progenitors,
We are their offspring, and they none of ours.

Taş kesilip kaldı bu ölümcül eylem karşısında
Kollatin ile soylular, refakat edenler ona;
Derken Lükres'in babası, kanları görüp kızında
Kendini attı intihar etmiş kızın naaşına,
Brutus nasıl el attıysa o cinayet bıçağına,
Alıp çekti de kamayı alı al kan pınarından,
Kanı biçare bir öçle kovalıyordu ardından.

Lükres'in göğsünden fışkırıp dökülüyor mor kanı,
Sanki ağır ağır akmakta olan iki ırmak,
O kan çevrelemişti vücudunun dört bir yanını:
Yeni yağmaya uğramış bir ada, geniş ve çıplak,
O ürkütücü selin içinde insansız kalarak.
Dökülen kanın bir kesimi saf ve kırmızı hâlâ,
Bir kesimi simsiyah Tarkvin'in sahtekârlığıyla.

Kaskatı, yaslı yüzünden pıhtılaşmış kan sızıyor,
Kıvrım kıvrım, kızıl kandan sıyrılan kapkara bir kan,
Sanki günahla lekelenmiş bedenine ağlıyor,
Acınaraktan Lükres'in dertlerine hiç durmadan.
Karalanmış bir yaşantının belirtisi bu akan;
Lekelenmemiş kan ise alı al duruyor orda,
Yüzü mor, o murdar kana bakıp utanç duyuyor da.

İhtiyar Lukretius haykırdı, "Canım kızım," diye,
"İşte söküp götürdüğün o yaşam aitti bana,
Çocuğun varlığında yer vardır babadan imgeye,
Ben nasıl yaşarım, vakit yok Lükres'in yaşamına,
Sen benden sıyrıldın da öyle erişmedim ki sana.
Anadan babadan önce ölürse çocuklarımız,
Onlar evladımız değil, biz onların evladıyız.

'Poor broken glass, I often did behold
In thy sweet semblance my old age new born;
But now that fair fresh mirror, dim and old,
Shows me a bare-boned death by time outworn;
O, from thy cheeks my image thou hast torn,
And shivered all the beauty of my glass,
That I no more can see what once I was.

'O time, cease thou thy course and last no longer,
If they surcease to be that should survive.
Shall rotten death make conquest of the stronger,
And leave the falt'ring feeble souls alive?
The old bees die, the young possess their hive.
Then live, sweet Lucrece, live again, and see
Thy father die, and not thy father thee.'

By this, starts Collatine as from a dream,
And bids Lucretius give his sorrow place;
And then in key-cold Lucrece' bleeding stream
He falls, and bathes the pale fear in his face,
And counterfeits to die with her a space;
Till manly shame bids him possess his breath,
And live to be revengéd on her death.

The deep vexation of his inward soul
Hath served a dumb arrest upon his tongue;
Who, mad that sorrow should his use control
Or keep him from heart-easing words so long,
Begins to talk; but through his lips do throng
Weak words, so thick come in his poor heart's aid
That no man could distinguish what he said.

"Zavallı paramparça ayna, sende görürdüm sık sık
Hoş bir benzerlik: Yaşlılığım genç yaş olmuş tıpatıp;
Güzel yeni aynada sönük bir ihtiyar var artık:
Ecel kuru kafa gösteriyor zamanla yıpratıp;
Ah, yanaklarından söktün imgemi kopartıp alıp.
Tüm güzellikler parçalandı gitti aynamdan benim,
Şimdi hiç göremiyorum ben bir zamanlar neymişim.

"Zaman, akışını durdur da kalmasın sende süre,
Var olması gerekenler döndü var olmayanlara;
Kötü çürüten ölüm vurup kıysa da güçlüklere,
Vakit veriyor düşe kalka cılız yaşayanlara.
Yaşlı arılar ölüyor, gençler sahip kovanlara.
Sen yaşa, tatlı Lükres, yeniden yaşayıp da gör sen
Babanın ölümünü, baban seninkini görmeden."

Bundan sonra Kollatin rüyadan uyanırcasına
Kendi yasına dileyip Lukretius'un özrünü;
Buz külçesi gibi düştü Lükres'ten fışkıran kana
Defalarca sürdü korkudan solgunlaşmış yüzünü,
Sanki onun yanına koyacak kendi ölüsünü;
Sonra erkekçe utandı, tüketmedi soluğunu,
Yaşamı sürerse öç alıp yaşatır diye onu.

Kollatin'in canevinde depreşen derin elemler
Mazbata çıkardı dilinin tutuklanması için;
Öyle öfkelendi ki onu susturduğunda keder,
Ondan hepsi gitti diye yürek avutan sözlerin,
Dili çözüldü, ağzından taştı zavallı kalbinin
Boş sözcükleri, imdada koşan laf kalabalığı,
Yoktu kimsenin onun ne dediğini anladığı.

Yet sometime 'Tarquin' was pronouncéd plain,
But through his teeth, as if the name he tore.
This windy tempest, till it blow up rain,
Held back his sorrow's tide, to make it more;
At last it rains, and busy winds give o'er;
Then son and father weep with equal strife
Who should weep most, for daughter or for wife.

The one doth call her his, the other his,
Yet neither may possess the claim they lay.
The father says 'She's mine'. 'O, mine she is,'
Replies her husband: 'do not take away
My sorrow's interest; let no mourner say
He weeps for her, for she was only mine,
And only must be wailed by Collatine.'

'O,' quoth Lucretius, 'I did give that life
Which she too early and too late hath spilled.'
'Woe, woe,' quoth Collatine, 'she was my wife;
I owed her, and 'tis mine that she hath killed.'
'My daughter' and 'my wife' with clamours filled
The dispersed air, who, holding Lucrece' life,
Answered their cries, 'my daughter' and 'my wife'.

Brutus, who plucked the knife from Lucrece' side,
Seeing such emulation in their woe,
Began to clothe his wit in state and pride,
Burying in Lucrece' wound his folly's show.
He with the Romans was esteeméd so
As silly jeering idiots are with kings,
For sportive words and utt'ring foolish things.

Tarkvin'in adını açık telaffuz etti bir ara,
Sanki dişleri arasından sökülüp alınarak.
Bir rüzgâr fırtınası ki dönüşecekti yağmura,
Kollatin matemine set çekti önce artırarak,
Rüzgârları nasıl yatıştırırsa yağmur yağarak.
Yarışa girmişler gibi ağlıyor oğulla baba:
Kıza mı, eşe mi – kim daha çok yaş döker acaba?

Lükres için birisi "benim," diyor, öteki "benim."
İkisi de sahip değil, sahip çıkamaz ki ona.
Baba diyor ki, "O benimdir, benim – illa ki benim."
Kocası şöyle karşılık veriyor: "Acıyın bana,
Paylaşılmaz, ortak olunmaz kocasının yasına;
Katılırken ve ağlarken – o benimdir, benim ancak.
Kollatin'den başka kimse yoktur o yası tutacak."

"Ah," dedi Lukretius, "ona yaşam sağlayan bendim,
Erkenden aldı canını, kurtulmakta çok gecikti."
"Başıma gelenler!" dedi Kollatin, "karımdı benim,
Bana aitti, o bana ait olanı yok etti!"
İkisinin "kızım" diye, "karım" diye şikâyeti
Havaya karıştı. Hava, canını tutup Lükres'in,
Yanıtladı "kızım", "karım" çığlığını iki sesin.

Brutus kamayı çekip almıştı bağrından Lükres'in,
Baktı ki babayla koca yas ve keder yarışında,
Uğraştı kendi hâlini vakarlı göstermek için.
Kendi cinnetini gizledi Lükres'in yarasında.
Onun saygınlığı vardı Romalılar arasında
Nasıl ki salak soytarıları öyle görür krallar,
Şakacıktan gülünç şeyler söylüyor diye aptallar.

But now he throws that shallow habit by
Wherein deep policy did him disguise,
And armed his long-hid wits advisedly
To check the tears in Collatinus' eyes.
'Thou wrongéd lord of Rome,' quoth he, 'arise;
Let my unsounded self, supposed a fool,
Now set thy long-experienced wit to school.

'Why, Collatine, is woe the cure for woe?
Do wounds help wounds, or grief help grievous deeds?
Is it revenge to give thyself a blow
For his foul act by whom thy fair wife bleeds?
Such childish humour from weak minds proceeds.
Thy wretched wife mistook the matter so
To slay herself, that should have slain her foe.

'Courageous Roman, do not steep thy heart
In such relenting dew of lamentations,
But kneel with me and help to bear thy part
To rouse our Roman gods with invocations
That they will suffer these abominations,
(Since Rome herself in them doth stand disgracéd)
By our strong arms from forth her fair streets chaséd.

'Now by the Capitol that we adore,
And by this chaste blood so unjustly stainéd,
By heaven's fair sun that breeds the fat earth's store,
By all our country rights in Rome maintainéd,
And by chaste Lucrece' soul that late complainéd
Her wrongs to us, and by this bloody knife,
We will revenge the death of this true wife.'

Ama artık o sığ kisveyi fırlatıp attı yere:
Özenli bir yaklaşımı gizlemişti de derinden,
Zırh içinde dikkatle saklı tutmuştu uzun süre
Dökülmesin diye yaşlar Kollatin'in gözlerinden.
"Haksızlığa uğratılan Romalı lord," dedi, "Kalk sen;
Benliğimin derinine inmeyip aptal dediler,
Sen o fazla deneyimli zekânı okula gönder.

"Olur mu Kollatin, keder tedavisi mi kederin,
Yara çare mi yaraya, şerre yastan ne yarar var?
Güzel eşine kıyan kanlı cinayet için, senin
Kendini helak etmen sanki bir intikam mı sağlar?
Böyle çocukça davranış, cılız akıllardan doğar.
Bu canından bezmiş eşinin büyük bir yanlışıydı:
Düşmanının öldürülmesi varken, kendine kıydı.

"Cesaretli Romalı, sen sakın yüreğini boğma
Gözyaşlarına, yatışması için sendeki yasın
Benimle birlikte diz çök ve katıl dualarıma:
Roma tanrıları yakarılarımızla uyansın,
Bizim nefret dolu bu eylemlerimize katlansın.
(Roma kendisi lekeleniyor ya o günahlarla)
Şer kovulsun güzel sokaklardan güçlü silahlarla.

"Taptığımız Kapitol üstüne ediyoruz yemin:
İğfalle lekelenmiş olan tertemiz kan adına,
Gökten dünya bereketini besleyen güneş için
Ülkemiz Roma'nın saygın örflerine, haklarına,
Uyarak Lükres'in saf ruhunun yakınmalarına,
Bu kanlı bıçakla, ona karşı işlenen suçların,
İntikamını alacağız ölen sadık kadının."

This said, he struck his hand upon his breast,
And kissed the fatal knife to end his vow,
And to his protestation urged the rest,
Who, wond'ring at him, did his words allow;
Then jointly to the ground their knees they bow,
And that deep vow which Brutus made before
He doth again repeat, and that they swore.

When they had sworn to this adviséd doom,
They did conclude to bear dead Lucrece thence,
To show her bleeding body thorough Rome,
And so to publish Tarquin's foul offence;
Which being done with speedy diligence,
The Romans plausibly did give consent
To Tarquin's everlasting banishment.

Bunu söyleyince yumruğunu göğsüne dayadı,
Öptü ölümcül kamayı, bitirmek için yemini,
Ötekileri çağırdı desteklemeye bu andı.
Onlar hayran hayran izleyerek onun sözlerini,
Hep birlikte eğildiler yere vurup dizlerini
Ve Brutus'un önceden içtiği o azimli andı
O bir daha tekrar etti, hepsi birden onayladı.

Çok düşünülen yargıya vardılar yemin ederek:
Oradan götürsünler Lükres'in ölü vücudunu,
Roma'nın her yerinde kanlı cesedi göstererek,
Bütün halka bildirsinler Tarkvin'in iğrenç suçunu,
Hem de son hızla, harfiyen gerçekleştirsinler bunu.
Romalılar alkışlarla onay verdi yargı için
Sonsuza dek sürecek olan sürgününe Tarkvin'in.

THE PHOENIX AND THE TURTLE

ANKA İLE KUMRU

Let the bird of loudest lay,
On the sole Arabian tree,
Herald sad and trumpet be,
To whose sound chaste wings obey.

But thou shrieking harbinger,
Foul precurrer of the fiend,
Augur of the fever's end,
To this troop come thou not near!

From this session interdict
Every fowl of tyrant wing
Save the eagle, feath'red king:
Keep the obsequy so strict.

Let the priest in surplice white,
That defunctive music can,
Be the death-divining swan,
Lest the requiem lack his right.

And thou, treble-dated crow,
That thy sable gender mak'st
With the breath thou giv'st and tak'st,
'Mongst our mourners shalt thou go.

Tüneyerek kuşların en gür sesli olanı
O eşsiz Arabistan ağacının üstüne,
Üzgün haberci gibi anlatsın ele güne:
Dinlesin kanatların en iffetli kalanı.

Ama sen, cüce baykuş, sen ki çığlık çığlığa,
İğrenç çığırtkanısın can kıyan iblisin,
Son soluğu önceden bildiren habercisin,
Sakın yaklaşmayasın şu bizim topluluğa.

Kapansın kapıları bizim meclisimizin:
Dışarda kalsın gaddar kanatlı avcı kuşlar,
Yalnızca kartal gelsin, o tüy kaplı hükümdar;
Başkaları girmesin, sakın vermeyin izin.

Bembeyaz cübbesini giymiş olan papaz ki
Cenaze müziğini o kadar iyi bilir:
Eceli kuğu gibi önceden sezecektir,
Yoksa yeteneğinden tören pay alamaz ki.

Ve sen, kuzgun, senin ki ömrün üç kez uzundur,
Yavrular gagandadır oluncaya dek kara,
Sensin soluk alarak soluk veren onlara,
Şu bizim matemliler arasında gezin dur.

Here the anthem doth commence:
Love and constancy is dead;
Phoenix and the turtle fled
In a mutual flame from hence.

So they loved, as love in twain
Had the essence but in one;
Two distincts, division none:
Number there in love was slain.

Hearts remote, yet not asunder;
Distance, and no space was seen
'Twixt this turtle and his queen:
But in them it were a wonder.

So between them love did shine,
That the turtle saw his right
Flaming in the phoenix' sight;
Either was the other's mine.

Property was thus appalléd,
That the self was not the same;
Single nature's double name
Neither two nor one was calléd.

İşte başlıyor şimdi cenaze ilahisi
Sevgi de ölüp gitti, sadakat de verdi can:
Ankayla kumru artık kaçtılar bu dünyadan
Birleşik bir alevle tutuşarak ikisi.

Aşk içinde birleşip öyle seviştiler ki
Kavuştular, tek varlık oldular, tek bir cevher:
Apayrı olsalar da ayrı ayrı değiller.
Sayı kavramı öldü: Hiçtir bir ya da iki.

Gönüller ırak ama, hiç mi hiç kopmayacak;
Görülmez bu kumruyla ecesi arasında
Uzanan hiçbir mekân uzakta ve yakında:
Buna başkalarında mucize denir ancak.

Sevgi, aralarında öyle ışıldadı ki
Ankanın alev alev gözünde gördü kumru
Sevişmenin verdiği kutsal hakkı dosdoğru:
Birleşiktiler, yoktu biri ya da öteki.

Senlik benlik kavramı böyle yok edilmiştir:
Özdeş değilse bile birleşik öz oldular;
Bu tek bir yaradılış, ama çifte adı var:
Buna artık ne iki denebilir ne de bir.

Reason, in itself confounded,
Saw division grow together,
To themselves yet either neither,
Simple were so well compounded;

That it cried, 'How true a twain
Seemeth this concordant one!
Love hath reason, reason none,
If what parts can so remain.

Whereupon it made this threne
To the phoenix and the dove,
Co-supremes and stars of love,
As chorus to their tragic scene.

Akıl bu çelişkiyi görünce yaman şaşmış:
Tek bedene dönüşmüş iki apayrı varlık;
Birbirleri için de biri öteki artık,
Bu yalın bir birleşim, ama güzel bağdaşmış.

Kendini tutamayıp haykırmış: "Evet, doğru
Bir çiftin sağlaması bu kusursuz ahengi:
Aşkta sağduyu yoktur, ama aşk aklın dengi,
Hem ayrı, hem birleşik kalmış ankayla kumru."

İşte o zaman akıl söyledi bir mersiye
Çifte hakanlarıyla yıldızlarına aşkın,
Anka ile kumruya seslenerek, onların
Trajedi sahnesine bir koro olsun diye.

Threnos

Beauty, truth, and rarity,
Grace in all simplicity,
Here enclosed, in cinders lie.

Death is now the phoenix' nest;
And the turtle's loyal breast
To eternity doth rest,

Leaving no posterity,
'Twas not their infirmity,
It was married chastity.

Truth may seem, but cannot be;
Beauty brag, but 'tis not she;
Truth and beauty buried be.

To this urn let those repair
That are either true or fair;
For these dead birds sigh a prayer.

Ağıt

Güzellikle doğruluk, benzeri çok az olmak,
İnayet ve zarafet, tüm yalınlığıyla, bak,
Küller içinde, burda yatıyorlar kıskıvrak.

Ölüm, anka kuşunun yuvasındadır şimdi
Ve huzur da kumrunun sadık göğsüne girdi,
Orada nur içinde yatacaktır ebedî.

Arkalarından yeni batın gelmeyebilir:
Kısırlıktan değil bu, güçsüzlükten değildir,
Onlar evlilikleri boyunca kaldı bakir.

Sadakat görülse de yalan yanlış görülür;
Güzellik böbürlenir ama, nasılsa ölür;
Sadakat ve güzellik göçüp gider, gömülür.

Gerçek olsa da, güzel olsa da neye yarar,
İkisinin de yolu şu kül kabına çıkar;
Gönülden dua edin: Ölüp gitti o kuşlar.

A LOVER'S COMPLAINT

BİR ÂŞIKIN YAKINMASI

From off a hill whose concave womb reworded
A plaintful story from a sist'ring vale,
My spirits t'attend this double voice accorded,
And down I laid to list the sad-tuned tale,
Ere long espied a fickle maid full pale,
Tearing of papers, breaking rings atwain,
Storming her world with sorrow's wind and rain.

Upon her head a platted hive of straw,
Which fortified her visage from the sun,
Whereon the thought might think sometime it saw
The carcase of a beauty spent and done.
Time had not scythéd all that youth begun,
Nor youth all quit, but spite of heaven's fell rage
Some beauty peeped through lattice of seared age.

Oft did she heave her napkin to her eyne,
Which on it had conceited characters,
Laund'ring the silken figures in the brine
That seasoned woe had pelleted in tears,
And often reading what contents it bears;
As often shrieking undistinguished woe,
In clamours of all size, both high and low.

Bir dağın döl yatağından, mağaradan yankılandı
Kardeş vadiden bir öykü baştan başa ağıtlarla;
Ruhum bu katmerli sesi candan dinleyip inandı:
Ben yere uzanıp kulak verdim o acı masala.
Birazdan gördüm ki solgun, uçarı bir kız hışımla
Kâğıtları paramparça yırtıp yüzükleri kırdı,
Gam borası, yağmuruyla öz dünyasına saldırdı.

Genç kızın başında örgülü hasır bir şapka vardı,
Yüzü saklı kalsın diye, güneşte fazla yanmadan;
Görenler belki bir şeyin sonu gelmiştir sanardı,
Güzelliğinin farkı yok tükenmiş bir kadavradan,
Gençliğin başlattığını tırpanlamamıştı zaman.
Pes etmedi gençlik göğün yaman gazabına rağmen:
Biraz güzellik sızdı kuru yaşlılık penceresinden.

Genç kız sık sık siliyordu gözlerini mendiliyle:
Üstüne işlemişlerdi nice zarif harf ve resmi.
Mendil ıslanmış gözünden tuzlar döküle döküle;
O kökleşmiş ıstırabın gözyaşları birer mermi,
Anlamını söksem diye uğraşıyor kızın zihni;
Anlatılmaz acısı var, feryadı belli belirsiz,
Yakındığı zaman sesi bazen yumuşak, bazen tiz.

Sometimes her levelled eyes their carriage ride,
As they did batt'ry to the spheres intend;
Sometime diverted their poor balls are tied
To th'orbéd earth; sometimes they do extend
Their view right on; anon their gazes lend
To every place at once, and nowhere fixed,
The mind and sight distractedly commixed.

Her hair, nor loose nor tied in formal plat,
Proclaimed in her a careless hand of pride;
For some, untucked, descended her sheaved hat,
Hanging her pale and pinéd cheek beside;
Some in her threaden fillet still did bide,
And, true to bondage, would not break from thence,
Though slackly braided in loose negligence.

A thousand favours from a maund she drew
Of amber, crystal, and of beaded jet,
Which one by one she in a river threw,
Upon whose weeping margent she was set;
Like usury applying wet to wet,
Or monarchs' hands that lets not bounty fall
Where want cries some, but where excess begs all.

Gün olur, o bindirilmiş toplar gibi gözlerini
Dikip hedef aldığı tüm yuvarlaklara saldırır;
Gün olur, yerküreye zavallı göz kürelerini
Çarpar da kalır; gün olur, ta uzaklara ulaşır,
Gözleri her şeyi görür. Derken o bakışlar varır
Her yere hep birden, hiçbir yere kalamaz takılı;
Delicesine birleşir hayalhanesiyle aklı.

Saçları gevşek değildi, ne de düzgün örülmüştü,
Belli ki kız hiç fiyaka yapmıyordu, derbederdi.
Bir tutam saç da hasır şapkasının altına düştü,
Zayıf, solgun yanağının üstüne kendini serdi,
Kimi saçlarını tutan tokalar, kurdelelerdi;
Onlar yerlerinden kopmadı, bağlılıktan memnundu;
Dağınık örülmüşlerdi, umursuz bir ihmaldi bu.

Bir hasır sepetten çekip aldı bin tane armağan:
Kehribarlar ve billurlar, nice karaboncuklar da;
Hepsini fırlattı birer birer ırmağa oradan,
Oturmuştu da ırmağın o ağlayan kıyısında
Bir bereket var gibiydi dökülen her gözyaşında.
Az isteyen dilenciyi hakanın eli görmez ya,
Cömert davranır her şeyi isteyen her varlıklıya.

Of folded schedules had she many a one,
Which she perused, sighed, tore, and gave the flood;
Cracked many a ring of posied gold and bone,
Bidding them find their sepulchres in mud;
Found yet moe letters sadly penned in blood,
With sleided silk feat and affectedly
Enswathed and sealed to curious secrecy.

These often bathed she in her fluxive eyes,
And often kissed, and often 'gan to tear;
Cried, 'O false blood, thou register of lies,
What unapprovéd witness dost thou bear!
Ink would have seemed more black and damnéd here!'
This said, in top of rage the lines she rents,
Big discontent so breaking their contents.

A reverend man that grazed his cattle nigh,
Sometime a blusterer that the ruffle knew
Of court, of city, and had let go by
The swiftest hours observed as they flew,
Towards this afflicted fancy fastly drew;
And, privileged by age, desires to know
In brief the grounds and motives of her woe.

Kızın elinde katlanmış çok sayıda mektup vardı,
Okuyup göğüs geçirdi, yırtıp attı gür sulara
Şiir kazılı altın, fildişi birkaç yüzük kırdı,
Girip saklansınlar diye çamur kaplı bir mezara;
Bedbahtça, kanla yazılmış pek çok mektup buldu sonra,
Özene bezene ince ipeklerle sarılmışlar
Hepsi sımsıkı mühürlü, içinde nice sırlar var.

İki gözü iki çeşme, okudu bunları kaç kez,
Defalarca öptü, yaşlar boşanırken gözlerinden,
"Sahtekâr," diye sızlandı, "İfadene güvenilmez,
Yalancı şahidin teki, yalan kumkumasısın sen!
Bu kan daha kara ve şom olamazdı mürekkepten!"
Dile getirdi amansız sözleriyle öfkesini,
Mektuplar ne yazıyorsa gazapla ezdi hepsini.

Sürüsünü otlatıyor orda saygın bir ihtiyar,
Burnu havada şehirli bir saraylıymış eskiden.
Umursamazmış, biliyor onu iyi tanıyanlar:
Ne çıkar, bunca saatler varsa hızla uçup giden,
Aşk acısıyla kıvranan genç kıza yaklaştı hemen,
Yaşlılık bir ayrıcalık, öğrenmek isteyip sordu:
Kısacası kızcağızı neler, kimler üzüyordu?

So slides he down upon his grainéd bat,
And comely distant sits he by her side;
When he again desires her, being sat,
Her grievance with his hearing to divide.
If that from him there may be aught applied
Which may her suffering ecstasy assuage,
'Tis promised in the charity of age.

'Father,' she says, 'though in me you behold
The injury of many a blasting hour,
Let it not tell your judgement I am old:
Not age, but sorrow, over me hath power.
I might as yet have been a spreading flower,
Fresh to myself, if I had self-applied
Love to myself, and to no love beside.

'But woe is me! too early I attended
A youthful suit—it was to gain my grace—
O, one by nature's outwards so commended
That maidens' eyes stuck over all his face.
Love lacked a dwelling and made him her place;
And when in his fair parts she did abide,
She was new lodged and newly deified.

Ve usulcacık çömeldi, yaslanarak sopasına,
Oturdu kızın yanına, arada uygun mesafe,
Yatıştırmak arzusuyla, otururlarken yan yana,
Kızın derdini dinleyip paylaşsın, dindirsin diye,
İhtiyar çırpınıyordu onu teselli etmeye,
Üzüntüden çılgındı kız, düzelmesi gerekliydi;
Hayırlı bir iş yapmaktı yaşlı adamın vaadi.

"Baba," diye anlattı kız, "Bende görüyorsun ama
Nice hasarlar, nedeni felaket dolu saatler;
Sakın bunlar yüzünden ben ihtiyarlamışım sanma;
Beni böyle yıpratan güç, yaşlılık değil de keder.
Bir çiçek olurdum ki güzel açıp dört yana gider,
Taptaze kalırdım tümden kendimi verseydim aşka,
Olmasaydı hiçbir aşkım kendime sevgimden başka.

"Talihim yaver gitmedi, talibim olduysa da erken,
İlgimi hemen kazanmak, can attığı tek şeydi bu.
Doğa o adamı öyle öve öve yaratmışken,
Kızların gözleri asla yüzünden ayrılmıyordu;
Aşkın[1] evi barkı yoktu, onu bildi yeri yurdu
Ve ne zaman ki yerleşti o gencin güzel yerine,
Bir yeni yuvası oldu da tanrıçalaştı yine.

1 İngilizce orijinalde "Love" yazılı. Burada "Aşk"tan kasıt Venüs'tür. Colin Burrow: William Shakespeare, "The Complete Sonnets and Poems", Oxford, Oxford University of Press. 2008, 700

'His browny locks did hang in crookéd curls;
And every light occasion of the wind
Upon his lips their silken parcels hurls.
What's sweet to do, to do will aptly find:
Each eye that saw him did enchant the mind;
For on his visage was in little drawn
What largeness thinks in Paradise was sawn.

'Small show of man was yet upon his chin;
His phoenix down began but to appear,
Like unshorn velvet, on that termless skin,
Whose bare out-bragged the web it seemed to wear;
Yet showed his visage by that cost more dear;
And nice affections wavering stood in doubt
If best were as it was, or best without.

'His qualities were beauteous as his form,
For maiden-tongued he was, and thereof free;
Yet if men moved him, was he such a storm
As oft 'twixt May and April is to see,
When winds breathe sweet, unruly though they be.
His rudeness so with his authorized youth
Did livery falseness in a pride of truth.

"Kıvrım kıvrım sarkıyordu onun kumral lüleleri
Ne zaman esecek olsa hafiften hafife rüzgâr,
Dudakları üzerine düşer ipek kâkülleri.
Yapılacak hoş işleri bir yolunu bulup yapar,
Hangi göz onu görmüşse o akılda tam büyü var.
İşte onun simasında küçük küçük çizilmiştir
Cennetteki büyük büyük yeşillikler, gören bilir.

"Terliyordu sakalı o gencin daha yeni yeni
Anka tüyleri[2] çıkmaya başlamıştı çenesinde,
Okşuyor bakir kadife gibi yumuşak cildini
Süsten püsten daha cazip çıplaklığı üzerinde,
En pahalı kumaşlardan çok değerli çehresinde.
Özenli insanlar emin olamazdı, kuşku duydu:
En iyisi sakallı mı, sakalsız mı? Soru buydu.

"Kişiliği hoş, nasıl ki bedeni de bir içim su,
Saf bir tazenin diliyle rahat ve açık konuşur;
Ama erkekler üstüne gelirse bora olurdu,
Nisan'dan Mayıs'a kopan fırtına gibi kudurur
Rüzgârlar azgındır ama, nefesleri tatlı olur,
İşte öyle, gençken kabalık olağan sayılsa da,
Bu çapkının riyası soylu kişilik sanılsa da.

2 Orijinal dizede "Anka tüyleri" denilmektedir. Dilimizdeki benzeri "ayva tüyleri"dir.

'Well could he ride, and often men would say,
"That horse his mettle from his rider takes:
Proud of subjection, noble by the sway,
What rounds, what bounds, what course, what stop
[he makes!"
And controversy hence a question takes,
Whether the horse by him became his deed,
Or he his manage by th'well-doing steed.

'But quickly on this side the verdict went:
His real habitude gave life and grace
To appertainings and to ornament,
Accomplished in himself, not in his case.
All aids, themselves made fairer by their place,
Came for additions; yet their purposed trim
Pieced not his grace, but were all graced by him.

'So on the tip of his subduing tongue
All kind of arguments and question deep,
All replication prompt, and reason strong,
For his advantage still did wake and sleep.
To make the weeper laugh, the laugher weep,
He had the dialect and different skill,
Catching all passions in his craft of will,

"O çok iyi biniciydi. Eski bir söz vardır hani:
'At alır kişiliğini, huyunu binicisinden,
Gurur duyar itaatten, soylu sayar dizginini:
O dönüşler, atlayışlar, koşup duruşlar aniden!'
Doğru yanıt alınır şu soruların hangisinden:
At mıdır sahibinden güç ve terbiyesini alan,
Yoksa binici mi sağlar tüm becerisini attan?

"Çok geçmeden karar çıktı o genç adamın lehine;
Onun gerçek erdemleri ata zarif yaşam verdi,
Hem de atın kuşamına, üstündeki süslerine.
Genç adam başarılı, üstü başı öyle değildi
Uygun güzellikte süsler, takılar da eklenmişti;
İşe yarasa da, ona zarafet bakımından bu
Fayda etmedi; hepsini o güzelleştiriyordu.

"Görün tuzak kurup elde eden dilinin ucunu:
Nice güçlü iddialar, derin sorgular ondadır,
Her türlü hazırcevaplık ve yaman zekâ oyunu;
İşine geldiği gibi uyutur ve uyandırır,
Ağlayanları güldürür, gülenleri de ağlatır.
Envaiçeşit dil döküp inandırmakta mahirdi,
Her tutkuyu kurnazlıkla mutlak ele geçirirdi.

'That he did in the general bosom reign
Of young, of old, and sexes both enchanted,
To dwell with him in thoughts, or to remain
In personal duty, following where he haunted.
Consents bewitched, ere he desire, have granted,
And dialogued for him what he would say,
Asked their own wills, and made their wills obey.

'Many there were that did his picture get,
To serve their eyes, and in it put their mind;
Like fools that in th'imagination set
The goodly objects which abroad they find
Of lands and mansions, theirs in thought assigned;
And labouring in moe pleasures to bestow them
Than the true gouty landlord which doth owe them.

'So many have, that never touched his hand,
Sweetly supposed them mistress of his heart.
My woeful self, that did in freedom stand,
And was my own fee-simple, not in part,
What with his art in youth, and youth in art,
Threw my affections in his charméd power
Reserved the stalk and gave him all my flower.

"Genç ihtiyar herkes onu candan basmıştı bağrına,
Büyüsü güçlüydü insanların her iki cinsinde;
Akıllarda hep o vardı, herkes düşmüştü ardına:
Nereye giderse gitsin, her biri onun peşinde,
Tılsımlıydı, o arzulamadan gönüller emrinde.
Ne söylese hepsi dünden hazır, bakıyor ağzına,
Kendi iradeleriyle boyun eğmişlerdi ona.

"Niceleri edindiler genç adamın portresini
Seyretmek için, ama zihnen oldular ona tutsak,
Aptal öz malı bilir ya hayalhanesindekini,
Gördüğü her güzel şeyi kendine ait sanarak,
Çiftlikler, kâşaneler hep benim diye inanarak,
Onca mal mülkü bol keseden dağıtmaktan zevk alır,
Gerçek sahibi olanlar cömertlikte yaya kalır.

"Niceleri o adamın eline el sürmemişken
Her biri safça sandı ki sevgili odur kalbinde,
Tam bir özgürlük içinde yaşıyorken zavallı ben,
Kendi başıma buyruk, dört başı mamur ve zinde,
O gençliğinde sanatçı, hem de genç her eserinde.
Onun büyülü gücünün olsun tüm hoş duygularım,
Çiçeğimi ona verdim, sapı kendime sakladım.

'Yet did I not, as some my equals did,
Demand of him, nor being desired yielded;
Finding myself in honour so forbid,
With safest distance I mine honour shielded.
Experience for me many bulwarks builded
Of proofs new-bleeding, which remained the foil
Of this false jewel, and his amorous spoil.

'But ah, who ever shunned by precedent
The destined ill she must herself assay?
Or forced examples, 'gainst her own content,
To put the by-past perils in her way?
Counsel may stop awhile what will not stay;
For when we rage, advice is often seen
By blunting us to make our wills more keen.

'Nor gives it satisfaction to our blood
That we must curb it upon others' proof,
To be forbod the sweets that seems so good
For fear of harms that preach in our behoof.
O appetite, from judgment stand aloof!
The one a palate hath that needs will taste,
Though Reason weep, and cry it is thy last.

"Yaşıtlarım ondan talepte bulundu, bense asla,
Ben ona teslim olmadım onun canı çektiği an
Ve oynanmasına hiç izin vermedim onurumla,
Mesafe koydum zırhımla, vazgeçmedim namusumdan,
Geçit vermedim ibretle diktiğim bunca surumdan,
Kana bulanmış kanıtlar, bu yalancı mücevheri
Bazen kılıçla, aşk adına çevirirken hileleri.

"Ama ah, bir kadın güçlü örneklerden kaçınsa da
Kaderindeki illetten nasibini alır yine,
Neye yarar uğraşması, direnemez ki yolunda
Örneklerin baş gösteren zorlu tehlikelerine?
Öğüt biraz süre verir hiç son veremediğine.
Öğüt bizi körletir de bizde coşunca heyecan,
Akıl gücümüzü tümden keskinleştirir o zaman.

"Ne de bizim gücümüzün arzusunu tatmin eder,
Başkasını örnek alıp dizginlemeliyiz onu.
Yasaklanır bize tatlı görünen tüm akideler,
Depreştirir sağlığa zararlı olan korkusunu.
Hey gidi iştah! Yargıdan uzak dur! Unutma bunu.
İştah tutamaz kendini, hemen indirir mideye,
Oysa sağduyu ağlayıp sızlar: 'Bu son olsun' diye.

'For further I could say this man's untrue,
And knew the patterns of his foul beguiling;
Heard where his plants in others' orchards grew;
Saw how deceits were gilded in his smiling;
Knew vows were ever brokers to defiling;
Thought characters and words merely but art,
And bastards of his foul adulterate heart.

'And long upon these terms I held my city,
Till thus he 'gan besiege me: "Gentle maid,
Have of my suffering youth some feeling pity,
And be not of my holy vows afraid.
That's to ye sworn to none was ever said;
For feasts of love I have been called unto,
Till now did ne'er invite nor never woo.

'"All my offences that abroad you see
Are errors of the blood, none of the mind;
Love made them not; with acture they may be,
Where neither party is nor true nor kind.
They sought their shame that so their shame did find;
And so much less of shame in me remains
By how much of me their reproach contains.

"Şunu bilir, söylerim ki adam düzenbazın teki,
Türlü katakullilerle önce tavlar, sonra savar,
Duydum ki başka kaç bağda büyütürmüş nice bitki,
Görmüşümdür gülüşünde ne yaldızlı riyalar var:
Ayartmak için vaat eder, elde eder, bozup cayar.
Sözü, yazısı düzmece sanattır, boştur gerisi,
O kepaze yüreğinden fırlamış piçlerdir hepsi.

"Kentimi korudum işte bu bilinçle uzun süre,
Derken beni yeni baştan kuşatmaz mı: 'Güzel hanım,
Acı bu çilekeş gence, duyduğu üzüntülere,
Sen sakın hiç korkmayasın, kutsaldır benim antlarım.
Bu vaadi kimseye değil, ben yalnız sana sunarım.
Aşk şölenine ben kendim davetliyim, yeter bana,
Ne çağrı yaparım, ne de sırnaşırım başkasına.

"'İşlediğimi duyduğun günahlarımın her biri
Etin kanın kusurudur, aklın hatası değildir.
Sevgi doğurmamıştır ki o saçma hareketleri,
Her iki taraf ne iyilik, ne de sadakat bilir,
Ayıplanmayı isteyen kadına aybı verilir:
Gel gör ki o ayıplardan pek fazla pay düşmez bana;
Onlar ne kadar kınarsa kınasın beni, boşuna.

"'Among the many that mine eyes have seen,
Not one whose flame my heart so much as warméd,
Or my affection put to th'smallest teen,
Or any of my leisures ever charméd.
Harm have I done to them, but ne'er was harméd;
Kept hearts in liveries, but mine own was free,
And reigned commanding in his monarchy.

"'Look here what tributes wounded fancies sent me,
Of paléd pearls and rubies red as blood;
Figuring that they their passions likewise lent me
Of grief and blushes, aptly understood
In bloodless white and the encrimsoned mood—
Effects of terror and dear modesty,
Encamped in hearts, but fighting outwardly.

"'And, lo, behold these talents of their hair,
With twisted metal amorously empleached,
I have receiv'd from many a several fair,
Their kind acceptance weepingly beseeched,
With the annexions of fair gems enriched,
And deep-brained sonnets that did amplify
Each stone's dear nature, worth, and quality.

"'Gördüğüm bu kadar insan arasında tek kişi yok
Ki ateşi biraz ısı yaratmış olsun kalbimde
Ya da benim sevgim ona acı vermiş olsun az çok
Ya da şenlendirmiş olsun onu boş vakitlerimde.
Hiç zarara uğramadım, ben hepten zarar verdim de;
Kalpleri kul köle ettim, ama hep özgür kaldım ben,
Onun krallığını bendim buyruklarımla yöneten.

"'Bak, düşkün, kırık hayaller ne haraçlar verdi bana:
Benzi sararmış inciler ve kan kırmızı yakutlar...
Simge oldu onlar bana verdikleri heyecana,
Elemle yüz kızartısı ifade etmeye yarar,
Kansız kalıp beyazlaşmış ve alı al kesilmiş ar:
Dehşetin ve cana yakın iffetin yaptığı etki,
Yüreklerde konuşlanmış ama, savaşırlar sanki.

"'O kadınlarda örgülü, altın değerli saçlar, bak,
Tokalar takılmış sevgiyle okşanan o saçlara,
Kaç güzel verdi onlardan bana armağan olarak,
Ben de sevinç gözyaşlarımla bastım hepsini bağra.
O tokalar bürünmüştü nice değerli taşlara
Ve deha dolu soneler güçlendirdi her birini,
Her taşın özelliğini, değer ve güzelliğini.

'"The diamond? why, 'twas beautiful and hard,
Whereto his invised properties did tend;
The deep-green em'rald, in whose fresh regard
Weak sights their sickly radiance do amend;
The heaven-hued sapphire and the opal blend
With objects manifold; each several stone,
With wit well blazoned, smiled, or made some moan.

'"Lo, all these trophies of affections hot,
Of pensived and subdued desires the tender,
Nature hath charged me that I hoard them not,
But yield them up where I myself must render—
That is, to you, my origin and ender;
For these, of force, must your oblations be,
Since I their altar, you enpatron me.

'"O then advance of yours that phraseless hand
Whose white weighs down the airy scale of praise;
Take all these similes to your own command,
Hallowéd with sighs that burning lungs did raise;
What me your minister for you obeys
Works under you; and to your audit comes
Their distract parcels in combinéd sums.

"'Elmas mı dedin? Güzeller güzeli, sert mi sert işte,
Bu nitelikleridir ki onu daha dinçleştirir;
Taze görünüşüyle bir güç var yemyeşil zümrütte,
Cılız gözlerin nurundan o hastalığı giderir;
Gökyakut, panzehir taşı, kaç türlü nesne, güç verir
Hep birlikte: Öyle başlar coşkulu bir renk cümbüşü,
Kimisinin iniltisi, kimisinin de gülüşü.

"'İşte sımsıcak sevgilerden kalmış bunca yadigâr,
Düşünülüp bastırılmış o yumuşak isteklerden,
Bunları saklama diye bana doğadan uyarı var,
Kime aitseler geri vermeliyim hepsini ben,
Demek sana vermem gerek: Doğum ve ölümümsün sen;
Bu andaçlar ki mutlaka sana sunular olacak,
Benim için koruyucu meleksin sen, bense sunak.

"'Sen uzat o anlatılmaz ellerini: Beyazları
Ağır çeker havasında övgüler terazisinin;
Sence ne uygunsa öyle kabul et bu mecazları,
Ahlarıyla kutsallaşır senin yanan ciğerlerin,
Bana itaat ederler, ben ki yaverinim senin,
Emrinde çalışıyorum, onlar gelip huzuruna
Parça parça sunuyorlar tüm borç tutarını sana.

'"Lo, this device was sent me from a nun,
Or sister sanctified, of holiest note,
Which late her noble suit in court did shun,
Whose rarest havings made the blossoms dote;
For she was sought by spirits of richest coat,
But kept cold distance, and did thence remove
To spend her living in eternal love.

'"But, O my sweet, what labour is't to leave
The thing we have not, mast'ring what not strives,
Paling the place which did no form receive,
Playing patient sports in unconstrainéd gyves!
She that her fame so to herself contrives,
The scars of battle scapeth by the flight,
And makes her absence valiant, not her might.

'"O pardon me in that my boast is true!
The accident which brought me to her eye
Upon the moment did her force subdue,
And now she would the cagéd cloister fly.
Religious love put out religion's eye.
Not to be tempted, would she be immuréd,
And now to tempt all liberty procuréd.

"'İşte bu armayı bana bir rahibe gönderdiydi
Ya da kilisenin kutsadığı bir rahibe adayı.
Peşine düşen soylular hiç rağbet etmiyor şimdi;
Çiçekler istemişti onlar gibi âşık olmayı,
En zengin asilzadeler de o kadını almayı.
O soğuk ve mesafeli durup erdirdi sonuna
Şatafatlı bir yaşamı bir ebedî aşk uğruna.

"'Ama tatlım, pek zahmetli bir çaba mıdır bu? Tut ki
Bizim olmayanı teptin, direnmeyeni bastırdın,
İçinde hiç biçim yoksa bir yer kapanır mı sanki?
De ki çetin bir oyunu kelepçe açık oynadın.
Ününü korusun diye içine kapanan kadın,
Bu kaçışıyla savaşın yaralarından kurtulur,
Kuvvetten değil, cenge girmeyerek kahraman olur.

"'Ah, bağışla beni, çünkü övündüm, ama doğru bu:
Beni o kızın gözüyle karşılaştıran raslantı
Ansızın dize getirdi gücümü ezip de onu:
Hapsolduğu manastırdan artık uçup kaçacaktı.
İman dolu aşk kör etti dini, gözünü çıkarttı.
Hiç baştan çıkarılmasın diye o razıydı hapse,
Kucak açıyor şimdiyse özgürlük her ne getirse.

'"How mighty then you are, O hear me tell!
The broken bosoms that to me belong
Have emptied all their fountains in my well,
And mine I pour your ocean all among.
I strong o'er them, and you o'er me being strong,
Must for your victory us all congest,
As compound love to physic your cold breast.

'"My parts had pow'r to charm a sacred nun,
Who, disciplined, ay, dieted in grace,
Believed her eyes when they t'assail begun,
All vows and consecrations giving place,
O most potential love, vow, bond, nor space,
In thee hath neither sting, knot, nor confine,
For thou art all, and all things else are thine.

'"When thou impressest, what are precepts worth
Of stale example? When thou wilt inflame,
How coldly those impediments stand forth,
Of wealth, of filial fear, law, kindred, fame!
Love's arms are peace, 'gainst rule, 'gainst sense, 'gainst
[shame.
And sweetens, in the suffering pangs it bears,
The aloes of all forces, shocks and fears.

"'İşte sen böyle güçlüsün, ah, öyleyse dinle beni!
Soyunan göğüsler vardı ram olsunlar diye bana,
Kuyuma boşalttı onlar çeşmelerinin hepsini,
Benimkini ben boşalttım senin engin ummanına.
Ben onlardan güçlüydüm de gücüm yenik düştü sana;
Zafer senin olsun diye tüm sevgiler birleşsin de,
İlaç olsun bileşik aşk senin o soğuk göğsünde.

"'Bende bir güç var ki kutsal bir rahibeyi cezbeder,
Evet, o da zarafetle tutup dizginler nefsini,
Gözlerine inanarak, saldırınca görüntüler
Buyur eder vaatleri, onlara adar kendini.
Ey en kudretli aşk, antlar, senetler, zorluklar seni
Hiç ürkütmez ki, ne de set, düğüm engel koyabilir,
Çünkü sen her şeysin, hem de başka tüm şeyler senindir.

"'Aşk, sen gücünü koyunca, yanlış olsun ya da doğru,
Bayat kavramlar nedir ki? O bir kez ateş yakarsa,
Servet, baba korkusu, kanun, ün, aile onuru
Gibi soğuk engellerin hiçbiri olamaz tasa;
Aşkın silahı barıştır – yasak, akıl, utanç varsa.
Aşk taşıdığı acıları sancıyla tatlı yapar,
Yatışır kaba kuvvetler, sarsıntılar ve korkular.

'"Now all these, hearts that do on mine depend,
Feeling it break, with bleeding groans they pine,
And supplicant their sighs to you extend,
To leave the batt'ry that you make 'gainst mine,
Lending soft audience to my sweet design,
And credent soul to that strong-bonded oath,
That shall prefer and undertake my troth."

'This said, his wat'ry eyes he did dismount,
Whose sights till then were levelled on my face;
Each cheek a river running from a fount
With brinish current downward flowed apace.
O, how the channel to the stream gave grace!
Who glazed with crystal gate the glowing roses
That flame through water which their hue encloses.

'O father, what a hell of witchcraft lies
In the small orb of one particular tear!
But with the inundation of the eyes
What rocky heart to water will not wear?
What breast so cold that is not warméd here?
O cleft effect! cold modesty, hot wrath,
Both fire from hence and chill extincture hath.

"'İşte benim yüreğimden medet uman bu yürekler
Kırılınca bitkin düşer kanlı inleyişleriyle;
Onların ahları sana uzanıp erişecekler
Bana karşı sürdürdüğün savaşlardan vazgeç diye,
Başla diye benim tatlı emelimi dinlemeye.
Sen candan, gönülden güven benim içtiğim bu anda:
Söz bir namus birdir, buna sen tam olarak inan da.'

"Yaşlar akan gözlerini, bunu söyledikten sonra,
O ana kadar yüzüme dikmişti ama, indirdi;
Yanakları bir pınardan kopup da tuzlu sulara
Doğru hızla akıveren birer gür ırmak gibiydi,
O yanaklar akarsuyu nasıl da güzelleştirdi!
Parlayan gülleri örtmüş billur bir mahfaza vardı,
Alev alarak sulardan rengârenk geçen onlardı.

"İşte peder, öyle şom bir büyü cehennemi var ki,
Tek bir gözyaşının küçük küresine sığınmaz mı?
Ama şu gözlerimizden yaşlar boşanınca, sanki
Kaya gibi hiçbir yürek su damlarsa aşınmaz mı?
Tir tir titreyen bir göğüs buralarda ısınmaz mı?
Soğuk tevazuyla sıcak gazap karşıttır, bağdaşmaz,
İkisi de burda yok eder, yok olur ateş ve ayaz.

'For lo, his passion, but an art of craft,
Even there resolved my reason into tears;
There my white stole of chastity I daffed,
Shook off my sober guards and civil fears;
Appear to him as he to me appears,
All melting; though our drops this diff'rence bore:
His poisoned me, and mine did him restore.

'In him a plenitude of subtle matter,
Applied to cautels, all strange forms receives,
Of burning blushes or of weeping water,
Or swooning paleness; and he takes and leaves,
In either's aptness, as it best deceives,
To blush at speeches rank, to weep at woes,
Or to turn white and swoon at tragic shows;

'That not a heart which in his level came
Could scape the hail of his all-hurting aim,
Showing fair nature is both kind and tame;
And, veiled in them, did win whom he would maim.
Against the thing he sought he would exclaim;
When he most burned in heart-wished luxury,
He preached pure maid and praised cold chastity.

"Onun coşkusu – ki tam bir kurnazlık sanatı – hemen
Benim aklımı fikrimi çevirdi gözyaşlarına,
Ak pak bakire cübbemi çıkarıp attım üstümden,
Ne ciddi savunma kaldı, ne toplumsal edep bana.
O nasıl görünüyorsa ben öyle göründüm ona.
Farklı damlalarımızın her biri eriyip gitti:
Onunki bana zehir, benimki onu iyi etti.

"Onda ince sihirler türlü türlüdür, bir sürüdür:
Tılsımlarla göz aldatır, tuhaflık verir kaç şekle,
Yüz kızarır alev alev, sular ağlar hüngür hüngür,
Solgunluk ah vah eder de, o göz boyar her biriyle,
Hangisi en etkiliyse, iyi kandırırsa hele,
Kaba sözden utanç duyup ıstıraplara ağlamak,
Facialar karşısında solarak yürek dağlamak.

"Giren bir yürek kaçamazdı onun ateş hattından,
Onun kıyasıya yaralayan fişek yaylımından,
Yakışıklılar iyi ve uysal sanılır da ondan:
Her elde etmeye can attığını etti canından,
Kimi gözüne kestirdiyse kurtulmadı ağzından;
Ne zaman ki yaman şehvet, kalbini ateşe verdi,
O, kızoğlankız, iffetli, soğuk olmayı överdi.

'Thus merely with the garment of a Grace
The naked and concealéd fiend he covered,
That th'unexperient gave the tempter place,
Which, like a cherubin, above them hovered.
Who, young and simple, would not be so lovered?
Ay me, I fell, and yet do question make
What I should do again for such a sake.

'O, that infected moisture of his eye,
O, that false fire which in his cheek so glowéd,
O, that forced thunder from his heart did fly,
O, that sad breath his spongy lungs bestowéd,
O, all that borrowéd motion, seeming owéd,
Would yet again betray the fore-betrayed,
And new pervert a reconciléd maid.'

"İşte o giyip de zarif güzelliğin kılığını,
Örttü iblisin üstünü, çırılçıplak, gözden ırak:
Deneyimsiz, toy kişiler buyur ettiler çapkını,
Koruyucu melek gibi yüksekte uçadurarak.
Bunlar saf genç düşsün diye kurmaz olur mu bir tuzak?
Evet! Ben düştüm, yine de bir yanıt isterim şuna:
Ne yapsam acaba tekrar böyle bir adam uğruna?

"Ah, erkeğin gözünde o irinli, yalan nem var ya
Ve yanaklarındaki o sahte ateş cayır cayır;
Ah, adamın kalbinden o yoz gök gürültüsü kopar ya,
Sünger gibi ciğerinden iç çekişler ne acıdır,
Ah, o uydurma duygular tüm görenleri aldatır:
Yeniden ihanet eder önce berbat ettiğine,
Tövbe etmiş genç kızı kötü yola saptırır yine."

THE PASSIONATE PILGRIM

COŞKULU YOLCU

I

When my love swears that she is made of truth,
I do believe her, though I know she lies,
That she might think me some untutored youth,
Unskilful in the world's false forgeries.
Thus vainly thinking that she thinks me young,
Although I know my years be past the best,
I smiling credit her false-speaking tongue,
Outfacing faults in love with love's ill rest.
But wherefore says my love that she is young?
And wherefore say not I that I am old?
O, love's best habit's in a soothing tongue,
And age in love loves not to have years told.
Therefore I'll lie with love, and love with me,
Since that our faults in love thus smothered be.

I[1]

Sevgilim, özüm sözüm bir diye ant içince
Ben inanırım, oysa söylediği hep yalan;
Varsın bellesin beni dünyada hiçbir ince
Hile beceremediği olan acemi oğlan.
Kendimi aldatırım genç sandı diye beni,
Ama parlak yıllarım, bilirim, gitti gider;
Gülerek kabul ederim yalan atan dilini:
Sevgi pürüzlerini sevgi acısı siler.
Aşkım, genç olduğunu vurgular sanki niye?
Bense açıklayamam yaşlandığımı, neden?
Ah, avutan bir dildir en yaraşan sevgiye;
Yaşlanan aşk hoşlanmaz yıllarla yüzlenmekten.
Yalan söylüyorum ben aşkla, aşk da benimle:
Sevgi pürüzlerimiz boğulup gider böyle.

1 Bu sone Shakespeare'in 138 sayılı sonesine çok benzemektedir; bazı dizeler aynı olmakla beraber, bazılarında kimi farklılıklar vardır.

II

Two loves I have, of comfort and despair,
That like two spirits do suggest me still;
My better angel is a man right fair,
My worser spirit a woman coloured ill.
To win me soon to hell, my female evil
Tempteth my better angel from my side,
And would corrupt my saint to be a devil,
Wooing his purity with her fair pride.
And whether that my angel be turned fiend,
Suspect I may, yet not directly tell;
For being both to me, both to each friend,
I guess one angel in another's hell.
The truth I shall not know, but live in doubt,
Till my bad angel fire my good one out.

II[2]

Biri huzur, biri dert, iki sevgim var benim,
İki görüntü gibi hep gönlümü çelerler;
Sarışın bir erkektir benim iyi meleğim,
Kötü ruh bir kadındır, kapkaranlık bir esmer.
Dişi cin, cehennemde beni yok etmek ister,
Meleğimi gönlümden ayartmaya çalışır,
Azizimi bozup da şeytan yapmayı dener,
Onun saf varlığına işvelerle sırnaşır.
Benim iyi meleğim iblisçe kudurunca
Dosdoğru bilemem de kuşkulara düşerim;
İkisi benden ayrı sıkı dostluk kurunca
Melek dişi şeytanın cehenneminde derim;
Gerçeği öğrenmeden kuşkuyla yaşamak var,
Ta ki şeytanım iyi meleği yakıp atar.

2 Bu sone Shakespeare'in 144 sayılı sonesine çok benzemektedir; bazı dizeler aynı olmakla beraber, bazılarında kimi farklılıklar vardır. Buradaki çeviride söz konusu farklar göz önüne alınmıştır.

III

Did not the heavenly rhetoric of thine eye,
'Gainst whom the world could not hold argument,
Persuade my heart to this false perjury?
Vows for thee broke deserve not punishment.
A woman I forswore; but I will prove,
Thou being a goddess, I forswore not thee:
My vow was earthly, thou a heavenly love;
Thy grace being gained cures all disgrace in me.
My vow was breath, and breath a vapour is;
Then, thou fair sun, that on this earth doth shine,
Exhal'st this vapour vow; in thee it is:
If broken, then it is no fault of mine.
If by me broke, what fool is not so wise
To break an oath, to win a paradise?

III[3]

Senin gözünde cennetten çıkma bir söz sanatı var,
Onunla tartışma yapıp haklı çıkamaz ki dünya,
Yüreğimi kandıramaz böyle yalan yere antlar,
Sana verip de bozduğum sözler ceza hak etmez ya.
Doğru, ant içip de yaya bıraktım bir kadını ben,
Ama sen bir tanrıçasın; sana ihanet etmem ki!
Bir dünya işiydi andım, cennetteki bir aşktın sen;
Senden gelen erdemli ruh, bende her aybı giderdi.
Bir nefesti benim andım, nefes havadır, o kadar;
Güzel güneş ışıldarken yeryüzünün üzerinde,
Sen bu havayı soluyup yücelt. O tümden sende var;
Anda ihanet olduysa kabahat değil ki bende.
Eğer bensem andı bozan – hangi ahmak bozmaz onu?
Cennete kavuşmak için az akıllılık mıdır bu?

3 Bu şiir Shakespeare'in "Aşkın Emeği Boşuna" başlıklı komedisinden bazı değişikliklerle alınmıştır: Perde 4, Sahne 3

IV

Sweet Cytherea, sitting by a brook
With young Adonis, lovely, fresh and green,
Did court the lad with many a lovely look,
Such looks as none could look but beauty's queen.
She told him stories to delight his ear;
She showed him favours to allure his eye;
To win his heart, she touched him here and there;
Touches so soft still conquer chastity.
But whether unripe years did want conceit,
Or he refused to take her figuréd proffer,
The tender nibbler would not touch the bait,
But smile and jest at every gentle offer:
Then fell she on her back, fair queen, and toward:
He rose and ran away; ah, fool too froward.

IV[4]

Tatlı Venüs[5] oturmuş da bir derenin kıyısında,
Yan yana, genç, bir içim su, taptaze, toy Adonis'le:
Sırnaştı delikanlıya güzelim bakışlarıyla,
O bakışlar ki özgüdür güzelliğin ecesine.
Kulağı zevk alsın diye öyküler anlattı ona
Ve türlü türlü işveler gözü büyülensin diye;
Kalp çelmek için dokundu orasına burasına,
İncecik okşayışlarla bakirliği gidermeye.
Ama o ya anlamadı olduğu için acemi,
Ya da bile bile karşı koydu tüm sırnaşmalara:
Toy delikanlı tadımlık aldı da yutmadı yemi;
Her işveyi karşıladı gülücüklerle, şakayla.
Arkasına yaslanarak davranınca güzel ece,
Delikanlı kalkıp kaçtı; ah, aptal, utangaç taze.

4 Bu şiir Bartholomew Griffin'in olabilir. Ancak Shakespeare'in "Venüs ile Adonis" başlıklı eserinin etkilerini taşımaktadır.

5 Cytherea, Venüs'ün başka bir adıdır.

V

If love make me forsworn, how shall I swear to love?
O never faith could hold, if not to beauty vowéd:
Though to myself forsworn, to thee I'll constant prove;
Those thoughts, to me like oaks, to thee like osiers bowéd.
Study his bias leaves, and makes his book thine eyes,
Where all those pleasures live that art can comprehend.
If knowledge be the mark, to know thee shall suffice;
Well learnéd is that tongue that well can thee commend:
All ignorant that soul that sees thee without wonder;
Which is to me some praise, that I thy parts admire.
Thine eye Jove's lightning seems, thy voice his dreadful [thunder,
Which, not to anger bent, is music and sweet fire.
Celestial as thou art, O do not love that wrong,
To sing heaven's praise with such an earthly tongue.

V[6]

Aşk andımı bozduracaksa ben nasıl ant içerim aşka?
Ah, inanç neye yarar ki güzelliğe adanmış değilse?
Kendime andımı bozsam da sana sadıkımdır mutlaka;
Bana meşe olan sanılar, sana söğüt gibi eğilse...
Öğrenci derslerden vazgeçip senin gözlerini inceler,
Çünkü onlarda yaşar sanat adına hangi zevkler varsa;
Amaç bilgiye kavuşmaksa seni tanıyıp bilmek yeter,
O dil öğrenilmiş demektir seni tam övebiliyorsa.
Seni görüp şaşakalmayan ruh, cahillerin en kötüsü.
Güzelliğine hayran olmak: Bence üstün başarıya eş.
Gözlerin tanrının şimşeği, sesin onun gök gürültüsü,
Ama gazaptan başka bir şey: Musikidir ve tatlı ateş.
Sen cennetten çıkmasın ya, ah hoş gör bu hatayı sevgili,
Gökleri öven şarkılara yetmiyor yeryüzünün dili.

6 Bu şiir Shakespeare'in "Aşkın Emeği Boşuna" komedisinden iki dize eksiğiyle alınmıştır: (Perde 4, Sahne 2.) Vezni iambic sexameter, on iki hecelidir. Çeviri on üç heceli olarak yapıldı.

VI

Scarce had the sun dried up the dewy morn,
And scarce the herd gone to the hedge for shade,
When Cytherea, all in love forlorn,
A longing tarriance for Adonis made
Under an osier growing by a brook,
A brook where Adon used to cool his spleen.
Hot was the day; she hotter that did look
For his approach, that often there had been.
Anon he comes, and throws his mantle by,
And stood stark naked on the brook's green brim:
The sun looked on the world with glorious eye,
Yet not so wistly as this queen on him.
He, spying her, bounced in whereas he stood;
'O Jove,' quoth she, 'why was not I a flood!'

VI[7]

Sabahın şebnemlerini güneş henüz kurutmuşken,
Sürü yeni sığınmışken korudaki gölgeliğe,
Aşka susamış da Venüs yalnız, perişan kederden,
Özlemle can atıyordu şu Adonis gelsin diye,
Bir ırmağın kıyısında, salkım söğüdün altında,
Adonis serinletiyor o ırmakta arzusunu.
Ateş gibi sıcak bir gün, Venüs ateşli çok daha,
Önce gelen yine gelir diye bekliyordu onu.
Derken geldi, sırtındaki harmaniyi attı şöyle;
Durdu yemyeşil ırmağın kıyısında çırılçıplak.
Dünyayı gözetliyordu güneş görkemli gözüyle,
Ama ona bakan ece kadar arzu duymayarak.
Adonis bir göz attı da, atladı durduğu yerden;
Venüs, "Aman tanrım," dedi, "niye ırmak olmadım ben?"

7 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor.

VII

Fair is my love, but not so fair as fickle;
Mild as a dove, but neither true nor trusty;
Brighter than glass, and yet, as glass is, brittle;
Softer than wax, and yet as iron rusty;
A lily pale, with damask dye to grace her;
None fairer, nor none falser to deface her.

Her lips to mine how often hath she joinéd,
Between each kiss her oaths of true love swearing!
How many tales to please me hath she coinéd,
Dreading my love, the loss thereof still fearing!
Yet in the midst of all her pure protestings,
Her faith, her oaths, her tears, and all were jestings.

She burned with love, as straw with fire flameth;
She burned out love, as soon as straw out-burneth;
She framed the love, and yet she foiled the framing;
She bade love last, and yet she fell a-turning.
Was this a lover, or a lecher whether?
Bad in the best, though excellent in neither.

VII[8]

Güzeldir benim sevgilim, dönektir bir o kadar da;
Kumru gibi hoştur ama, ona güvenen yanılır;
Cam gibi parlak olsa da parçalanır bir çırpıda;
Bal mumundan yumuşaktır, demir gibi tez paslanır.
Bir soluk zambak ki önce bezenmiştir pembelikle;
Ondan güzeli de yoktur, ondan ikiyüzlüsü de.

Çoğu kez benimkilerle o dudaklar yapışırdı,
Her öpüşte ant içerek aşkı doğru dürüst diye,
Beni memnun etmek için ne öyküler anlatırdı.
Korkarmış: Layık olmazsa benim duyduğum sevgiye.
İnandırmaya uğraştı o saf sözleriyle işte,
Sadakati, yeminleri, gözyaşları hepsi sahte.

Onun aşkı tutuşurdu saman nasıl tutuşursa
Ve saman alevi gibi sonu gelirdi aşkının;
Bir aşk uydururdu önce, onu parçalayıp sonra,
Bu son aşk deyip atlardı kucağına başkasının.
O âşık mıydı acaba, yoksa şıllık mı, hangisi?
Ne âşıklıkta iyi, ne şıllıklığın en iyisi.

8 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor.

VIII

If music and sweet poetry agree,
As they must needs, the sister and the brother,
Then must the love be great 'twixt thee and me,
Because thou lov'st the one and I the other.
Dowland to thee is dear, whose heavenly touch,
Upon the lute doth ravish human sense;
Spenser to me, whose deep conceit is such
As passing all conceit needs no defence.
Thou lov'st to hear the sweet melodious sound
That Phoebus' lute, the queen of music, makes;
And I in deep delight am chiefly drowned
When as himself to singing he betakes.
One god is god of both, as poets feign;
One knight loves both, and both in thee remain.

VIII[9]

Uyumlu geçiniyorsa musiki ve tatlı şiir,
Öyle olmak gerekir ya, iki kardeş, kız ve erkek,
Demek ki seninle benim bu aşkımız da yücedir,
Sen ikisinden birini, ben ötekini severek.
Senin beğendiğin Dowland[10] insan ruhunu kucaklar
Lavtasındaki cennetten çıkma dokunuşlarıyla.
Bence Spenser'da[11] benzersiz bir hayal gücü var:
Her hayali aşmasını savunmak gerekmez asla.
Dinlemeyi sevdiğin tatlı ezgileri çalarak
Phoebus'un lavtasıyla müziğin ecesi büyüler;
Ben mutluluğa ererim o derin zevke dalarak,
Kendisi de mest olaraktan şarkılarını söyler.
Şairler, bir tanrı her ikisinin tanrısıdır der,
Bir şövalye[12] sever onları, ikisi de sendedirler.

9 Richard Barnfield'in yazdığı bir şiir olabilir. ("In Divers Humours", 1598)
10 John Dowland (1563-1626) İngiliz besteci, şarkıcı, lavtacı.
11 Edmund Spenser (1552-1599) İngiliz şair.
12 Büyük bir olasılıkla Sir George Carey. Dowland ilk çıkan (1597) şarkılar kitabını ona ithaf etmiş.

IX

Fair was the morn, when the fair queen of love,
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
Paler for sorrow than her milk-white dove,
For Adon's sake, a youngster proud and wild,
Her stand she takes upon a steep-up hill,
Anon Adonis comes with horn and hounds;
She, silly queen, with more than love's good will,
Forbade the boy he should not pass those grounds.
'Once', quoth she, 'did I see a fair sweet youth
Here in these brakes deep-wounded with a boar,
Deep in the thigh, a spectacle of ruth!
See, in my thigh,' quoth she, 'here was the sore.'
She showéd hers; he saw more wounds than one,
And blushing fled, and left her all alone.

IX[13]

Çok güzeldi o sabah, güzel aşk tanrıçası,
- - - - - - - - - - - - - - - - - -[14]
Süt beyaz kumrusundan bile soluktu yası,
Adonis'in uğruna; mağrur, gözüpek bir genç.
Sarp yamaçta aşk ecesi yerine geçince
Borular, tazılarla Adonis geldi hemen,
Aşkın iyi niyetinden öte, o saf ece
Yasak etti o gencin geçmesini vadiden.
"Bir kez harika güzel bir genç görmüştüm," dedi,
"Yaban domuzu onu boynuzlamış koruda:
Boynuz kalçaya saplı, görünüşü ne feci!
Kalçama bak," dedi o, "İşte yarası burda!"
Ece bir gösterdi, genç nice yara görünce
Yüzü kızardı, kaçtı: Yapyalnız kaldı ece.

13 Bu şiirin Bartholomew Griffin'e ait olması olasılığı vardır.
14 İkinci dize orijinal baskıda yoktur, sonradan da bulunamamıştır.

X

Sweet rose, fair flower, untimely plucked, soon vaded,
Plucked in the bud and vaded in the spring!
Bright orient pearl, alack, too timely shaded!
Fair creature, killed too soon by death's sharp sting!
Like a green plum that hangs upon a tree,
And falls through wind before the fall should be.

I weep for thee and yet no cause I have;
For why thou left'st me nothing in thy will.
And yet thou left'st me more than I did crave,
For why I cravéd nothing of thee still:
O yes, dear friend, I pardon crave of thee,
Thy discontent thou didst bequeath to me.

X[15]

Tatlı gül, güzel çiçek, bir el seni erken söküp yolmuş:
Baharda örselendin, kopartıldın koncayken!
Doğunun parlak incisi, yazıklar olsun, sönmüş, solmuş;
Güzel yaratık, ecel diş geçirmiş çok erken!
Bir yeşil erik gibi ağacında büyürken,
Rüzgâr düşürmüş onu çok çok önce vaktinden.

Ben sana ağlıyorum, ama yok buna neden:
Bana bir pay kalmadı ki vasiyetnamenden...
Hem umduğumdan fazla bir miras bıraktın sen,
Çünkü zaten hiçbir şey istemiyordum senden.
Evet, sevgili dostum, helal ettim ben sana,
Sen hoşnutsuzluğunu miras bıraktın bana.

15 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor.

XI

Venus with young Adonis sitting by her
Under a myrtle shade began to woo him;
She told the youngling how god Mars did try her,
And as he fell to her, so fell she to him.
'Even thus', quoth she, 'the warlike god embraced me',
And then she clipped Adonis in her arms;
'Even thus', quoth she, 'the warlike god unlaced me',
As if the boy should use like loving charms;
'Even thus', quoth she, 'he seizéd on my lips',
And with her lips on his did act the seizure;
And as she fetchéd breath, away he skips,
And would not take her meaning nor her pleasure.
Ah, that I had my lady at this bay,
To kiss and clip me till I run away!

XI[16]

Venüs yan gelip oturmuş, genç Adonis'le yan yana,
Mersinlerin gölgesinde sırnaşaraktan toy gence,
Anlatıyor tanrı Mars'ın nasıl sarktığını ona,
Venüs de gönül vermiş Mars onun üstüne düşünce.
"İşte böyle," dedi, "savaş tanrısı sarıldı, e mi!"
Der demez Venüs, Adonis'i almaz mı kollarına;
"İşte böyle," dedi, "savaş tanrısı çözdü korsemi."
Kapılsın istiyor sanki toy genç aşkın tılsımına;
"İşte böyle, beni çekip dudaklarımı emdi de..."
Adonis'i öptü, nasıl kavranmış gösterdi ona;
Tam Venüs soluk alırken, o kaçmaz mı birdenbire.
İlgisiz kalıp kadının arzusuna ve hazzına.
    Keşke benim kadınım da, ah, o koya götürerek
    Sarılıp bol bol öpseydi ben ordan kaçıncaya dek.

16 Kuvvetli bir olasılıkla Bartholomew Griffin'in şiiri. ("Fidessa", 1596)

XII

Crabbed age and youth cannot live together:
Youth is full of pleasance, age is full of care;
Youth like summer morn, age like winter weather;
Youth like summer brave, age like winter bare.
Youth is full of sport, age's breath is short;
Youth is nimble, age is lame;
Youth is hot and bold, age is weak and cold;
Youth is wild and age is tame.
Age, I do abhor thee; youth, I do adore thee;
O, my love, my love is young!
Age, I do defy thee. O, sweet shepherd, hie thee,
For methinks thou stays too long.

XII[17]

Kaknem yaşlılık, gençlikle bir arada yaşayamaz:
Gençlik şendir, cıvıl cıvıl; kaygı doludur yaşlılık;
Gençlik bir yaz sabahıdır, yaşlılık kara kış, ayaz;
Genç: Yaz gibi anlı şanlı; yaşlıda kış gibi kılık;
Genç coşkudur, güler oynar, yaşlının dardır soluğu;
Biri atılgandır, öteki topal;
Genç sıcakkanlı, gözüpek; yaşlı ise soğuk, cılız;
Genç azgındır, yaşlı uysal.
Yaşlılık senden tiksinip, gençlik sana hep taparım.
Ah sevgili, aşkın gençliğedir, gence.
Yaşlılık, senden nefret! Çabuk gel, ey tatlı çobanım.
Çok geç kalıyorsun bence.

17 Shakespeare tarafından yazılmadığı kesindir.

XIII

Beauty is but a vain and doubtful good,
A shining gloss that vadeth suddenly,
A flower that dies when first it 'gins to bud,
A brittle glass that's broken presently;
A doubtful good, a gloss, a glass, a flower,
Lost, vaded, broken, dead within an hour.

And as goods lost are seld or never found,
As vaded gloss no rubbing will refresh,
As flowers dead lie witheréd on the ground,
As broken glass no cement can redress:
So beauty blemished once, for ever lost,
In spite of physic, painting, pain and cost.

XIII[18]

Güzellik, işte bir boş, güvenilmez değerdir,
Çarçabuk yitiveren parıltılı bir cila;
Bir çiçektir ki daha tomurcukken can verir,
Kırılgan bir camdır o, kırılıp gider hızla.
Kuşkulu bir değerdir: Cila, cam ve çiçektir:
Ansızın yitip solup kırılıp ölecektir.

Ve hani kayıp eşya hemen hiç bulunmaz ya,
Nasıl ki solmuş cila ovmakla tazelenmez,
Kuru çiçekler nasıl yerde ölgün yatarsa
Ve zamk yapıştıramaz cam kırılmışsa bir kez:
Bir bozulmayagörsün, güzellik gitti gider:
Tedavi, boya, emek, masraf kaç para eder.

18 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor.

XIV

Good night, good rest: ah, neither be my share;
She bade good night that kept my rest away;
And daffed me to a cabin hanged with care,
To descant on the doubts of my decay.
'Farewell,' quoth she, 'and come again to-morrow';
Fare well I could not, for I supped with sorrow.

Yet at my parting sweetly did she smile,
In scorn or friendship nill I conster whether;
'T may be, she joyed to jest at my exile,
'T may be, again to make me wander thither:
'Wander', a word for shadows like myself,
As take the pain, but cannot pluck the pelf.

Lord, how mine eyes throw gazes to the east!
My heart doth charge the watch; the morning rise
Doth cite each moving sense from idle rest,
Not daring trust the office of mine eyes.
While Philomela sings, I sit and mark,
And wish her lays were tunéd like the lark.

XIV[19]

İyi gece, iyi uyku, ah, kısmet değil ki bana.
O "iyi geceler" dedi, artık hiç kalmaz huzurum
Ve beni itip düşürdü azap veren bir kapana;
Can verip çürürüm diye orda ürperip dururum.
"Uğurlar olsun, tekrar gel yarın," dedi bana aşkım.
Uğur nasip olmaz bana, çünkü ıstıraptır rızkım.

O gülümsüyordu tatlı tatlı ben yola düşünce,
Bilemedim, hor mu gördü, dost davranışı mıydı bu?
Sürgüne gönderdi diye eğlendi mi ince ince,
Yoksa yollarda perişan olayım mı istiyordu?
"Yola düşmek", bu söz benim gibi gölgelere göre:
Acıya katlanmak ama, kavuşmamak ödüllere.

Tanrım, gözlerin nasıl da süzüp duruyor Doğu'yu
Bu kalbimin tutturduğu bir nöbet, sökünce şafak
Uyandırıp kışkırtıyor gövdemdeki her duyuyu,
Gözlerimin görevine tam bir güven duymayarak.
Bülbül tünemiş ötüyor, ben oturmuş dinliyorum,
Şarkıları toygarınki gibi gür olsa diyorum.

19 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor. Bu şiirin düzyazıyla çevirisini Mehmet Nâdir, 17 Mart 1888'de Tarîk'in 1420. sayısında yayınlamışn.

For she doth welcome daylight with her ditty,
And drives away dark dreaming night:
The night so packed, I post unto my pretty;
Heart hath his hope and eyes their wishéd sight;
Sorrow changed to solace and solace mixed with sorrow;
For why, she sighed, and bade me come to-morrow.

Were I with her, the night would post too soon,
But now are minutes added to the hours;
To spite me now, each minute seems a moon;
Yet not for me, shine sun to succour flowers!
Pack night, peep day; good day, of night now borrow;
Short night, to-night, and length thyself to-morrow.

O toygar, gün ışığını buyur edip türküsüyle
Artık karanlık düşlerin gecesini püskürtmüştür;
Ben sevgilime koşarım gece hiç olunca böyle.
Bu, yürekte yatan umut, gözlerin gördüğü düştür:
Keder teselliye dönmüş, teselli ermiştir ona;
Sevgilim bundan iç çekip "yarın gel" demiştir bana.

Onunla birlikte olsan gece çarçabuk son bulur,
Ama şimdi dakikalar ekleniyor saatlere.
Bana karşı gelmek için her dakika bir ay olur,
Güneş ışır çiçeklere, benim içinse yok yere.
Bit gece; görün gün. İyi geceden gün ödünç alsın,
Kendini kısaltsın gece, kendini uzatsın yarın.

XV

Sonnets to Sundry Notes of Music

It was a lording's daughter, the fairest one of three,
That likéd of her master as well as well might be,
Till looking on an Englishman, the fairest that eye could see,
Her fancy fell a-turning.
Long was the combat doubtful that love with love did fight,
To leave the master loveless, or kill the gallant knight;
To put in practice either, alas, it was a spite
Unto the silly damsel!
But one must be refuséd; more mickle was the pain
That nothing could be uséd to turn them both to gain,
For of the two the trusty knight was wounded with disdain:
Alas, she could not help it!
Thus art with arms contending was victor of the day,
Which by a gift of learning did bear the maid away:
Then, lullaby, the learnéd man hath got the lady gay;
For now my song is ended.

XV

Çeşitli Ezgiler İçin Soneler[20]

Cana yakın bir lordun bir kızı vardı, en güzeli üç kızının,
Erkek öğretmenin göz bebeği, kız da ona tüm ruhuyla yatkın,
Derken kız bir İngiliz görmez mi: Yakışıklı, bir içim su, bıçkın;
    Ona gönül verdi sırılsıklam.
Sonu belirsiz bir cenk başladı arasında bir aşkla bir aşkın,
Öğretmeni aşksız mı bıraksın, şövalyenin canına mı kıysın?
Yârdan mı geçmeliydi, serden mi? Hem üzgündü
    [genç kız, hem de şaşkın,
    Zaten aklı bir karış havada.
Ne var ki ikisinden birini bırakıp katlanmalı acıya:
Her ikisiyle birlikte keyif sürmenin yolu bulunamaz ya.
İşte redde uğradı şövalye, artık yol göründü dışarıya.
    Kızın elinden başka ne gelir!
Sanat oldu zaferi kazanan – silahlara karşı cenk vererek.
Bilgiçlik bir erdem onun için , bir dilberi götürmekse erek:
Uyu, yavrum, uyu – kafasıyla kazanır kızı allame erkek;
    İşte burda biter benim şarkım.

20 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor. Bir şarkı güftesi olduğu tahmin ediliyor. Şiirin uzun dizeleri çoğunlukla on üçer hece, kafiyesiz kısa dizeleri yedişer hecelidir.

XVI

On a day (alack the day)
Love, whose month was ever May,
Spied a blossom passing fair,
Playing in the wanton air.
Through the velvet leaves the wind
All unseen 'gan passage find,
That the lover, sick to death,
Wished himself the heaven's breath,
'Air', quoth he, 'thy cheeks may blow;
Air, would I might triumph so!
But, alas! my hand hath sworn
Ne'er to pluck thee from thy thorn;
Vow, alack! for youth unmeet,
Youth, so apt to pluck a sweet.
Thou for whom Jove would swear
Juno but an Ethiope were;
And deny himself for Jove,
Turning mortal for thy love.'

XVI[21]

Günlerden bir gün (keşke olmaz olaydı)
Hani Mayıs tam aşka göre bir aydı
Güzelim bir çiçek gördü, bir içim su,
Çapkın, şen şakrak havayla oynuyordu.
Süzülüp geçiyor kadife yapraklar
Arasından, göze görünmeyen rüzgâr.
Ölümüne hasta, can çekişen âşık
Cennetten bir nefes istiyordu artık.
"Şişirsin," dedi "yanaklarını hava.
Ben bir zafer kazanırım bu havayla.
Elimin ettiği bir yemin var ancak,
Seni tahtından asla kopartmayacak;
Şu var ki uygunsuz genç söz versin yeter,
Genç bu, her tatlı şeyi kopartmak ister.
Senin için Jupiter yemin eder ki
Cennet ecesi Juno çirkin bir zenci
Karşı çıkar kendisinin tanrı olduğuna,
Ölümlü insan olur senin aşkın uğruna."

21 Shakespeare'in "Aşkın Emeği Boşuna" komedisinden iki dize eksiğiyle: Perde 4. Sahne 3. Yedi heceli trochee vezniyle - . - . - . - yazılmıştır. Çeviride ilk 16 dize 12'şer hece; son beyitte vezin 14 hece.

XVII

My flocks feed not, my ewes breed not,
My rams speed not, all is amiss;
Love is dying, faith's defying,
Heart's denying, causer of this.
All my merry jigs are quite forgot,
All my lady's love is lost, God wot;
Where her faith was firmly fixed in love,
There a nay is placed without remove.
One silly cross wrought all my loss;
O frowning Fortune, curséd fickle dame!
For now I see inconstancy
More in women than in men remain.

In black mourn I, all fears scorn I,
Love hath forlorn me, living in thrall:
Heart is bleeding, all help needing,
O cruel speeding, fraughted with gall.
My shepherd's pipe can sound no deal;
My wether's bell rings doleful knell;
My curtal dog that wont to have played,
Plays not at all, but seems afraid;
With sighs so deep procures to weep,
In howling wise, to see my doleful plight.
How sighs resound through heartless ground,
Like a thousand vanquished men in bloody fight!

XVII[22]

Sürülerim hiç doymuyor, koyunlarım doğurmuyor,
Koçlarım da semirmiyor, durum berbat, yıkıntı var;
Aşk canını vermek üzere, iman varsa boş yere,
İşte bütün bu illetlere neden olanlar bunlar.
Dört kol çengi oyunlarım artık seyirci bulmuyor,
Benim sevgilimin aşkı, Tanrı bilir, kayboluyor;
O tümden inanç duyarken aşkın egemenliğine,
"Olmaz!" diye yasak kondu hiç silinmemecesine.
Benden bön bir hata çıktı, varımı yoğumu yıktı,
Hey gidi suratsız Talih, lanetli, vefasız kancık,
Görüyorum, şimdi döneklik
Erkeklerden çok kadınlarda.

Yastayım, giymişim kara, umur etmem korkulara,
Beni ıssız bırakıp da kul köle etmiştir sevda;
Öyle kanıyor ki yürek, herkesin yardımı gerek,
Ah, korkunç sona erecek o zalim facialar da.
Çobanımın kavalından çıkmıyor ki hiç ses seda,
Çıngırakları hüzünlü çınlıyor iğdiş koçumun,
Kısa kuyruklu köpeğim oynamaya bayılır da
Ürküntü duymuş, içinden zıplamak gelmiyor onun.
O derin iç çekişler, ahlar vahlar yüreği dağlar,
Sonra çığlıklarla görüp bendeki acıklı hâli,
İniltiler kalpsiz topraklar üstünde yankı yapar
Kanlı savaşlarda yenik düşmüş bin asker misali.

22 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor

Clear wells spring not, sweet birds sing not,
Green plants bring not forth their dye;
Herds stand weeping, flocks all sleeping,
Nymphs back peeping fearfully.
All our pleasure known to us poor swains,
All our merry meetings on the plains,
All our evening sport from us is fled,
All our love is lost, for Love is dead.
Farewell, sweet lass, thy like ne'er was
For a sweet content, the cause of all my moan:
Poor Corydon must live alone;
Other help for him I see that there is none.

Fışkırmıyor gür kuyular, sevimli kışlar sustular,
Yeşil bitkiler durdular, yok onlarda renkli çiçek;
Sığırların hepsi ağlar, tüm sürüler uyudular,
Su perileri çıkmış ama, bakıyor ürkek ürkek.
Gitti gider biz zavallı âşıkların hazzı, zevki
Ve tüm buluşmalarımız şen şakrak ovalardaki.
Sona erdi geceleyin yaptığımız her eğlenti;
Aşkımız hepten kayboldu, çünkü aşk can verip gitti.
Elveda tatlı aşk, doyum için yok senin benzerin
Ve işte budur kaynağı bendeki bütün dertlerin.
Zavallı Corydon[23] artık yaşayacak tek başına;
Biliyorum, kimsecikler gelmeyecek imdadına.

23 Vergilius'un "Eclogues" (Çoban Söyleşileri) yapıtında erkek sevgilisi Alexis'in yasını tutan sığırtmaç.

XVIII

When as thine eye hath chose the dame,
And stalled the deer that thou shouldst strike,
Let reason rule things worthy blame,
As well as fancy, partial might;
Take counsel of some wiser head,
Neither too young nor yet unwed.

And when thou com'st thy tale to tell,
Smooth not thy tongue with filéd talk,
Lest she some subtle practice smell—
A cripple soon can find a halt—
But plainly say thou lov'st her well,
And set thy person forth to sell.

And to her will frame all thy ways;
Spare not to spend, and chiefly there
Where thy desert may merit praise,
By ringing in thy lady's ear:
The strongest castle, tower and town,
The golden bullet beats it down.

XVIII[24]

En değerli kadını senin gözün nasıl seçerse
Görmezden gelerek asıl avlayacağın ahuyu,
Doğru olur tüm gücüyle ayıpları denetlerse
Hayal gücümün az buçuk yaptığı kadar sağduyu.
Daha âkil bir adamdan öğüt almakta yarar var
Yeter ki genç ya da bekâr olmasın şimdiye kadar.

Sen anlatmaya gelince kendi öykünü kadına,
Zarafet adına yanlış olur dilini inceltmen,
Kurnaz bir hilenin kokusu gelir onun burnuna,
Yalandan topallayanı kötürümler tanır hemen.
Doğru dürüst konuş, onu candan sevdiğini anlat,
Sen kendi kişiliğini gösterip gıllığışsız sat.

Ve sen sen ol da ne yap yap, o kadın ne isterse ver:
Bol bol harca, armağanlar al ona, unutmayasın,
Onu çok mutlu eder ya senden gelecek övgüler;
Hepsi senin kadınının kulaklarında çınlasın.
Sapasağlam hisarlarla surlar ve şehirler bile
Tepetaklak devrilir atılan altın mermilerle.

24 Shakespeare'in olmadığı düşünülüyor, kimin yazdığı bilinmiyor. Vezni sekiz heceli iambic.

Serve always with assuréd trust,
And in thy suit be humble true;
Unless thy lady prove unjust,
Press never thou to choose anew:
When time shall serve, be thou not slack
To proffer, though she put thee back.

What though her frowning brows be bent,
Her cloudy looks will calm ere night,
And then too late she will repent
That thus dissembled her delight;
And twice desire, ere it be day,
That which with scorn she put away.

What though she strive to try her strength,
And ban and brawl, and say thee nay,
Her feeble force will yield at length,
When craft hath taught her thus to say:
'Had women been so strong as men,
In faith, you had not had it then.'

Sen ona her zaman mutlak bir itimatla hizmet et
Ve hep alçak gönüllü ol, sadakatten şaşmayasın.
Senin duyduğun güvene o etmedikçe ihanet
Yeni bir kadın bulmayı aklından geçirme sakın.
Vakte fırsat vermek gerek, varsın sana karşı koysun,
Sen yine gerekeni yap, gevşemesin senin arzun.

Şimdi çatılmıştır belki kaşları, olabilir ya,
Yüzünde kara bulutlar kalmayacaktır geceye;
O pişmanlık duyacaktır fazla gecikmiş olsa da
Hazzını gizledi, sonra darmadağın etti diye.
Gün doğana dek katmerli arzulayacaktır onu,
Daha önce hor görerek uzaklarda tuttuğunu.

Canını dişine takan kadın tut ki kuvvet dener,
Sana yaman karşı koyar küfürlerle, şirretlikle,
Eninde sonunda gücü cılız kalır da pes eder,
Öğrendiği kurnazlığı kullanıp konuşur şöyle:
"Diyelim ki kadınlarda erkek kadar kuvvet vardı,
İyi düşün, sendeki güç o zaman neye yarardı."

The wiles and guiles that women work,
Dissembled with an outward show,
The tricks and toys that in them lurk,
The cock that treads them shall not know.
Have you not heard it said full oft,
A woman's nay doth stand for nought?

Think women still to strive with men,
To sin and never for to saint:
There is no heaven, by holy then,
When time with age shall them attaint.
Were kisses all the joys in bed,
One woman would another wed.

But, soft, enough, too much I fear,
Lest that my mistress hear my song;
She will not stick to round me on th'ear,
To teach my tongue to be so long,
Yet will she blush, here be it said,
To hear her secrets so bewrayed.

Dişilerin kullandığı yalanlar ve oyunlar var,
Alayişler arkasında öylesine gizlenerek
Karanlıkta pusu kurar o, düzenler, şeytanlıklar;
Piliçlere binen horoz bunları hiç bilmeyecek.
Sen de duymuşsundur ya, biz bu sözü az mı işittik?
Kadının "hayır"ı hiçtir. Bu söz doğru, durur dimdik!

İnanın, kadınlar hâlâ yarışıyor erkeklerle
Günah işlemekte, asla değil iyilik uğruna.
Cennet diye bir yer yoktur: Mübarek olmayı bekle,
Zaman yaşlandıraraktan lekeler sürsün insana.
Öpüşmeler yataktaki tek mutluluk olsa eğer
Kadının biri başka bir kadınla gerdeğe girer.

Ama sus, yeter, korkarım, fazla gelir bütün bunlar,
Belki de şarkılarımı işitip benim sevgilim
Kulağımı bükmek için hiç çekinmeden fısıldar,
Uğraşır öğrensin diye uzamayı benim dilim.
Er geç kızarır kadının yüzü bunları duyunca,
Sırları böyle âlemin dilinde persenk olunca.

XIX

Live with me, and be my love,
And we will all the pleasures prove
That hills and valleys, dales and fields,
And all the craggy mountains yield.

There will we sit upon the rocks,
And see the shepherds feed their flocks,
By shallow rivers, by whose falls
Melodious birds sing madrigals.

There will I make thee a bed of roses,
With a thousand fragrant posies,
A cap of flowers, and a kirtle
Embroider'd all with leaves of myrtle.

A belt of straw and ivy buds,
With coral clasps and amber studs;
And if these pleasures may thee move,
Then live with me and be my love.

Love's Answer

If that the world and love were young,
And truth in every shepherd's tongue,
These pretty pleasures might me move
To live with thee and be thy love.

XIX[25]

Gel, sen benimle yaşa ve benim sevgilim ol;
Bir arada tadalım bütün zevkleri bir yol:
Tepelerle yamaçlar, vadilerle tarlalar
Ve sarp dağlar: Hepsinde doyum olmaz tatlar var.

Kayaların üstünde orda otururuz biz,
Sürüleri otlatan çobanları izleriz,
Sığ ırmaklar boyunca, çağlayanlara yakın,
Türküler şakıdığı cıvıl cıvıl kuşların.

Güller derleyip sana bir döşek yaparım ben,
Güzelim kokularıyla bin tane demetten
Ve çiçekli bir başlık, bir de üstüne baştan
Aşağı mersin yaprağı işlenmiş bir fistan.

Bir hasır kuşakla sarmaşık gibi kopçalar,
Mercandan tokalarla kabartmalı kehribar...
İşte tüm bu zevklerin lezzetine ererseń,
Gel de benimle yaşa, benim sevgilim ol sen.

Aşkın Yanıtı

Madem dünya gencecik, aşk ise taptazedir
Ve bütün gerçekler her çobanın dilindedir,
Bu güzel zevkler beni yöneltirler oraya,
Baş başa yaşayıp senin sevgilin olmaya.

25 Şiirin ilk dörtlüğü Christopher Marlowe'un, son dörtlüğü (Aşkın Yanıtı) büyük bir ihtimalle Sir Walter Raleigh'nin. 7, 8, 9 heceli iambic ile yazılmış bir şiir veya güfte.

XX

As it fell upon a day
In the merry month of May,
Sitting in a pleasant shade
Which a grove of myrtles made,
Beasts did leap and birds did sing,
Trees did grow and plants did spring;
Every thing did banish moan,
Save the nightingale alone:
She, poor bird, as all forlorn,
Leaned her breast up-till a thorn,
And there sung the dolefull'st ditty,
That to hear it was great pity:
'Fie, fie, fie', now would she cry;
'Tereu, Tereu!' by and by;
That to hear her so complain,
Scarce I could from tears refrain;
For her griefs so lively shown
Made me think upon mine own.

XX[26]

İşte tam öyle bir gündü günlerden,
Mayıs ayında, güzel mi güzel, şen,
Mersin ağaçlarından bir koruda
O hoş bir gölgelikte oturmuş da,
Sıçrayan hayvanlar, ötüşen kuşlar,
Ağaçlar, bitkiler hep boy atmışlar.
Burdan her şey yollar hüznü sürgüne;
Tek izin, bülbülün iç çekmesine.
Yaman acı çeken o zavallı kuş
Yaslanıp göğsüne dikenler sokmuş,
Şimdi öyle üzgün şarkılar söylüyor
Ki dinleyenlerin dayanması zor.
İnliyor: "Ayıp sana! Ayıp sana!,
Tereus, Tereus!"[27] diye boyuna.
Bu sızlanışları dinledikçe ben,
Yaşlar dökülüyordu gözlerimden,
Çok canlı anlatıyordu, öyle ki
Depreşti her acı yüreğimdeki.

---

26 Bu şiir Richard Barnfield'indir. ("In Divers Humours", 1598). 7 heceli trochee vezniyle yazılmıştır

27 Orijinal şiirde Tereu (bazı uzmanlara göre bülbülün inlerken çıkardığı ses.) Aynı zamanda Kral Tereus'a bir değinme.

Ah, thought I, thou mourn'st in vain!
None takes pity on thy pain:
Senseless trees they cannot hear thee;
Ruthless beasts they will not cheer thee:
King Pandion he is dead;
All thy friends are lapped in lead;
All thy fellow birds do sing,
Careless of thy sorrowing.
Whilst as fickle Fortune smiled,
Thou and I were both beguiled.
Every one that flatters thee
Is no friend in misery.
Words are easy, like the wind;
Faithful friends are hard to find:
Every man will be thy friend
Whilst thou hast wherewith to spend;
But if store of crowns be scant,
No man will supply thy want.

"Ah," dedim "boşuna böyle yas tutman,
"Yok sana acıyan, derdine derman.
Duygusuz ağaçlar işitmez seni,
Boz ayılar ferahlatmaz kalbini."
Kral Pandion[28] çok sene önce öldü,
Her dostun kurşun tabutla gömüldü.
Can dostun kuşlar, ötüşüyor hepsi,
Sen yastayken aldırmaz hiçbirisi.
Kahpe talih bizlere güldüğünde
Doğru sandık, aldandık sen de, ben de.
İyi günde yüze gülenler var ya,
Kara günde yanaşmaz dost olmaya.
Laf etmek kolaydır, rüzgâra benzer,
Sadık dost arama, yoktur, ne gezer.
Senin arkadaşın olur her insan,
Malın mülkün varsa, bol bol harcarsan.
Ama boşalmışsa dosttaki kese,
Tek metelik vermez ona hiç kimse.

28 Philomela'nın babası olan kral.

If that one be prodigal,
Bountiful they will him call,
And with such-like flattering,
'Pity but he were a king';
If he be addict to vice,
Quickly him they will entice;
If to women he be bent,
They have at commandment.
But if Fortune once do frown,
Then farewell his great renown;
They that fawned on him before
Use his company no more.
He that is thy friend indeed,
He will help thee in thy need:
If thou sorrow, he will weep;
If thou wake, he cannot sleep;
Thus of every grief in heart
He with thee doth bear a part.
These are certain signs to know
Faithful friend from flatt'ring foe.

Eli açık adamın biri mi var,
Unvanını "velinimet" koyarlar.
Bir ağızdan överler de överler
"Ne yazık, keşke kral olsaymış," derler.
Hovardalığa düşkünse o insan,
Ayartırlar bunu sezdikleri an.
İster mi kadınlarla aşna fişne,
Bir bölük dişi verirler emrine.
Ama bir kez surat astı mı Kader,
Onun itibarı da gitti gider.
Eskiden yüzsuyu dökenler ona
Uğramaz olurlar artık yanına.
Ama senin gerçek can dostun mu var,
Kara gününde yardımına koşar.
Sen dertliysen onun bağrı yanıktır,
Sen uyuyamazsan o uyanıktır.
Senin yüreğine bir yas girmişse
O da alır aynı yastan bir hisse.
İşte sadık dostu bu nitelikler
Yüze gülen düşmandan ayırt eder.

SHALL I DIE?

ÖLSEM Mİ?

I

Shall I die? Shall I fly
Lover's baits and deceits
sorrow breeding?
Shall I tend? Shall I send?
Shall I sue, and not rue
my proceeding?
In all duty her beauty
Binds me her servant for ever.
If she scorn, I mourn,
I retire to despair, joining never.

I

Ölsem mi? Uçup gitsem mi
Âşıkların yem attığı, hilelerle aldattığı,
üzüntü katarak üzüntüye?
Ümitle beklesem mi? Haberler göndersem mi?
Davamı sürdürsem mi, yakınıyorum diye
hiç üzülmesem mi?
Benim görevim böyle: Onun güzelliğiyle
Kölesi oldum sonsuza dek.
O hor görse bile ben çekerim çile,
Kavuşmaktan vazgeçerek, umutsuzluğa düşerek.

II

Yet I must vent my lust
And explain inward pain
by my love conceiving.
If she smiles, she exiles
All my moan; if she frawn,
all my hopes deceiving.
Suspicious doubt, O keep out,
For thou art my tormentor.
Fie away, pack away;
I will love, for hope bids me venture.

II

Şunu söylemeliyim, beni zorluyor şehvetim,
Hem anlatmalıyım: İçime işleyen acılarım
aşkımla depreşiyor.
Ondan bir gülümseme, gönderiyor sürgüne
Benim tüm iniltilerimi; bir de surat etti mi
her umudumu deşiyor.
Beni kemiren kuşku, uzak dur, olur mu?
Sensin işkence eden bana.
Uçup gitsene, hiç gelmesene;
Umut gönendiriyor beni, hep aşk duyacağım sana.

III

'Twere abuse to accuse
My fair love, ere I prove
her affection.
Therefore try! Her reply
Gives thee joy—or annoy,
or affliction.
Yet howe'er, I will bear
Her pleasure with patience, for beauty
Sure will not seem to blot
Her deserts, wronging him doth her duty.

III

Peşin suçlama bir hırpalama
Olur benim güzel aşkıma, ama
önce sınamalıyım sevgisini.
Denemek gerek! O yanıtını vererek
Sevindirir ya da öfkelendirir
ya da illete sürükler seni.
Yine de sanırım, ben sabırla katlanırım
Onun verdiği zevklere, çünkü onun güzelliği
Haklarını lekelemez, kara çalıp yok edemez:
Adamı haklayarak yapar üstüne düşen vazifeyi.

IV

In a dream it did seem—
But alas, dreams do pass
as do shadows—
I did walk, I did talk
With my love, with my dove
through fair meadows.
Still we passed till at last
We sat to repose us for pleasure.
Being set, lips met,
Arms twined, and did bind my heart's treasure.

IV

Bir düşte öyle göründü işte,
Ne yazık ki, ancak, düşler kaybolacak
gölgeler nasıl giderse,
Yürüyüşe çıktım, söyleşi yaptım
Sevgilimle, güvercinimle,
güzelim çimenliklerde.
Geçip gittik de oralara, en sonra
Oturduk, dinlenip keyif sürmek için
Yan gelip yattık, dudaklar buluştu artık,
Kollar kenetlendi, hazinesi kitlendi kalbimin.

V

Gentle wind sport did find
Wantonly to make fly
her gold tresses.
As they shook I did look,
But her fair did impair
all my senses.
As amazed, I gazed
On more than a mortal complexion.
You that love can prove
Such force in beauty's inflection.

V

Rüzgâr hafiften eserekten
Gelişigüzel savurdu
onun altın kâküllerini.
O kâküller titreşirken izliyordum ben,
Ama onun güzelliği allak bullak etti
tüm duygularımı.
Şaştım, bakakaldım
Ölümlülerden çok üstün bir çehreye.
Sen seviyorsun ya, o yeter kanıtlamaya
Güzelliğe baş eğen böyle bir kuvvet var diye.

VI

Next her hair, forehead fair,
Smooth and high; neat doth lie,
without wrinkle,
Her fair brows; under those,
Star-like eyes win love's prize
when they twinkle.
In her cheeks who seeks
Shall find there displayed beauty's banner;
O admiring desiring
Breeds, as I look still upon her.

VI

Sonra saçı, o güzelim alnı,
Dümdüz, yüksek, hem de yok
tek bir kırışık;
Enfes kaşları var ya, onların altında
Gözleri yıldız gibi parlayarak
kazanacak aşkın armağanını saçtıkça ışık.
Onun yanaklarında, insan baktığında
Güzelliğin sancağı dalgalanır.
Ah, arzulamak nasıl da
Ben gözledikçe onu, hayranlık yaratır.

VII

Thin lips red; fancy's fed
With all sweets when he meets,
and is granted
There to trade, and is made
Happy, sure, to endure
still undaunted.
Pretty chin doth win
Of all that's called commendation;
Fairest neck, no speck;
All her parts merit high admirations.

VII

Kıpkırmızı dudakları önce hayal gücüyle beslenince
Zevki tatlar ikiye katlar,
muradına nail olur
Değiş tokuş yapar da doyar iyice,
Mutluluk ve güven bulur,
katlanır, yenik düşmez.
O güzel çene kazanır yine
Herkesten övgüler:
Gerdanların en güzeli, değil lekeli,
Kadın tepeden tırnağa alkışlanmaya değer.

VIII

Pretty bare, past compare,
Parts those plots which besots
still asunder.
It is meet naught but sweet
Should come near that so rare
'tis a wonder.
No mishap, no scape
Inferior to nature's perfection;
No blot, no spot:
She's beauty's queen in election.

VIII

Herkesinkinden üstün yarığı göğsünün,
Ayırdığı memeler çıplak, bak bak
doyum olmaz ki.
Bir kez tat, yeme de yanında yat:
Yaklaşınca harikadır gördüğün,
öylesi o kadar az ki.
Ne pürüz, ne biçimsizlik görürsün.
O dört başı mamur yaratılmıştır,
Ne bir leke bulunur, ne bir kusur.
Güzellik kraliçesidir, herkesin oyunu almıştır.

IX

Whilst I dreamt, I, exempt
From all care, seemed to share
pleasures plenty:
But awake, care take,
For I find to my mind
pleasures scanty.
Therefore I will try
To compass my heart's chief contenting.
To delay, some say,
In such a cause causeth repenting.

IX

Ben rüya görürken, her kederden
Kurtulmuşum, paylaşıyorum
zevkin bereketini;
Ama ben kaygılanıyorum uyanıkken.
Bir baktım, aklım
keyiften yoksun bırakıyor beni.
Şimdi şu uğurda uğraşmak var
Sağlamak için kalbimin tam huzurunu.
Diyor ki kimi adamlar: Bu pişmanlığa yol açar,
Öyle olursa geciktirmeli onu.

Kaynakça

Adams, J. Q. "Shakespeare as a Writer of Epitaphs." In *The Manly Anniversary Studies in Language and Literature.* Chicago: University of Chicago Press, 1923.

Adıvar, Halide Edib. *İngiliz Edebiyatı Tarihi*, Cilt II, Elizabeth Devri ve Shakespeare. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1943.

Allen, Don Cameron "On Venus and Adonis." In *Elizabethan and Jacobean Studies Presented to Frank Percy Wilson in Honor of His Seventieth Birthday*, Oxford: Clarendon Press, 1959. 100–111.

Alplaçin, Oğuz Haluk. *William Shakespeare, Dünya Edebiyatının Yıldızı*, İstanbul: Yalçın Ofset Yayınları, 1972.

Alvarez, A. "William Shakespeare: The Phoenix and the Turtle." In *Interpretations*, edited by John Wain. London: Routledge and Kegan Paul, 1955. 1–16; reprinted in *Mandrake* 2, no. 11 (1955–1956): 395–408.

And, Metin. "Türkiye'de Shakespeare." *Oyun* 12, Ağustos 1964: 16-19.

_____. "Türkiye'de Shakespeare," *Batı Dil ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi*, 1964, 5-66.

Artemel, Süheylâ. "Turkish Imagery in Elizabethan Drama." *Review of National Literatures* IV, 1 (Spring 1973): 82-98.

Baldwin, Thomas Whitfield. *On the Literary Genetics of Shakespeare's Poems and Sonnets.* Urbana: University of Illinois Press, 1950.

Bate, Jonathan. "Sexual Perversity in *Venus and Adonis*." *Yearbook of English Studies* 23 (1993): 80–92.

_____. *Shakespeare and Ovid.* Oxford: Clarendon Press, 1993.

Bell, Ilona. " 'That which thou hast done': Shakespeare's Sonnets and 'A Lover's Complaint.' " In *Shakespeare's Sonnets: Critical Essays*, edited by James Schiffer. New York: Garland, 2000, 455–474.

Belsey, Catherine. "Love as *trompe-l'œil*: Taxonomies of Desire in *Venus and Adonis*." *Shakespeare Quarterly* 46 (1995): 257–276.

_____. "Tarquin Dispossessed: Expropriation and Consent in *The Rape of Lucrece*." *Shakespeare Quarterly* 52 (2001): 315–335.

Berry, Edward I. *Shakespeare and the Hunt: A Cultural and Social Study*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

Berry, Philippa. "Woman, Language and History in *The Rape of Lucrece*." *Shakespeare Survey* 44 (1992): 33–39.

Bloom, Edward A. *Shakespeare 1564–1964: A Collection of Modern Essays by Various Hands*. Providence, RI: Brown University Press, 1964.

Bowers, A. Robin. " 'Hard Amours' and 'Delicate Amours' in Shakespeare's *Venus and Adonis*." *Shakespeare Studies* 12 (1979): 1–23.

Bradbrook, M. C. *Shakespeare and Elizabethan Poetry: A Study of His Earlier Work in Relation to the Poetry of the Time*. London: Chatto and Windus, 1951.

Braden, Gordon. *The Classics and English Renaissance Poetry: Three Case Studies*. New Haven, CT: Yale University Press, 1978.

Burian, Orhan. "Shakespeare in Turkey." *Shakespeare Quarterly* 212 (1951): 127-8.

Burrow, Colin. "Life and Work in Shakespeare's Poems." *Publications of the British Academy* 97 (1997): 15–50.

_____. *The Oxford Shakespeare: The Complete Sonnets and Poems*. Oxford: Oxford University Press, 2008.

Bush, Douglas. *Mythology and the Renaissance Tradition in English Poetry*. New revised ed. New York: W. W. Norton, 1963.

Camino, Mercedes Maroto. *"The stage am I": Raping Lucrece in Early Modern England*. Lewiston, NY: E. Mellen, 1995.

Campbell, Oscar James, ed. [Shakespeare] *Sonnets, Songs and Poems*. New York: Schocken Books, 1964.

Campbell, Oscar James, and Edward G. Quinn, eds. *The Reader's Encyclopedia of Shakespeare*. New York: Crowell, 1966.

Charney, Maurice. "Marlowe's *Hero and Leander* Shows Shakespeare, in *Venus and Adonis*, How to Write an Ovidian Verse Epyllion." In *Marlowe's Empery: Expanding His Critical Contexts*, edited by Sarah M. Deats and Robert A. Logan. Newark, DE: University of Delaware Press and Cranbury, NJ: Associated University Presses, 2002. 85–94.

Coleridge, Samuel Taylor. *Coleridge on Shakespeare: The Text of the Lectures of 1811–12*, edited by R. A. Foakes. Charlottesville, VA: Published for the Folger Shakespeare Library by the University Press of Virginia, 1971.

Colvin, Sidney. "The Sack of Troy in Shakespeare's *Lucrece* and in Some Fifteenth-Century Drawings and Tapestries." In *A Book of Homage to Shakespeare*, edited by Sir Israel Gollancz. Oxford: Oxford University Press, 1916. 88–89.

Cousins, A. D. *Shakespeare's Sonnets and Narrative Poems*. Harlow, England: Longman, 2000.

_____. "Subjectivity, Exemplarity and the Establishing of Characterization in Lucrece." *Studies in English Literature* 38 (1998): 45–60.

_____. "Venus Reconsidered: The Goddess of Love in *Venus and Adonis*." *Studia Neophilologica* 66 (1994): 197–207.

Craik, Katherine A. "Shakespeare's 'A Lover's Complaint' and Early Modern Criminal Confession." *Shakespeare Quarterly* 53 (2002): 437–459.

Cunningham, J. V. " 'Essence' and *The Phoenix and Turtle*." *English Literary History* 19 (1952): 265–276.

Çalışlar, Aziz. *Shakespeare Sözlüğü*. İstanbul: Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları, 1994.

Daigle, Lennet. "*Venus and Adonis*: Some Traditional Contexts." *Shakespeare Studies* 13 (1980): 31–46.

Donaldson, Ian. *The Rapes of Lucretia: A Myth and Its Transformations*. Oxford: Clarendon Press, 1982.

Dubrow, Heather. *Captive Victors: Shakespeare's Narrative Poems and Sonnets*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1987.

_____. "A Mirror for Complaints: Shakespeare's *Lucrece* and Generic Tradition." In *Renaissance Genres: Essays on Theory, History and Interpretation*, edited by B. Lewalski. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986. 400–417.

_____. *Shakespeare and Domestic Loss: Forms of Deprivation, Mourning and Recuperation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Duncan Jones, Katherine. "Much Ado with Red and White: The Earliest Readers of Shakespeare's *Venus and Adonis (1593)*." *Review of English Studies* 44:176 (1993): 479–501.

_____. "Playing Fields and Killing Fields: Shakespeare's Poems and Sonnets." *Shakespeare Quarterly* 54 (2003): 127–141.

_____. "Ravished and Revised: The 1616 *Lucrece*." *Review of English Studies* 52 (2001): 516–524.

Eagleton, Terry. *William Shakespeare*, çev. A. Cüneyt Yalaz. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1998.

Ellis, Jim. *Sexuality and Citizenship: Metamorphosis in Elizabethan Erotic Verse*. Toronto: University of Toronto Press, 2003.

Ellis, Walter. *Shakespeare Efsanesi*, çev. Sacit Polater. İstanbul: Kenan Basımevi, 1946, Ankara Hilâl Matbaası, 1962.

Ellrodt, Robert. "An Anatomy of *The Phoenix and Turtle*." *Shakespeare Survey* 15 (1962): 99–110.

Empson, William. Introduction to *Narrative Poems*. The Signet Classic Shakespeare. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1972; reprinted in William Empson, *Essays on Shakespeare*, edited by David B. Pirie. Cambridge: Cambridge University Press, 1986. 1–28.

Enginün, İnci. "Mehmet Nadir'in Shakespeare'den Yaptığı Tercümeler." *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. XIX, 1971: 81-118.

_____. *Tanzimat Devrinde Shakespeare - Tercümeleri ve Tesiri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.

_____. "Mehmet Nadir'in Shakespeare Çevirileri." *Mukayeseli Edebiyat*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2. b. 1992, 29-58 .

_____. *Türk Edebiyatında Shakespeare*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1977.

_____. *Türkçede Shakespeare*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2008.

Evans, G. Blakemore, and J. J. M. Tobin, eds. *The Riverside Shakespeare: The Complete Works*. New York: Houghton Mifflin, 1997.

Evans, Maurice, ed. *Shakespeare: The Narrative Poems*. London: Penguin, 1989.

Fairchild, A. H. R. "*The Phoenix and Turtle*: A Critical and Historical Interpretation." *Englische Studien*, 33 (1904): 337–384.

Feinberg, Mona. "Thematics of Value in *Venus and Adonis*," *Criticism* 31 (Winter) 1989: 21–32; reprinted in *Venus and Adonis: Critical Essays*, edited by Philip C. Kolin. New York: Garland, 1997. 247–258.

Fuat, Memet. "Shakespeare'in bir Şiiri." *Varlık*, 497, 1 Mart 1959, 19.

Günyol, Vedat. *William Shakespeare, Hayatı, Sanatı, Eserleri*. Orhan Burian'ın tercüme ve notlarından hazırlayan: Vedat Günyol. İstanbul: Varlık Yayınevi, 1955.

Halman, Talât S. "*Coşkulu Yolcu* ve Shakespeare?", *Parşömen: Kültür Edebiyat Dergisi*, Cilt 2, sayı 2, Kış 2000, 141-146.

_____. "Shakespeare'in 'Saf' Şiiri: 'The Phoenix and Turtle'." *kitap-lık* 55 (Eylül-Ekim 2002): 43-47.
_____. "William Shakespeare – Yazıtlar." *Aries* 3. (2003): 158-161.
_____. *Kahramanlar ve Soytarılar: Shakespeare'in Dünyası.* İstanbul: Cem Yayınevi, 1991.
_____. *Türk Shakespeare*, Ankara: Hece Yayınları, 2011.
_____. *Soneler,* İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 2009
_____. "Turkey," *The Reader's Encyclopedia of Shakespeare*, ed. Oscar James Campbell and Edward Guinn. New York: Thomas Y. Crowell, 1966: 899-900.
Hamilton, A. C. "*Venus and Adonis.*" *Studies in English Literature* 1 (1961): 1–15.
Hatto, A. T.. " 'Venus and Adonis'—and the Boar." *Modern Language Review* 41 (1946): 353–361.
Honan, Park. *Shakespeare: Bir Yaşam*, çev. Bülent Bozkurt. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2000.
Hubler, Edward, ed. [Shakespeare] *Songs and Poems.* New York: McGraw–Hill, 1959.
Hulse, S. Clark. *Metamorphic Verse: The Elizabethan Minor Epic.* Princeton, NJ: Princeton University Press, 1981.
_____. "Shakespeare's Myth of Venus and Adonis." 93 *PMLA* [*Publications of the Modern Language Association*] (1978): 95–105.
Hyland, Peter. *An Introduction to Shakespeare's Poems.* New York: Palgrave Macmillan, 2003.
Hynes, Sam. "The Rape of Lucrece." *Shakespeare Quarterly* 10 (1959): 451–453.
Jackson, MacDonald P. *Shakespeare's "A Lover's Complaint":* Its Date and Authenticity. University of Auckland *Bulletin* 72, English Series 13. Auckland: [Dobbie Press], 1965.
Jed, Stephanie H. *Chaste Thinking: The Rape of Lucretia and the Birth of Humanism.* Bloomington" Indiana University Press, 1989.
Kahn, Coppélia. "The Rape in Shakespeare's *Lucrece.*" *Shakespeare Studies* 9 (1976): 45–72.
_____. "Self and Eros in *Venus and Adonis.*" *Centennial Review* 20 (1976): 351–371.
Kay, Dennis. *William Shakespeare: Sonnets and Poems.* New York: Twayne, 1998.
Kaynardağ, Arslan. *Shakespeare'de Türkiye, Türkiye'de Shakespeare*, İstanbul: Simurg Yayınları, 1960.

Keach, William. *Elizabethan Erotic Narratives: Irony and Pathos in the Ovidian Poetry of Shakespeare, Marlowe, and Their Contemporaries.* New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 1977.

Kerrigan, John, ed. [Shakespeare] *The Sonnets; and, A Lover's Complaint.* New York: Viking, 1986.

_____, ed. *Motives of Woe: Shakespeare and "Female Complaint": A Critical Anthology.* Oxford: Clarendon Press, 1991.

Kiernan, Pauline. "Death by Rhetorical Trope: Poetry Metamorphosed in *Venus and Adonis* and the Sonnets." *Review of English Studies* 46 (1995): 475–501.

_____. "*Venus and Adonis* and Ovidian Indecorous Wit." In *Shakespeare's Ovid: The Metamorphoses in the Plays and Poems*, edited by A. B. Taylor. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 81–95.

Klause, John. "Venus and Adonis: Can We Forgive Them?" *Studies in Philology* 85 (1988): 353–377.

Knight, G. Wilson. *The Mutual Flame; on Shakespeare's Sonnets and "The Phoenix and the Turtle."* New York: Houghton Mifflin, 1955.

Kolin, Philip C., ed. *"Venus and Adonis": Critical Essays.* New York: Garland, 1997.

Kramer, Jerome A., and Judith Kaminsky. " 'These contraries such unity do hold": Structure in *The Rape of Lucrece.*" *Mosaic* 10 (1977): 145–155.

Lake, James H. "Shakespeare's Venus: An Experiment in Tragedy," *Shakespeare Quarterly* 25 (1974): 351–355.

Lever, J. W., "Shakespeare's Narrative Poems." In *A New Companion to Shakespeare Studies*, edited by K. Muir and S. Schoenbaum. Cambridge: Cambridge University Press, 1971. 116–126

Lewis, C. S. *English Literature in the Sixteenth Century, Excluding Drama.* Oxford: Clarendon Press, 1954.

Lindheim, Nancy. "The Shakespearean *Venus and Adonis.*" *Shakespeare Quarterly* 37 (1986): 190–203.

Maclean, Gerald. *Looking East: English Writing and the Ottoman Empire before 1800.* Basingstoke: Palgrave, 2007.

Maclean, Gerald & Matar, Nabil. *Britain and the Islamic World, 1558-1713.* Oxford & New York: Oxford University Press, 2011.

Maguin, Jean-Marie, and Charles Whitworth, eds. *William Shakespeare, Venus and Adonis: Nouvelles Perspectives Critiques.* Montpellier: Université Paul-Valéry, 1999.

Martin, E. M. "Shakespeare in a Seventeenth Century Manuscript." *The English Review* 51 (1930): 484–489.

Matchett, William H. *The Phoenix and the Turtle: Shakespeare's Poems and Chester's Loues Martyr*. The Hague: Mouton, 1965.

Maus, Katherine Eisamen. "Taking Tropes Seriously: Language and Violence in Shakespeare's *Rape of Lucrece*." *Shakespeare Quarterly* 37 (1986): 66–82.

Maxwell, J. C., ed. [Shakespeare] *The Poems*. London: Cambridge University Press, 1966.

McDonald, Joyce Green. "Speech, Silence, and History in *The Rape of Lucrece*." *Shakespeare Studies* 22 (1994): 77–103.

Merrix, Robert P. "The 'Beste Noir': The Medieval Role of the Boar in *Venus and Adonis*." *The Upstart Crow* 11 (1991): 117–130.

Miola, Robert S. *Shakespeare's Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

Montrose, Louis. "'Shaping Fantasies': Figurations of Gender and Power in Elizabethan Culture." *Representations* 1 (1983): 61–94.

Mortimer, Anthony R. *Variable Passions: A Reading of Shakespeare's Venus and Adonis*. New York: AMS Press, 2000.

Muir, Kenneth. "A Lover's Complaint: A Reconsideration." In Kenneth Muir, *Shakespeare the Professional, and Related Studies*. Totowa, NJ: Rowman and Littlefield, 1964, 204–219.

_____. "*Venus and Adonis*: Comedy or Tragedy?" In *Tennessee Studies in Literature*, vol. 2: *Shakespearean Essays*, edited by Alwin Thaler and Norman Sanders. Knoxville: University of Tennessee Press, 1964. 1–13.

Nass, Barry. "The Law and Politics of Treason in Shakespeare's *Lucrece*." *Shakespeare Yearbook* 7 (1996): 291–311.

Nutku, Özdemir. *Shakespeare Sözlüğü*. İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 2013.

Oflazoğlu, A. Turan. *Shakespeare*. İstanbul: İz Yayıncılık, 1977, (2. b. 2011).

Onions, C. T. *A Shakespeare Glossary*. 3rd ed. Oxford: Clarendon Press, 1986.

Ovidius. *Sevişme Yolu*, çev. İsmet Zeki Eyüboğlu. İstanbul: Elif Yayınları, 1965.

Partridge, A. C. *A Substantive Grammar of Shakespeare's Non-dramatic Texts*. Charlottesville: Published for the Bibliographi-

cal Society of the University of Virginia by the University Press of Virginia, 1976.
Partridge, Eric. *Shakespeare's Bawdy*. Rev. and enlarged ed. London: Routledge and Kegan Paul, 1968.
Platt, Michael, "*The Rape of Lucrece* and the Republic for Which it Stands." *Centennial Review* 19 (1975): 59–79.
Prince, F. T., ed. *The Arden Shakespeare: The Poems*. London: Methuen, 1960.
_____. "Introduction," in *The Arden Shakespeare: The Poems*. London: Methuen, 1960. xi–xxxiii.
Rabkin, Norman. "*Venus and Adonis* and the Myth of Love." In *Pacific Coast Studies in Shakespeare*, edited by Waldo F. McNeir and Thelma N. Greenfield. Eugene, OR: University of Oregon Press, 1966, 20–32; reprinted in Norman Rabkin, *Shakespeare and the Common Understanding*. New York: Free Press, 1967.
Richards, I. A. "The Sense of Poetry: Shakespeare's 'The Phoenix and the Turtle.' " *Daedalus* 87 (Summer 1958): 86–94.
Roe, John, ed. *The Poems: Venus and Adonis, The Rape of Lucrece, The Phoenix and the Turtle, The Passionate Pilgrim, A Lover's Complaint*. The New Cambridge Shakespeare. Updated ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2006; 2012.
Rolland, Romain. *William Shakespeare*, çev. Ercüment Kenber & Dr. Ziya Oykut. İstanbul: Arpad Yayınevi, Yirminci Yüzyıl Kitapları 8, 1946.
Rowse, A. L. *What Shakespeare Read—and Thought*. New York: Coward, McCann and Geoghegan, 1981.
Schoenbaum, S. *Shakespeare's Lives*. New ed. Oxford: Clarendon Press, 1991.
Shakespeare, William. *The Sonnets; and, Narrative Poems*. London: Everyman's Library, 1992.
Shakespeare, William. *Shakespeare's Poems: Venus and Adonis, Lucrece, The Passionate Pilgrim, The Phoenix and the Turtle, The Sonnets, A Lover's Complaint. A Facsimile of the Earliest Editions*. New Haven, CT: Published for the Elizabethan Club by Yale University Press, 1964.
Simone, Reno Thomas. *Shakespeare and Lucrece: A Study of the Poem and Its Relation to the Plays*. Salzburg: Institut für Englische Sprache und Literatur, Universität Salzburg, 1974.
Şahabettin, Cenap. Vilyelm Şekspiyer. İstanbul: Kanaat Kitabevi, 1934

Taylor. A. B., ed. *Shakespeare's Ovid: The Metamorphoses in the Plays and Poems.* Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Taylor, Gary. "A New Shakespeare Poem? The Evidence." *Times Literary Supplement* 4316 (20 December 1985): 1447–1448.

Tipton, Alzada. "The Transformation of the Earl of Essex: Post-Execution Ballads and 'The Phoenix and the Turtle.' " *Studies in Philology* 99 (2002): 57–80.

Titherley, A. W. *Shakespeare's Earliest Poems in Approximately Chronological Order.* Winchester: Warren, 1953.

Tolbert, James M. "The Argument of Shakespeare's *Lucrece*: Its Sources and Authorship." Texas Studies in English 29 (1950): 77–90.

Underwood, Richard Allan. *Shakespeare's "The Phoenix and Turtle": A Survey of Scholarship.* Salzburg: Institut für Englische Sprache und Literatur, Universität Salzburg, 1974.

Urgan, Mina. *Shakespeare ve Hamlet.* İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1984, 560 s.

_____. *İngiliz Edebiyatı Tarihi I.* İstanbul: Altın Kitaplar, 1986.

_____. *Shakespeare 1.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1960.

_____. *Shakespeare 2.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1970.

Vitkus, Daniel. *Turning Turk: English Theatre and the Multicultural Mediterranean, 1570-1660.* Oxford & New York, Oxford University Press, 2003.

Wells, Stanley. *Shakespeare: Yazar ve Eserleri*, çev. Cevza Sevgen. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992.

Wilbur, Richard. "The Narrative Poems," in *William Shakespeare*, gen. ed. Alfred Harbage, London, Penguin, 1969.

_____. Introduction to *William Shakespeare: The Narrative Poems*, edited by Richard Wilbur and Alfred Harbage. Revised ed. London: Penguin, 1974.

Willbern, David. *Poetic Will: Shakespeare and the Play of Language.* Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1997.

William Shakespeare (1564-1616): Oyunlarında insanlık durumlarını dile getiriş gücüyle yaklaşık 400 yıldır bütün dünya okur ve seyircilerini etkilemeyi sürdüren efsanevi yazarın Aşk ve Anlatı Şiirleri*'yle oyunları arasında söz, duygu, ruh, ihtiras, inanç bakımından çeşitli yakınlıklar bulunmaktadır. Bu şiirlerde de lirik cazibe, heyecanlı olaylar, sürükleyici yaşantılar, billur özdeyişler vardır, şairin anlatı ustalığına ve imge yaratıcılığına hayran olmamak, mekân, görüntü, doğa ve nesne betimlemelerini başarılı bulmamak mümkün değildir. "Venüs ile Adonis" güzellik tanrıçasının isteksiz bir genci baştan çıkarmak uğrundaki ısrarlı çabalarının küçük bir mitolojik destanı, "Lükres'in İğfali" kocasına sadık soylu bir kadına şehvetten gözü dönmüş bir prensin tecavüzünün öyküsü, "Anka ile Kumru" felsefi ve vicdani gücü ağır basan bir "saf" şiir, "Bir Âşıkın Yakınması" sevgiye güvendiği için bir çapkının tuzağına düşen bir kadının haklı şikâyetidir.* Aşk ve Anlatı Şiirleri*'nde Shakespeare'in yazdığı sanılan "Coşkulu Yolcu" ve "Ölsem mi?" adlı şiirler de yer almaktadır.*

W. SHAKESPEARE - BÜTÜN ESERLERİ: 34

Talât Sait Halman (1931-2014): 1953'te başlayan akademik hayatında Columbia, Princeton, Pennsylvania üniversitelerinde öğretim üyesi, New York Üniversitesi'nde profesör ve Yakın Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölüm Başkanı olarak çalıştı. Bilkent Üniversitesi'nde İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dekanı, Türk Edebiyatı Bölümü Başkanı, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkan Vekili olarak görev yaptı. Kültür Bakanı, Kültür Büyükelçisi, UNICEF Türkiye Milli Komitesi Başkanı, UNESCO Yönetim Kurulu Üyesi, ABD P.E.N Derneği Yönetim Kurulu Üyesi ve Journal of Turkish Literature Baş Editörü görevlerini de üstlenen Talât Sait Halman, Türkiye Bilimler Akademisi Hizmet Ödülü, Columbia Üniversitesi Thornton Wilder Çeviri Armağanı, Rockefeller Vakfı Bilimsel Araştırma Bursu, Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülü, UNESCO Madalyası, Ankara ve Boğaziçi üniversitelerinden fahrî doktora, İngiltere'den "Sir" karşılığı "Knight Grand Cross" ile ödüllendirildi. Talât Sait Halman'ın 70 telif ve çeviri kitabı, 3 bini aşkın makalesi, 5 bini aşkın şiir çevirisi bulunmaktadır.

9 786053 321491

KDV dahil fiyatı
24 TL

